Dora PAVEL

Pudră
roman

POLIROM 2010

Dora Pavel, poetă, prozatoare şi publicistă, s-a bucurat în ultimii ani de o receptare deosebit de favorabilă din partea criticii literare, precum şi a publicului cititor. Autoare a patru cărţi de poezie, Naraţiuni întîmplătoare (1989), Poemul deshumat (1994), Creier intermediar (1997), Muncile lui Don Quijote (2000), a publicat în 1999 un volum de povestiri, întoarce-te, Esthera, după care s-a dedicat, în exclusivitate, romanului. Pentru Agata murind (2003) a fost distinsă cu Premiul pentru proză al Uniunii Scriitorilor din România. La Editura Polirom au apărut ediţia a II-a a romanului Agata murind, în 2004, precum şi romanul Captiml, în 2006, acesta din urmă primind Premiul „I.D. Sîrbu" al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj. O parte din activitatea sa publicistică este cuprinsă în volumele de interviuri intitulate Armele seducţiei (2007) şi Rege şi ocnaş. Din culisele scrisului (2008). A mai fost distinsă cu Premiul „Timotei Cipariu" al Academiei Române (2000), cu Premiul „Pavel Dan" pentru proză al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj (2007) şi cu Premiul „Cartea anului - Publicistică" al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Cluj (2007).

în amintirea părinţilor mei, Eugen şi Viorica
Să revii după două zile, să încerci să repari nu ruşinea de a fi murit de o moarte clinică, adică una ezitantă, neîmpli¬nită, ci imprudenţa şi impudoarea de-a te fi întors la viaţă atunci cînd toţi te ştiau mort, cînd părinţi şi fraţi, veri, unchi şi mătuşi, vecini, cunoscuţi şi colegi se obişnuiseră sau înce¬puseră să se obişnuiască cu asta, şi ceea ce părea devastator, imposibil de suportat, gîndul unei pierderi premature - cu precipitarea brutală a lucrurilor, aşa cum se întîmplă în cazul oricărei înmormîntări -, luase deja aerul normalităţii, lumea acceptînd mai uşor şi mai repede decît credea adevărul morţii tale, mai mult obosiţi decît îndureraţi eliminîndu-te dintre ei şi începînd să-şi pună deja viaţa pe alt făgaş, unul care te exclude, să şi-o ordoneze altfel, să-şi facă loc acolo unde spaţiul vital te încăpuse şi pe tine pînă de curînd, pentru ca acum să-l invadeze singuri, fără ocolişuri şi obsta¬cole, să-l recupereze ca şi cum tu nici n-ai fi existat vreodată, o primă compensaţie şi întru totul legitimă pentru pierderea care i-a încercat. Şi lucrurile încep să se replieze din mers, chiar din acele clipe care urmează morţii tale, pentru că zilele în care se pregăteşte o înmormîntare sînt, pentru cei rămaşi vii, cele mai active şi mai propice consolării, într-atît i le împovăraţi fiind de obligaţia de-a te ajuta să treci dincolo
pe de-a-ntregul şi decent, aşa cum se cuvine, cu tot trusoul mortuar, cu tot ceremonialul statornicit de cînd lumea pentru un eveniment ca ăsta, şi ei se străduiesc şi-şi rezervă satisfacţia de-a o face cît mai bine şi mai conştiincios, fără pic de ranchiună pentru timpul şi efortul lor, aveau atîtea altele mult mai importante de făcut, dar acum totul e mult simplificat, nimic nu mai contează, doar aliniamentul la perfecţiunea acestei morţi, pentru că nimic nu e mai impu¬nător decît spectacolul unei morţi adevărate şi subite, prin asta ea poate deveni atrăgătoare chiar, prin prestaţia ei com¬petentă, şi mereu o nerăbdare, o mică tentaţie se nasc în gesticulaţia celor care-ţi supravieţuiesc, în felul nestăpînit în care mediază ei cu cele veşnice pentru tine, în locul tău, cu mintea ageră,

niciodată dezaprobatoare, chiar dacă toate privirile sînt în pămînt şi par a suferi în tăcere, şi poate asta să însemne vorbele de invidie iritată care însoţesc o moarte rapidă, uşoară, neanticipată cu nimic nici de cel în cauză, cu atît mai puţin de ceilalţi, „ce-repede-s-a-săvîrşit-săracul", „nici-n-a-suferit", „mai-bine-aşa-decît-altfel", „ce-moarte-fru- moasă-cine-nu-şi-ar-dori-o-păcat-doar-că-era-prea-tînăr".
Cîte ceva din aranjamentul mobilierului este deja schim¬bat, o parte a veselei şi feţe de masă niciodată folosite sînt scoase la vedere, nimic nu se amînă, e momentul tuturor iniţiativelor, există o coerenţă rudimentară pînă şi în cobo- rîşul şi urcuşul scărilor, în vocile şoptite, dar ferme, mai ales de fermitate şi siguranţă e acum mai multă nevoie ca oricînd, de braţe neezitante care ştiu ce vor şi ştiu să dirijeze, în vreme ce rudele se străduiesc să asiste neputin¬cioase şi prosternate, cu braţe încrucişate, cu feţe nebăr¬bierite şi şaluri negre de împrumut, neapărat de împrumut, de la femeile precaute şi ştiutoare, cele care au trecut deja
măcar o dată prin asta, şi acum, grijulii, le păstrează, cu âcele de păr înfipte-n ele şi cu nelipsita lor piatră perlată. Şi le păstrează atent împăturate în şifoniere, în colţurile alea, nerăscolite adesea timp de generaţii, cu gîndul la ai lor, la una sau unul de-ai lor care urmează, sau măcar la cei ai apropiaţilor lor, pentru că nu se ştie niciodată cui îi vine sfîrşitul mai întîi. Ca să nu mai vorbim de cei veniţi de departe. Mereu te loveşti ele astfel de rubedenii sosite cu ultimul tren, aşteptînd să li se servească o cafea niciodată primită, să fie răsplătiţi pentru drumul istovitor la care-au fost expuşi pe nepusă masă, dar cărora nu li se răspunde nici la cele mai simple întrebări atît de nebăgaţi în seamă fiind, „cum s-a petrecut şi cînd şi de ce, şi care au fost primele semnale de alarmă sau ultimele cuvinte ale răpo¬satului, şi de ce n-am fost înştiinţaţi mai devreme, poate-am fi putut face noi ceva". Şi nici măcar descumpăniţi, ei recurg în ultimă instanţă la legătura directă cu cel mort, cel puţin asta li se îngăduie, să şi-l dispute pe rînd, i se aşază mortului în preajmă în răcoarea

uşor fetidă a încă¬perii şi-l privesc cu atît mai multă afecţiune. Ar fi fost singurul de-aici cu care s-ar fi putut înţelege. Singurul. Păcat că tocmai el s-a dus, mare păcat. Tocmai el, care era cel mai uman, şi generos, şi bun. „Cel mai uman, asta e." Şi nu mărturisesc nimănui valul de duioşie care-i cople¬şeşte, doar bolborosesc cîteva vorbe cu ochi umeziţi în bătaia luminărilor care-şi agită flacăra în toate direcţiile simultan ca sub rafale de curent contradictorii, e şi firesc, toate uşile au fost smulse din cadru nu se ştie de cine, şi ei i se adresează acum nemijlocit defunctului fără reţinere şi sfială, declamîndu-şi vorbele alea ceremonioase mereu amînate, asigurîndu-l de consternarea şi regretul lor, de stupefacţia şi dezolarea lor, în vreme ce trupul neînsufleţit pare să se înalţe sau să se vălurească pe alocuri, mai vizibil în zona stomacului sau în cea a toracelui, clacă nu în amîndouă simultan, vibrînd şi ameninţînd să răspundă cu un semn sau altul examenului lor de conştiinţă. Emfazei lor învinse.

Moartea scrisese şi în dreptul lui Carasiniu verdictul. Un M care s-a vrut zdrobitor, o sentinţă care s-a crezut definitivă, cînd: eu-sînt-restaurator-de-artă, s-a auzit el pe el spunînd, deşi nu răzbătuse nimic în afară, şi nu-şi poate explica nici acum, după cîteva ore bune, de ce-a ţinut atunci, într-o clipă atît de nepotrivită, să-şi divulge meseria, cînd ar fi fost ultimul lucru care ar fi interesat pe cineva dacă s-ar fi aflat acolo, lîngă el, în acel moment. Şi nu doar în acel moment, dar, în general, în zilele noastre se con¬sideră cu totul deplasat să aduci vorba despre asta, mai ales într-o întîlnire întîmplătoare, pe stradă sau într-un mijloc de transport, oricît de civilizat ar fi el, ori pe culoarele unor săli de spectacole, ori pe aleile unui parc, ori în răcoarea îmbietoare a bazinului de înot. Nicăieri nu se mai angrenează o conversaţie pornindu-se de la dome¬niul în care lucrezi sau prestezi servicii pasagere, nicăieri nu se mai leagă cunoştinţe informîndu-l pe celălalt despre imediatele tale preocupări, un subiect care riscă să te dezamăgească nu doar pe tine pentru modul gratuit în care ai ratat o seară care, altfel, se anunţa agreabilă, dar care ameninţă să-ţi pună în gardă şi

interlocutorul asupra cine ştie căror interese meschine pe care le-ai urmări cu detaliile şi familiarismele tale. Cu atît mai mult în postura de mort nu prea mai interesezi pe nimeni sub aspectul meseriei tale, acum ea însăşi defunctă odată cu tine. Con¬diţia de mort - chiar cu amendamentul de mort înviat, cum e cazul de faţă — exclude orice atingere cu vreo activitate lumească.

Dar lui Carasiniu i-au scăpat totuşi cuvintele astea, de care îşi aminteşte întocmai că le-a spus: eu-sînt-restaura- tor-de-artă, uimit el însuşi de opţiunea iraţională a propriului glas. Iar cuvintele nu şi le imaginase ieşind din el progra¬mat, elaborate şi expulzate din creier, cum ies vorbele celor sănătoşi şi lucizi, ele scăpaseră cumva horcăite, poate din minima precauţie de-a nu fi auzite deloc, pesemne de-asta se şi închegaseră undeva, în stomac, şi le regurgitase direct de-acolo, din lichidul şi secreţiile gastrice, un mediu cald, opac şi lubric atît de propice eschivării verbale. A fost ca şi cum creierul i s-ar fi mutat, provizoriu, în stomac. Aşa cum, uneori, într-o indigestie, ne pare că inima a căzut în epigastru şi palpită şi funcţionează acolo ca de cînd lumea. A fost prima lui respiraţie. O convulsie dureroasă, un clămpănit fără sens la nivelul diafragmei, probabil cum îşi ţinuse mîinile încrucişate pe stomac şi nu pe piept timp de trei zile, sau poate o zi-două, nici asta nu ştia încă, pentru că şi la asta se gîndi abia mai tîrziu. Cert e că în acel moment, al trezirii lui din moarte, mîinile nu-i erau pe piept, ştie că se mirase îndelung şi chiar se enervase puţin, şi ăsta a fost primul lucru pe care l-a constatat înviind, în clipa în care a devenit atît de brusc, de radical şi de profund conştient, încît a înţeles tot ce i se întîmplase. Iar nu cum se spune şi cum auzise în relativ scurta lui viaţă, de numai douăzeci şi şapte de ani — care ar fi fost cu adevărat scurtă dacă n-ar fi avut norocul (sau nenorocul) de-a se întoarce la viaţă —, că se întîmplă cu cei care-şi revin dintr-o moarte clinică, şi anume, că sînt atît de speriaţi, încît pot înnebuni pe loc. Nu. în cel mai rău caz, albesc. Părul le încărunţeşte instantaneu, în chiar clipa acelei treziri, şi nu

gradat, în răstimpul celor trei zile, adică al celor şaptezeci şi două de ore, adică al celor patru mii trei sute douăzeci de minute sau două sute cincizeci şi nouă de mii două sute de secunde, în care fuseseră cu adevărat morţi. Morţi de-a binelea. Şi iată ce înseamnă să fii mort timp de şaptezeci şi două de ore (dar nu mai mult), Carasiniu o poate spune şi el acum: înseamnă să nu respiri, să nu funcţionezi, să fii părăsit ca pentru totdeauna de propriul trup cu care ai avut atîtea intimităţi, să fii trădat de el fără nici cel mai mic avertisment, fără măcar o secundă de agonie - ca în cazul lui un trup pe care l-ai folosit după bunul plac, de favorurile căruia ai abuzat pînă atunci fără probleme şi fără s-o ştii, şi toate astea întîmplîndu-se acum la simpla comandă a nu se ştie cui, a inimii sau poate a creierului, pentru că la mijloc e cu siguranţă o toană a unuia dintre aceste organe, doar o toană, de vreme ce pe nici unul n-apucaseşi să-l forţezi, să-l oboseşti, dovadă şi moartea trucată, incompletă, în care unul dintre ele sau amîndouă (simultan) te-au adus. Carasiniu auzise şi el demult că, trezindu-se în postura aceea asemănătoare cu a unor actori aşezaţi în raclă, aşa cum îi vezi în filmele de duzină, deşi cu aceeaşi frecvenţă îi poţi întîlni şi în producţiile cu miză ale unor mari regizori, ei, aceşti morţi nemorţi cu totul, cred mai întîi că visează secvenţa, pentru că numai în vis te poţi observa pe tine cu ochi detaşat, ca şi cum te-ai privi dintr-un colţ opus sau din tavan sau în orice caz de undeva, de deasupra, dar în acelaşi timp şi dintr-o parte, astfel că îţi poţi înregistra fiece grimasă cu cle-amănuntul. Iar cel mai adesea te surprinzi în zdrenţe sau, dacă nu, cel puţin cu straie neglijent agăţate pe trup, de parcă în clipa în care te-ai îmbrăcat erai inconştient sau nebun sau neghiob sau neputincios, şi acum, cînd te dibuieşti pe tine acolo, în vis, în timpul visului, te uimeşte degradarea la care ai ajuns.
în ce-l priveşte, iată cum au stat lucrurile: prima ima¬gine de care-şi aminteşte este bustul lui ridicat, întocmai cum îşi văzuse şi mama proptindu-se brusc în şezut, cu ultimele pîlpîiri ale inimii ei bolnave, înainte de-a muri, pe trei sferturi

inconştientă, într-o tentativă primară de-a se mai ridica o dată. Diferenţa dintre ei'însă este că el se ridicase după moarte. Stătea şi el acum în şezut, ţeapăn, de parcă aşa l-ar fi surprins rigor mortis. Au mai fost, în ordine, geana de lumină dinspre stînga, în întunericul profund, sentimentul că se afla în dormitorul iui şi, imediat, senzaţia mîinilor încrucişate pe stomac. Fracţiunea de secundă lucidă, a doua, în care a înţeles pe de-a-ntregul şi în mod cu totul inexplicabil ce i s-a întîmplat: moartea în care intrase şi din care tocmai ieşea. îşi promise că un asemenea adevăr, prea crud pentru a putea fi îndurat, îl va anestezia, făcîndu-l să creadă că nu i s-a întîmplat nimic. Că un asemenea şoc grandios, mai spectaculos şi mai diabolic decît cel al morţii înseşi, nu-l va lăsa să gîndească altceva pe moment, decît... da, iată, faptul că totuşi nu se afla în dormitor, printre lucruşoarele lui. Dar unde? Nu recunoscu încă locul. Se refugie degrabă în neplăcerea de a-şi găsi mîinile încrucişate pe abdomen, şi nu pe piept. Sigur, braţele neputincioase i-ar fi putut aluneca în efortul ridicării, mai ales că ridicarea i-a fost probabil una smucită. Carasiniu însă continua să-şi crediteze intuiţia din acel prim moment, care nu lăsa loc nici unui dubiu. îşi bătuseră joc de el. Fusese victima unei neglijenţe, dacă nu chiar a unei răutăţi! Din partea cui ? Nu a cuiva implicat direct, ştiut fiind că familia e scutită de a-şi atinge mortul...
Mortul? Care mort?!
îşi simţi globii oculari îngheţaţi, şi la fiecare încercare de a-i mişca o usturime îngrozitoare. Percepu pentru prima oară absenţa lacrimilor binefăcătoare. Sub pleoape, lichidul care spală ochiul se evaporase. Dispăruse cu desăvîrşire. Orice încercare de-a clipi provoca un mic cutremur local, care-i declanşa mii de junghiuri. Poate nu erau decît aşchiile neputinţei de-a se concentra. Acum, tot ce trebuia era să se împace cu gîndul. Care gînd ? Nu, nici asta nu trebuia să gîndească! Mai ales asta! Trebuia s-aştepte. Atît. Să amîne lovitura. Adevărul, din fericire, pînă acum abia îl îmbrîncise

uşor. Adevărata lui prăbuşire era revenirea din prăbuşire, şi el pe asta trebuia s-o îndulcească...
Auzi un tunet prelung, nu prea îndepărtat. După puţină¬tatea zdruncinăturii, aprecie că era protejat de pereţi, dar nu prea solizi. O... capelă? Dacă fusese deja îngropat? îşi lipi îngrozit întrebarea de cerul gurii. Simţi că se sufocă. Vru să-şi aducă braţele la piept, nu reuşi nici să le clintească. Se opinti să-şi răsucească măcar torsul cumva, însă fără rezultat. Cu capul păţi la fel. Părea turnat în piatră. Renunţă. Se prefăcu că nu observă. Nu, nu fusese încă îngropat, de vreme ce se putuse ridica în şezut. Curios, îşi reluă raţiona¬mentul Carasiniu. Cu încheieturile braţelor încă rigide, cum de se ridicase numai din mijloc, un exerciţiu pe care în viaţa reală îi era atît de greu să-l facă ?
Se prăvăli pe spate, cu tot trunchiul, fără nici cea mai mică încordare a musculaturii. Căzu ca un balot. Nu simţi nici o durere. Nu era trupul lui. Nu mai avea trup.
în ce stadiu al muririi se afla? Acceptînd că nu fusese încă îngropat, unde era întins ? întins ?! îl depuseseră (cuvîn- tul îl umplu de oroare), îl duseseră deja în altă parte? Cine-l aşezase în raclă? Ce mîini? îl... spălaseră?
Revăzu fanta de lumină, undeva, în stînga. Nu era cea cle-acasă. îşi reaminti de braţele încrucişate pe stomac. Făcu un calcul rapid. Avusese dreptate. Ele acolo \i fuseseră aranjate dintru început. De vreme ce toate încheieturile îi erau rigide, de la umeri şi coate pînă la cele ale palmelor, pîrghia lor nu s-ar fi putut modifica, chiar dacă s-ar fi ridicat în şezut. Ceea ce s-a şi întîmplat. Continuă soco¬teala. Dacă braţele i-ar fi fost suprapuse pe piept, unghiul coatelor ar fi trebuit să fie unul ascuţit, chiar dacă nu neapărat la 45 de grade. înţepenit astfel, el nu s-ar mai fi putut modifica sub nici o formă, indiferent dacă trupul i-ar fi fost răsturnat pe-o parte, proptit sau ridicat. Or, lucrurile nu stau aşa. Unghiul coatelor se mortificase într-unui obtuz. Judecase bine: mîinile îi fuseseră sprijinite direct pe stomac. Să fi fost doar graba celor angajaţi să facă asta ? Nerăbdarea de-a se debarasa de el? Indiferenţa sau

dis¬preţul? Poate ura? Dar ce-i cu această lipsă de iubire a semenilor, şi ce rău le-ai făcut, şi ai ştiut ceva despre toate astea înainte de-a muri ?
Se străduí să desluşească ceva în jur. Mai bine că nu vede nimic. N-ar trebui să se plîngă. Adăugat şocului de a şti că fusese pentru o vreme mort, şocul ăsta ar fi, şi el, cu siguranţă de nesuportat. îşi simţea în continuare trupul distanţat. Pulverizat. Golit de orice semnificaţie. Singură mintea îşi revenise complet. Se concentră asupra minţii. Gîndurile, supoziţiile îi alergau cu viteze uluitoare. încercau să prindă ceva, orice, ceva care-i scapă, chiar acele lucruri
despre care ştia că nu şi le va putea explica, dar pe care era gata să le accepte fără explicaţii. Le va diseca mai tîrziu. Va avea tot timpul din lume. Le va rumega mult şi bine clacă va avea forţa psihică pentru asta. Dacă va continua să respire, să trăiască... să respire... şi ce greu e să respiri... ce grea pe piept e răsuflarea... deocamdată cineva gîndea pentru el, în locul lui, capta totul pentru el şi înregistra avid, altcineva, mintea lui sau un duh care n-avea trup, n-avea trupul lui în orice caz, dar intrase în el cu o voinţă colosală, şi acum răcnea înlăuntrul lui, şi-l îndemna continuu, sîcîitor, şi-i impunea, şi-i poruncea să nu adoarmă şi să rămînă treaz, şi el îl auzea, şi se-auzea pe sine dictînd porunci, „nu adormi!, să nu adormi!, pierzi totul dacă ai s-adormi iar!", de parcă el vorbea cu gura lui fără s-o ştie. Fără să mişte. Fără să-i pese. Pe punctul de a leşina, pentru că îl tenta leşinul. I-ar fi plăcut să se lase moale, aproape se abandona, simţea o mare oboseală să existe, cerea prea mult efort şi ar fi vrut să se-odihnească. Vru să închidă ochii. îl usturau şi îl ardeau. îi şi închise, dar... nici urmă de întuneric, binefăcătorul întuneric, întu¬nericul cel bun, profund. Vedea cu totul altceva. Forme bizare, coşmareşti, modificîndu-se supărător, sau altele, minuscule, din linii frînte şi din romburi, faguri în nuanţe portocalii şi verzi.
Deschise ochii. Şi-n clipa-n care se-ncordă şi se înălţă din gît puţin, văzu o pată. Era aievea. Păru că mişcă pe sub raze, se alungi, crescu, se-ntinse nu departe de el, alături chiar, la

cîţiva paşi, o faşă albă, ceva ca o lumină în stînga lui, un fald, o... scîndură! Un... catafalc! Şi încă unul! Şi încă!
O, Dumnezeule! Nu era singur!
Ţîşni în sus, se poticni, vomă. Avu un spasm şi alte două. Lichidul împroşcă fără substanţă printre buzele umflate. Era din nou în capul oaselor. Mişca! Vedea! Clipi mai des. O lacrimă i se înfiripă ca apa vie în jgheabul pleoapei, şi-atunci ştiu că e salvat. Umezeala îi locuia din nou ţesutul. Şi groaza... îi era groază să rămînă acolo, dar şi mai groază îi era să plece. Cu ce l-or fi îmbrăcat? Simţi că i se face frig. Un frig cumplit. Tremura. Şi doar e vară... Găsi asta paradoxal: învia şi, cu cît învia mai tare, cu atît îi era mai frig. Nici o sursă de încălzire... înghiţi cu difi¬cultate. Să mişte! Să nu stea pe loc, să plece!
Se opinti. îşi răsuci mijlocul cu destulă uşurinţă. Mijlocul... zona cea mai caldă a aşternutului mortuar. Nu însă şi picioarele. Păru că-i rămăseseră la mii de kilometri. Poate nu le mai avea? Totuşi, în ciuda frigului, viaţa se descă¬tuşase în el şi năvălea pe toate canalele. Ireversibil. Prin umeri şi prin gît, prin braţe şi prin cap, prin părul electrizat, care chiar acum se înfoie dureros ridicîndu-se pe suprafaţa pielii. Un fulger îi surprinse privirea pe peretele din stînga. Recunoscu ferestruica. Unica ferestruică. „Te poţi sufoca aici", îşi spuse enervat. O singură fereastră... nu-i prea puţin? Cîndva, căutase spre ea cu disperare. Ceremonia funerară a unchilor săi... fraţii mamei... ucişi în acel accident de circulaţie. Cunoştea capela. Cimitirul ortodox, strada Bisericii Ortodoxe. Un intrînd îngust, încăperea largă, triunghiulară, cum şi-o amintea, cu cele două loji, de o parte şi de alta, pentru „privilegiaţi". Şi-n acel moment, nu ştia cum, doar după densitatea întunericului care urma fiecărui fulger, putu aprecia că noaptea înainta undeva către miezul ei... noaptea, care era abia la început... îl aştepta o noapte lungă. îl cuprinse panica. De cînd zăcea aici? De-o noapte? De două? Localizase fereastra, nu însă şi uşile, pe care, la fel, şi le amintea. Deschise larg pe timpul zilei, ferecate peste noapte cu bare de

fier. Bare?! Era şi el ferecat? îşi presă tîmplele care-i zvîcneau. Atunci, cîncl cu unchii săi, numărase încă... cinci catafalcuri! Iar pe lîngă ziduri, printre grămezile încă neevacuate de flori uscate, sprijiniseră capacele sicrielor şi coroanele mortuare... Capacele ?! Oare ceilalţi erau şi acum descoperiţi ? Cum de nu se gîndise?! Şi cîţi erau?
Se proţăpi mai bine în şezut. Căscă ochii mari. Şi, da, în semiobscuritatea tot mai limpede, desluşi oripilat, în cel mai apropiat coşciug, primul profil de mort încorsetat în dantelă. întins. Exagerat de întins. Pietrificat şi împuţinat. Translucid. Nasul proeminent, obrajii încreţiţi şi supţi, două cratere pierdute la poalele unei bărbii ce se înalţă falnic. Şi orbitele... sprîncenele prăbuşite pe versantul lor osos... Şi falangele prelungi, înlănţuite... Părea că trupul se zgîrceşte, se clatină... Dacă vreunul avea să se trezească din moarte la fel ca el?
Se lăsă să cadă înapoi, în aşternut. Se lovi la ceafă şi la coate. Aşternutul îi păru mult mai strimt. Prea strimt şi prea fragil. Făcut să reziste sub un trup culcat şi nemişcat, iar nu sub unul agitat, ca al lui. Oricum, pînă una-alta, adăpostul cel mai sigur. îşi duse mîna la inima care-i spărgea pieptul. Dacă vreunul era la fel de înspăimîntat ca el ? Şi dacă spaima l-ar împinge la crimă ? îi venea greu să admită că ar avea destulă forţă să o şi facă, dar cine poate bănui resursele unui mort în disperata lui dorinţă de supravieţuire? Se strădui să nu mai mişte. „Taci, taci, taci, păstrează-ţi cumpătul!" Poate avea noroc şi nu-l văzuseră încă. Nu-l reperaseră. Să pîndească. Să mai aştepte. Nimic altceva. Să respire, să se liniştească, să stea întins pe locul lui, să respire. Atît. Să rămînă nemişcat pe locul lui de mort. Să se prefacă mort. Da, da, mort. Nu e decît un mort. De un mort nu se agaţă nimeni, n-are nevoie nimeni. Stătu o vreme în expectativă. O jumătate de oră? O oră? Nu ştia cît. Nu înregistră nici o mişcare. Nici o suflare. Încet-încet, îşi recăpătă curajul. Poate totuşi era singurul viu de-aici. Să nu facă nimic. Să-şi rezerve forţele. Să arunce balastul peste bord, pentru ca nacela să mai poată pluti. Avu răgazul să facă,

pe rînd, elogiul acelor cîtorva reflexe, minimale, culese de sub limita conştienţei: nările făcute să inspire, plămînii să primească ofranda, sîngele să alerge, inima să pompeze, să-şi menţină ritmul. Nu văzul, nu auzul, nu mirosul, nu pipăitul îi erau acum cele impe¬rioase. Dar mai ales creierul trebuia strunit! Revărsarea lui în forţă ar arde toate circuitele. Pe moment, era chemat doar să lase să picure din sine către celelalte organe cîte un minim impuls. Prudent, pe neobservate. Ca-n meseria lui. în restaurare. Acolo descoperise Carasiniu binefacerile înfrînării. Acolo învăţase el că a re-picta înseamnă mai ales a-ţi înfrîna impulsul de-a picta. Important nu-i să dai culorii devitalizate o strălucire pe care n-a avut-o niciodată, ci să o înviorezi în limitele palorii ei. Să-ţi reprezinţi tem- peranţa cu care maestrul a aplicat pasta pe pînză odinioară. Eficienţa ei. Ce-i mai rămîne de făcut restauratorului? Să meargă pe urmele maestrului, să meargă întocmai pe urmele gîndirii lui, ale emoţiei şi reflexelor lui, ale pulsiunilor şi descurajărilor lui...
Pălăvrăgeala cu sine îl linişti. îl invadară mici incoerenţe salvatoare. Imagini, mirosuri, senzaţii lumeşti de-a valma. Vorbe simple, frînturi de voci alterate, clocotind ca o ceară purulentă, adînc, în urechi. Refrene, sloganuri, ticuri ver¬bale. „Mai vorbim...", „vorbim, mai vorbim..." Ecoul unei replici stradale oarecare. „Mai vorbim..." De ce altă dată? De ce nu acum, cînd n-am vorbit nimic? „Mai vorbim." Stereotipia. Accesoriul oricărei întrevederi neprevăzute. Nedorite. Sau poate doar inutile. Justificăm astfel impo¬liteţea de-a ne fi revăzut? Cel pe care-l întîlneşti pare stînjenit. Vinovat pari şi tu că l-ai întîlnit. Privirea îi întîrzie suspect asupra ta, privirea ta - apăsat, asupra lui. Ne oprim totuşi de fiecare dată, gentili, din drum, ne măsurăm din priviri şi spunem: „Mai vorbim". Cel mai adesea, o spunem simultan. De ce ne mai oprim dacă nu ne spunem nimic? De ce promitem reluarea unui contact care nici măcar n-a existat? Pentru că fiecare e în cu totul altă parte ? într-un loc în care noi înşine, pînă atunci, nici nu ne-am dat seama că sîntem?

Duse palma la nas. îşi reprimă cu greu un strănut. Auzi un ţipăt de pasăre sau un lătrat ascuţit prin somn. Lumea de dincolo... Lumea viilor. Viii. Viii lui.
Ai lui?! Una este să păşeşti acolo, în capelă, viu, ca simplu însoţitor al defunctului, să-l veghezi şi să-l jeleşti cîteva ore pe zi - nu mai mult de trei zile, cum e obiceiul statornicit -, alta e, viu fiind, să locuieşti acolo, una-două zile, ca mort cu drepturi depline... Nu, Vlad Carasiniu nu putea uita că murise. Murise de-a binelea. Avusese şi el toate atuurile unui mort veritabil. Spiritul şi trupul îi fuseseră luate drept moarte pentru cîteva zeci de ore, ţesuturile şi organele, celulele şi nervii, sîngele şi glandele îi intraseră sau, cel puţin, se pregătiseră să intre în starea mortificată... Cum să uite asta, cum ar putea uita ?! Cînd ai fost trecut, chiar şi pentru un scurt răstimp, în rangul lor, al celor drepţi, cîncl ai staţionat acolo, în acel aşternut, fie şi numai pentru o clipă, cum să mai fii cu adevărat ce-ai fost? Nu poţi să nu te impregnezi, să nu împrumuţi ceva, să nu te simţi cît de puţin măcar unul de-al lor, de-al morţilor, tu, cel mai puţin mort între cei morţi...
Ploaia se oprise. Distinse nu departe zgomote vagi în oraşul amorţit, cîţiva noctambuli întîrziaţi ori prea-matinalii trecînclîn maşinile lor. Oameni. Maşini. Lumea trăia, conti¬nua să trăiască. încercă să se încurajeze, să-i ghicească pe cei vii, pe cei aidoma lui, deşi mult mai vii decît el, pe viii care îi ţin chiar acum companie în trezie, contabiliză insti¬tuţiile încă active şi la ora aia, spitalul, aeroportul sau gara, de-astea era sigur. Le şi auzea parcă soneriile urgenţelor, anunţurile stridente, huruitul rolelor pe gresie, alergările spre peroane, încăierarea care poate chiar acum se dez¬lănţuie pe un peron subteran, euforia, vînzoleala, vacarmul care mai persistă probabil şi acum în cîteva localuri de noapte sau măcar între cei cîţiva cheflii pe care îi auzea întorcîndu-se de la petrecere în puterea nopţii, singurii vii cu care, odată scăpat de-aici, s-ar putea întîlni pe moment şi care s-ar amuza luîndu-l în seamă, crezîndu-l vreun turist rătăcit, spilcuit şi caraghios, care caută un pat de hotel. Ceea ce-ar fi adevărat. Şi chefliii ar profita de

situaţie, l-ar însoţi cu mare pompă, şi-ar găsi un ţel, tot nu aveau nici unul, ar căuta adăpost pentru el, în rînd cu el, ar bate ei înşişi în tejgheaua recepţionerului aţipit, cu sfială, să nu-l sperie, dar mai ales să nu-l supere, unui recepţioner trebuie să-i faci o bună impresie dacă vrei să obţii ceva de la el... şi ei ar face asta doar ca să nu-şi rateze buna dispo¬ziţie, doar ca să pună o vorbă, să-şi ajute noua cunoştinţă, sursa distracţiei lor, un aiurit, un rătăcit în noapte, fără să ştie - o, dac-ar şti! - că rătăcitul este chiar el, mortul, mortul abia scăpat din capelă, mirosind încă a mort, abia tîrîn- du-se, abia articulîndu-şi mersul, căutînd într-adevăr un adăpost vremelnic, neîndrăznind să se întoarcă acasă, printre ai săi, cei care-l ştiau mort... Ar fi dificil de explicat toate astea, cum murise şi înviase (cum murise?), ar fi dificil şi riscant de mărturisit, mai ales unor necunoscuţi, deşi crede că în final reacţia lor ar fi mai degrabă pozitivă, în fond, nu e mortul lor, şi-apoi, bine narcotizaţi cum sînt, ar suporta vestea uşor. Ar fi ei înşişi de acord, da, nu le putea face una ca asta alor lui, e-adevărat, nu se face să apari aşa, netam-nesam, în uşa casei la miez de noapte, strigoiul amator şi plicticos în care nu mai crede nimeni, impostorul, farsoml frivol, de prost gust, care ia mulajul şi glasul tău, statura şi prestanţa ta... înscenări de doi bani, mult prea infantile, cu care e clar că astăzi nu mai duci de nas pe nimeni, ţipătul de ajutor şi poate implorarea, „cre-deţi-mă, sînt eu totuşi, fiul vostru, iată, Tată, fiul tău, nepotul vostru, fratele vostru, şi nu vă temeţi, daţi-mi drumul, primiţi-mă din nou în casa voastră...". O lamentaţie anemică şi tîrzie, neruşinată şi atît de perdantă dinaintea celor pe care-i părăsiseşi o dată, care te conduseseră o dată spre ultimul drum, chiar dacă nu pe ultimul drum, pentru că ultimul tău drum încă nu fusese parcurs, doar te depuseseră în apropierea lui, totuşi la loc sigur. Şi care acum, văzîndu-şi fiecare de-ale lui, descălţîndu-se obosiţi şi oarecum mulţumiţi, scoţîndu-şi în linişte, fără o vorbă, pălăriile, vestoanele şi rochiile de doliu, aşezîndu-şi-le cu mişcări deja relaxate la locul lor, în dulap, pentru a le păstra în ordine pe a doua zi,

ziua-cea-mare, ziua-cea-din-urmă, ziua-fcz-cea-din-urmă, gata pregătite pentru serviciul funerar care de-abia de-aici încolo avea să urmeze, tocmai îşi regăsiseră confortul şi tihna, împăcarea şi somnul, un somn din care încercau să-şi ia puterea, evenimentul care-i aştepta era unul pe cît de dureros, pe atît de monden... suferinţa se cerea arătată în demnitate, nu se puteau prezenta acolo cu o faţă căzută cînd toţi ochii vor fi pe ei, un somn în care se adînciseră deja uşuraţi şi care nu mai trebuia sub nici un chip tulburat. Sub nici un chip! Cel puţin nu în noaptea asta. Chiar dacă tu exişti şi ei n-o ştiu încă, deşi, curios, nimeni n-a avut această intuiţie, a ceea ce se petrecuse cu tine, cînd ştie oricine că n-ar fi imposibil... doar nu eşti tu primul care-şi revine la viaţă, şi dacă măcar unul dintre ai tăi ar fi avut o cît de mică îndoială asupra morţii tale, chiar dacă n-ar fi îndrăznit să spună nimic şi nu şi-ar fi exprimat cu voce tare rezervele, dar cel puţin acum, în al doisprezecelea ceas, cu puţine ore înaintea înhumării, ar fi devenit tot mai iritat şi mai îngrijorat pe măsură ce timpul trece, fără să ştie de ce, iar apoi ştiind, lucrurile ar fi stat cu totul altfel: ar fi putut să-şi alerteze familia sau măcar să pornească de unul singur în puterea nopţii să vadă ce-i cu tine, ce mai e cu tine, dacă ai murit cu adevărat. Sau n-ai murit. Poate totuşi n-ai murit. „Priviţi, nu e mort, uitaţi-vă la el!" O utopie, desigur, gîndi mai departe Carasiniu, nimeni nu-şi asumă curajul cînd e vorba de cimitir, deşi n-ar fi greu, nici chiar atît de neplăcut, .ipela e în imediata apropiere a porţii, la marginea locu- lilor de veci, clar cum să se treacă de paznic sau cum să i < mai şi ceară sprijinul, lui, care de cînd s-a pomenit el pe lume n-a auzit încă de-aşa ceva, sau chiar dacă a auzit, (Ui i, pe „domeniul" lui, n-a apucat să şi vadă... Aşa că n-ai încotro şi, în vreme ce ai tăi îşi dorm somnul liniştit, tu vei continua să exişti cu toată impertinenţa pînă la ziuă şi, dacă ai noroc, poate şi dincolo de ziua care urmează, şi tot aşa, timp de zile şi săptămîni şi ani, pentru că nu se ştie niciodată cît îţi mai este hărăzit s-o duci. însă, oricum, indiferent de asta, tot va trebui să dai ochii cu ei într-un final. Nu vei avea de ales.

Va fi să fie şi acel moment... clipa abominabilă, nemaivăzuta, nemaiauzita, care-i va acoperi de ruşine în ochii cunoscuţilor, ruşine de care nu-i vei putea scuti, pentru că n-o vei putea evita, pur şi simplu n-ai cum, oricît ai dori-o. Va fi să fie! Nu imediat.
Tot ce-i mai rămîne acum de făcut este să iasă de-aici - rostogolirea de pe catafalc, căţăratul pe fereastră, coborîtul pe alei — şi, da, să se tîrască pe străzi, asta era cea mai bună alegere, să se tîrască la cît mai mică distanţă, să nu fie văzut, doar două străduţe mai încolo. Să se tîrască... Doar cîţiva paşi împleticiţi, izbindu-se de ziduri ca un fugar hăituit, atît i-ar trebui pînă la hotelul cel mai apropiat, dacă bine îşi aminteşte, Asturias este numele lui. Un hotel nu prea pretenţios, de două stele, special gîndit pentru cineva fără bani ca el... pentru că nu i se lăsase asupră-i nici un ban. Cum nu i se lăsase nici ceasul. Ar fi fost şi absurd, într-adevăr, absurd şi chiar ridicol, oricine ar fi rîs copios la asta, ceas îi mai trebuia! Deşi i l-ar fi putut lăsa totuşi, cuiva ar fi trebuit să-i vină ideea asta, cuiva, măcar unuia singur, de a i-l lăsa la un loc cu cîţiva bănuţi, aşa cum îi laşi defunctului care ţi-a fost cît de cît drag mica lui brăţară şi inelul sau măcar lănţişorul pe care-l purtase zi şi noapte pe piele, dosit sub gulerul cămăşii - uneori descheiată ca din greşeală, lanţul sticlind orbitor dintre smocurile de păr -, aşa cum te jenezi să-i scoţi din gură părintelui tău mort măseaua de aur sau chiar proteza întreagă... dar, nu, el aproape că fusese jefuit! Jefuit! La asta se gîndi palpîndu-şi încheietura, degetele, buzunarul, grumazul, asta îi era şi acum senzaţia, că fusese jefuit chiar de ai lui la modul barbar. Şi-apoi, e scandalos că nu s-a gîndit încă nimeni să asigure un minimum de confort şi unui mort indecis cum e el, măcar cîteva lucruşoare de primă necesitate, o sursă de încălzire la purtător... indispensabila sticlă cu apă sau măcar ceva dulce... o vitamină şi puţin calciu, magneziu, un antivomitiv... Şi poate telefonul mobil... sau o scăriţă clintre cele mai simple, ataşată coşciugului, pe care să se poată prăvăli, sau o cheie potrivită la uşa capelei... Ori, şi mai bine, un buton de alarmă, aşa cum

au la capul patului lor bolnavii, să poată cere ajutor, să poată chema paznicul sau infirmiera sau medicul de gardă... sau mai degrabă medicul legist... da, el, legistul, bîlbîitul, ezitantul, vinovatul, atotrăspunzătorul de toată tevatura asta, el, cu verdictul lui eronat, pentru că sigur fusese un verdict eronat şi în cazul lui, de vreme ce se trezise unde se trezise, o eroare impardonabilă, dintre cele mai grave, care atrage după sine atîtea şi atîtea neplăceri...
Se încurcă în voal, îl rupse, înjură. Se încîlci şi mai rău and se ridică încercînd să-l ruleze, un păienjeniş atît de .ispru, de trivial şi inutil, ce porcărie! începuse de-o vreme '..i asude în aşternutul şi aşa jilav. Umezeala pătrunsese şi înăuntru, dincolo de zid ploua iarăşi în aversă. Se sufocă. I u îmbrăcat prea gros? Sigur, nu-i ceruseră părerea („ce • c isiumaţie ai prefera ca mort?, ei, haide, lasă, am glumit") i nici nu învinuia pe nimeni atît timp cît nimeni nu se i .l'plase la „sfîrşitul" său prematur, el, cu atît mai puţin, iniichai, n-ar şti nici acum ce să răspundă, poate: „Găsiţi voi ceva". Totuşi, nu se simţea în largul lui, ceva îl ţinea, îl strîngea, îl trăgea, îl incomoda. Se pipăi, recunoscu sacoul. Nu-l mai purtase de trei ani, între timp mai ago¬nisise cîteva kilograme. îl strangula sub braţ, mînecile îi erau prea scurte, în plus, gabardina neagră nu cadra defel cu căldura de-afară. De ce nu-i aleseseră unul din mătase, doar avea destule?! De ce?!
Studie cîteva posibilităţi de escaladare. înălţimea nu era prea mare, cu toate astea, dacă ar fi să treacă peste margini, sicriul s-ar dezechilibra. Dar soclul din piatră, pe care să-şi sprijine mai întîi genunchiul în coborîre, o fi mai lat decît baza sicriului ? Nu vede pînă acolo. Doar palpează pe dinafară lemnul lăcuit, care-l încorsetează. începe miş¬carea decontractat, maşinal. Denivelările îi evocă sicriele proptite de zid, de-o parte şi de alta a uşilor inscripţionate de Serviciul Pompe Funebre. Fiecare sicriu cu capacul lui. Aproape se împiedicase de ele în cîteva rînduri. Firmele îşi promovau marfa expunînd-o în mărime naturală direct pe trotuar. Ce folos?! Lui nu-i trecuse nici măcar o dată prin cap să încetinească pasul, să le

privească măcar, darmite să zăbovească asupra modelelor care, la prima vedere, oricum păreau identice. Nu era treaba lui. Nu fusese pus în situaţia să aleagă vreunul, nici delegat să o facă. Le înregistrase doar cu indiferenţa cu care ochii se protejează dinaintea asaltului tot mai aiuritor al reclamelor succesive. Acum însă, iată că alţii selectaseră special pentru el un anumit tip de sicriu, cu un anume croi, de o anume formă, culoare.
Carasiniu nu e mai alarmat, nici mai speriat. Evidenţa posturii lui de mort... carcasa în care a fost înghesuit nu-l scandalizează mai mult. Nici nu-i declanşează un atac de panică. Nimic clin toate astea. Continuă să pipăie sicriul pe dinafară. îşi trece buricele degetelor peste lucrătura în lemn, le ţuguie pe după înălţimi şi versanţii domoli, şovăie, apoi le scapă şi le odihneşte în văile şerpuitoare ale motivelor florale. îşi dădu seama că de coborît pe-o latură nu putea fi vorba, deşi lemnul părea de esenţă tare. Nu putea risca. Se concentră asupra coroanelor. Le zări creşte¬tele alăturate, pe alocuri suprapuse. Tapetau de jur-împrejur catafalcul. O schelărie numai bună să-l susţină la nevoie. Cele mai multe, comasate la picioare. Dacă era să aibă vreo portiţă, atunci asta era! îndepărtă, fir cu fir, florile stinghere risipite peste giulgiu la nivelul gambelor. Adunîndu-se ghem, se chinui să se tragă pe şezut către baza sicriului. Se lovi de cîteva obstacole mici pe care nu reuşi să le identifice. încă nu îndrăznea să se ridice în picioare. Se ridică totuşi precaut pe vine, se răsuci cu spatele cu exagerată economie de gesturi, îşi scoase piciorul stîng în afară. îl lăsă să spînzure, apăsînd superficial ramurile de brad. Fu cît pe ce să-şi scape pantoful, care trecu prin încrengătura rarefiată ca prin mătasea-broaştei... Pantofii! Măcar ăştia erau noi şi aproape potriviţi, chiar dacă dege- lele îi intraseră în ei chircite. îl jenau, cu toate că şireturile erau, asemenea nodului de la cravată, legate lejer. Puţin prea lejer pentru ceea ce avea el de făcut acum. Şi cravata... parcă cineva s-ar fi temut să nu stranguleze mortul... Să nu nedrept!

Poate tocmai aceste legături lejere îl salvaseră, n permiseseră reluarea funcţiunilor, a circulaţiei, a respiraţiei.
Aşteptă să-şi refacă forţele. Să-şi domolească ţeasta iM'ilantă. Se menţinu încremenit, cu bazinul răstignit astfel l" .ic tăblia coşciugului, o suspensie mult prea periculoasă pi nliu unul epuizat de moarte ca el. Ce-ar fi să... renunţe?
Să renunţe?!
Cu ochii larg deschişi, văzu ceea ce urma să i se întîmple, ca mort, la primele ore ale dimineţii. îşi „văzu" cele două mătuşi, ceva mai matinale, îşi „văzu" tatăl şi sora sosiţi în ultimul moment, anonimi cerniţi, stingheri între ceilalţi, de pe lîngă alte catafalcuri... Dacă nu scapă de-aici acum, cînd ar fi cel mai bine să se ridice? în timpul ultimului priveghi, sub ochii lor? Le putea face una ca asta? în timpul slujbei ori, şi mai bine, în momentul ceva mai animat al închiderii coşciugului ? Să nu aştepte scoate¬rea pe braţe, urnirea convoiului, cînd lumina ar pătrunde pentru ultima oară pînă la el printre scînduri, lumina şi aerul?
Izbuti să identifice cu aproximaţie ordinea îndoliaţilor, expresia lor, blazarea, lacrimile care au avut a se scurge şi s-au scurs, obrajii înroşiţi mai mult de nesomn...
Să n-o facă în timpul celeilalte slujbe, din cimitir? Mai exact, cînd? La începutul? La încheierea ei? Sau, şi mai verosimil, la coborîrea sicriului, izbit alternativ de pereţi (mereu unul dintre gropari e nou-venit şi neîndemînatic), cînd zdruncinătura iarăşi l-ar motiva? L-ar... „motiva" ? L-ar mai putea motiva ceva? Dar şocul celor care-l manevrează, care l-ar putea scăpa, nu i-ar fi cu adevărat fatal ?
Nu, nu e bine! Să mai aştepte. S-aştepte...
Ce să mai aştepte ?! Pumnul de ţărînă al celor apropiaţi, ţipătul lui, al mortului, suprapus plesnetului cîtorva mo¬nede? începutul înhumării? Vînzoleala mulţimii îndepăr- tîndu-se înainte de-a se arunca primele lopeţi de glod? Foşnetul coroanelor pregătite pentru a fi clădite, mîinile cîtorva rude îndepărtate, rămase să răsucească panglicile cu scrisul în afară, să certifice că şi-au făcut datoria? N-ar

risca prea mult lăsînd să se ajungă pînă acolo ? N-ar fi prea tîrziu? Ar mai avea forţa să strige? L-ar mai auzi cineva? Mai bine să se dea în vileag în zori, înainte ca ai lui să sosească.
Ce-o să facă pînă atunci? N-o să-l fure somnul? Poate aparţinătorii celorlalţi vor fi sosiţi deja cîncl el se va trezi. N-ar trebui să se prefacă şi dinaintea lor mortul care a fost? Dar ar putea mima postura de mort cînd nu mai e, rigiditatea şi tot restul, toată cuviincioasa ei recuzită? Ar putea să-şi relaxeze musculatura, a feţei mai ales, a pleoape¬lor mai ales, să-şi ţină răsuflarea cînd cineva ar trece prea aproape, să-şi înfrîneze strănutul, tuşea, sughiţul, reflexul de-a se scărpina cînd l-ar gîdila un capăt de petală sau de giulgiu? Şi-ar putea întreţine paloarea, care cu siguranţă nu mai e cea de mort? Doar sîngele înviase şi el, pornise să-şi reumple circuitele, să dea năvală, să-i coloreze buzele, obrajii.
Cînd ar fi mai bine să se ridice ? Ce reacţie ar stîrni în jur ? N-ar fi suspectat de farsă ? Acuzat, învinuit ? N-ar atrage vreo bănuială înainte să se poată apăra ? Trauma şi oroarea pe care le-ar provoca în masă n-ar fi un delict?
Stomacul i se contractă. Un lichid acru îi umplu gura. Respiră de cîteva ori adînc. Să nu se pripească. Să revină m aşternut. în continuare, adăpostul cel mai sigur. Va mai vedea ce are de făcut. Se opinti cu ultime puteri să-şi .ulucă piciorul stîng înăuntru, la loc. Nu izbuti decît să-l i aţăre şi să-l proptească pe axa unei coroane timp de-o li acţiune de secundă. Suficientă pentru a se răzgîndi, pentru .1 zvîrli fulgerător şi celălalt picior dincolo de margine. I xrrsă o vreme un balans indecis pe muchia sicriului, care | ii u ni să scîrţîie şi să vibreze tot mai ameninţător sub presiune. Poate... meşterii făcuseră un lucru de mîntuială, iar cuiele şi balamalele vor ceda din clipă în clipă... Sau poate întreagă acea asamblare era concepută să reziste oricăror zdruncinături pînă la coborîrea în groapă. Poate măcar ei, meşterii, se gîndiseră la el, îi dăduseră o şansă...

Trase cu putere aer în piept şi, înainte de-a mai căuta o alternativă pentru pasul următor, îşi dădu drumul în gol.
Ca s-ajungă la spitalul de urgenţă, Carasiniu trebui să coboare mai întîi strada Bisericii Ortodoxe. Nu-i era bine deloc. Coborînd, căzu de două ori în genunchi. Era pradă unui vertij subit şi-şi simţea gura încleiată. Căscă şi i se blocă maxilarul. Un junghi ascuţit, de nesuportat i se instală în articulaţia obrazului, la limita dinspre urechea stîngă, iradiind în toată zona. Speriat că avea să rămînă astfel, cu gura larg deschisă, se pipăi, se masă puternic. Fără rezultat. în disperare, se forţă să exerseze rapid cu mandibula cîteva glisări laterale. Păru că durerea cedează, încercă să-şi adune gura cu maxime precauţii şi, după un pocnet osos, izbuti. Cu durerea încă pulsînd în obraz, ieşi în bulevardul central, dar îl găsi atît de luminat, încît fu nevoit să se abată pe o arteră paralelă. Cîteva minute îşi păstră dinţii strînşi, de teamă ca deviaţia să nu survină iar. Tremura din tot corpul. Nu era stăpîn pe el şi gîndul ăsta il întări în decizia de-a se prezenta dinaintea unui medic. (iu orice risc. Chiar dacă venea de unde venea, acum era viu, iar ca viu avea tot dreptul să ceară ajutorul.
Apăsă soneria. Se lăsă privit prin gemuleţ de portar, • .in' i deblocă grabnic clanţa. La intrarea în coridor, se i liinui să se ţină drept. Aerul călduţ, umezeala, miasmele aseptice îi muiară genunchii, îi aduseră un nod iritat în gît. Fu preluat şi condus de braţ de o asistentă zîmbăreaţă, echipată într-un costum scrobit, de un alb imaculat, şi cu o bonetă la fel ele albă. în cealaltă mînă, femeia purta un stativ cu eprubete pline cu sînge.
— Sînt aici cîţiva mult mai grav decît dumneata.
îşi asigură însoţitoarea că, da, e perfect, el mai poate aştepta. Ăştia vii au probleme, viii au întotdeauna pro¬bleme, vulnerabili cum sînt. Forţă un zîmbet. Rîse scurt şi asistenta, care-l aşează alături de alţi şapte-opt inşi pe o banchetă şi plecă în pas vioi, cu eprubetele ei colectoare de sînge viu, uman.

Spitalul, proaspăt renovat, mirosea încă a vopsea. Neonul din tavan iradia o lumină albă, agresivă. Lîngă Carasiniu, unul aţipise. Un altul îşi ţinea un picior întins, prins între aţele, masîndu-şi partea intactă. O femeie cu hainele pline de noroi gemea pe umărul alteia, cu care semăna izbitor, doar că aveau vîrste diferite. Un bărbat rotofei, cu panta¬lonii susţinuţi de bretele, se ridică brusc şi o luă la goană, întrebînd unde e toaleta. Privind în urma lui, Carasiniu observă că, pe alocuri, pereţii erau prelucraţi de mîntuială. Liniile de demarcaţie ale gresiei şi faianţei nu se întîlneau la colţuri, iar suprafeţe întregi începuseră să se vălurească peste un ciment insuficient preparat. Era clar că fusese la mijloc o mînă neprofesionistă. Sau poate dezinteresată. Răuvoitoare. La capătul băncii şi al şirului de pacienţi, zări uşa dublă a sălii de intervenţii, de un alb strălucitor, înaltă pînă la tavan, cu o plăcuţă de sticlă neagră, lipită la jumă¬tate. Dincolo de ea, îşi căutau cu toţii salvarea, gîndi Carasiniu. Dincolo de ea se dădeau verdicte şi soluţii alină- toare. Uşa se deschise şi o adolescentă palidă, susţinută de mamă, ieşi încheindu-şi ultimii nasturi ai bluzei. Tremura. Ţinea un blazer între dinţi. Mama apucă să-i mai salute pe cei rămaşi, în timp ce fiica dispăru în două clipite afară. în locul lor fu poftit pacientul de pe locul patru. Bărbatul cu barbă căruntă, aflat cel mai aproape de uşă, porni să se plimbe de-a lungul culoarului, pradă unei agitaţii vizibile. Mersul lui prindea o viteză subită la capete, dînd senzaţia că se va izbi de pereţi înainte de-a apuca să se întoarcă. Aşteptînd ca omul să se domolească, oarecum mai relaxat, Carasiniu tocmai se gîndea la o toaletă în care ar putea să-şi spele faţa şi să-şi răcorească ceafa, aplecat sub robinet, abia pe urmă încercînd să se privească într-o oglindă, să-şi vadă chipul cu care era văzut, să se convingă că era viu, că era tot el, cel de dinainte, cînd reţeaua de curent electric căzu şi—1 lăsă într-un întuneric mai profund decît cel din capelă. Impactul beznei fu spontan şi dezastruos. îl lovi la fel de puternic ca şocul primordial al dezmorţirii din moarte. O clipă de năuceală şi nu mai ştiu unde se află. Aproape se sufocă. începu din nou

să tremure şi făcu un efort să-şi susţină bărbia cu palma, să-şi controleze clănţă¬nitul dinţilor. O senzaţie de frig polar îi învălui tîmplele, apoi temperatura urcă fulgerător, pîrjolindu-i pielea. Uşile cabinetului pentru urgenţe se deschiseră însă curînd şi spoturile verzui, emanate de sursele şi bateriile de rezervă, scăpară pe culoar. Totul fu învăluit într-o lumină difuză. Siluetele prinseră contur şi viaţă, ca nişte larve deranjate i Ic sub stratul protector, de pulbere. Creînd pîrtii şi încîlcind l.iklurile acelei lumini-suspensii, două cadre medicale ieşiră, 'Ir.părînd după colţ şi reapărînd cu cîte o măsuţă cu rotile, pline ochi cu un nou instrumentar chirurgical. în parte, i aşezat pe tăviţe, sub capace metalice, fierbinţi, în parte, sub un tifon abundent. în deplasare, ustensilele lăsară şi ele în urmă un abur verzui, cu miros de dezinfectant. Rumoarea simultană trezi bărbatul de lîngă Carasiniu, care lansă o expiraţie prelungă.

— Să-nţeleg că o să m-asculţi şi vei face ca mine?

Omul care-l prinse de cot era costeliv, cu faţa pămîntie şi maxilarul inferior atît de proeminent şi căzut, de parcă îi era şi lui dislocat. Acum, că se trezise, arăta oarecum odihnit. Cu toate că se simţi atins, Carasiniu se întoarse să vadă dacă exista şi altcineva dinapoia lui, căruia să i se vorbească. Nu era nimeni. Privi insistent mîna care i se sprijinea pe cot pînă aceasta se desprinse.

— Merită să încerci, îţi spun eu, miza e prea mare, la naiba, şi prea nobilă pentru ca tot restul să ţi se mai pară împovărător.

Carasiniu tăcu, convins că fusese confundat.

— Pentru că, te avertizez, viaţa ţi se va schimba radical. Nici eu nu mai sînt acelaşi de cînd am luat decizia, nu ştiu cîţi or mai fi luat-o ca mine... poate o vei lua chiar dumneata, ce zici?

Deşi neînţelese, vorbele insului căruia Carasiniu nu-i dădea mai mult de patruzeci şi cinci de ani avură darul să-i diminueze angoasa. Se simţi mai bine. Din precauţie, nu răspunse nici acum.

— Cel mai neplăcut e ca, din cînd în cînd, să vii aici, continuă celălalt. Dar... de vreme ce tot ai venit... Pe urmă, slujba, prietenii, familia... la naiba, astea sînt primele la care renunţi. Cînd însă ştii că-ţi vei dona cîndva organele unui institut de cercetare, că hoitul tău va fi recuperat bob de bob, lucrurile se schimbă, nu-ţi mai poţi permite orice, nimic nu mai are întîietate dinaintea propriului trup...
Lumina electrică reveni, orbindu-i. Derutat, cu gura căscată, uitînd să-şi controleze maxilarul, vorbăreţul amuţi. La uşa cabinetului avu loc o nouă rocadă. Pacientul care era la rînd să intre nu intră nici de data asta. Intrară în schimb doi sanitari care tocmai pătrunseră de-afară cu o targă pe care se chircea un trup de femeie. Bolnava gemea şi-şi ţinea atît de strîns abdomenul, de parcă-şi strunea intestinele să nu se risipească.
— Nu e ca în cazul morţilor de rînd, care sînt liberi, ascultă-mă pe mine, liberi, abia ăştia-s liberi, la naiba, abia ăştia îşi pot permite să-şi facă praf toate organele după bunul plac, sau măcar unul, sau cîte vor, mă rog, pentru că nimeni nu le moşteneşte.
Urmare a diformităţii mandibulei, omul avea un timbru spart şi o uşoară clămpăneală. Acum însă trecu la şoaptă.
— Nici nu ştiu dacă să-i cred... ce zici?, eu, unul, îţi spun sincer, la naiba, nici nu mai cred în povestea asta, cu cercetarea. Eu zic că ăştia mint şi că mai degrabă tot ce am va fi recuperat în folosul altcuiva. Nu al aceluiaşi, rîse bărbatul. Ar fi culmea, nu?, să-mi ia şi ficatul, şi rinichii, şi inima, şi splina pentru acelaşi trup, ar fi halucinant, nu?, ca şi cum m-aş reface, m-aş regăsi eu pe mine în pielea ăluia... m-aş întîlni eu cu mine... ce zici? He, he... Ce?
Vorbăreţul se înecă şi tuşi, încercînd să-şi înăbuşe rîsul. Din cabinet răzbătu un urlet înfiorător, urmat de alte două, prelungi, de intensitate mai mică. Se auzi pentru întîia oară şi glasul medicului, un glas dogit, de fumător, uşor nazalizat, după care se aşternu din nou tăcerea. Nu se mai distingea

decît sunetul instrumentelor azvîrlite pe tăviţe, unul după altul. Unul după altul.
— Ce zici? Ei?! Nu-i uşor, la naiba, ştiu, gîndeşte-te bine înainte, mai gîncleşte-te, nu te grăbeşte nimeni, chibzuieşte bine, pentru că... pentru că, îţi spun de pe-acum, adio, libertate, să nu crezi că ţi-o mai poţi permite, viaţa ţi-e studiată, programul, fix, orele de somn... adio, chefuri, prieteni... la naiba, nu-ţi mai rămîn decît plimbările, atît. Austeritatea, atît. Gimnastica. Nu tu stres, nu tu vicii, nu tu... aşa că adio iubitei, ajunge numai gîndul la ea să te deregleze, în locul ei, la naiba, doar vise controlate, o alimen¬taţie supracenzurată, cum zic ăştia, o locuinţă adaptată, cu muchii moi, rotunjite, care să nu-ţi agreseze articulaţiile, cum zic ăştia...
Uşile coridorului se izbiră iarăşi în lături. îşi făcură apariţia trei jandarmi ţinînd strîns doi inşi însîngeraţi. îi trîntiră imediat în genunchi, pe gresie, lîngă uşă. Indivizii se bătuseră zdravăn, de vreme ce abia puteau fi struniţi şi acum. Încercînd încă să lovească, unul se ţinea cu mîinile de cap. Celălalt îşi palpa faţa tumefiată. Sîngele, sudoarea, răbufnirile lor sporadice, ura din priviri, întreaga privelişte îi aminti lui Carasiniu gara Salzburg. Primul lui contact cu Occidentul. Un contact brutal şi crud. Ora trei a dimineţii, trenul oprise, el tocmai cobora cu valizele grele cînd fusese întîmpinat de urlete ascuţite, bătăi şi bufnituri. Şapte, opt tineri sîrbi imigranţi care se refugiau aici pe timpul nopţii vociferau dementţial şi se loveau cu sălbăticie, Carasiniu văzuse chiar cuţite, mîneci sfîşiate, cîteva braţe în sînge. Adesea mobilul unei încleştări este însăşi oboseala - informaţia venise de undeva, din tren, de la obişnuiţii acelei rute —, extenuarea fizică şi nervoasă, spaima de viaţă, tearna de ceea ce-ar putea să se întîmple şi se-ntîmplă tocmai din teamă, nevoia de-a consuma ultimele rezerve de energie, un soi de sinucidere, o euta- nasiere înceată înaintea renunţării... Violenţa ca formă a renunţării, gîndi Carasiniu. Acolo însă, în gara Salzburg, nu văzuse nici un jandarm, nici un angajat al gării, nici un localnic care să anunţe poliţia sau spitalul, în asemenea răfuieli personale mai bine să nu te amesteci, i se

spusese, un mod cinic peren de-a scăpa de cei nedoriţi, ceva care aduce a selecţie naturală, a lege a junglei. Fugise el însuşi, urcase la suprafaţă pe scara rulantă, nu privise nici el înapoi, se grăbise, n-apucase sau nu voise să vaclă cum s-a încheiat încăierarea, poate unul dintre ei murise înjunghiat, îşi implorase moartea în felul ăsta, fără vorbe, sărise la gîtul altuia numai ca să fie el doborît, se bătuse numai ca să moară el, şi murise, sau murea chiar atunci sau... nu murea, nu izbutise, doar îşi tîra picioarele inerte cît mai departe de-acolo, sprijinit pe cot (dîra de sînge lingînd lespezile), acum, că nu mai putea muri, vrînd să se salveze, nesuportînd suferinţa, blestemînd durerea pe care n-o prevăzuse de la început, cum nu prevăzuse nici că n-ar putea muri, că agresiunea lui ar putea fi ineficientă pentru propria moarte, şi Carasiniu gîndi o clipă că imaginea acelui trup tîrîtor disperat este şi imaginea lui, cea de peste foarte puţin, cînd îşi va încerca şi el reintrarea în lume... va trebui s-o încerce, o va forţa în vreun fel, o va încerca chiar acum, acum, pe loc, pentru că nu mai con¬cepea nici el să rămînă aici, pe mîna medicilor, nu, nu va putea rămîne nici o clipă mai mult... aici... unde cu sigu¬ranţă mai fusese adus după ce murise... unde şi fusese declarat mort, pur şi simplu mort, iar acum, cum tot nu murise, ar putea fi recunoscut... nu, numai aici n-avea ce căuta, şi cel mai bun lucru ar fi să fugă, să scape, să iasă chiar acum, chiar daca mersul, fuga nu-i vor fi curînd la înclemînă şi va trebui să se tîrască şi el pe şold şi pe coate... Nu, starea lui nu era departe de a muribundului sîrb, de a bătăuşilor însîngeraţi de-aici, de a vorbăreţului nebun, el însă mai avea timp, mai putea scăpa, totul e să scape acum, să nu ezite, să nu mai amîne, „acum, hai, acum\", şi Carasiniu se ridică hotărît, trecu încordat pe lîngă jandarmi, izbuti saltul peste piciorul unuia dintre cei îngenuncheaţi şi ţîşni neaşteptat de sprinten înapoi, în stradă.
Distingem foarte bine, ne sare imediat în ochi ceea ce îi e specific altuia, unui apropiat sau străin, trăsătura aceea care-i rămîne intactă în ani, grimasa sau încruntătura, felul de-a vorbi, peltic sau sîsîit, o anume dicţie defectuoasă sau poate

vreun tic anume, umărul lăsat sau mîngîierea bărbii cînd ne ascultă, şchiopătatul fără motiv sau obiceiul de a-şi atinge intermitent nasul ori de a-şi răsuci şuviţa de păr cînd ne vorbeşte, numai cînd ne vorbeşte (ceva ce, dacă ar fi al nostru, ar fi mereu decent şi scuzabil, nu şi dacă e al celuilalt), dar nu putem delimita clar şi din vreme ce văd alţii determinant la noi ori nu sîntem pregătiţi pentru asta, să îndrăznim să ne vedem prin ochii celorlalţi, mai ales că mai întotdeauna ceea ce ni se spune sau ni se sugerează despre noi nu e pe placul nostru.

Există însă chipuri, ale altora, în care te vezi dintr-odată, în care te vezi mai bine şi mai limpede decît te-ai ştiut tu vreodată privindu-te în oglindă, studiindu-te în ascuns, decît ştiai tu despre tine că eşti, decît ţi s-a spus sau decît te-ai cunoscut lăuntric şi te-ai descoperit tu pe tine pînă atunci în atîtea ocazii, pentru că se întîmplă să întîlneşti la alţii, absolut pe neaşteptate, clacă nimeresc în calea ta, tocmai profilul sau timbrul sau osatura feţei tale, curbura nasului, asimetria buzelor sau felul tău timorat sau fad sau aspru de-a zîmbi, reflexul de-a nega tot ce ţi se spune sau timiditatea în care brusc îţi regăseşti propria timiditate sau stîngăcia pe care ţi-o conştientizezi pentru prima oară, pentru prima oară o detaşezi cu ochiul nepărtinitor al celui din afară şi, fie că asta te măguleşte ori nu, fie că te umileşte ori nu, văzînd, recunoscînd în viciile celuilalt propriile tale vicii, te vei simţi în culpă şi crispat şi jenat de parcă ţi-ar fi fost palpată însăşi clandestinitatea sau un organ intern cald, plesnit, expus privirilor pe asfalt nu departe de maşina care te-a izbit, de parcă ai fi fost brusc divulgat, prins pe picior greşit cu ceva ce pînă acum ai ascuns foarte bine şi ai obosit şi n-ai mai avut puterea sau n-ai mai vrut să ascunzi. Un paravan s-a prăbuşit în timp ce te clezbrăcai şi a scos la vedere mica ta infirmitate, cusătura delicată în piele, sau marea ta infirmitate, mugu- rele unui braţ retezat, abjecţia pe care pînă atunci o dosiseşi cu măiestrie, infirmitatea de care nici tu nu fuse- seşi prea conştient, pe care ţi-o trecuseşi cu vederea de-o viaţă, din

copilăria în care ai tot amînat să o analizezi, lăsînd mereu pe altă dată lupta cu ea, confruntarea, retuşul. Ai considerat că toate astea mai pot aştepta, că lucrurile pot înainta şi aşa, fără a te împiedica să fii tu însuţi, ţi-ai făgăduit că îţi vei face vreme, undeva, mai tîrziu, că vei găsi cîndva ziua, clipa, momentul să le remediezi brutal şi din rădăcină şi dintr-odată, dar nu acum, acum nu, încă nu. N-ai făcut-o. N-ai remediat nimic, şi acum n-ai cum să-i eviţi pe cei care-ţi seamănă. Defectele, ca şi specificităţile favorabile, ca şi fizionomiile şi staturile, ca şi temperamentele şi caracterele sînt repetabile, lumea e plină de inşi care-ţi trădează propria prezenţă, care au favoriţi de culoarea favoriţilor tăi sau pleoapa căzută sau acelaşi tendon care se zbate stăruitor sau cicatricea plasată în acelaşi loc şi care atrage după sine o anume grimasă, aşa că, atunci cînd ne oglindim în celălalt, care ne este identic pe acea porţiune, pe o cît de mică porţiune, o facem cu iritare şi repulsie şi am vrea să nu-l mai vedem, să-l ascundem, să-l exterminăm, să-l facem să dispară cu buzele şi cu nasul lui, cu mîinile şi cu cicatricea lui (cicatricea noastră), cu ciotul de sub umăr şi grilajul lui în piele, cu infirmitatea, timiditatea sau cu stîngăcia lui, să nu i se mai vadă, să nu atragă atenţia, să nu vadă şi alţii acel ceva al lui şi totodată şi al nostru, un ceva comun nouă şi lui atît de izbitor, o trăsătură respingătoare, de obicei respingătoare (saliva adunată spumă la colţurile gurii în timp ce vorbeşte, stropitul, împroşcatul), o trăsătură deza¬greabilă în orice caz pentru care îl vom urî pe cel care ne-o poartă, de parcă menirea lui n-ar fi decît asta: să ne-o evidenţieze şi nouă şi să ne-o accentueze, să o enunţe încă o dată şi dinadins, să ne pîngărească în văzul lumii, să obţină pentru noi, în locul nostru, oprobriul public...

Asta gîndea Carasiniu acum, după ora unu clin noapte, abia scăpat din capelă şi spital, cînd o întîlni pe femeia a cărei expresie i se părea că semăna izbitor cu expresia lui, asociere care începu să-l obsedeze de cîteva minute bune încoace, deşi era convins că această aparenţă i se revela numai lui, nimănui altcuiva, şi chiar puşi faţă-n faţă nimeni n-ar observa

nimic (femeia, nici atît), el însuşi n-ar putea preciza încă clar ce anume ar avea în comun amîndoi, ce anume era pentru el, fără a fi, atît de frapant identic, 'lotuşi, senzaţia că fiecare dintre ei este în egală măsură schiţa de portret a celuilalt continua să nu-i dea pace, să revină sîcîitor, să-l enerveze crunt, să-l scoată din sărite.
Femeia rezema gardul cu spatele, ţinea o talpă a sandalei lipită de gard la nivelul celuilalt genunchi, piciorul îndoit se resorbise complet sub fusta de o lungime decentă, lăsa impresia că are un singur picior, se uita înspre dreapta, aştepta pe cineva care urma să apară de după colţul străzii, gardul nu prea înalt de care se sprijinise era al unei grădini amenajate dinaintea casei, şi nu dosită în spatele ei, cum se întîmplă de obicei, Carasiniu vedea toate astea la lumina becului de stradă, vedea pomii, tufele şi straturile care se aliniau de-o parte şi de alta a aleii, era a doua casă a străzii pe care ajunsese, mai exact penultima, avea un număr mare, ceva de genul 341, iar nu 3 sau 5, un număr fără soţ în orice caz. A reţinut acest amănunt după ce-a privit plăcuţa de pe poartă îndelung, îi plăcuse, era fixată la vedere şi vopsită cochet, cifre mari, albe pe fond bleumarin, sau invers, sau poate fondul era roşu, nu mai e foarte sigur, oricum numărul era bine pus în evidenţă, un confort pe care nu-l întîlneşti prea ades, de cele mai multe ori eşti silit să parcurgi mari distanţe pînă să dai de asemenea indicatoare, umbli după ele disperat să te poţi orienta cît de cît, să socoteşti cam pe unde te afli şi care e adresa pe care o cauţi, să numeri de-acolo încolo casele şi intrările, deşi există şi aşa riscul să te înşeli, îşi spuse Carasiniu, unele au mai multe intrări sau singura pe care o au e şi ea ascunsă, de aici probabilitatea neplăcută de-a sări un număr şi de-a suna la poarta următoare. Ar spune chiar că întotdeauna suni la poarta următoare.
Tînăra se afla foarte aproape de colţ, îşi aprinsese o ţigară fără să-şi ia ochii de pe intersecţie, pîndea încordată, Carasiniu vedea asta după privirile fulger aruncate într-acolo, foarte atentă să prindă momentul apariţiei cuiva, asta părea

cel mai important pentru ea, să nu fie surprinsă. Deodată îşi îndepărtă braţul, privi ţigara de parcă era ceva în neregulă cu ea, avea sau începea să aibă o aromă suspectă sau o descoperea pentru întîia oară, cineva i-o agăţase între degete fără să simtă şi pînă acum o fumase inconştient şi maşinal. Carasiniu nu ştia ce-o deranjase, pentru că, deşi o fumase doar pe sfert, o aruncă pe trotuar şi o sfărîmă cu talpa pe care o ţinuse proptită de gard, apoi îşi scoase iarăşi pachetul. Gesturile îi erau nervoase, degetele îi tremurau, căută altă ţigară, trase primul fum cu nesaţ, aclînc, în sfîrşit mulţumită. Aştepta, dar întîrzierea celui aşteptat părea să-i convină, confruntarea ar fi fost deocamdată prea brutală sau, dimpotrivă, placidă, şi nu era încă pregătită pentru ea, altfel s-ar fi aşezat dincolo de colţ chiar pe artera pe care urma să se ivească cel pîndit, la distanţă mică, de vreo două case. Dar ea evita să fie văzută înainte de a da ochii direct, Carasiniu nu ştia dacă femeia dorea să simuleze o întîlnire spontană sau măcar să dea impresia că ea însăşi nu sosise acolo de mult. Mai degrabă nu, el crede că voia doar să-i dea emoţii celuilalt, oprirea ei acolo era cu siguranţă una programată, şi nu din pricina ţigării, ţigara nu constituia, în ce-o priveşte, nici un indiciu, părea o fumătoare inveterată, fuma fără reţinere şi pe stradă, din mers, ea şi ţigara, ţigara şi ea, un tandem notoriu probabil pentru cunoscuţi, dar şi pentru oricine ar fi urmărit-o atent nu mai mult de cîteva minute.
La rîndul lui, o urmări şi el acum, „e plăcut să nu fii singur, gîndi, după ce-ai scăpat dintr-o capelă", era plăcut să vadă un chip uman, chiar dacă necunoscut, care venea din lumea lui anterioară, cu toate că de cînd îi intrase în cap asemănarea lor captase un soi de nelinişte care-l epuiza, de care se lăsa supravegheat odată cu imaginea tinerei (fie imobilă, fie în mişcare), cel mai adesea suprapusă imaginii lui, acum mai bine conştientizată ca oricînd... imaginea lui, mai supărător memorizată ca oricînd, de parcă tocmai dobîndise încă o piele, o a doua piele, pe care n-o rîvnise, dar se-ntîmplase aşa, să şi-o tragă peste cap şi peste trup fără să vrea, pentru că era o

piele impermeabilă pielea asta, nouă, a lui, oroarea asta, care era în aceeaşi măsură şi una de căpătat, care-i făcea respiraţia ţesuturilor tot mai greoaie şi-i producea mîncă- rimi tot mai insuportabile, care îl jena, îl ardea şi-l sufoca, îl intriga asemănarea lor, deşi poate ea nici nu era una de ordin fizic, Carasiniu îşi dădu seama tot mai mult de asta, că poate ea viza ceva din temperamentul lor, din nelinişstea sau neastîmpărul sau căutarea lor (indiferent de ceea ce căuta fiecare, ceva diferit, cu siguranţă), sau ceva din felul lor de-a se agăţa de viaţă cu o secretă disperare. O dispe¬rare pe termen lung, pentru că, deşi Carasiniu nu se gîndise nici o clipă la probabilitatea ca şi tînăra aceasta să fi fost, la fel ca el, unul dintre acele cazuri rare de treziţi dintr-o moarte clinică, era convins că şi în viaţa ei de pînă acum se produsese un cataclism, unul cu nimic mai prejos decît al lui. Dar o urmărise şi pentru a-şi justifica în propriii ochi hoinăreala fără rost în care se antrenase de vreo oră încoace, de cînd era iarăşi în viaţă şi simţea că viaţa îi va deveni un mic coşmar, pentru că deja nu mai avea stare, camera de la mansarda pe care se gîndi să o ocupe cu chirie chiar începînd de a doua zi îi va fi străină, o ştia de pe-acum, în timp ce acasă, la ai lui, nici nu s-ar pune vreodată problema să revină, cu toate insistenţele şi garan¬ţiile probabile ale tatălui că totul a rămas ca mai înainte. (Cît despre locuinţa lor, a lui şi a Graţiei, fosta lor locuinţă, acolo nu se va întoarce nici atît.) îşi va căuta gazdă chiar din prima zi, chiar de astăzi, din prima lui nouă zi de viaţă, aşa îşi propusese Carasiniu, pînă în cursul serii va fi şi mutat deja, fără să calce pragul casei părinteşti nici măcar atunci, cînd cu mutarea, va refuza pînă şi asta fără nici o explicaţie, aşa era cel mai bine pentru toţi, pentru a-i scuti mai ales pe ceilalţi de alte neplăceri viitoare, de care ei înşişi nu vor fi conştienţi pe moment. îşi aminti perfect că după moartea mamei (cînd el avea optsprezece ani, iar Carola nouă) casa fusese zugrăvită şi revopsită în între¬gime, aşa e sănătos, i se spusese, să se igienizeze după un mort. Mama le murise acasă. Şi-şi mai aminti că multă vreme nici el, nici Carola, surioara lui, care-l

imita în toate, nu se atinseseră de lucrurile mamei, astfel că tatăl lor fusese nevoit să le înstrăineze pînă la ultimul, luni de zile nici unul nu-i călcase ei în cameră, nici nu mai mîncaseră din vasele şi cu tacîmurile cu care mîncase ea pe patul de suferinţă, nici nu se şterseseră cu prosoapele ei, nici nu se acoperiseră cu păturile ei, lucruri pe care ei, copiii, le reţinuseră foarte bine, fără să şi-o fi propus, fără să vor¬bească şi să se înţeleagă între ei şi fără să fi ştiut că le vor reţine atît de exact, că ochiul lor, altfel plin de milă pentru chinul muribundei, lucra concomitent şi în favoarea lor, înregistrînd tot ce atingea ea cu de-amănuntul. Le trebuise o lungă perioadă să reintre în normal, să poată locui în voie în propria casă. E drept, era o mare diferenţă între moartea lui şi cea a mamei, o dată, că el nu murise, şi-apoi, nu murise în locuinţa lor, pentru că murise...
Unde murise? Şi cum?
Trebuie că murise subit, nimic nu-i „pregătise" moartea, oricum nu-şi aminteşte nimic. Aşadar, cale de o zi întreagă, ziua de astăzi, care urmează învierii sale, bietul lui părinte şi biata lui soră se vor vedea siliţi să care în stradă, la comanda lui (şi ce comandă poate fi mai fermă decît comanda unui mort înviat), mai întîi şevaletul şi ustensilele, vopselele şi tratatele de specialitate şi alte cîteva lucruşoare absolut trebuincioase, de care el nu-şi va mai aminti pe moment, dar pe care Carola i le va aduce din proprie iniţiativă, ştiind că-i erau dragi şi indispensabile. „în fine, faci cum crezi", va ceda ea într-un tîrziu, cînd vor termina de împachetat şi vor urca totul în maşină, „dar rămîi fratele meu, nu?" Vorbind, se va menţine la o mică distanţă, în timp ce va executa cîteva rotiri din mijloc cu mîinile în şold, şi Carasiniu îşi spuse cu strîngere de inimă că pro¬babil Carola va începe să-i dea deja dreptate în sinea ei, să creadă şi ea, în bună tradiţie a convingerilor lor neexpri¬mate, că şi lucrurile lui, chiar neatinse de el după moarte, dar atinse de ei, de ea şi de tatăl lor, cei care-l atinseseră pe el, mortul, îi vor crea ei probleme, şi era mai bine să-şi asculte fratele. Să cedeze. Să-l lase să plece. Cît

despre el, îi va întinde o cursă, o va pune la încercare din teama de a nu face el un pas greşit, pentru că, deşi neclintit în hotărîrea de a nu se mai întoarce acasă, în adîncul fiinţei spera totuşi ca măcar sora lui să-l contrazică, să insiste să rămînă, să-l convingă de contrariu, să-l înduplece chiar cu cîteva accese de plîns, să i se-agaţe de gît, să nu se lepede atît de repede de el, de tacîmul şi de mirosul lui, de vorbele şi de sărutul lui fratern. I se făcu milă. Doar două zile, cît absentase el, şi Carolei îi vor fi fost de-ajuns să se pună în gardă, să se maturizeze şi să se întărească, să-şi găsească singură făgaşul, altul decît al lui, să înţeleagă că puterea ei stă în ea însăşi, şi numai în ea, să resimtă pentru prima oară protecţia fratelui ca neîndestulătoare şi mai ales incertă. Incertă. Carasiniu ştiu că o va pierde, că a pierdut-o. Carola avea acum optsprezece ani (vîrsta la care el îşi pierduse mama), iar singurătatea prea timpurie în care se pomenise anunţa pentru ea începutul altor căutări, din care el va fi exclus, pierdut din vedere.

Şi-o aminti copilă, în noaptea care urmase înmormîn- tării mamei. El, stînd în pat cu mîinile sub cap şi ochii larg deschişi, neputînd adormi şi panicîndu-se şi întrebîndu-se cînd o să mai poată adormi şi dacă o să mai poată adormi vreodată, dar asta nu de spaimă, nici de durere, nici de gînduri (în locul gîndurilor, ceva ascuţit îi patina pe creier), ci pentru că pur şi simplu nu-i era somn, avea o formă de (rezie bolnăvicioasă pe care n-o mai trăise, deşi era restant cu somnul, dormise pe apucate în toate acele zile de priveghi. Se întinsese, nu se acoperise, desluşea intermi¬tent peretele opus, luminat la trecerea unei maşini, cîteva raze deplasîndu-se în evantai de la stînga la dreapta, numai de la stînga la dreapta (locuiau pe o stradă cu sens unic), „ştergînd" cele trei tablouri, singurele pe care le avea pe-atunci, aşa cum şterg reflectoarele cîmpul înţesat de soldaţi, echipaţi în culorile mediului pentru a nu fi desco¬periţi. Lui însă razele îi luminau şi-i divulgau pe rînd lablourile destul de viu colorate, portretul lui (o fotografie de la absolvirea liceului, pe care mama apucase să o dea din vreme

la mărit şi înrămat), posterul cu un peisaj din Veneţia şi acel desen abstract, nesemnat (îi uitase autorul), pe tema visului, o grafică pe care i-o dăruise un profesor de-al său, la cincisprezece ani, singura lucrare valoroasă din casă. Cîteva secunde, lumina sălta peste rame ca peste şine, ondulîndu-se şi pierzîndu-se în muchia peretelui, ca apoi totul să reintre în beznă. îi era aproape bine, era pentru prima oară că-şi evaluase trupul în pijama, şi-şi aminti că meditase pe-ndelete la relaxarea totală a trun¬chiului eliberat, a membrelor şi a venelor nestrangulate, pentru ca ele să poată da ochi cu duritatea zilei care vine, cu îngrădirile şi încorsetările civilizaţiei. Atunci a auzit prelingerea uşoară pe dinaintea uşii, apoi mişcarea care a încetat, apoi şoapta: „Vlad, dormi? Ce faci, dormi?". „Nu, Carola, nu." „Pot intra la tine?" „Intră, Carola, e deschis." S-a tupilat repede. I s-a furişat în pat. „Vlad", a şoptit iar. Nu i-a răspuns. A tăcut şi ea. îşi sprijinise capul pe braţul lui, făcea asta pentru prima oară, şi el rămăsese nemişcat, nu ştiuse să reacţioneze. îi auzea respiraţia sacadată, avea ritmul vorbelor care o îmboldeau, Carola abia se abţinea să nu le elibereze, dar pînă şi acea respiraţie avea timbrul glasului ei bărbătesc de cînd se pomenise, un glas care i s-ar fi potrivit mai degrabă lui şi care, cu vîrsta, la ea devenise nu doar mai îngroşat dar şi mai precipitat, cu silabe încălecate şi sărite, cu vorbirea aceea comodă, legată, pentru care aproape nu deschizi gura, nu depui nici un efort, o emiţi fluent doar dintr-un du-te-vino al buzelor. „E curios, gîndi Vlad, cît de puţin tandru am fost cu Carola", poate pentru că, născîndu-se la nouă ani după el şi părinţii interzicîndu-i să se atingă în vreun fel de ea, o ţinuse la distanţă, la prea mare distanţă, n-o implicase în viaţa lui de adolescent, mulţi dintre colegi nici nu ştiau că avea o soră, o ignorase lăsînd-o exclusiv în seama părin¬ţilor şi a prietenilor ei de joacă, nu se gîndise niciodată profund la ea, la viaţa ei, care urmase vieţii lui... care ar fi trebuit să urmeze vieţii lui, să gliseze pe aceleaşi traiecte, de vreme ce locuiau aceeaşi casă şi aveau aceiaşi părinţi, o viaţă care s-ar fi cuvenit să gliseze

pe aceleaşi reflexe, comodităţi şi convingeri care-i dăduseră şi lui pînă atunci siguranţă de sine, una atît de spectaculos compromisă acum.
„Vlad, îi şoptise iar Carola cu vocea ei bărbătoasă, care la intensitate redusă devenea şi mai răguşită, aşa-i că noi n-am murit?" Sfîrşitul frazei, ultimele cuvinte, „n-am murit", nu le rostise urcînd, ca într-o interogaţie, ci coborîndu-le ca într-o afirmaţie severă, exclamativă. Se ridicase într-un cot şi se uita la el prin întuneric, îi pusese o mînă pe piept, se lăsase cu toată greutatea în ea, pe pieptul lui. „Nu, Carola, ne vezi doar." „Şi nici n-o să murim, nu?, aşa-i că noi n-o să murim?" „Nu, n-o să murim nici unul, stai cuminte." Se redresase, se lăsase să cadă iarăşi pe spate şi adormise lîngă el instantaneu. Stînd aşa, nemişcat, să n-o trezească, nu ştia cum şi cînd adormise şi el buştean.
Acum ştia ce va fi, ce va urma în cursul zilei. Dinaintea portierei, va întinde palma să-şi mîngîie sora şi şi-o va retrage la timp, înainte ca ea să se ferească. Ştia că s-ar feri. Faţa Carolei va rămîne imobilă, privirea fixă, el va citi chiar o uşoară ameninţare în rigiditatea pe care, abilă, ea şi-o va masca prin corectitudine, căci îl va privi corect. Corect, ăsta era cuvîntul, îl va privi corect pentru situaţia dată, şi lui nu-i fu greu să recunoască această somatizare a reţinerii pe care o va observa pentru întîia oară şi la ea, el, care o va avea deja de cîteva ore. „Nu mă atinge", îi va spune, dacă mîna sau obrazul sau buzele ei de soră se vor întinde înspre el, „am fost mort, ai uitat?, nu mă atinge, acum nu". Nu va fi cazul. Cîteva clipe vor rămîne astfel amîncloi, ochi în ochi, cu această recunoaştere reciprocă a lor, el intuindu-i (cu surprindere şi tristeţe) starea şi reţi¬nerea, ea intuind că el o intuise şi nejenîndu-se deloc pentru asta, nici măcar suferind pentru schimbările prin care tocmai trecea şi ea, un echilibru perfect al tatonărilor lor fraterne...
...O mînă pe umăr, un damf de tutun, şi încă unul, asociat, de frunze mucede, de tămîie 'sau chiar de mort cînd întoarse capul şi-aproape se lovi de craniul femeii, de craniul celei pe

care pînă adineauri el o urmărise în stradă, dar care-l acostase ea acum, cît el căzuse pe gînduri, pentru ca să-şi dea seama, ruşinat dintr-odată, că probabil el fusese cel pîndit de ea, de femeia care s-a voit şi s-a lăsat anume urmărită de el, neinteresată deloc de acel „altcineva" pe care s-a prefăcut doar că-l aşteaptă de fiecare dată, orientîndu-şi şi trupul, şi privirea, şi atenţia exact în partea opusă celei în care se afla el, Carasiniu, un mod atît de banal şi frecvent şi previzibil de a-şi atrage victima — cum de nu se gîndise —, de a-i permite unui naiv ca el să se-apropie, să-i ia ei urma, s-o adulmece, atunci cînd ceea ce-şi dorea ea cu ardoare tocmai asta era, să fie adulmecată... un tertip atît de la îndemîna oricui şi căruia el îi căzuse pradă ca un prost.
— Gina Doroga! ţipă, n-avu încotro de vreme ce o recunoscu în sfîrşit, erau faţă în faţă, n-o putea evita, n-avea cum, Georgina! ţipă.
Şi cu adevărat uimitor a fost că în clipa aia, în care ea îi zîmbea deja victorios, el n-a mai avut nici cel mai mic recul recunoscînd-o, identificînd-o abia acum pe cea care îl obsedase de minute bune încoace pe motiv că-i seamănă. Mirosul, ăsta era, mirosul, pentru că ştiu imediat şi ce aveau în comun şi nu-şi dăduse seama pînă atunci, mirosul de mort, mirosul lui de mort de-acum, care fusese dintotdeauna şi al ei, al Ginei, al Ginei Do... ro... ga..., cu un nume ca ăsta, vulgar, cum vulgar era şi al lui, Ca-ra-si-niu, pentru că şi numele le era la fel, cumva amînat, dislocat şi zdrăn¬gănit, ca tîrît de colo-colo, prin hîrtoape. Gina, cea care fusese pentru el şi colegii lui, cîndva, demult, în pubertate, ceea ce probabil va începe să devină şi el de-acum înainte pentru mulţi, un proscris, un paria, un blamat şi un stigma¬tizat, Gina, cea de care le era tuturor pe-atunci imposibil sil se apropie şi n-ar fi făcut-o în ruptul capului, nu fuseseră iu'voiţi nici măcar să-şi exprime rezerva, profesorul lor Ic o intuise şi aşezase nou-venita singură în bancă. A avut, de altfel, şi o justificare să o facă, fata era transferată de la ,iltă şcoală (cu siguranţă pe acelaşi motiv, aclică respinsă Jc colegi, ziceau ei, copiii) pe cînd cursurile

erau deja începute, pe cînd locurile fuseseră toate ocupate. Fireşte, nici nu se oferise nimeni să o ia parteneră de bancă pe iiica avocaţilor Doroga, posesorii unicei case din proxi- n lila tea cimitirului, prima pe dreapta cum ieşi din cimitir, .iproape lipită de poarta lui (o casă moştenită probabil, e rrcii de presupus că nişte avocaţi inteligenţi ca ei aleseseră i şi-o ridice tocmai acolo), o casă oricum ocolită din . .ni/a asta în oraş, astfel că, la cererea părinţilor, Ginei,

iic era mai mică de statură, i se eliberase banca a treia pe i¡nilul clin mijloc, în care trona de una singură, pentru că pi, copiii, evitau cu toţii orice atingere şi chiar discuţie cu parcă şi respiraţia i-ar fi fost otrăvită. „Nu mă atinge", li spus şi Vlad pe- atunci dacă ea ar fi schiţat cel mai mi. gest să-i prindă braţul sau să-l bată pe umăr sau să-l lovească sau să-l împingă, aşa cum se înghiontesc ca din greşeală în îmbulzeala recreaţiei copiii, „nu mă atinge!", din fericire nu fusese cazul, nimeni nu avusese cu Gina nici cea mai mică legătură, nimeni nu făcuse cu ea vreodată schimb de caiete, cărţi sau alte mărunţişuri, nimeni nu-şi agăţase mantoul în acelaşi cui cu al ei, nici unul nu folosise nici măcar creta cu care scria ea la tablă, fiecare păstrînd o cretă de rezervă... cîtă vreme se umpleau de oroare pînă şi văzînd-o cum îşi înfulecă sandvişul impregnat cum altfel decît de miasmele cimitirului, urmărind-o cum îl atinge, cum îşi linge degetele contaminate, care sigur atinseseră în mers, în drum spre şcoală, şi clanţa cimitirului...

— Gina, Gina dragă, spuse Carasiniu, Gina scumpă, repetă el, uimit să se-audă adresîndu-i-se astfel, în timp ce palma lui, care se-ntinsese deja şi-i mîngîiase un obraz, i-l mîngîia acum pe celălalt, cu dosul ei. Tu eşti?

Gina, care tresări puternic, cu recul, la fiecare atingere, se redresă, prinzîndu-l de încheietură. I-o sărută.

— Ei, ce faci, fii cuminte, Gina, hai...

Carasiniu îşi feri privirea.

— Poate... m-ai văzut? M-ai văzut? bîigui el.

Dar Gina nu-l auzi.

„Poate m-a văzut", gîndi Carasiniu. Poate l-a văzut ceva mai devreme, n-ar fi exclus, ieşind din cimitir, el trecuse chiar pe lîngă poarta ei, erau şi momente de care nu-şi aminteşte exact, doar că ameţise încă o dată şi-şi revenise în bună regulă, totuşi rămîne în continuare o nebuloasă pentru el sursa acelui suflu care l-a împins să coboare împleticit, după ce-a sărit pe fereastra capelei, cocoţat pe un capac de sicriu, şi s-a zgîriat, şi cum de-a reuşit să ajungă în stradă pe picioarele lui, pentru că nu s-a tîrît, n-a fost nevoie, veşmintele îi sînt şi acum impecabile, deşi plouase, doar uşor şifonate, atît cît să nu bată la ochi, atît cît e normal pentru cineva care se presupune că se întoarce tîrziu, în noapte, de la un party. Şi ce mai ştie e că, ieşind, după ce-şi citise şi necrologul, se ascunsese ca un intrus pe lîngă poartă, pe lîngă zid, ca un infractor, ca un culpabil care se teme să nu fie văzut, şi nu pentru că ar fi comis o nelegiuire murind în ziua de 18 iulie (ieri? alaltăieri?), cum stă scris în necrolog, ci pentru că a comis ceva ce n-ar fi putut explica nimănui pe moment, n-ar fi avut forţă şi de altfel nici n-ar fi fost crezut, ar fi devenit imediat un suspect, pentru că nici gura nu i se descleştase ca lumea, nici veşmintele nu-i erau cele mai la îndemînă... Dacă l-ar fi văzut, Gina ar fi fost singura care l-ar fi putut ajuta, care l-ar fi putut riclica şi tîrî în casa ei, ca pradă a ei, o pradă cum ţi se dă la cîteva zeci, chiar sute de ani, poate i-ar fi fost ei dat s-o aibă, pentru prada asta s-ar fi întîmplat să trăiască, să îndure atîtea umilinţe, să vieţuiască acolo, lîngă poarta cimitirului, unde nimeni n-ar vrea, nu s-ar încumeta vreodată să vieţuiască... Dacă s-ar fi prăbuşit lîngă casa ei... La uşa ei. E sigur că Gina, şi numai ea, l-ar fi primit, l-ar fi înfăşurat, l-ar fi învelit şi învăluit, l-ar fi reanimat cu suflarea ei umedă, contaminată... l-ar fi privit, l-ar fi răsucit, l-ar fi mirosit, pe el, o vietate cu sînge în vene. Şi-ar fi lipit urechea de trupul lui, i-ar fi auzit sîngele călătorind şi ar fi presupus că e încă o fiinţă vie. Mirosea a mort, dar ea ar fi simţit că respira sub ea, şi l-ar fi încălzit cu pielea ei, şi l-ar fi jupuit cu tălpile ei numai să-i redea durerea. Simţirea. Poate ar fi fost al ei cum n-a fost nimeni vreodată al cuiva. Sau poate

Gina s-ar fi sfiit să simtă. S-ar fi ruşinat de simţu¬rile ei bulversate, de gesturile ei devălmăşite, inconsistente. Periculoase. Poate ar fi vrut să nu ştie mişca, să nu aibă reflexe, să nu aibă trup şi instincte, să nu disloce aer, să fi fost moartă cum şi el fusese mort. Să-l fi păstrat numai pentru ea. Nu-l lăsaseră acolo sora şi tatăl lui, mătuşile şi verii, prietenii, concitadinii şi toţi semenii lui? Cît timp îl lăsaseră? N-au venit după el, n-au venit să-l mai ia înapoi. Nu l-au mai vrut. Cîteva ore nu l-au mai vrut, nu l-a vrut nimeni... Ore? Zile? Cîte? O zi? Două? Murise în 18 iulie, aşa sta scris în necrolog, dar ce zi o fi astăzi ? Au fost ore sau zile şi nopţi întregi, în care ai lui l-au încredinţat morţii, în care s-au simţit despovăraţi... Ştiuse şi Gina că el a plecat. Trebuie să fi ştiut asta colega lui detestată de odinioară, trebuie să-i fi văzut şi ea necrologul, cum şi-l văzuse şi el, nu putea să-i fi scăpat tocmai ei, nu se putea ca tocmai ea să nu-i fi ştiut moartea, să nu fi ştiut tocmai de moartea lui, să nu fi aflat că o cîrmise şi el înspre „alte spaţii", ea, care înregistra tot ce trece, tot ce se prelinge pe lîngă locuinţa ei, în convoi, fără ca oamenii ăia, cerniţi, să aibă habar de existenţa ei, prea captaţi de măruntele lor probleme... unde, pe unde, pe ce cărare, cîtă apă, cîte lumînări, cît de intens e vîntul, cîte ore persistă flacăra, unde pot fi găsiţi groparii... O privi complice.

—Tot acolo locuieşti?

Singura întrebare pe care n-ar fi trebuit să i-o pună.

— Nu, oh, nu - Gina nu mai locuia de mult acolo, se miră că el nu ştie cum, nu ştii că am plecat ?

Da, plecase cu mama, se mutase chiar şi din oraş încă de-atunci, de la paisprezece ani, cînd tatăl le părăsise.

— Chiar nu ştii, nu ştii de tata?

Revenise aici sporadic, în cîte o delegaţie, ca acum (Gina lucrează la o agenţie de turism), toate astea i le povesti ea cu multă însufleţire, anulînd într-o clipită tot ce-şi imaginase el, şi i le povesti în primul local de noapte pe care îl întîlniră în cale şi spre care el o conduse cu afabilitate exagerată, nu şi-o poate explica nici acum, aproape o luă pe

sus, îi prinse umărul cu acea familiaritate de nesancţionat pe care ţi-o imprimă statutul de „coleg de şcoală", fie şi de colegi numai pe durata claselor primare şi gimnaziale, cum era cazul lor, un tip de convieţuire cu totul aparte, despre care se consideră la unison în mod atît de eronat că, indiferent de timpul şi experienţa care s-au aşternut ulterior peste existenţa fiecăruia dintre ei, indi¬ferent de traumele, rutina sau triumfurile pe care le-a trăit fiecare, a creat premisele unei sensibilităţi, ale unor con¬vingeri şi chiar ale unei concepţii de viaţă comune, care nu se mai pot regăsi la nici o altă persoană din afara grupului lor, al celor aproximativ douăzeci şi cinci de făpturi privilegiate pe care hazardul singur le-a rînduit cîndva la un loc, în aceeaşi şcoală, în aceeaşi clasă. în virtutea aceleiaşi familiarităţi Carasiniu se scuză la timp:

— Cred că mi-am uitat portofelul, ce penibil, nu-mi vine să cred, dar chiar nu pot să cred, mai ales că eu te-am invitat.

Gina rîse:

— De data asta te iert, plătesc eu, dar numai de data asta.

— Şi-acolo, unde locuieşti acum, insistă el ca un netrebnic, vrînd să atenueze imprudenţa întrebării tocmai prin groso¬lănia insistenţei, tot lîngă un cimitir locuieşti?

— O, ho, ho, Gina rîse cu poftă, o, nu, nu, nici vorbă! Avu chiar un acces de tuse, liniştindu-l ca pe un copil, faţa i se congestionă îngrijorător, braţul i se lăsă neaşteptat de greu peste încheietura lui pe masă, asigurîndu-l printre icnete şi sufocări şi scuze că, de altfel, nici pînă la cei paisprezece ani ai ei, cît locuiseră aici, în Cluj, ferestrele lor, ale Dorogilor, nu se deschiseseră nicicînd înspre gră¬dina cimitirului, „cum credeaţi voi, probabil, ştiu, sînt sigură că asta aţi crezut", ea însăşi nici nu privise măcar, nici nu intenţionase să treacă şi nu trecuse vreodată dincolo de poarta lui.

— Mă crezi, poţi crede asta, o poţi crede măcar tu, măcar acum, în sfîrşit?

Drept mulţumire parcă pentru aceste precizări linişti¬toare, care veneau oricum prea tîrziu, mult prea tîrziu, de care ar fi avut mare nevoie nu doar el, ci toţi colegii lui, atunci, cu mulţi

ani în urmă, dar şi drept răspuns la micile reproşuri pe care ea continua să le strecoare pe ici-colo cu buzele ei subţiri înmuiate în cafea şi ochii verzi ridicaţi sever înspre el, „m-aţi ocolit", „ce-aţi avut cu mine?", „vă vedeam opririle, şoaptele, vă ghiceam strîmbăturile", „cum aş putea să uit?", „dar tu cum te-ai fi simţit în pielea mea, spune drept?", Carasiniu îi luă mîna şi i-o ridică în cîteva rînduri înspre buzele lui, însă nici atunci, înainte să i-o sărute, nu se abţinu să nu i-o miroasă păstrîncl-o cîteva clipe suspendată, doar atît cît să nu trezească nici o bănuială, aparent încîntat ele lacul sîngeriu al unghiilor ei, pe care le şi mîngîia acum pe rînd cu vîrful degetului mare, între- bîndu-se în ce măsură o fi ea la curent cu tot ce i se întîmpiase lui, dacă totuşi ştia ceva, crede că nu, dacă ştia de unde venea el atunci, mai ales că Gina abia poposise în oraş şi-şi întrerupsese drumul de la aeroport înspre hotel, urmărindu-l pe el un timp. Lăcrimă, lumina începu să-l deranjeze tot mai mult, Gina nu observa privirea lui ferită sau o observa şi o punea pe seama remuşcărilor care deja păreau să i-o fi asprit puţin, nicidecum pe seama urmărilor pe termen lung pe care cu siguranţă le va avea condiţia lui de mort, cu ochii lui uscaţi, pustii şi pustiiţi pentru o vreme, care acum, deprinşi cu întunericul, lăcrimau tot mai abundent şi-şi căutau în van refugiu. Ce mult le-ar fi priit ochelarii cu lentile întunecate! Absenţa lor îl irită mai mult clecît orice de la ieşirea din capelă, şi preţ de cîteva clipe Carasiniu se agăţă de enervarea de a nu putea reproşa nimănui nimic, de a fi nevoit să se înconjoare şi el, ca mort, ca mortul care fusese, de acea aură vulgară de supuşenie şi toleranţă şi discreţie şi neîndemînare şi nepu¬tinţă pe care eşti silit să ţi-o păstrezi încă ceva timp, dinaintea viilor, odată revenit pe pămînt, oricît de orgolios ai fi fost sau ai fi. Aură de care se înconjurase cîndva şi Gina, care mirosise şi ea, mirosea încă a mort. Discuţia se încinse cînd Carasiniu simţi şi o uşoară instabilitate a globilor oculari pe care n-o avusese înainte, restaurantul era nefiresc de gol chiar şi pentru o noapte obişnuită de joi spre vineri (obişnuită ?, „în ce zi sîntem azi ?" o întrebase pe Gina

şi aflase mai mult decît ştia ea, că era o zi de vineri, adică, dar şi că urma chiar ziua înmormîntării lui), toate uşile erau deschise, iar curentul care părea să-şi intensifice rondul în dreptul lor îi dădea intermitent un frison prelungit.
— Pe toţi v-am blestemat, spuse Gina, şi de unii blestemul meu ştiu că s-a prins. V-am blestemat atunci, cînd nu vorbeaţi cu mine, şi mă ocoleaţi, şi schimbaţi ocheade de parcă voi aţi fi fost altfel, mai buni sau mai valoroşi sau mai ocrotiţi de soartă decît mine sau mai iubiţi de Dumnezeu. V-am blestemat atunci, dar v-am blestemat şi mai tîrziu, cîteva luni mai tîrziu, cînd aveam să fiu părăsită de tatăl meu şi aveam să-mi părăsesc eu însămi oraşul, alegîncl să plec alături de mama numai ca să scap de voi. Cei pe care vă uram atît, socotindu-vă vinovaţi de toate. De abandonul tatălui, în primul rînd, care ajunsese să mă dispreţuiască, nu fusesem pe măsura aşteptărilor lui. Dispreţuieşti un copil pe care ţi l-ai dorit altfel şi care acum te dezamăgeşte, pe care îl descoperi ocolit, nerespectat între colegi, un neghiob. Pentru că acasă nu mă plînsesem niciodată şi nu le divulgasem adevărata cauză a respingerii voastre. Pe toţi v-am blestemat atunci, iar de unii blestemul meu ştiu că s-a prins. De Lisa, frumoasa clasei, ştiu că s-a prins, spuse Gina şi rîse cu poftă. O mai ştii pe Lisa Wechter? Cum, n-o mai ştii? Nu se poate să n-o mai ştii! Lisa, evreica rîvnită de voi toţi... silită să plece la treisprezece ani cu familia în Palestina şi care a plîns pînă a leşinat în clasă şi a jurat să se întoarcă, să vă revadă după zece ani, pe voi toţi, în afara mea. în afara mea. Şi a trecut cu bomboanele ei străine pe la fiecare bancă (mai puţin a mea), şi vi le-a împărţit pe rînd, şi voi v-aţi ridicat, şi ea v-a îmbrăţişat, şi a plîns pe umărul vostru, şi v-a spus printre sughiţuri, „nu uita să vii, nu uita, Ştefane, nu uita, Vlade, nu uita, Irino, Mărio, Claudio, Terezo, nu uita, Dane, şi nu uita, luliane, nu uita, Cătălino, Angelo, Ioano, Gabrielo, nu uita, Traiane, Alexandre, Luciane, nu uita, Cipriane, nu uita, Constantine, nu uita, Bogdane, nu uita, Mihaelo, Ano, Corino, Paulino, nu uita, Boris, nu uita să vii, nu uitaţi, eu voi fi acolo, în faţa Hotelului Continental, în

colţul tro¬tuarului, exact peste zece ani, auziţi?, în ziua de 11 iunie, ora zece dimineaţa, nu uitaţi să veniţi să mă vedeţi...". N-o mai ţii minte pe Lisa? Pe Lisa?! Şi n-a spus, „nu uita, Georgino", n-a spus, numai asta n-a spus, numai pe mine nu m-a numit. Iar asta e greu de suportat. Şi v-a spus-o cu ochii umflaţi, întinzîndu-vă fiecăruia cîte o bomboană frumos învelită, mai puţin mie, pentru care n-a avut nici o privire măcar. Deşi mă ridicasem şi eu în picioare cînd a trecut pe lîngă mine, dar ea şi-a continuat drumul fără să mă atingă. învaţă, mi-am spus atunci, învaţă, Gino, să urăşti şi să taci, să înduri şi să taci, să poţi să te răzbuni. Să te răzbuni... Şi voi nu ştiţi că Lisa Wechter, frumoasa clasei, chiar şi-a ţinut promisiunea şi chiar s-a întors la Cluj, exact după zece ani, în acea zi de 11 iunie, la ora zece dimineaţa, în faţa Hotelului Continental, pe cînd nici unul dintre voi n-a venit. Şi numai eu ştiu asta. Şi am fost la fel de sigură de ea că va veni, pe cît de sigură am fost de mine. Şi Lisa a stat acolo, singură, cale de cinci ore neclintită, aşteptîndu-vă, şi numai eu am fost. Eu, cea pe care n-o chemase. Şi nu m-am apropiat nici eu de ea, m-am ascuns, nu departe, într-o librărie, de unde am privit-o timp de cinci ore, prin fereastră. Nemişcată. De unde am urmărit-o fără să respir timp de cinci ore încheiate, numai pentru c-am vrut să-i văd suferinţa. Cel puţin asta îmi era îngăduit. S-o văd suferind şi pe ea pentru cruzimea colegilor. Pentru neloialitatea şi nerecunoştinţa lor. A celor de care ei îi fusese atît de dor, pe umărul cărora plînsese şi care o uitaseră. îi uitaseră plînsul şi leşinul şi îmbră¬ţişarea de rămas bun şi invitaţia. Şi bomboana. Iar eu, numai eu nu i le-am uitat. Pentru că numai eu nu le-am primit. Şi am rămas acolo timp de cinci ore şi aş fi rămas oricît ar fi fost nevoie, nu doar ore, dar zile şi nopţi întregi, numai ca să-i văd faţa deprimată, braţele încrucişate şi privirea hăituită, du-te-vino-ul tot mai îndurerat pe măsură ce orele treceau, şi să-i văcl căutarea disperată în lungul celor patru străzi care se întretaie la Continental. Să-i văd amărăciunea şi grimasa deznădejdii sub soarele tot mai torid, şi să mă bucur. De chipul ei desfigurat,

de picioarele scurte şi îngroşate, de trupul ei mult prea devreme deformat. Să mă bucur de singurătatea, de marea ei singurătate, aceeaşi cu a mea (timp de cinci ore am avut suficient răgaz), pentru că frumoasa Lisa Wechter, atît de regretată de voi toţi la plecare, era în sfîrşit singură. în sfîrşit! Iremediabil singură... Mi-a făcut plăcere să văd asta! Mi-a făcut enormă plăcere. Să mi-o imaginez eşuată în dragoste, în căsnicie poate, după ce ani la rînd fusese curtată de voi toţi şi pe nici unul nu vă plăcuse, găsindu-vă prea naivi pentru ea şi stîngaci şi nemanieraţi, în vreme ce acum vă imagina pe toţi frumoşi şi maturi, deştepţi şi realizaţi. Mi-a făcut enormă plăcere. Că n-aţi venit şi i-aţi arătat că nu vă mai pasă de ea. Cum nu vă mai păsa nici de mine. Un obiect în plus, de care nu mai aveaţi nevoie. De care vă lepădaţi. Aşa cum nimeni n-avusese nevoie de mine. Mi-ar fi plăcut să înţeleagă asta şi cred că a înţeles-o şi ea, în sfîrşit. Că, odată plecat, nu te mai poţi întoarce. Că viaţa se ordonase aici fără ea, cum se ordonase şi fără mine. Că-şi găsise alte tipare şi reguli şi comandamente şi se desfăşura după o schemă în care ea (ca şi mine) nu-şi mai avea rostul. Locul. Se împlineau zece ani. Exact zece de cînd nu-mi dăduse şi mie o bomboană. Lisa continua să aştepte, să privească în toate părţile cu teamă. Să aştepte. Să tremure. Aşteptam şi eu. Aşteptam amîndouă. într-un oraş care îi părea, cum îmi pare şi mie de fiecare dată cînd revin aici, golit cu totul după plecarea ei, ca după o epidemie. Apoi repopulat. Cu oamenii care roiau în jur, alţi oameni, pe care nu-i recunoştea. Care roiesc şi acum. Pe care nu-i mai recunosc nici eu. Nimeni, mi-am spus, nimeni nu aşteptase atît pe cineva vreodată cum aşteptase ea (şi eu) această revedere. Pentru care poate se mai amăgea. Poate... greşise ziua şi a venit prea devreme. Sau ceilalţi se înţeleseseră să se întîlnească altă dată, altundeva, şi pe ea n-o anunţaseră. De ea uitaseră. în timp ce, în toţi aceşti ani, ea nu se gîndise la altceva. Numărase anii, zilele, orele, le bifase cu nerăbdare în agende. Cu emoţie, îmi făcea enormă plăcere. Să ştiu, să-mi imaginez că de la un moment dat încolo chinul îi devenise

devastator şi insuportabil. Cum îmi devenise şi mie, nu acum, ci atunci...
Gina vorbea, continua să-şi scoată la mici intervale cîte o ţigară pe care Carasiniu se grăbea, galant, să i-o aprindă, punîndu-i palma căuş sub bărbie, deşi ştia că ea urma s-o abandoneze pe la jumătate şi chiar o abandona. Degetele li se atingeau (ale lui, moi, vinovate, ale ei, zgîriindu-l neîndurătoare), Carasiniu nu se mai concentra la vorbele ei, îl chinuia o sete continuă, bea apă pahar după pahar, dar trăia şi o stare de torpoare pe care n-o mai avusese de mult, o torpoare plăcută şi contradictorie, care făcu să i se pară pentru prima oară cu totul deplasată reţinerea lui şi a foştilor colegi în faţa unei făpturi atît de delicate, fuseseră cruzi şi nedrepţi cu ea, trebuia să recunoască. Fuseseră cruzi, cruzi, cruzi, într-adevăr. Şi primul lui imbold a fost să-i spună Ginei toate astea chiar atunci, să-i confirme repulsia lor, să se mărturisească, să-i ceară iertare, să se justifice în numele tuturor, să-şi exprime regretul, dar nu era momentul, se simţeau cumva straniu amîndoi, deşi din pricini diferite, şi tocmai de aceea a hotărît să-şi amîne mărturisirea, mai ales că Gina revenea tot mai supărător cu reproşurile, tot mai necontrolat, cumva nevrotic, ca în transă, „n-o să vă iert, ce-aţi avut cu mine?", el însă continua să se simtă bine, din ce în ce mai bine, pentru că, în vecinătatea acestei femei, îi apăru dintr-odată şi mai caraghioasă panica în care intrase el de-o vreme încoace legată de propria potenţă... fusese cu siguranţă doar o impresie, e-adevărat că dăduse greş cu cîteva partenere pe care le cam chinuise, mai ales în ultimele luni, după moartea soţiei lui, Graţia. Cu ele, oricît de excitat era, erecţia îi devenea foarte tîrziu „ofensivă", cum îi plăcea lui să-şi numească mecanismul ejaculării, se elibera greu şi-şi însoţea dificultatea cu o gesticulaţie violentă, pe care femeia o resimţea drept ură, şi mai ales n-ar mărturisi nimănui pentru nimic în lume obiceiul nebunesc pe care şi-l luase, pe măsură ce credea că neputinţa îi devenea tot mai evidentă, de a-şi capta într-o sticluţă, după fiecare act izbutit sau după fiecare masturbare, cîteva

miligrame de spermă, o mostră cît de mică, de teamă c-ar putea fi ultima... nu mai putea scăpa nici o ocazie să conserve dovada că fusese şi el cîndva teafăr, crezuse că din cine ştie ce pricină tranzitul hormonal îi fusese afectat, că nu va mai fi niciodată bărbatul care a fost, că totul se terminase, viaţa lui sexuală era pe cale de a-şi încheia socotelile cu lumea. Nu putem da seama pentru ceea ce vom deveni, pentru fizicul care ne poate lăsa baltă în orice moment, care poate decide pentru noi mai mult decît orice şi oricine, mai mult decît noi înşine, şi lui asta i s-a întîmplat. Cu atît mai mult acum, cînd nu ştia ce va fi cu el, acum, de cînd cu povestea asta, cu trecerea lui provizorie prin moarte, despre care nici n-apucase bine să se dumirească, pentru care ştia doar că era prea tînăr...
Pentru moartea care curmă mereu cîte ceva... pentru că mereu rămîne ceva neterminat în creierul sau pe buzele sau în braţele sau pe biroul sau în atelierul sau în grădina sau în dorinţa celui care moare şi nu ştie că în clipa următoare va sfirşi, un ceas nereparat sau un pantof, o construcţie sau o nelegiuire pusă la cale, o melodie frîntă brusc prin amu¬ţirea celui care tocmai o compune sau doar o interpretează pe un podium, într-un local de noapte, o pictură răzuită meticulos pe alocuri, tratată chimic şi rămasă nerefăcută, restauratorul ei sfîrşind în cel mai enigmatic mod...
Cum sfîrşise?
Sau nesfîrşind de tot şi întrebîndu-se, acum că nu se mai putea concentra la vorbele Ginei, acum că n-o mai urmărea de mult, în ce măsură se determină cele două, potenţa şi moartea, dacă diminuarea accelerată a potenţei poate duce la moarte sau măcar o poate anunţa (fusese cazul lui?) sau dacă nu cumva chiar şi numai atingerea parţială a morţii, de care de asemenea avusese parte, îi va tulbura şi mai mult potenţa. I-o va condamna definitiv. Cu palma stîngă ridicată, încleştată peste degetele palmei drepte a femeii (coatele amîndurora sprijinite pe tăblia mesei), tot mai excitat, Carasiniu nu se mai gîndea acum decît la o cameră neutră de hotel, eventual cel la care trăsese Gina, unde ar putea aña în sfîrşit, sigur ar afla

acel lucru esenţial: dacă izul morţii pe care-l emanau acum amîndoi, şi el, şi Gina, poate fi nu doar semn de recunoaştere, dar poate ţine şi locul celui mai rafinat parfum în seducţie.
— Apoi s-a produs, spuse Gina ceva mai apăsat (Carasiniu redeveni atent, „ce s-o mai fi produs, Dumnezeule?!"). Coincidenţa, fenomenul paranormal, întîmplarea, cea care face ca o întîlnire să determine o alta, o întîlnire aparentă să determine una reală, asta mi s-a întîmplat şi mie, cu tine, de-atîtea ori ne înfioară aceste suprapuneri, nu-i aşa ? (Gina îl smuci puternic de încheietură), nu se poate să nu ţi se fi întîmplat şi ţie, cînd, de exemplu, în timpul unei plimbări obişnuite zăreşti deodată, din spate, înaintea ta, silueta cuiva foarte cunoscut, pe care nu-l mai întîlniseşi de mulţi ani şi a cărui revedere te înduioşează acum subit. Ţinuta, mersul, o anume expresie a mişcărilor, a umerilor lui, toate îţi stîrnesc nostalgii şi te conduc cu gîndul la el, grăbeşti pasul, îl ajungi, de cele mai multe ori nu îndrăz¬neşti să-l acostezi direct, te temi ca emoţia pe care i-ai provoca-o să nu fie prea mare şi preferi un subterfugiu, îl depăşeşti ca să te întorci, să-l surprinzi atunci cînd deja te-a văzut şi el. Dezamăgire, însă, în clipa confruntării constaţi că te-ai înşelat amarnic, nu e cine credeai, şi te fericeşti pentru tactul de a nu fi oprit omul cînd încă nu erai foarte sigur de identitatea lui. Te întorci iar pe călcîie, derutat de eşec, de capcana în care era să cazi, îţi continui drumul preocupat, cu capul în pămînt, concentrat asupra vechii tale cunoştinţe cu care confundaseşi acea persoană necunoscută, îţi aduci aminte acum de ea şi mai cu cle-amănuntul, revezi pe îndelete anii de atunci, te cauţi pe tine şi relaţia ta uitată, care în timp şi-a pierdut vigoarea, s-a diluat, făcînd loc altor cunoştinţe, noi, mai importante pe moment, cel puţin asta îţi e impresia. Şi iată urmarea. Te afli încă pe aceeaşi stradă, n-apuci să coteşti, cînd brusc în faţă îţi apare tocmai vechea ta cunoştinţă, năluca aia cu care confundaseşi persoana de adineauri. Ei, asta şi nimic mai mult mi s-a întîmplat şi mie, cu tine, cu cîteva săptămîni în urmă, cînd te-am revăzut după ani de zile. Toată alura, învelişul,

mersul unuia m-au făcut să cred că eşti tu acela, Vlad Carasiniu, colegul meu de odinioară, la care nu mă mai gîndisem, şi-am fost atît de exaltată, că era cît pe ce să mă reped la tine, dar nu erai tu şi a trebuit să mă retrag jenată cîţiva paşi, nu mulţi, pentru că, habar n-am de unde, mi-ai răsărit tocmai tu dinainte...

— Dar nu m-ai oprit.

— Nu, nu te-am oprit. Pînă azi. Nici tu nu m-ai observat sau nu m-ai recunoscut, poate mi-ai văzut, fără să-i dai importanţă, clipa de derută, iar eu n-am sărit să te salut şi să te îmbrăţişez, n-am sărit de gîtul tău, cum ar fi trebuit, nu era momentul, felul întortocheat în care ajunsesem la tine mă pusese în gardă, coincidenţa neverosimilă aproape mă deprimase, trebuia să mai aştept, deşi nu-mi era limpede ce-aveam de aşteptat, poate o nouă farsă...

„...Farsa morţii şi a învierii mele din noaptea asta, de care tu habar n-ai, fără de care nu m-ai mai fi întîlnit",

gîndi Carasiniu fără s-o mai asculte, Gina începuse iarăşi să-l obosească, deşi nu îndrăznea s-o întrerupă, trecuse şi el prin asemenea stări, nu-i e nimănui uşor să le explice, chiar dacă fiecare şi le poate explica lui însuşi sau poate mai degrabă le accepţi fără explicaţii, nu ai timp să le diseci, nici forţă psihică, şi preferi să le laşi nelimpezite şi uneori nici măcar nu le înregistrezi.

— Şi-apoi, mai sînt şi vieţile noastre - se pomeni el spunînd cu voce tare, „şi morţile noastre", ar fi adăugat, „pe unii ne mai încearcă, iată, şi cîte o moarte", dar cum să-i spui Ginei că abia te-ai întors din moarte, că pantofii te strîng şi veşmintele te încorsetează, că mirosul ei de mort şi propriul miros te sufocă şi ţi-e încontinuu sete şi-ai vrea să pleci de-aici, dar nu ştii unde, cum să-i spui toate astea după ce n-ai văzut-o şi nu te-a mai văzut de atîta timp -, pentru că mai sînt şi vieţile noastre trăite separat, fără nici o atingere — continuă el, şi-şi retrase mîna din mîna Ginei -, mai sînt şi destinele noastre care caută în alte părţi, aşa cum ai intuit şi tu, care bat la cu totul alte porţi decît cele la care ar fi trebuit să bată, atîta risipă

de drumuri şi gesturi şi gînduri pentru situaţii care nu-ţi aparţin, dar pe care le trăieşti din plin vreme de decenii poate, din care ulterior nu se alege nimic, pentru ca, într-o bună zi, într-un anume ceas, căile adevărate să se aşeze. Să se aşeze. Aşa cum te-am întîlnit eu pe tine acum. Aşa cum, nu de mult, am întîlnit eu celelalte trei destine, pe care tu nu le cunoşti. încă. Poate le vei cunoaşte („pe tine am de gînd să te revăd, îi spuse în gînd, prezenţa ta îmi face bine"). Poate le vei cunoaşte. Destinele care au mai rămas, pentru că unul deja s-a frînt.

— Povesteşte-mi, spuse Gina, îşi stinse ţigara ajunsă la jumătate şi-şi aprinse alta. Spune, Vlad, spune.

— Chiar te interesează? De fapt, noi-cei-patru ne-am întîlnit nu cu mult înainte, în urmă cu trei ani, în 2004, jumătate dintre noi fără s-o ştim, cealaltă jumătate ştiind...

— Ştiind ce?

— încă nu mi-e nici mie clar. Clar mi-e doar că ziua în care i-am văzut mai întîi pe doi dintre ei, pe avocatul Teodor Caba, celebrul pilot de curse al cărui nume, o ştiam de la tatăl meu, fusese cîndva, în anii '80, pe buzele tuturor, şi pe Graţia Garabedean, studenta cu nume necu¬noscut pe-atunci pentru mine, fata rasă-n cap pe care o reţinusem tocmai pentru că-i vînduse lui Caba un tablou în Piaţa Muzeului, a fost şi ziua în care Davida Despot mi-a intrat în atelier cu o comandă substanţială...

— în atelier? Ce atelier? Cu ce te ocupi?

— Ah, nu ştiai, nu ţi-am spus? Iartă-mă, nici asta nu ţi-am spus ? Am fost... sînt restaurator de artă, chiar n-aveai de unde să ştii. Restaurator de artă, da. Şi cerinţa Davidei nu s-a oprit la atît. M-a rugat să o ajut să şi înrămeze cîteva tablouri (lucrări din colecţia ei, dar şi ale hotelului, femeia patrona, îmi spusese, Hotelul Majestic) şi am condus-o eu însumi, o oră mai tîrziu, pe scara spiralată în subsolul clădirii aflate nu departe de muzeu, de data asta în atelierul cunoştinţei mele, rămarul.

Şi iată un tînăr de douăzeci şi patru de ani, care eram eu pe atunci, şi o doamnă de cincizeci şi patru, Davida Despot, coborînd împreună, înaintînd pe o scară cum am fi înaintat în ceea ce ne era prescris, unul dintre noi, Davida, ştiind prea bine ce sau neştiind nici ea în totalitate, celălalt, eu, neştiind nimic, întîlnind-o pe femeia asta
pentru prima oară în viaţă. Neştiind, dar ştiind totuşi ceva, vezi şi tu, Gina, sînt lucruri pe care le ştii fără să le afli, aşa cum începusem să le intuiesc şi eu din clipa în care am auzit-o intrînd în atelier şi mai ales cînd am păşit amîndoi curînd pe acea scară în atelierul rămarului, eu în urma ei susţinîndu-i braţul, chiar dacă ea nu mi-o ceruse şi nici n-ar fi avut nevoie să fie susţinută, dar mie mi s-a părut că e mai bine aşa, să o sprijin, scările alea mi-au dat de-atîtea ori pînă şi mie fiori şi n-aş fi vrut ca noua mea clientă - pe care eu o adusesem acolo — să alunece cumva, să cadă. Aşa că am ştiut că e ceva cu ea, că e ceva cu mine, tînărul de lîngă ea, încă din acea zi, o zi de vineri (cum o zi de vineri urmează să fie şi astăzi, nu?, parcă aşa spuneai şi tu), ziua în care, mai devreme, îl văzusem şi pe Teodor Caba, pilotul de curse, fost iubit de tinereţe al Davidei, cu opt ani mai tînăr decît ea, despre a căror relaţie însă eu nu aflasem nimic pe atunci, şi o văzusem şi pe fata rasă-n cap, Graţia Garabedean, cea care avea să-mi devină iubită şi soţie şi-avea să mă şi lase văduv curînd...

— Soţie? Văduv? Stai puţin, stai, stai, stai, ia-o încet, tu, văduv?! îmi pare rău... stai puţin, să-mi revin...

Gina scoase o ţigară. Carasiniu nu tăcu nici cît i-o aprinse.

— Da, nu ştiai ? Toate astea s-au petrecut într-un timp mult mai scurt decît şi-ar fi putut imagina cineva vreodată, eu cu atît mai puţin. Tu, dragă Gina, cu atît mai puţin. Dar trebuie că există, vorba ta, în toată această contorsionare de destine şi reechilibrare a lor, o voinţă care le aşază, după ce le poartă anarhic şi le amînă, şi-apoi dintr-odată le grăbeşte şi le împinge pe scurtătură, fără ca ele să-şi dea seama. Fără să-şi dea seama... Şi, dincolo de voinţa-cea- -mai-presus-de-toate, de cea-care-aranjează-şi-ordonează- -totul, ar mai fi şi voinţa

celui mai puternic dintre noi, pentru că, dintre cele patru voinţe şi strădanii aruncate în ecuaţie aici (cea mai fragilă fiind a Graţiei, acum moartă), una singură le va trage după sine pe restul, le va interpreta şi influenţa şi ajusta, şi eu am ştiut că aceasta e voinţa Davidei. Am ştiut-o de la început. Nu se putea altfel. Am ştiut-o de cum mi-a intrat în atelier şi i-am auzit răsuflarea şi i-am inhalat mirosul, ştii, pentru mine mirosul e totul, mai ales acum... Iar atunci, cînd a intrat Davida, eu nici nu-mi ridicasem capul, pentru că tocmai vernisam un portret de secol nouăsprezece, o pictură lisse, netedă, şi nu-mi puteam permite să mă întrerup, ştii, într-o operaţie de genul ăsta totul se cere încheiat într-o singură repriză, cu mişcări rapide, într-un interval foarte scurt, ca să nu survină uscarea, în timp ce prezenţa Davidei, a cărei forţă destabilizatoare o resimţeam deja, m-a făcut să nici nu-mi doresc asta prea curînd, de aceea gestul mi-a devenit stereotip, stratul aplicat se făcuse mult prea gros, pelicula suprasaturată, purtasem pensula cu vernis dammar de atîtea ori în sus şi-n jos şi de la stînga la dreapta, neapărat în tuşe perpendiculare, numai ca să-mi fac de lucru şi să amîn confruntarea, şi mi-am auzit clienta aşezîndu-se sin¬gură, lăsîndu-se nepoftită şi silenţioasă sub pervaz, pe scaun. Şi abia atunci am simţit presiunea prezenţei ei diminuîndu-se oarecum, sîngele domolindu-mi-se în vene, aerul depresurizîndu-se parcă, permiţîndu-mi să mă opresc şi eu din gestul compulsiv, supărător, să renunţ, să nu mai vernisez, să pun pensula deoparte, să-mi iau curajul, să mă urnesc. în sfîrşit. Să mă urnesc. M-am urnit. M-am întors, am ridicat privirea. Nici atunci direct în ochii ei, Davida sărise iar în picioare, deodată cu mine, se aşezase în contre-jour, şi i-am zărit pentru o clipă silueta ca şi cum ar fi fost goală, o umbră sau o pată translucidă pe fundalul ferestrei. Apoi se deplasase puţin de pe loc, părea că-şi tîrăşte un picior, poate din pricina bagajului cu care venise, mi-am spus, nu ştiam, nu ştiam încă de şoldul care i se luxase pur şi simplu într-o zi călcînd de pe scară în stradă, şi acum, astfel încărcată cu trei tablouri, se

mutase mai aproape de mine, dinaintea bufetului cu solvenţi şi vopsele, de care le proptise, precizînd că restul îmi vor fi aduse de un om al ei a cloua zi. Dar nu te obosesc, dragă Gina?, uf, cum m-am pornit... n-am mai vorbit de mult... vin din... dintr-un loc în care... chiar te interesează?, spune-mi dacă te obosesc.

— Nu, nu, continuă, îmi face mare plăcere, te ascult.

— Şi-n timp ce ea vorbea, vorbea, şi eu nu spuneam nimic, într-atît eram de intimidat şi contrariat de tot ce se petrecea acolo, şi am găsit că tăcerea îmi era mai la îndemînă decît vorba, am căzut la învoială. Aşa cum mi se ceruse, de altfel. Fusese o vizită anunţată, chiar dacă mai demult, chiar dacă în treacăt, „ceva neimportant şi deloc presant", o rugăminte pe care mi-o formulase, ca de-atîtea ori, colegul meu de la achiziţii, Raus, într-o împrejurare oarecare, după o scurtă şedinţă de rutină, sau dimineaţa, din mers, dinaintea intrării, „vezi, poate îţi faci puţin timp şi o serveşti, e o doamnă de bun-gust, faţă de care am ceva obligaţii, nu cine ştie ce, arată-te amabil... dar nici nu te îndatora prea mult... l-am cunoscut mai bine pe fostul ei soţ, aşa că ajut-o şi pe ea, doar ajut-o", şi adăugase, „nu e nevoie să duci comanda acasă, poţi lucra şi aici liniştit, ai tot ce-ţi trebuie". între timp, mi-au trecut mulţi alţi particulari pragul, de acea doamnă şi de rugămintea lui Paul Raus uitasem, cum probabil uitase şi ea, clienta, să vină sau n-avusese timp, de venise abia acum. Totuşi, de cum a intrat, am ştiut imediat că e ea, mi-am amintit spontan de Paul şi de „doamna de bun-gust", cum mi se spusese, bun-gust pe care l-am perceput chiar atunci, de la distanţă, poate din timbrul vocii cu care mi se adresase după ce-a bătut la uşă şi a deschis-o singură, poate din pasul ferm cu care-mi călcase în interior, cu care călcase din clipa aceea în toate interioarele mele. Tot astfel, acum, cînd coboram scările rămarului în spatele ei, cu ochii lipiţi pe lănţişorul ei de aur, pe părul despicat tinereşte pe ceafă - ştii, Gina, unele fîşii de piele rămîn neschimbate în ani, celulele vii, proaspete, şi aşa rămăsese şi ceafa Davidei la cincizeci şi patru de ani -, cred că

aveam o morgă diferită de cea cu care intram de obicei acolo, singur sau însoţind pe cineva interesat, de vreme ce pînă şi rămarul Daniel a observat asta de cum ne-a întîmpinat. Nici el nu părea în apele lui, şi ne-a privit şi el altfel, şi ne-a vorbit cu alt glas şi cu o altă intonaţie decît cele pe care i le ştiam - vocea îi devenise vag alterată ca de-o răceală -, dar cel mai bine o ştia, presupun, Davida Despot însăşi, cea în care, cum îţi spuneam, sălăşluia voinţa care mută lucruri şi destine, şi uneori poate le şi naşte. Am atins-o, i-am prins cotul, i-am simţit articulaţia puternică tresărind, „nu e nevoie, a rîs ea ferindu-se exagerat, nu te teme, n-o să cad, n-o să mă prăbuşesc, eşti drăguţ, foarte drăguţ, eu nu mă prăbuşesc niciodată, eu nu cad". „Oh, nu de alta, m-am dezvinovăţit eu, uimit că-i descopeream poate un punct vulnerabil, n-aş vrea... nu vă jenez... eu însumi am păţit-o cu scările astea înşelătoare, mai ales ultima, ceva mai scundă... am alunecat în cîteva rînduri, nu-i aşa, Daniel, mai ţii minte?, de-atunci crisparea asta cu care cobor, iertaţi-mă", am spus. Au urmat patruzeci de minute în care am vorbit fără oprire, aveam o vervă de zile mari, cum o am şi acum, lîngă tine, dragă Gina... nu te plicti¬sesc?, nu?, spune-mi dacă te plictisesc... nu? Davida îmi lăuda fără măsură pledoariile, l-am văzut pînă şi pe Daniel ascultîndu-mă, deşi el era expertul aici şi nu eu, imaginează-ţi-l, el încercînd doar timid să pătrundă, să ne sugereze cîte ceva, scoţînd mostră după mostră, desprin- zînd din panouri colţarele de rame care-i tapetau sălile şi exemplificînd cu ele ceea ce propuneam eu, în timp ce, proptite pe jos, pe lîngă pereţi, zeci de tablouri aşteptau să fie înrămate, unele păstrîndu-şi încă ramele vechi, roase şi decolorate, altele cu rame noi, dar care se aflau aici pentru că nu mai conveneau proprietarilor, pentru că ei se plictiseau, şi se plictiseau adesea - ne spunea Daniel -, şi schimbau locul tablourilor şi camera şi le căutau alte rame, care să se asorteze noilor tapete şi mobiliere. Un moft. Şi, cînd spunea asta, Daniel Berar o spunea anume ca s-audă şi Davida (am aflat-o chiar de la el mai tîrziu), pentru că unul dintre aceşti

colecţionari înrăiţi, risipitori şi capricioşi era chiar Davida Despot, pe care Daniel o cunoştea foarte bine şi o aprecia (tot ce ştiu eu, dar pe-atunci nu ştiam, despre viaţa privată a Davidei am aflat mai tîrziu de la acelaşi Daniel: femeia avusese un soţ cu şaptesprezece ani mai în vîrstă decît ea, director economic al unui mare combinat, îl iubise, i se devotase; în 1977, la patruzeci şi patru de ani, bărbatul a suferit un accident vascular, după care şi-a revenit, o perioadă despre care Davida nu vorbea cu nimeni; bolnavul fusese ajutat de o asistentă care-i căzuse cu tronc, astfel că clupă două luni şi jumătate de spitalizare plecase de-acolo cu ea cu tot; drepturile pe care Davida le-a primit la partaj au fost valorificate de ea foarte inteligent după '90, investindu-le într-o afacere hote¬lieră, iar ulterior, în particular, în lucrări de artă; devenise acţionar majoritar al Hotelului Majestic din strada Nuferilor, pe care. de fapt, îl şi administra, activitate care-i salvase psihicul; hotelul era şi el plin de tablouri, unele de mare valoare, mai exact, cele care-i aparţineau Davidei şi din care alesese să expună şi aici; Daniel mai susţinea că Davida Despot, fostă alergătoare, o vreme antrenoare a unui lot feminin de atletism, rămasă singură la douăzeci şi şapte de ani, avusese mai apoi cîţiva curtezani, dintre toţi iubise un pilot, prin anii '80, celebru campion de curse de automobilism, care murise - ştia Daniel, dar nu ştia bine - într-un accident specific, o poveste de dragoste fulminantă a maturităţii, „una dintre acelea pe care le crezi de fiecare dată ultima, într-atît e ea de intensă şi epuizantă, după care însă vin altele şi mai de nestăpînit, şi mai de necon¬trolat... asta şi nimic mai mult i s-a întîmplat şi Davidei"). Dar acum, în atelierul lui Berar, unde o condusesem pe Davida să-şi aleagă ramele pentru tablourile pe care urma să i le restaurez eu, intervenise şi ea în cîteva ocazii, la obiect, inspirat, cu farmec, pînă îmi schimbase şi mie opţiunea, tot ce spunea era atît de personal şi adevărat, oh, Gina, ar trebui s-o cunoşti, mi-ar plăcea s-o cunoşti şi tu, ştii, Davida avea un mod atît de dulce şi presant totodată de a tranşa lucrurile, fără stridenţă, „oare n-ar fi mai potrivită asta,

îngustă şi argintie, pentru fondul verde, sumbru de aici, ce zici?", sau cu o posesivitate feminină, blîndă şi vagă, pe care n-o mai întîlnisem la nici o altă femeie. Fixase mostra pe colţul din stînga-jos al tabloului, mă privise insistent cu ochii ei negri, uşor saşii, îmi zîmbise, făcînd cicatricea pe care o are pe buza inferioară să i se extindă şi mai mult, cu încă un centimetru, şi eu cedasem imediat, convenind că are dreptate, „aveţi per¬fectă dreptate", i-am spus, după ce ezitasem între alte patru variante: de alb, de galben cu irizări portocalii sau pentru un galben bronz şi chiar, în ciuda aversiunii mele dintotdeauna, pentru un maro stins, cu inserţii negre. îmi scosesem şi ochelarii din etuiul din piele portocalie (firma Vogue) şi mi-i pusesem, ochelari de care sînt nemaipomenit de mîndru tocmai pentru lentilele lor foarte mici şi ramele perfect rotunde (moda anilor '20, care revine), mai mici chiar decît orbitele mele, şi pentru care, fireşte, optasem din snobism, pentru că, imaginează-ţi, dragă Gina, în realitate nici n-aveam nevoie de ei, sticla era una obişnuită, fără dioptrii. Da, da, fără. îi purtam doar de moft, cînd voiam să fac impresie, ca atunci, pînă şi oculista găsise că îmi stăteau foarte bine şi mă lămurise, „vei vedea cu ei cum n-o să mai vezi cu nici unii vreodată", şi avusese dreptate, paradoxal, dimensiunile mici ale lentilelor nu-mi stînjeneau şi nu-mi restrîngeau vederea, în plus, lentilele erau atît de uşoare de parcă nici nu le aveam. „Da, argintiul e perfect, am repetat, e perfect." „Iar faptul că rama e mai îngustă nu crezi că lărgeşte perspectiva?" a spus Davida, „lasă suprafaţa să curgă, să se reverse", am spus eu, „e numai bine pentru memoria ochiului", a spus Davida şi a mai spus, „nu crezi că şi ramele astea ajung pînă la urmă să împrumute ceva din personalitatea posesorului lor, şi nu neapărat din cea a tabloului?" Şi cîncl a spus-o, parcă mă aspira şi pe mine cu totul în vorbele ei, mă extrăgea din mediu şi mă lipea de pielea şi de torsul ei (miros de pudră scumpă), preschimbate acum în propria mea piele, în propriul meu tors... „Aveţi perfectă dreptate", m-am repezit să-i răspund, am făcut-o mecanic, n-apucasem bine să prelucrez

întrebarea, şi a fost pentru prima oară cînd am acceptat o asemenea idee, pe care, dacă aş fi auzit-o în gura altcuiva, sigur aş fi socotit-o nebunească, o nerozie, o enormitate. O enormitate... Dar, iartă-mă, tu ce spuneai?, te-am întrerupt, m-ai lăsat să vorbesc prea mult, am obosit, spuneai de un blestem... Lisa...

— O, da, spuneam... spuneam că pe toţi v-am bleste¬mat, spuse iarăşi Gina, de data asta pe un ton stins. Pe toţi, nu doar pe Lisa, mi-e şi jenă s-o recunosc acum, iar pe unii dintre voi ştiu că blestemul meu i-a ajuns. Tocmai am aflat şi de Boris... Ce ştii de Boris? Bietul Boris, de el îmi pare rău, pe el îl simpatizam, de el chiar îmi pare rău. Nu mă aşteptam să dau ochi cu nebunul. Care (aflu) nici nu e pe de-a-ntregul nebun.

— Da, da...

Carasiniu trebui să-i confirme. Să-i dea toate datele. E-adevărat, colegul lor, Boris Tissu, cedase nervos spre finele anului doi. Clacase. Bietul Boris... Speculaţiile filo¬sofice i-au fost nocive. Tot ce-a învăţat i se învălmăşea acum în cap şi răbufnea în afară în discursuri interminabile, cel mai adesea incoerente. De dimineaţa pînă seara, îl poţi găsi pe bordura bisericii piariste, spuse Carasiniu. De regulă, e locvace şi inofensiv. Cînd e obosit însă, demonstraţiile lui capătă asemenea acute, încît pentru un străin de partea locului pot părea agresive. Deşi nu se adresează nimănui anume, îşi ia drept adresant orice trecător pe care pare că-l apostrofează, îl ceartă şi-l învinuieşte pînă i se pierde din raza vizuală. în delirul său, Tissu amestecă de-a valma nume şi teorii, noţiuni şi silogisme. Ah, da, rîse Carasiniu, cel mai frecvent pomeniţi sînt Heidegger, Jankelevitch şi Levinas, pentru că pe nebun îl preocupă chestiunea morţii. He, he, auzi? Chestiunea morţii, dragă Gina. Dasein-u\ (iexistenţa umană) şi fiinţa-întru-moarte. între disertaţiile lui preferate, reluate la nesfîrşit, se află cele despre relaţia moarte-timp, despre iubirea-mai-tare-decît-moartea sau despre meseria-de-fiinţă-a-omului... altfel spus, constrîn- gerea-omului-la-fiinţă. Auzi, Gina? Constrîngerea omului la fiinţă, repetă Carasiniu.

Cînd oboseşte, Boris o ia razna prin cimitir. Zăboveşte cu orele dinaintea mormintelor şi-şi umple caietele cu însemnări. Se spune că şi le ţine în mare secret, închise sub cheie, că a ticsit deja sertarele voluminoase ale unei comode. Nici nopţile nu şi le petrece pe toate acasă. E bine îngrijit şi bine îmbrăcat, doar că umblă desculţ, umblă numai desculţ, n-ai ce-i face, pentru că lui Boris îi place, mai mult decît orice, să-şi privească tălpile. Iar de cînd fratele lui mai mic, Flaviu, contrar opoziţiei unanime a familiei, s-a încăpăţînat să urmeze şi el aceleaşi cursuri şi a făcut-o cu succes, ajungînd chiar asistent al Facultăţii de Filosofie, Boris e privit şi el cu alţi ochi. Boris, picanteria oraşului, mascota Universităţii... Uneori, pasaje întregi din discursurile fraţilor Tissu sună la fel. Nu-i amuzant? rîse Carasiniu. Nu o dată, mai tînărul universitar şi-a mărturisit reverenţa în faţa celui mai acerb concurent al său : Boris. „Dacă-l nimeriţi în momentele lui de perfectă luciditate - îşi sfătuieşte Flaviu cunoscuţii -, puteţi lua notiţe cu toată încrederea. N-aveţi nevoie de admiteri şi biblioteci, de mine, de cursuri anoste şi cotiere pentru băncile amfiteatrelor. Filosofia se poate prinde şi pe stradă, în aer liber." Ca urmare, spre hazul studenţilor, Flaviu Tissu îşi strecoară frecvent în alocuţiuni cîte o trimitere la marii filosofi şi la conceptele lor făcînd apel la numele Boris Tissu. Se preface a nu merge direct la sursă. Sfidînd acea mult blamată în lumea universitară docu¬mentare prin intermediar, el recurge, plin de respect şi grav, la Boris. Vrea să lase impresia că, citîndu-l, de exemplu, pe Heidegger, din Fiinţă şi timp („Putem să mergem la moarte în locul altuia, dar nu putem să ne asumăm moartea celuilalt. Nimeni nu îi poate lua seme¬nului faptul morţii sale"), nu face decît să preia textul de la Boris, fără a-l fi citit pe Heidegger. Fără a fi avut acces la el. Din amfiteatre răzbat atunci pînă dincolo de uşi rîsetele şi tropotele, aplauzele şi chiotele de simpatie ale învăţăceilor care, poate tocmai pentru aceste „devieri" fermecătoare de la morga profesorală, se îmbulzesc la cursul şi seminariile lui. în felul ăsta, universitarul a izbutit să învingă şi în clasă prejudecăţile, să înăbuşe în faşă

orice aluzie sau ironie cît de mică. Şi asta, pentru că mici răutăţi emise de colegi la adresa bolii lui Boris apucaseră să-i ajungă la urechi încă din perioada concursului pentru ocuparea postului de asistent. Chiar dacă Flaviu fusese remarcat din studenţie pentru spiritul viu şi francheţea polemică a numeroaselor sale studii apărute în reviste de prestigiu, chiar dacă lucrarea lui fusese fără cusur, iar proba orală, un prilej de încîntare pentru comisia în mare parte rutinată şi blazată, se făcuse totul pentru intimidarea lui. Cele două note maxime se ceruseră adunate cu tot dinadinsul cu încă o probă: a iscusinţei candidatului de a-şi demonstra nu atît sănătatea, forţa psihică, stăpînirea de sine, cît onestitatea mintală. în ultimă instanţă, cu toată susţinerea de care s-a bucurat din partea venerabilului profesor Vincenţiu Man, autoritatea inviolabilă a catedrei, junele aspirant la postul universitar (rîvnit la acea dată de trei pretendenţi) a fost invitat la o confesiune. Pentru care s-a convocat la decanat o întrunire ad-hoc, mai puţin obiş¬nuită, avînd statutul controversat al unui tribunal popular. Motivaţia? Pentru a se elimina, în ce-l priveşte pe Flaviu, pînă şi puţinele rezerve şi tensiuni rămase, nedumeriri şi curiozităţi stîrnite de soarta fratelui său. Numai aşa ultima barieră în calea carierei lui putea să cadă. Numai aşa „toxicitatea" ereditară îi putea fi controlată şi, în cele din urmă, anihilată. Numai aşa studenţii, ca prime posibile victime, protejaţi. în afara performanţelor lui Flaviu Tissu, urmînd la doar cinci ani după performanţele la fel de spectaculoase, dar degenerînd în nebunie ale studentului Boris Tissu, nimeni nu ştia nimic despre el. Despre ei. Pentru oricine - pledase atunci profesorul Man - o aseme¬nea pretenţie din partea colegilor ar fi fost o insultă. Nu şi pentru Flaviu. A cărui minte sclipitoare implica şi toleranţa, îngăduinţa şi capacitatea de cooperare. în loc să-l ofen¬seze, să-l crispeze şi să-l fragilizeze, acel rechizitoriu abuziv al colegilor l-a făcut şi mai ambiţios, şi mai viguros. Confe¬siunea lui fusese francă, scurtă, violentă. Prin urmare, glorioasă. Aşa au aflat cu toţii că Boris „al nostru" - Carasiniu strînse mîna Ginei

—, adorabilul frate mai mare şi protector al lui Flaviu pe tot parcursul copilăriei şi ado¬lescenţei lor, cedase nervos în ziua în care a fost chemat la morgă să-şi recunoască tatăl. Se dusese în locul mamei, afectată şi aşa prea mult de agresiunile alcoolice ale unui soţ dispărînd de-acasă, ca şi-atunci, cu săptămînile. Un părinte pe care, de cînd se pomeniseră - povestea Flaviu ei, copiii, nu-l ştiuseră altfel decît întorcînclu-se beat mort de la bibliotecă (omul era bibliotecar), de parcă efortul şi concentrarea pe care le cerea mînuirea cărţilor îl extenuau în aşa măsură, încît ele puteau fi anihilate numai printr-un creier spălat. Acum, cadavrul n-a trebuit dezvelit, spuse Carasiniu. Boris nu i-a lăsat să-l dezvelească. L-a recunos¬cut imediat după tălpi. Tălpile paterne, desculţe, rămase în afara linţoliului mortuar, pe care fiul le văzuse în atîtea nopţi străbătînd traseul de la poartă pînă-n casă. Pentru ele, drumul cel mai greu de străbătut. Traseul pe care tatăl începea deja să se dezbrace, presărîndu-şi hainele peste tot, risipindu-le prin curte şi pe scări, rămînînd numai în maiou şi chiloţi, răcnind şi înjurînd în tot acest răstimp, ele parcă patul ar fi trebuit să-l aştepte în poartă sau imediat în dosul ei, cu aşternuturile întinse, moi şi albe, sub lumina lunii... Şi atunci, ca şi acum, Boris era singurul care alerga în urma lui să-i culeagă veşmintele din ţărînă, în timp ce părintele, a cărui carne părea că luase foc, zăcea deja în încăperea lor comună, gemînd şi nelăsîndu-i să doarmă, scrîşnind din dinţi cu şuier pînă la ziuă. Cu şuier. Cu acel şuier care-ţi lua minţile, spuse Carasiniu. Şi, povestea Flaviu judecătorilor săi, după ce îndurase atît, la simpla revedere a acelor tălpi goale, acum înţepenite, imediat după ce le-a recunoscut, mintea lui Boris s-a prăbuşit în neant. La numai nouăsprezece ani.

— Bietul Boris, ce rău îmi pare de Boris, n-aş fi vrut... pentru el chiar n-aş fi vrut, îmi pare tare rău...

Şi Gina îl mîngîie pe Vlad în absenţa lui Boris, îi mîngîie mai întîi un obraz, „eşti pudrat, ce drăguţ", apoi şi pe celălalt, „de ce te-ai pudrat?", îi cuprinde ambii obraji (obrajii lui de mort) cu palmele (palmele ei mici, cu miros de mort), şi-l

priveşte drept în ochi de foarte aproape, îi surîde, îl dezmiardă şi continuă să susure în liniştea loca¬lului, „îmi pare tare, tare rău", acum îi susură în ureche, îl linge, îl linge cu limba care odinioară umezise sandvişul impregnat cum altfel decît de miasmele cimitirului, din cînd în cînd se îndepărtează şi-şi invită fostul coleg să o însoţească la hotel, o invitaţie reluată şi tentantă căreia Carasiniu nu se simte deocamdată în stare să-i dea curs, „acum nu pot, crede-mă, dar rămîi acolo", spune el, şi-i înlănţuie capul, şi-i apasă iarăşi buzele pe urechea lui, pentru că-i face plăcere să i le simtă, pentru că toată strădania Ginei îi face mult bine, dar cum o să-i spună de insuficienţele lui la pat din ultima vreme şi mai ales de unde vine el acum, „dar vreau acum, vino acum", gîngureşte Gina, „acum nu... nu... acum tocmai am trecut printr-un şoc...", îi scapă lui, şi o excitaţie subită începe să-l stînje- nească, „uite că totuşi mi se mai întîmplă", îşi spune, şi excitaţia îi creşte vertiginos de parcă acest cuvînt ar avea el însuşi materialitate şi tot gîndindu-l se umflă, dospeşte, „ba acum, te rog, vino acum, ce şoc?, nu văd nici un şoc...", îl linge Gina direct pe creier, de vină ar putea fi degetele ei neobişnuit de mici şi scurte, de-a dreptul infantile, care rămăseseră la fel de infantile şi contaminate de clanţa cimitirului, degetele ei cu un fel de a-i palpa şliţul aproape inconştient, deloc timid, o atingere repetată ca o scurtă lovitură şmecherească de cravaşă, cu care ar dori să-l atenţioneze de ceva sau să-l pedepsească, „nu acum, altă dată, acum vin de la... din... stai", gîfîie el, adunîndu-şi picioarele şi încordîndu-şi-le, reperîndu-şi ca pe-o maladie „fierul" dintre coapse, „nu... stai... altă dată, altă clată", şuieră el reţinîndu-i palma şi tremurînd, pentru că starea în care-l adusese Gina e o stare carnală sub hipnoză de care numai ea l-ar mai putea dezlega, „rămîne pe altă dată, uite, îţi promit, bine?, stai...", geme Carasiniu şi tremură, şi-şi desface pantalonii, şi-i primeşte palma, şi i-o apasă, apoi i-o lasă singură, să caute, să tranşeze, să facă ceea ce ştie ea prea bine că trebuie să facă, iar el respiră scurt, foarte scurt, şi-şi strînge ochii, şi-şi mişcă urechea sub buzele ei, şi cotul sub

sînii ei, pentru că izbuteşte, în sfîrşit, izbuteşte, nu-şi mai controlează pulsaţiile... iar mîna ei se umezeşte. Şi el gîfîie, pentru că nu-i poate spune, cum o să-i spună de unde vine şi că acum nu se poate, mai mult de-atît nu se poate, e prea slăbit, inima îi e prea slăbită, şi cum ar putea-o însoţi el, mortul cel abia reîntors la viaţă, e prea riscant să mai repete ce-au făcut, acum, cînd lui îi e atît de bine aici, în separeul barului, unde îşi găsise în sfîrşit un loc sigur după atîta hoinăreală, acest loc sigur şi dosnic în care putuse să se şi descarce şi-n care ar putea să se odihnească. Să se-odihnească şi atît.
„Bine, bine", Gina renunţă, cedează, îşi caută poşeta, scotoceşte după o ţigară, „bine, cum vrei tu, e bine şi-aşa, rămîne pe-altă dată", şi Carasiniu o mai ascultă o vreme, îi mai reţine o vreme între buze vîrful degetelor minuscule, contaminate de moarte, dătătoare de viaţă, cît femeia e tot încinsă şi se-nfierbîntă iarăşi în acuze, îndrugînd ceva legat iarăşi de tatăl care o părăsise de copilă, cum o părăsiseră şi ei, colegii, pe cînd gîndul lui eliberat alunecă din nou spre Davida, spre Davida Despot şi Graţia Garabedean şi Teodor Caba, spre timpul în care îi cunoscuse pe cei trei, spre moartea care curmă mereu ceva, şi Gina îl simte,
simte vorbele care îl îmboldesc, „dar spune tu, mai bine spune tu, îmi place să te-ascult, vorbeşti aşa frumos... o clipă, doar, să-mi aprind ţigara... da, acum poţi să spui", spune Gina.
„Acum spune."
— Moartea curmă mereu ceva, spuse Carasiniu accen- tuînd fiecare cuvînt, descoperind cu bucurie că propria logoree îi face bine. Poate o cursă dură, profesionistă, într-una din etapele Campionatului Naţional de Raliuri, aşa cum crezuse toată lumea la vremea respectivă (anul 1980), acea cursă de automobilism despre care se mai vorbeşte şi acum, după aproape treizeci de ani, despre care auzisem şi eu, poate ai aflat şi tu, cu siguranţă ai aflat şi tu, Gina, cursa aceea obturată violent de un derapaj pe pistă. Nu pentru toţi concurenţii, doar pentru unul singur. Numele lui este Caba. Teodor Caba. Ai auzit de el, nu? Nu?! N-ai auzit? Un viraj

pripit, o fracţiune de secundă de ezitare, comanda întîrzie milimetric, maşina iese de pe traseu, ricoşează, sare dincolo de parapet, face cîteva piruete în aer şi alte cîteva pe sol, pilotul e neatins la primele patru rostogoliri, deşi imponderabilă luciditatea lui e încă intactă şi trupul mult prea încorsetat să se poată dezasambla. A cincea piruetă însă îi e fatală şi ei îi urmează încă două, în total şapte. Doar că sub comoţie omul nu mai simte restul răsturnărilor sau le mai resimte o vreme în subconştient, el mai horcăie încă înainte de a ceda cu totul, înainte ca inima şi stomacul, plămînii şi ficatul, oasele şi muşchii şi intestinele să i se taseze. înainte ca echilibristica aeriană şi terestră să rămînă doar ale maşinii cu care trupul uman face în cele din urmă corp comun, un singur corp, atît, unul mecanic şi insensibil, cu toate piesele fierbinţi, cu acel rest de creier uman abia murit supurînd şi sfîrîind şi funcţionînd acum exclusiv ca spumă lubrifiantă pentru membranele şi pîrghiile hoitului metalic. A angrenajului mumificat şi el, care nu mai funcţionează, doar fumegă şi patinează, o maşină-torpilă desfigurată urmîndu-şi încă traiectul pentru care a fost programată, pe care nu-l mai gîndeşte, spre care toate privirile se îndreaptă acum. Side-rate. Şi nu doar privirile celor prezenţi, care urmăresc cursa pe viu, dar mai sînt atîtea alte milioane de ochi, cei din faţa televizoarelor, un ţipăt cel puţin evacuează spontan fiecare casă, adăugat celui de uimire şi stupoare, de surprin¬dere şi oroare al crainicului de radio sau televiziune care nu se mai poate nici el controla, care speculează în continuare momentul, în orice transmisie ţipătul lui trebuie să preceadă şi să însumeze icnetul general, să satisfacă astfel cu inten¬sitatea reacţiei, a stupefacţiei sau bucuriei lui mirarea sau entuziasmul tuturor în chiar clipa căzăturii şi a ratării.

— Dar ceea ce răzbate în afară nu e neapărat şi adevărul.

— Ai dreptate, Gina. Ai dreptate. Toate ţipetele astea sînt deocamdată un reflex optimist, doar uimire şi surprin¬dere, şi uneori chiar plăcere, o maşină rostogolindu-se şi patinînd razant pe asfalt într-o jerbă de scîntei e infinit mai atrăgătoare

şi mai spectaculoasă decît una care glisează monocord, cu toată viteza ei ameţitoare, în fruntea pluto¬nului pe pistă.

— O maşină deraind taie respiraţii, sufocă, accelerează pulsuri...

— ...Descătuşează adrenalină şi sudori, aruncă publicul în picioare, aprinde imaginaţii, face ca toate speranţele să se îndrepte simultan spre celelalte maşini care o urmează la infimă distanţă şi pe care toţi le vor acum prăbuşindu-se şi ele peste ea, agăţînd-o şi tîrînd-o sau luînd-o în bot, avînd aceeaşi soartă, sau una şi mai rea, clacă nu cumva pofta de sînge colectivă va prescrie totuşi pentru ele ceva mai puţin periculos. Un lucru e sigur, imaginea celei dintîi va rămîne pe retina tuturor, numărul 42, pe care s-au pus multe pariuri, ea a fost urmărită, ea a provocat dezastrul, delirul, şi acum ei i se aşteaptă oprirea, pentru că va trebui să se oprească într-un final, cînd vor fi să intervină şi „specialele" care, oricît de repede ar sosi, ajung mereu prea tîrziu. Prea tîrziu dacă pilotul e mort, prea tîrziu dacă mai e în viaţă. Deocamdată, salvatorii aşteaptă. Se menţin precaut la o oarecare distanţă, de teama exploziei, adulmecă mirosul de ars, noxele morţii, mecanicii pîndesc cu sufletul la gură în rînd cu toată lumea acel minuscul semn de viaţă din interior care să-i absolve de efort, care anunţă ivirea conducătorului...

— De atîtea ori el iese firesc la suprafaţă de parcă nu s-a întîmplat nimic...

— ...Trupul lui, mult prea încorsetat să se poată dezar¬ticula, a exersat de foarte multe ori asta înainte, ieşirea dintre fiare, desprinderea de carcasă în orice condiţii, din orice poziţie, pentru asta s-a antrenat el ore şi zile şi ani în singurătate, se iveşte mai întîi o cască, şi ce splendid străluceşte ea pe linia orizontului!, apoi umerii blindaţi, urmează tîrîşul afară din vehicul, dacă acesta n-a luat încă foc, sau chiar dacă a luat, dacă făptura vie, tîrîtoarea, reptila cu sînge cald din inima lui e suficient de iute şi abilă, clacă mai are timp şi aer, dacă mai vrea. Dacă mai vrea. îi trebuie multă

voinţă să se poată extrage şi înde¬părta de el cît mai rapid, chiar şi cu o trenă în flăcări, pînă nu explodează.

— Dacă mai vrea.

— Dacă mai vrea, bineînţeles, zîmbi Carasiniu şi întîrzie cu privirea o clipă mai mult în ochii Ginei, în ochii parti¬cipativi ai Ginei, pentru că adoră aceste întreruperi ale ei. O acţiune autosalvatoare pe care orice pilot e obligat să conteze pînă la sosirea bolidului descarcerator, pînă la scoaterea lui completă din cadru şi din competiţie.

— Dacă e încă viu.

— Dacă e încă viu, exact aşa cum spui. Dacă nu se îndoieşte, dacă crede că e corect ceea ce face. Pînă să fie avertizaţi şi ceilalţi participanţi la raliu să frîneze, să oco¬lească locul, să schimbe culoarul, să se catapulteze poate, să se salveze ei pe ei înşişi pînă la eliberarea pistei. Atîta muncă zădărnicită, atîta zbatere irosită în speranţa că într-o zi vei fi campion sau că iarăşi vei fi campion, că perfor¬manţa îţi va izbuti din nou, fiecare rîvneşte titlul naţional al piloţilor, şi nu doar cei pe capetele cărora se pun pariuri grele, dar pînă şi mediocrii a căror miză este tocmai un incident de acest gen, atît de puţin lipseşte să se producă o ratare, în soiul ăsta de curse sinucigaşe ea pîndeşte la tot pasul, practicanţii lor ştiu prea bine ce poate urma, la ce se expun şi ce pot păţi, totuşi continuă să-şi asume riscul. Continuă să şi-l asume. Favoritul pierde sau cedează pre¬siunii, clachează psihic, un altul cîştigă prin abandonul lui dramatic, e o victorie mîrşavă aceasta, mereu posibilă şi probabilă în condiţiile în care prin confruntare onestă celui din urmă performanţa nu i-ar izbuti niciodată.

— Niciodată.

— înţelegi atunci de ce o căzătură şi poate o moarte sînt adesea prilej de bucurie pentru mulţi, de la rival pînă la echipa şi familiile şi prietenii şi concitadinii lui, de la pariori pînă la degustătorii de sinucideri şi accidente, de omoruri involuntare şi crime. Alături cineva zace mort lîngă maşina spulberată sau sub sau în maşina în flăcări...

— ...Sau moare în timpul descarcerării...
— ...Sau pe targa uzată a salvării sau în braţele sani¬tarului stagiar sau intubat pe patul de spital - nu înainte de a se iluziona pentru ultima oară, de a se vedea pe podium, ferecat încă în costumul specific, mai puţin casca, înlocuită acum de chipiu, aclamat şi îmbăiat în şampa¬nie -, şi ceilalţi jubilează. Cineva pe nume Caba, favoritul acelor ani, anii '78-'80, aflat la vîrful clasamentului, moare sau e aproape să moară în plină cursă de automobilism ajunsă la ultima etapă a sezonului, sau cineva cu orice alt nume la fel de valoros moare sau îi va urma acestuia curînd în moarte din cine ştie ce pricină, iar mediocrii din jur chicotesc şi se bucură, deşi se şi crispează puţin, nu se poate să nu se şi crispeze, data viitoare s-ar putea să le vină şi lor rîndul.
(Peste ani, gîndi Carasiniu fără a-i mai spune Ginei, cineva pe nume Carasiniu moare şi nu ştie că moare, nici cum a murit, nu-şi dă seama încă, e prea devreme, abia s-a trezit din moarte, nu ştie nici dacă a murit noaptea, în somn, sau în plină zi, poate din mers, pe stradă, lovit de o maşină, sau cu durerea cumplită în piept, sufocat într-o criză cardiacă, nu ştie nici măcar dacă a murit singur sau a fost asistat, dacă cel care a fost de faţă era un cunoscut sau un străin, poate un trecător care a sărit să-l prindă reflex în timp ce cădea, care l-a prins cu braţele lui speriate, nepregătite să apuce chiar atunci ceva sau pe cineva care moare, pentru asta nu e nimeni niciodată pregătit, nu ştie nici dacă nu-şi făcuse el însuşi rău cu premeditare, dintr-o exaltare copilărească, neavînd o reprezentare clară a ceea ce va izbuti să-şi facă, pentru că, iată, eşuase, şi se-ntreabă dacă măcar ceilalţi cunosc cauza morţii lui, de-atîtea ori moartea altora rămînînd învăluită în mister.)
— Acum, reveni Carasiniu, camera video insistase doar pe cel accidentat, îi părăsise pe restul, o regie de imagine cu fler care nu mai găsise de cuviinţă să selecteze prin alternanţă şi alte cadre, ale celorlalţi cameramani, cu alte unghiuri şi segmente de pe traseu, se oprise numai asupra ei, a maşinii

42, un număr sonor în automobilismul autohton al acelor ani. Un număr pe care Davida îl ştia şi ea prea bine. îl reţinusem şi eu, ştii, Davida îmi pusese odată caseta, într-una din întîlnirile noastre de vineri, nu puteam să nu-l reţin.

— Întîlniri ? Vă vedeţi ? Te vezi cu Davida ? Tu cu Davida ?

— Da... eu... întîlniri pe care Davida le-a instituit de fapt cu trei ani în urmă, după acea vineri în care ne-am cunoscut la muzeu, întîlniri devenite astăzi ritual.

— Ritual ? Oh, scuză-mă, trebuie să-mi aprind o ţigară, scuză-mă, n-o să te mai întrerup, promit. Auzi, ritual...

— Dar unul cît se poate de cuviincios, dragă Gina, ai să vezi, apreciat, dorit şi asumat de ambele părţi, de patroana Hotelului Majestic, distinsa doamnă de cincizeci şi şapte de ani...

— Şi ele tine, iată, muzeograful restaurator de artă, văduvul, de numai douăzeci şi şapte...

— ...într-o vineri, aşadar, după obişnuita noastră plimbare prin parcul din apropierea hotelului, pentru că întîlnirile noastre, dragă Gina, se petrec, toate, numai în afara hotelului, am rămas eu însumi surprins cînd, dimineaţa, încă devreme, în jurul orei opt (la nouă trebuia să fiu la muzeu), Davida s-a retras ca niciodată şi s-a scuzat, „eu trebuie să intru, dacă vrei, vino şi tu".

— Ei, vezi? Vezi? Ce-ţi spuneam? Nici nu mă îndoiam...

— Eu, da. Nu te pripi. Stai să vezi. Mă invitase înăuntru, în studioul ei clin hotel, o făcea pentru prima oară, „aş prefera să rămîi", se ridicase din scaunul rulant (nu admite nici un ajutor), dispăruse şchiopătînd într-un mic oficiu, de unde se-ntorsese cu eterna ceşcuţă cu cafea şi eternul platou cu pateuri, pe care le aducea şi afară, se aşezase pe canapeaua din faţa ecranului (eu, undeva mai în spate, dragă Gina, pe şezlongul din vecinătatea ferestrei), apoi îşi amintise că trebuie să întrerupă telefonul şi se ridicase să-l întrerupă, apoi pornise vizionarea. La atît s-a redus întîlnirea noastră. La atît. De-aici încolo totul s-a petrecut într-o tăcere absolută timp de treizeci

de minute, apoi timp de alte treizeci, caseta odată oprită fusese derulată de la capăt, poate, cine ştie, de data asta lucrurile se vor clarifica, se vor vedea mai bine... întotdeauna rămîne ceva înregistrat şi neobservat, văzut şi neînţeles, un unghi sau un gest, un spasm sau o grimasă ale celui filmat cîndva, deşi pentru mine, care nu mă mai concentram de mult, nu rămăsese, e drept, decît parfumul Davidei amestecat cu mirosul de aparat încins, probabil de la vizionări ante¬rioare, miros care umpluse camera de hotel şi ocupa distanţa dintre noi. în ziua aceea ritualul nostru de afară nu-şi mai avusese locul şi acolo, înăuntru. Acolo, unde stăteam acum la cîţiva metri unul de altul, unde spaţiul şi amintirile şi emoţiile Davidei fuseseră altfel tranşate. Cu totul altfel. Simţeam asta. în faţa mea - vizitatorul şi însoţitorul ei din prezent e limpede că tînărul de altădată, Teo Caba, cel din amintire, de numai douăzeci şi doi de ani pe-atunci, avea un uriaş ascendent. Dinaintea casetei, Davida devenise brusc reticentă şi puţin nervoasă, aproape de nerecunoscut, eu rămăsesem ţintuit pe loc, orice încer¬care de apropiere de braţele sau de pielea sau de degetele ei (sărutatul mîinii, doar la atît se reduceau atingerile noastre) mi-ar fi putut fi luată drept necuviinţă, dacă nu chiar insultă. îmi era limpede, Davida ştia deja pelicula pe de rost. Era o înregistrare din timpul raliului, al acelui raliu, nefast, Caba făcea corp comun cu maşina lui, pe ecran nu-l văzuserăm nici unul pe pilot la faţă, şi, deşi Davida nu-mi spusese niciodată în ce mod urmărise cursa, eu ştiam că ea, iubita pilotului, fosta atletă şi antrenoare, fusese de faţă atunci, o văzusem şi pe ea, o cameră de filmat o surprinsese, camerele zăbovesc cînd şi cînd, selectează asemenea prim-planuri cu apropiaţii concurenţilor, un părinte, o soţie, o iubită, un părinte fudul, o soţie încordată, o iubită exaltată, numai Davida era mereu prezentă cu faţa ei pămîntie şi îngrijorată, presupun, prea devreme brăzdată, cu ochii ei saşii, aproape rău-prevestitori pentru soarta lui, a lui Caba.

— îţi plac ochii ei saşii.

— Probabil, probabil, spuse Carasiniu. îşi afundă ochii în ochii ei verzi, luîndu-i mîna între palme să i-o sărute şi continuă: Cu toate astea, nici ea nu văzuse nimic pe viu din unghiul ei, din spatele grilajului, din vecinătatea poligonului de start. Locul unde se produsese incidentul (undeva, în cîmp deschis, pe la mijlocul traseului) nu-i fusese în raza vizuală, n-avea cum, era unul lipsit de spectatori, şi ceea ce văzuse ea era de fapt ceea ce văzu¬seră cu toţii, ceea ce li se oferise tuturor pe ecranul instalat în apropiere. Maşina fusese filmată pînă atunci cloar între celelalte, chiar dacă se revenise încă din primele momente asupra ei fără a se insista vizibil, doar aşa, ca din întîm- plare, numărul 42 se afla printre favorite, al patrulea din pluton în clipa devierii, cu şanse mari de sprint pe ultimul tronson. Caba era un sprinter neîntrecut. Ghemuită pe canapea, presupun că Davida viziona de zeci de ani buni pelicula, singură, la nesfîrşit, poate aştepta să i se reveleze ceva nerevelat pînă acum (cum aşteptase atunci minute interminabile ca pilotul să apară dinăuntru - nu apăruse -, o clipă regia chiar îl abandonase pentru a muta imaginea pe faţa ei răvăşită), voia să afle ce s-a întîmplat şi cum şi de ce, dacă n-ar putea ierta, dacă n-a fost vorba cumva decît de un şir întreg de greşeli de ordin tehnic care au precedat eşecul. Poate Caba regreta vreo manevră dintr-un viraj anterior, care-l costase scump, îşi cîştigase prea tîrziu acea poziţie, a patra, abia în al nouălea viraj, cum scri¬seseră toate ziarele, iar avantajul de şaptesprezece secunde al celui de dinaintea lui i se păruse dintr-odată imposibil de recuperat în ultimul tur. Sau poate ar fi trebuit să intre la schimbul pneurilor de uscat (începuse ploaia, imaginea era şi ea ceţoasă), care nu mai erau adecvate, după părerea unora, dar el nu intrase, se încăpăţînase şi refuzase schim¬bul. Se încăpăţînase. Crezuse că se descurcă fără el. Un fapt de neiertat. Dar poate nu era numai atît. în salturile şi pîrîiturile şi smuciturile nevrotice ale acelui gîndac metalic vitezoman poate Davida îşi revedea o stare anume a ei, avusese cu pilotul o ceartă, o dispută, îl jignise, îl supărase, îi spusese ea ceva neplăcut, îi reamintise

ceva sau îi mărturisise ceva şocant înaintea cursei, o imprudenţă de care acum se căia...

— Sau nu se căia...

— Sau nu se căia, o făcuse anume să-i provoace lui neatenţia, ezitarea, lipsa de concentrare, chiar moartea — o crimă neînmănuşată perfectă. Ai dreptate. Pentru care şi acum era mîndră. Sau poate ea n-a avut nici o vină, iar el, Caba, a aflat ceva despre ea fără ca ea să ştie, şi acum ea voia să ghicească ce-l supărase, cît şi ce aflase, se vedea că o preocupa enorm ceva în orice caz şi încă o chinuia după atîţia ani, cum o obseda acea imagine a sfîrşitului lui, dacă a fost un sfîrşit într-adevăr.

— Poate n-a fost ?

— Sigur n-a fost. N-a fost. Caba trăia aşadar, încă trăieşte, îl zăream uneori întîmplător pe stradă, dar nu se văd. El şi Davida nu se mai văd. Asta e sigur. Sau poate Davida dorea doar să-i „prindă" psihologia, să i-o înţeleagă, să o împrumute ea însăşi, şi, uite, abia acum îmi trece asta prin cap, că poate Davida, ajunsă în cele din urmă la concluzia că pilotul încercase să se sinucidă din cauza ei, dorea să-i urmeze hotărîrea, jurînd să facă şi ea la fel, cîndva, în viitor, era firesc să aleagă şi pentru ea acelaşi sfîrşit, cuplurile optează frecvent pentru o asemenea moarte, „în doi", totul era să se decidă cînd...

— Caba însă trăia!

— Da, trăia, trăieşte. Chiar dacă Davida nu-mi vorbeşte niciodată despre el, despre Caba cel viu, cel din prezent, cum nu-mi vorbise nici atunci, ci doar mă invitase s-o înso¬ţesc în acea vizionare ca-ntr-un pelerinaj la urna defunctului ei iubit. Caba trăieşte, chiar clacă pare mort de mult pentru Davida, care prin tot ce face dovedeşte a nu-i fi putut ierta mascarada şi slăbiciunea - dacă mascaradă a fost -, inde¬cizia şi neîndemînarea în sinucidere, „cum să nu mori dacă ai decis asta, să mori?". Cum nu-i iertase nici cruzi¬mea cu care o lovise atunci, la cei treizeci de ani ai ei, el intenţionînd poate să plece în moarte singur, fără ea, şi o

împietrise pentru totdeauna. Cum nu-i iertase nici non¬şalanţa cu care în cele din urmă deschisese totuşi ochii, farmecul nătîng cu care dovedise tuturor a nu fi mort deloc.

— Dar toate astea tu le presupui doar, nu ?

— Perfect, ai intuit perfect, scumpă Gina, toate astea mă frămîntă şi pe mine în continuare, pentru că nimic nu-mi e încă limpede nici mie, nici acum, afară de faptul că acea primă zi de vineri, din urmă cu trei ani, în care am cunoscut-o pe Davida, a fost şi ziua în care i-am cunoscut şi pe Caba, şi pe Graţia...

Se opri. N-avea rost să-i mai spună Ginei că atunci el înregistrase doar coincidenţa, fără a o socoti providenţială. Cum o socotise abia mai tîrziu. Carasiniu era din categoria celor care ignoră, dacă nu chiar dispreţuiesc conexiunile de destin, a căror intruziune nu se simt pregătiţi să o accepte. Nici să o evite.

— în fine, continuă el, dar... mai poţi rămîne? Nu e prea tîrziu?

— Nu, nu, spune, te rog, insistă Gina verificîndu-şi ceasul, de ce te-ai oprit?, m-ai făcut curioasă, şi-apoi e încă devreme, nu e nici trei. Spune. Mai spune.

Carasiniu se opri totuşi. Ceva îl stînjenea, ceva ca o atingere, şi nu era atingerea Ginei, care se sprijinea acum relaxată la o oarecare distanţă, aproape întinsă pe pernele din piele. Descoperi privirea chelnerului fixată asupra lui. Fixată rămase tot timpul cît le servi grătarele şi le turnă sucul. Nu-l slăbi nici măcar cît glisă sticla de la un pahar la altul. Deşi cu întîrziere, Carasiniu se agăţă de prilej. îl privi şi el drept în ochi. Cu Gina alături, nu se mai temea de nimic. Cineva trebuia s-o facă odată! Dacă omul mai avea vreun dubiu înainte să-l dea în vileag, el, cu faţa lui pudrată, era mai mult decît dispus să confirme, să-l asigure că, da, era el, tocmai el, cel care la ora asta, în loc să-şi bea sucul aici, ar trebui să zacă mort în capelă... Inima îi bătea insolent de calmă însă cînd chelnerul îl abandonă pe neaşteptate şi, cu aceeaşi privire lipicioasă, se îndreptă spre alt tînăr, de la altă masă. A cărui ţinută aparent ridicolă, oarecum extravagantă (pantaloni strîmţi, lucioşi şi

satinaţi, cămaşă albă, cu pliuri, foarte cambrată şi des¬cheiată la primii trei nasturi), aducea cu a prezentatorilor de modă. în parte, chiar cu a lui, a lui Carasiniu.

— Să reiau ? Vrei să reiau ?

Se linişti cu totul.

— în fine, pe Teodor Caba, pilotul de curse, iubitul Davidei, eu, unul, l-am zărit pentru prima oară tot atunci, în urmă cu trei ani, în aceeaşi zi în care am cunoscut-o şi pe Davida, însă în compania Graţiei. îl zărisem printre cîţiva gură-cască, între tablourile expuse în Piaţa Muzeului. Imaginează-ţi o amiază calmă, soare, sfîrşit de septembrie, cu vreo cincisprezece studenţi plasticieni din ultimul an, care ceruseră muzeului îngăduinţa să refacă în vecinătatea lui o mică „Place du Tertre" pariziană. îşi scoseseră pînzele direct în stradă, unele proptite de pietrele care jalonau clădirea muzeului, altele sprijinite de picioarele meselor improvizate, cele mai multe expuse de-a dreptul pe mese, vertical sau orizontal, aveau şi cîteva figurine clin sticlă, lemn, lut sau metal care încadrau tablourile, cîţiva acuare- lişti lucrau acolo, pe loc, nestingheriţi, îndeosebi portrete, trecătorii se opriseră să-i privească, mulţi nu văzuseră în viaţa lor nici măcar un tablou autentic de aproape, cu atît mai puţin un şevalet, şi acum se apropiaseră atraşi de mirosul iritant al vopselelor care răzbătea pînă după colţul străzii, de unde îl reperasem şi eu. Toţi tinerii ăştia păreau nişte stafii, palizi şi pletoşi, fetele cu cizmuliţe colorate, cu franjuri, din velur, jachete clin piele, băieţii cu cămăşi brodate, pantaloni cu bretele şi veste din catifea, se com¬portau de parcă erau singuri în lumea lor, una a unghiilor roase şi pătate, puţin mai lipsea să nu-i calce pe picioare pe cei opriţi sau să nu încerce să treacă prin ei ca prin zid. Deşi felul în care trebăluiau era acelaşi cu cel din atelierele lor, păreau brusc conştienţi şi excitaţi de faptul că ei înşişi se conturau doar acum, ei înşişi căpătaseră doar acum logică şi formă, legitimitate şi valoare, doar aşa, şi doar aici, comasaţi în aer liber, în văzul tuturor. Mulţimea îi studia şi ea în voie, iar asta părea să nu-i stînjenească deloc, aşa cum nu-l stînjeneşte pe

infractor, de dincolo de geam, martorul sau însuşi păgubaşul, victima, chemaţi la poliţie să-l identifice dintre cei cîţiva aliniaţi, alături de el, la perete. Artiştii îşi vedeau de treabă, îşi urmau mişcările dezinvolt, fără grabă, vorbele le erau nedesluşite, ca şi cum ar fi avut un cod numai al lor, o altă limbă, nici măcar cei care se apropiaseră de ei pînă într-atît încît le atingeau coatele şi umerii nu-i înţelegeau, după cum nici ei nu înţelegeau ce li se spunea din public sau mai degrabă refuzau să înţeleagă, alcătuiau o mică trupă bizară, o comunitate neatestată de nimeni pînă atunci, nu ştiai de unde au răsărit, nimeni nu-i văzuse să fi bîntuit pe stracă, de parcă trăiseră zăvoriţi şi nevăzuţi nicicînd de soare şi lumină şi poposiseră abia acum aici, în Piaţa Muzeului, rătăciţi din alt secol, unul excesiv în toate şi în orice caz noctambul. Ceva rece şi ireal, impudic şi decadent degaja alura lor de marionete în lumina sfîrşitului de septembrie, nişte marionete simpatice totuşi care intrigaseră lumea, îi anulaseră legile, îi încurcaseră cursul şi chiar i-l stagnaseră pentru cîteva ore, izbutind să-i oprească pe toţi din alergă¬tura lor impersonală şi inutilă, dezvăluindu-le alte dimen¬siuni ale existenţei sau măcar ale vanităţilor lor de pînă acum. Pentru că de azi înainte vor şti cu toţii mai mult. Vor face altceva, vor fi altfel, vor gîndi altfel, vor şti mai mult.

Dintre vivacii artişti, o singură tînără făcea oficiile, comunica cu mulţimea, o minionă îmbrăcată într-o geacă vişinie şi fustă verde cu bretele, în croi „gogoşar", ciorapi groşi, vişinii, ghete verzi, în aceeaşi nuanţă cu fusta, şi fular de asemenea verde, răsucit de mai multe ori ca un colac la baza craniului ei ras. Se numea Graţia, Graţia Garabedean, fiica muzeografului Eric Garabedean, ucis cu ani în urmă în muzeu, dar mie, căruia urma să-mi fie soţie, îmi era încă necunoscută pe-atunci, nu-i ştiam nici numele, n-aveam de unde să i-l ştiu. Foarte activă şi jovială, o veritabilă interpretă, spre deosebire de ceilalţi răspundea prompt oricărei întrebări, oferea orice fel de informaţii, ghida, recomanda, îndruma asupra autorilor, tehnicilor, stilurilor şi preţurilor, încheia tranzacţii, încasa bani.

în schimb, pe Caba l-am recunoscut imediat, nu puteam să nu-l recunosc, să nu-i remarc de la distanţă statura înaltă şi părul inelat, clasa, fularul şi trenciul, impecabil asortate, tăiate în aceeaşi linie ca în fotografiile clin tine¬reţea lui civilă, clin anii lui de glorie, pe care le publicaseră mai toate ziarele la vremea respectivă şi din care tatăl meu, fotograful, păstrase şi el cîteva exemplare.

— îmi amintesc de tatăl tău, ne făcea fotografii, el nu mă excludea... mă lua şi pe mine...

-— De ce te-ar fi exclus ? Ce-ţi închipui ? luliu Carasiniu e cu adevărat un artist-fotograf, cum îi zic eu, e mîndria mea, ce-ţi închipui ?, de ce să te excludă ?

— Voi mă excludeaţi, el nu. Voi...

— El nu. Dar vorbeam de Caba. Era şi atunci cel mai elegant dintre toţi, doar că spre deosebire de ceilalţi el nu se arăta impresionat de spectacolul viu de-acolo, ci mai degrabă interesat. Se aplecase, rămăsese ghemuit cercetînd îndelung o compoziţie pe înălţime, de lungimea unui braţ, proptită de piciorul unei mese, direct pe asfalt. Din locul uncie mă aflam nu vedeam conţinutul lucrării, puteam urmări doar reacţia feţei lui, o faţă deloc îmbătrînită (patru¬zeci şi şase de ani, aveam s-o aflu), doar vag înăsprită, ceva mai colţuroasă, care se înclina cînd pe-o parte, cînd pe alta, Caba se comporta ca un cunoscător care se îndoieşte de tot ce aude şi vede, îşi scosese şi lupa (mă întrebam dacă întotdeauna o avea la el sau dacă ştiuse dinainte la ce vine), o apropiase de pînză sau de carton (nu vedeam nici materialul suportului pe care se pictase), examinase lucrarea pe ambele feţe, într-un punct o netezise chiar cu arătătorul şi apoi o mirosise, „iată o veritabilă expertiză", mi-am spus. într-un tîrziu, se ridicase în picioare, fluturase un braţ pe deasupra capetelor, cu un semn autoritar înspre tînără, o chemase, apoi se aplecaseră amîndoi, el punîndu-i o întrebare în timp ce îi indica un punct de pe pînză, ea răspunzîndu-i foarte serios şi determinat. Caba o privea cu atîta insistenţă în timp ce primea explicaţiile de parcă ar fi fost surd şi trebuia să-i citească ei verdictul pe buze. La un

moment dat izbucnise în rîs cu un început de gest, o intenţie pasageră de-a o bate pe umăr sau de a-i mîngîia ceafa, dar braţul i-a rămas în aer indecis sau poate doar precaut. L-am văzut achitînd, fata a ridicat tabloul fără să mai ceară acordul nimănui, l-a învelit grijuliu în două coli crem subţiri şi i l-a dus ea însăşi pînă la maşina parcată în stradă. Caba părea în bună formă, mulţumit de achiziţie, un cadou nesperat de potrivit, poate, pe care urma să-l facă în aceeaşi seară sau a doua zi cuiva, sau doar pata de culoare care va completa un mic loc gol pe unul dintre pereţii lui. Deodată s-a arătat brusc grăbit şi hotărît şi distant, chiar a lăsat să se vadă asta, se instalase deja la volan, în timp ce Graţia îi aşeza pachetul pe bancheta din spate şi-i trîntea cu mare grijă portiera. Caba o salutase indiferent, aproape grosolan, întorcîndu-i imediat spatele, îndată însă ce ea a pornit în sens invers, omul a coborît geamul, a scos capul şi a urmărit-o strîns pînă i-a dispărut din raza vizuală. După care a ieşit, a deschis portiera din spate, a luat tabloul şi l-a vîrît pe scaunul din dreapta. Toate astea le-a făcut cu mişcări lente, nici urmă de gra¬vitatea şi preocuparea şi graba pe care le afişase pînă atunci. Cînd a ambalat, s-a răsucit cîteva secunde înspre tablou cu faţa destinsă, aproape vorbitoare, de parcă ar fi avut acolo un partener sau o parteneră de călătorie cu care schimba ultime amabilităţi şi priviri, strategii şi proiecte de drum, înainte de-a se concentra la traseu şi la traficul lichid din preajmă. A demarat lin şi a alunecat silenţios în carosabil, ca un adevărat pilot de curse cum era, cum fusese.
în clipa următoare, maşina lui, un Chevrolet Wallpaper albastru, decapotabil, muşca deja hălci de aer spre prima intersecţie... Dar ce faci, pleci?
Brusc precipitată, Gina sărise în picioare.
— Acum chiar plec, uitasem, am o tranzacţie la prima oră, iau o maşină, dar ne vedem şi mîine, nu ?, uite cartea mea de vizită, ne mai vedem, nu?, promite-mi că ne vedem, sună-mă neapărat!

Şi femeia dispăru în noapte aşa cum apăruse. Cu o ţigară într-o mînă. Şi cu mirosul ei de mort.
Ceasul clin turla catedralei arăta trei douăzeci cînd Carasiniu urcă treptele şi se lăsă să cadă pe una dintre ele. Nu mai ploua, dar aerul umed îi dădea o senzaţie plăcută de prospeţime, şi nu era regăsirea bucuriei de-a trăi, ci pur şi simplu acea stare de bine pe care ar resimţi-o oricine inspirînd adînc în puterea nopţii, singur, lîngă o stradă puternic luminată, a cărei circulaţie pare că s-a suspendat şi ale cărei semafoare funcţionează în gol, după ce omul a fost ţinut, dintr-un motiv sau altul, pe durata mai multor ore, într-un spaţiu închis. într-o sală de operaţie sau de şedinţe. Sau de cinematograf. într-un avion. într-un bar de noapte. Pe munte, în telecabina defectă, blocată temporar. Sau... în capelă. încorsetat într-un sicriu. Dar acum era liber! Liber, sub cerul liber. Liber să respire. Să gîndească. Să respire.
Gîfiia. Se făcu ghem, cu faţa îngropată în genunchi. Se întrebă clacă îl va vedea cineva, dacă-l va lua cineva în seamă. Poate vreun plimbăreţ, care-l va socoti cerşetor. Nu aducea însă a om sărman, şi-apoi cerşetorii nu bîntuie noaptea. Noaptea ei dorm pe unde apucă, printre tom¬beroane şi prin ganguri, în parc sau în intrîndul unei locuinţe ai cărei proprietari sînt plecaţi pe cîteva săptămîni.
Un cerşetor adulmecă tot, îşi spuse Carasiniu, ştie tot, mai ales cînd cineva pleacă în voiaj, unde anume şi pentru cît timp. Nu e cazul lui, care nu ştie nimic, chiar clacă ar putea fi suspectat de fugă, de evadare sau de furt. E-adevărat, veşmintele prea îngrijite, dar atît de nefiresc agăţate pe trup, i-ar fi greu de justificat dacă nu s-ar crede că le-a recuperat după ce fuseseră abandonate de cineva căruia îi rămăseseră mici sau nu-i mai plăcuseră. Le considerase demodate sau pur şi simplu se plictisise, constatase că nu le-a mai îmbrăcat de cîţiva ani şi de-aici înainte nu le va mai purta nici atît. Sau un excentric. Ar putea fi luat drept excentric. Mai degrabă. îl trădau ţinuta semeaţă şi mersul împleticit (în încălţările cele noi, de mort, pe care nu el şi le cumpărase, dar pe care, n-

avea încotro, trebuia să le suporte acum), şi îl trădau mai ales degetele puternice, obişnuite să întindă pînze şi vopsele, să zdrobească prafuri, să apuce bisturie şi lamele de spatulă sau baghete ale căror vîrfuri sînt înfăşurate în torşoane de vată, îmbibate în solvent. îl trădau ochii mijiţi şi încruntătura, expresii indubitabile ale concentrării. Şi-l trăda trezia. Era mult prea treaz la ora asta pentru un muritor de rînd, pentru un nevoiaş obosit. Un excentric, aşadar! Venit cine ştie de unde şi de ce. Nu din moarte... nu, asta nu şi-ar imagina nimeni, nu vezi pe toate drumurile scăpaţi din moarte ca el!
La lumina unui bec de stradă, se pipăi pe îndelete, îşi suflecă pantalonii, îşi scoase sacoul, îşi verifică centimetru de centimetru trupul. îşi tatonă gambele şi coapsele, şoldu¬rile şi pîntecele, braţele şi toracele. De ce înviase? De ce murise? Nu-şi amintea să fi suferit de vreo boală, să fi fost diagnosticat cu ceva care să-l fi pus în gardă, să-l fi făcut dependent de vreun tratament medicamentos sau de orice
alt gen. Atunci, ce putea fi, ce fusese? în afara zgîrieturii de la picior, cu care se pricopsise la ieşirea clin capelă, a unei julituri superficiale între claviculă şi umăr (căzuse cu faţa-n jos undeva ?) şi a unei mici inflamaţii sub cotul stîng, nu descoperi nici un alt semn, nici o urmă de cuţit, incizie sau sutură a vreunei operaţii. Nu fusese victima unui accident rutier, caz în care procedurile legale cer autopsia. Avusese noroc. Dacă nu cumva cineva din familie se opusese să fie ferfeniţit, ciuntit, desfigurat. Măcelărit.
îmbrăcă sacoul. Se lungi pe spate, cu o mînă sub cap. îşi umplu plămînii. Ce va urma? Ce planuri pioase o avea destinul cu el dacă făcuse această reparaţie ? Ce poate să urmeze ?! Peste cîteva zile se va întoarce la munca lui. La locul lui de muncă. Dacă-l mai avea... îl mai avea oare? Sigur nu, nu-l mai avea, cum o să-l mai aibă, cum o să mai aibă loc de muncă un mort ?! Ce-o să se facă fără el ? I-ar fi plăcut să se-ntoarcă! Poate totuşi i-l vor da înapoi... îl va cere, le va pretinde, îi va implora să i-l dea înapoi, lui, şi nu celui pe care ar fi gata să-l angajeze. îi şi găsiseră înlocuitor ? Nu! Să spere că nu! Nu

găseşti aşa uşor un expert, ca el, în restaurare. Durează pînă să-l formezi. Lui însuşi îi trebuiseră cinci ani s-ajungă la măiestria la care ajunsese, trei luni lucrînd în laboratoarele de restaurare berlineze de la Bode Museum, alte trei la Ermitaj, într-un schimb de informaţii şi tehnici de dublare a picturii, o experienţă unică, pe care avea s-o fructifice din belşug, găsind şcoala rusă cea mai adecvată tipului autohton de proceduri... I-ar plăcea să facă ce mai făcuse! N-avea altă pregătire, nici deprindere, nici pasiune, nu ştia, nu se pricepea la nimic altceva. Ştia doar atît. Cum se salvează un tablou. Ce trebuie să faci atunci cînd el a suferit degradări, cînd stratul pictural prezintă o uzură avansată. Cînd tensiunile survenite în materialul suportului (lemn, pînză sau carton), fie din cauza climatului, fie chiar clin cauza tehnicii unor autori, cluc la căderea ultimului strat de pictură de pe stratul subiacent. Cînd fisurile — acele craquelures, cum îşi aminti Carasiniu că le spun francezii, adică cracluri, cum îşi aminti că le spun şi ei, restauratorii locali, cu un termen adaptat - sînt foarte dense, atît de dense, încît o întreagă insulă de vopsea a căzut... Doar la atît se pricepea. Să elimine golurile, craclurile, să pună totul la loc, să-i reconstituie pînzei imaginea originală. Doar atît ştia. Cum se consolidează o pictură la suprafaţă (cu hîrtie japoneză şi clei de peşte, cald) sau cum se consolidează prin dublare. Cum se suprapune pictura cu suportul original pe un alt suport, pe o pînză nouă. Cum se aplică chitul în lacunele de pe suprafaţa tabloului. Cum, uscat, se şlefuieşte el apoi şi cum i se scoate surplusul, pentru a-l aduce la nivelul picturii. Cum se face, în cele din urmă, retuşul. Cum ajungi, în sfîrşit, în sfîrşit, la acea mult aşteptată satisfacţie, în momentul în care reconstitui imaginea originală pe suprafeţele pierdute, chituite ulte¬rior, preparate în acest scop. Doar atît. Şi, da, cum se vernisează un tablou. Pentru a-l proteja, dar şi pentru a-i reda strălucirea cromatică iniţială. Doar atît. Nu se pricepea la nimic altceva. I-ar plăcea să facă ce mai făcuse.

Cît despre locul în care lucra, l-ar fi putut găsi şi cu ochii închişi, şi prin somn. Dimineţile, cînd se îndrepta către muzeu,

văzîndu-l de la distanţă, se instala reflex într-o stare de bine. Palatul baroc, frontispiciul şi blazonul familiei contelui Bânffy, statuetele personajelor mitologice, atît de familiare, înşiruite ca soldăţeii pe zid, în ordine, Marte, Apollo, Diana, Perseu, Minerva, Hercule... feroneria porţii înalte şi grele, acoperită de afişe (vreo nouă achiziţie sau un nou vernisaj), pasajul intrării şi cupola, curtea interioară, culoarul circular de la parter, cele trei trepte pe stînga, în fine, uşa a patra, după a treia coloană, atelierul lui, încăperea spaţioasă, cu ferestre înalte care dau înspre curte, cu lumina însăşi care trebuia să cadă şi cădea într-un anume fel, cu aerul primenit şi cu liniştea acelei curţi rectangulare, concepută special pentru a crea acest tip de acustică miraculoasă, acest efect fonic, obţinut de ilustrul arhitect german Blaumann, la 1785, care se păstra şi acum, în plin secol douăzeci şi unu, la doar cinci metri de vacarmul stradal...
Se învioră la gîndul că s-ar putea să-şi revadă masa de lucru şi şevaletul, întreg instrumentarul şi vopselele, pînzele stivuite şi şasiurile, solvenţii organici, cleiurile de peşte şi pungile cu cretă de munte, toate acele soluţii de curăţat care, prin evaporare, îl sufocau, care îl sufocaseră zi de zi, de şase ani încoace. Nu bănuise că-i vor lipsi atît! Şi pînza... cea mai nouă pînză-pacient pe care o primea, o fixa, dinaintea căreia se aşeza să o contemple minute în şir, nemişcat. Se ridica, o studia din toate unghiurile şi colţurile, şi toate astea într-o concentrare maximă. Nimic nu trebuia să-l sustragă, nimeni să-l conturbe. Investiga. Explora supra¬faţa pictată cu nesfîrşită răbdare, ca un maniac. O explora milimetric. Cu lupa, cu lămpile de ultraviolet sau chiar cu stereomicroscopul, îi verifica starea de degradare, gradul de avansare a uzurii, fisurile, spaţiile goale, stratul pictural căzut. îi depista rana. O localiza, lua probe pentru analiză, se prezenta la chimistul laboratorului, diagnosticarea nu era uşoară. Se cerea exactă. Corectă. De ea depindea totul.

Făcea mii de supoziţii, proiecte, preparative, consuma săptămîni întregi de studiu pînă să atingă pînza, pînă să îndrăznească s-o atingă...
Ţîşni în şezut. Cine va face toate astea de-acum încolo ? De ce înviase dacă tot n-avea să le mai facă el? De ce murise? Ca tot omul, avusese şi el momentele lui de depresie şi îndoială. Adesea îşi dorise şi el moartea. Atunci, n-ar fi trebuit să-i pară rău că moare cînd... dacă ar fi ştiut că moare... dacă murea. El însă n-a ştiut nimic, ca urmare n-a avut nici răgazul de a-şi fi dorit moartea atunci, cînd se-ntîmplase. Acum însă îl avea. Acum, cînd nu mai voia... dacă tot nu murise...
Se urni, urcă ultimele trepte, se proţăpi, zăbovi puţin dinaintea uşii masive ca un chepeng, o învălui cu privirea. Vru s-o atingă, se dădu panicat un pas înapoi.
Dacă nu era bine fixată şi va cădea peste el ? Uşile sînt o calamitate, să ia aminte, orice uşă se poate închide peste tine, să nu uite asta, să nu uite...
Se rezumă la privit. Contemplă frescele exterioare, per¬sonajele biblice, Sfînta Maria, Isus, Sfîntul Ioan Botezătorul. Aşa, expuse în exterior, îi păreau mai umane, cumva lipsite de gravitate. Se aşeză, se descălţă, îşi răsfiră degetele, îşi pipăi ciorapii cei noi, se încălţă la loc. Pantofii îi veneau mult mai bine.
Sau poate, urmă Carasiniu, poate moartea lui clinică nu fusese decît o atenţionare, un avertisment pentru ceva ce făcuse, sau nu făcuse, lăsase neterminat... nerezolvat, nereparat, neînceput, neştiut. Neştiut ?! Nici măcar n-apu¬case să se gîndească la asta, la ceea ce-i revenea, ce-i revenise, ce acumulase el pînă atunci din „temeiurile" lumii, ce mai avea de „acumulat", acum, cînd se vedea presat de timp... de timpul pe care fusese cît pe ce să nu-l mai aibă...
Era încă ameţit şi confuz cînd îşi porni rechizitoriul. Ce merite sau cîştiguri „existenţiale" avea. Ce pierderi, ce ticăloşii şi erori. Erori, da. Mai bine nu şi-ar fi amintit! Nu-i făcea tocmai plăcere. în meseria lui, fusese un slujbaş corect. Ani de-a rîndul îşi făcuse datoria cu prisosinţă, funcţionase ca un

ceasornic. îşi mulţumise şefii, colegii, „clienţii", pasionaţii de artă. Se încîntase pe sine, se chiar exasperase cu înclemînarea şi talentul, cu conştiinciozitatea şi corectitudinea lui. în ultima vreme însă... de cîteva luni bune încoace... nu ştia de ce, trebui să recunoască, simţise tot mai mult plăcerea „să se joace" cu lucrările pe care le primea. Obosise să fie fidel originalului! Nu e deloc uşor, e chiar cumplit, e cumplit să te înfrînezi. Înfrînarea şi crisparea şi abstinenţa, necesare pentru a merge pe mîna altuia, cer o uriaşă risipă de energie. Nici una nu-i mai pria. Impostura e mult mai comodă. Efortul de-a ajunge la forma pe care artistul însuşi o alesese îi apăruse tot mai nejustificat. Pornise să facă din ce în ce mai multe concesii propriului gust. Să dea semne de nesupunere. Sau de plictiseală. Nu mai avea oricînd chef să intre în pielea celuilalt, să nu iasă din „tirania" textului pictural. Din „spiritul şi litera" lui. Cu fotografia originalului în faţă, se pomenise tot mai ispitit de inovaţii, mai ahtiat să-şi pună propria amprentă, obsedat să-şi dea drumul, să-şi reeva¬lueze propria vocaţie. Se voia iarăşi artist cu drepturi depline. Autor, dar pe creaţia celorlalţi. între timp, renun¬ţase la propriile lucrări. Nu mai pictase nimic nou de ani buni. Se angajase total, cu toată dăruirea, doar în „re-crearea" patrimoniului muzeal. Era mult de lucru. Erau multe pînzele care aşteptau la rînd. Şi nu doar cele destinate expoziţiei de bază, dar mai ales cele din depozite. Desigur, nu vorbise nimănui despre aceste grave pulsiuni. Despre voitele lui devieri. Pe care alţii le comiteau doar din neputinţă şi nepricepere şi incapacitate de concentrare. Din diletantism. E-adevărat, cînd eşti pus în faţa a milioane de cracluri, a micilor suprafeţe pierdute, cît gămălia unui ac, cînd toate acele puncte trebuie retuşate cu infinită migală, cînd ţi se cere să intri în fiecare, pe rînd, perfect în ton cu pictura locală, poţi păcătui uşor. Nu era şi cazul lui. Un profesionist. A cărui cea mai mică deraiere nu putea fi decît deliberată. Intenţionată. Ca urmare, nu ştia nimeni, n-ar fi spus nimănui cum începuse să strecoare pe pînză cu bună ştiinţă infinitezimale inserţii, din ce în ce mai multe mărci ale stilului propriu. Cum dăduse şi el frîu liber

tentaţiei comode de-a face suprapunere de pictură proprie peste pictura originală. De a-şi duce tuşele, nepermis, dincolo de lacunele chituite, mai departe, şi peste supra¬faţa neafectată de uzură. O tentaţie comodă... Vorba vine! în ce-l priveşte, o trudă inimaginabilă! Care adesea duce la extenuare. Nu era simplu, frauda se cerea ticluită cu tact. Cu inteligenţă. Impresia de autentic nu trebuia sub nici un chip ştirbită. Şi nu doar pentru ochiul profan. Bănuia că, mai devreme sau mai tîrziu, fapta lui va fi descoperită, şi asta numai de un ochi expert. Se aştepta la asta! Crezuse însă că, deocamdată, putea fi liniştit. Tot ce-i rămăsese era să spere că demascarea suprapictărilor sale pe original nu se va întîmpla curînd. Nimic nu părea să-l pună în gardă, să-l atenţioneze, să-l facă să renunţe, să se cenzureze de pe-acum. Nimic nu-l motiva. Fusese învestit cu prea multă încredere. Cu prea mare autoritate. îl verificaseră de atîtea
ori pînă la angajare, şi după aceea, îl trecuseră prin atîtea probe şi încercări, situaţii ce păreau nerezolvabile, încît, cel puţin pe moment, e sigur că-l creditau pe deplin. Numai unul care prezenta toate garanţiile, cum era el, putea face ce făcea el. Numai unul de probitatea şi cu experienţa lui putea tenta falsul. Intruziunea. Actul gratuit. Puterea! Ştia că, undeva, în viitor, asta va avea urmări. Că numele îi va fi compromis. Că un altul, la fel de bun ca el (pe care şi-l simţea de pe acum apropiat şi egal, pentru care avea de pe acum toată consideraţia), îi va depista intervenţiile nepermise. Criminale. Nici măcar nu-i purta pică pentru asta. îl aştepta. în onestitatea şi-n dorinţa de-a ispăşi cîndva pentru ceea ce făcuse, conta chiar pe flerul, perspicacitatea şi dezvăluirile celuilalt. în adîncul fiinţei dorea ca falsul să fie îndreptat. Cu orice preţ! Important era ca lucrarea să fie salvată. însă... într-un viitor cît mai îndepărtat. Sau nu neapărat îndepărtat, dar, oricum, după moartea lui. Care moarte? Cea de care scăpase? Scăpase, oare? Sau ea va acţiona cînd va fi să fie, poate foarte curînd... cum era să fie, cum şi fusese într-un fel, nu se ştie niciodată.

Dar dacă îl şi prinseseră deja ? Dacă ceea ce lăsase el pe masă, un Bălcescu, al lui Gheorghe Tattarescu, descompus, cu tot şantierul la vedere, bătuse deja la ochi, fusese deja „cotrobăit" de cineva?
Se umplu de sudoare. Nu, asta nu! îşi netezi părul ud leoarcă, îşi desfăcu cravata, o scoase, îşi şterse ceafa cu ea, o vîrî în buzunar. Simţi că se sufocă, îşi simţi gura coclită, esofagul invadat de termite, tuşi, se prăbuşi dintr-odată stors, frînt, gîrbovit. Un ticălos, asta era, un nemernic! Un nelegiuit. Un mizerabil. De ce nu murise? Mai bine ar fi murit de tot!
Se ridică, părăsi faţada, se furişă ca un infractor, se ascunse după zid, inhala fumul luminărilor din adăpostul cle-afară. Cîteva rămăseseră aprinse, deşi mai devreme plouase. Se aplecă, îşi apropie obrajii de flacără pînă simţi arsura. Se feri. Poate... totuşi nu fusese încă dibuit, mai putea pîlpîi şi el, mai putea repara şi el ceva. Copil, nu suportase mirosul de tămîie. îşi obliga mama să părăsească biserica cu mult înainte ca slujba să se încheie. Acum, reveni în capul scărilor să adulmece pe lîngă catul uşilor. Aerul dinăuntru îi păru familiar, izul de lumînare îi era impregnat în haine, tămîia, mirosul bisericii, acelaşi cu al capelelor... Se uită foarte atent pe unde calcă. Să nu se împiedice. Să nu cadă. Să se apere. Să... trăiască! Să se ferească de tot. Nu putea risca încă o moarte, cel puţin pînă nu va face ce-are de făcut, pînă nu va repara ce-are de reparat, ce mai putea repara, va trebui să repare, ei va trebui să repare ce stricase, el, şi nu altcineva! Acum nu putea gîndi, nu acum, o să-şi bată capul cît de curînd cum o va face, va găsi el o cale... Multe dintre lucrările care-i trecuseră prin mîini fuseseră „clasate", îşi ocupaseră deja locul în expo¬ziţie. Va trebui să ticluiască un plan, să găsească un pretext solid să le retragă fără să dea de bănuit, să le poată revizui. Dar, mai întîi, să se liniştească. Să spere că nu fusese încă descoperit, că nu era nimic pierdut! N-avea sens să-şi facă griji. Moartea din care tocmai ieşise i-o confirma cel mai bine. Nu poţi şti dinainte... nu poţi şti nimic, orice previziune e vană, susceptibilă de eroare. Pînă atunci, să fie atent, foarte atent,

numai ochi şi urechi, nu ştii de unde ţi se poate trage răul, pericole pîndesc pre- lulindeni... fusese prea de curînd aproape, ba nu aproape,
fusese chiar înlăuntrul morţii. Oare nu-i era „scris" să sfîrşească totuşi azi? Să fie precaut, trebuia, de-acumîncolo va trebui să fie precaut clipă de clipă, cît va mai avea de trăit! Să nu se lase sustras, să nu se mai concentreze la nimic altceva decît la capcanele pe care ţi le întinde moartea. Nici cu timpul nu se va relaxa, nu se va mai relaxa niciodată, sau... poate totuşi se va relaxa dacă va scăpa de ziua de azi, poate dacă va scăpa de ziua de azi va scăpa pentru totdeauna ?! Vorba vine, pentru totdeauna! Cine ştie?! Măcar de-ar apuca să se întoarcă la muzeu, să dreagă ce-a stricat. Ar fi fost simplu „să trăiască ruşinea" a ceea ce-a făcut, dacă murea, dar dacă nu murea... cum nu murise...
Se lungi din nou pe scări. Locul era cu adevărat odihnitor şi măreţ. La adăpost de praf şi de maşini, ferit de trecători şi agresiuni, ocolit de bănuieli şi expertize. De suspiciuni şi sentinţe. Poate... dacă l-ar căuta pe Raus... da, Raus, dacă i-ar spune totul lui Raus, el l-ar ajuta cu siguranţă, ar fi singurul care l-ar putea salva...
Se-nduioşă. îşi aminti de Raus.
Dacă în fiecare nou loc de muncă există cineva care te ia sub aripă, te orientează în spaţiu, te pune în temă şi te familiarizează cu tot, constată Carasiniu, cu tot ceea ce nu ţine de stricta ta activitate - în cazul lui, munca de res¬taurare -, fie că e delegat să o facă sau o face din proprie pornire, pentru el acesta a fost Paul Raus, patruzeci şi opt de ani, şef serviciu Achiziţii şi al Departamentului pentru Conservarea Patrimoniului Muzeal. Fără el, recunoaşte, ar fi avut altă viziune asupra muzeului, dacă nu falsă, oricum incompletă. Pentru că Raus ştia tot. Şi proteja tot. Mai ales că o mare parte din tezaurul muzeului i se datora, fusese achiziţionat de el. De la director pînă la portar, întreg personalul căzuse nu o dată de acord că, în caz de forţă majoră şi cataclism, clacă ei, toţi, ar fi nevoiţi să părăsească clădirea, el, Raus, rotiţa esenţială a

instituţiei, ar găsi soluţia să rămînă şi să-i asigure de unul singur viaţa. Continuitatea. Se comporta aici ca un rege, dar unul recalcitrant şi capri¬cios, care scăpa oricărui control, călătorind zilnic prin subteran, prin fose, galerii neumblate şi neaerisite, încăperi despre care nimeni nu mai ştia că există sau că existaseră vreodată, cu uşi din bîrne sau metalice, ferecate cu drugi de fier şi lacăt (avea chei de peste tot, aceleaşi din alte timpuri, cînd încuietorile erau solide şi nu se blocau sau rupeau la prima forţare nervoasă), prin beciuri roşiatice în care cobori pe scări ce stau să se sfărîme, luminate doar de lanterna lui, prin coridoare-anexă, inaccesibile străini¬lor, lipsite de săgeţi indicatoare, dosite după cîte o draperie sau o uşă sau chiar după un rest de perete fals, prin balcoane minuscule de care de sute de ani nu s-a mai sprijinit nimeni, sau în podul cu punctele lui ele observaţie înspre panorama oraşului, cu unghiurile lui inedite din care nici o privire nu s-a mai aruncat de mult.
Nu o dată, l-a purtat şi pe Carasiniu peste tot, aveau amîndoi predilecţie pentru asemenea zone, părea că-l aşteptase, nu-i era nici lui Raus la îndemînă să le traverseze la orice oră de unul singur, poate fi periculos să te reculegi oricînd în solemnitatea acelor alte timpuri, chiar el i-o spusese, astfel că rămăsese un soi de consemn între ei, se căutau şi se întîlneau la jumătatea drumului, mai ales în zile speciale, zile de naştere sau alte aniversări, cîncl înhăţau o sticlă de bere şi porneau, lăsîndu-se în voia simplei hoinăreli şi a lîncezelii, prin cotloanele întunecate,
doar inhalîndu-le aerul muced şi stătut. Cum Raus răspun¬dea şi de conservare, preferatele lui fiind depozitele de piese sculpturale, acestea deveniseră curînd şi preferatele lui Carasiniu. Călcau amîndoi prin ele ca printr-un cimitir fără morţi, printre bronzuri, marmure şi pietre sparte, peste care treceau ani de zile pînă să se îndure cineva să le asambleze, să ataşeze o bucată alteia, un fragment de braţ trunchiului principal. Vedeau şi grămezi cît de cît sortate, pe care Carasiniu le presupunea unitare, deşi ştia că asta se întîmpla

doar cînd vreun muzeograf îşi pregătea o prelegere sau poate o teză de doctorat. Piesa era „reconsti¬tuită" atunci mintal şi aproximativ şi parţial, analizată pe toate feţele, supusă măsurătorilor şi filmărilor, pentru a fi abandonată iarăşi pentru cine ştie cîţi ani, cînd va fi preluată probabil de altcineva, care va încerca la rîndul său să meargă mai departe, să-i stabilească şi mai exact vechimea şi epoca, apartenenţa şi civilizaţia, opinii care arareori rămîneau în picioare, asupra cărora de multe ori autorul însuşi era silit să revină, după ce s-a consumat multă vorbă şi hîrtie, cu polemici şi disensiuni, cu demolări şi atacuri, şi toate astea în plină lumină a zilei, în amfiteatre spaţioase, în timp ce statueta rămînea să zacă mai departe acolo, cu nasul în pămînt, în penumbră. Carasiniu văzuse un astfel de depozit şi la Musée d'Orsay, printr-o fereastră lungă şi joasă, în timp ce urca scările acelei foste gări pariziene, un depozit ferit deocamdată de agresiunea bliţu- rilor, protejat de orice atingere şi mutare, neluminat decît de fasciculul care pătrundea de-afară. Statui ciuntite, aban¬donate pe-o rînă în aşteptarea expertului care să le ia în primire, zăceau alături de busturi şi picioare, tălpi şi mîini, capete şi schije ilizibile, sfărîmături neînsemnate şi groteşti pentru un ochi nespecialist, clar care vor însemna aur în momentul în care îşi vor găsi locul, alveola sau maxilarul, scobitura sau şoldul, cavitatea sau umărul în care se vor potrivi, asamblîndu-se ca de la sine. Despre toate astea el şi Raus divagaseră nu o dată, îi unea acelaşi ataşament necondiţionat pentru pietrele vechi, deşi Carasiniu, ca restaurator de pictură, nu făcea mai mult decît să-şi secon¬deze mai vîrstnicul coleg în pelerinajul şi afecţiunea lui de dincolo de ani.

Pasiunea lui Raus nu era însă nici inexplicabilă, nici singulară. Există atîţia depozitari, oameni cu mania depo¬zitării, cu patima de-a strînge, nu de a colecţiona neapărat, ci pur şi simplu de a aduna la un loc obiecte de acelaşi fel, în lume e prea multă dezordine, confuzie şi haos, se lamentă Carasiniu, uneori te apucă disperarea văzînd cum se irosesc lucruri, cum

zac aruncate peste tot, în loc să fie adunate cu raţiune şi răbdare şi folos şi cu bucuria de-a o face. în copilărie, în special, eşti cuprins de o asemenea panică şi idee nebunească - le trăise şi el -, şi nu-ţi poţi explica de ce-a fost posibil ca vreme de mii de ani, dintre toţi cei de dinaintea ta - cu atît mai puţin dintre contem¬porani, cărora le poţi constata pe viu zeflemeaua şi indife¬renţa -, nimeni, nici un lider, conducător, înalt demnitar sau preot, comandant de oşti sau şef de stat, dictator sau predicator, diplomat sau proroc sau măcar vreun fost condamnat la moarte graţiat, hotărît să-şi schimbe viaţa radical, să recupereze, să facă ceva înălţător din ea, cum a fost posibil ca nici unul dintre ei să nu fi gîndit să încerce asta, să pună ordine în toate, pentru ca ea să poată fi preluată şi de alţii, din alte generaţii, cel puţin într-o direcţie, într-un domeniu, pentru ca munca lui să nu se năruie, să nu fi fost zadarnică... mai ales că lumea e din ce în ce mai diversificată şi complicată, iar lucrurile de stocat, colecţionat, clasat, inventariat, din ce în ce mai numeroase şi ele, pot scăpa de sub control. Cum a fost posibil ca nimeni să nu se fi putut mîndri cu asta, „iată, eu, pe porţiunea mea, de-aici pînă aici, cu emoţie şi migală, am reuşit să pun lucrurile la punct, dar absolut toate lucrurile, continuaţi să faceţi şi voi ceea ce eu am început, nu scăpaţi clin mînă ceea ce eu am stăpînit cu atîta sîrg şi am aranjat cu atîta greutate...". Sînt însă inşi, cum e Raus, gîndi Carasiniu, care se nasc cu conştiinţa şi cu apăsarea acestei îndatoriri, de-a nu lăsa lucrurile la voia întîmplării, iar ei, oamenii de genul ăsta, care par a-şi fi găsit vocaţia, mulţumiţi de rostul existenţei lor, sînt nu doar cei care adună -timbre şi monede, tablouri şi filme, cărţi rare sau cărţi pur şi simplu, dar şi acei bieţi obsedaţi, amărîţii, strîngătorii-de-saci şi cărătorii-de-saci, care nu pot trece indiferenţi printre şi peste obiectele cele mai neînsemnate, văzînd cum se risipesc şi se deteriorează cimentate de praf pe lîngă garduri şi tomberoane, şi care se apleacă la tot pasul să adune arcuri şi şuruburi, pungi de plastic şi cheiţe, sîrmuliţe şi chiştoace, cutii goale şi cîrpe,

căpăcele şi păpuşi. De cele mai multe ori, cîte un asemenea bîntuit moare singur, n-are pe nimeni şi, găsit după vreo săptă-mînă, în cel mai fericit caz, de vecinii alertaţi că nu l-au mai văzut ieşind, intrigaţi de mirosul suspect care le vine de alături, infiltrat pe sub uşă, decişi să-l verifice cu martori (cheamă poliţia, sparg uşa), e descoperit în toată goli¬ciunea şi grozăvia şi gratuitatea patimii lui (căreia ceilalţi îi vor spune pe nedrept „nebunie"), sufocat în metri cubi de hîrtie sau material textil, de petice ori bucăţi de lemn şi metal, stîrnind nedumerirea şi exasperarea şi repulsia celor atît de invazivi acum, la moartea lui. Abia acum, repetă Carasiniu. Abia acum, la moartea lui... Nimeni nu intrase la acel sărman vreodată, îl ştiuseră ursuz, deşi om la locul lui, singuratic şi paşnic şi liniştit (ca acum, cîncl e mort), obsedat să adune ceea ce ameninţa să se împrăştie „nera- ţional" şi nemaivorbind nimănui, vezi bine, neavînd timp de pierdut, şi-aşa o viaţă nu-i va fi de-ajuns... chestia asta cu strînsul şi sortatul şi clăditul e mult prea serioasă, cere devoţiune şi sacrificiu şi bună-credinţă şi vigilenţă şi abstra¬gere din lumea reală, de care el se putea foarte bine lipsi... Nimeni vreodată nu bănuise măcar c-ar putea exista ceea ce descopereau ei acum uimiţi şi sideraţi şi excedaţi intrînd la bietul om, degradarea prin obsesie, derapajul prin fixaţia pe acel minuscul obiect care e hîrtia sau punga sau cuiul sau cablul sau cheiţa, găsite şi ridicate din stradă - pentru că cine ştie cui îi vor servi ele vreodată, lui în primul rînd -, din vremea cînd nimeni nu i-a sesizat şi nu i-a luat în serios melancolia şi aplecările frecvente pe trotuar, ici-colo, după ele. (Carasiniu a şi fost martor, odată, cîncl cineva l-a apostrofat pe unul care căra saci umpluţi cu alţi saci, întrebîndu-l ce face cu ei, punîndu-i exact întrebarea care nu se pune unui asemenea nevoiaş, cu o asemenea îndeletnicire. Şi el, Carasiniu, ca şi cloşardul care nici măcar nu cerşea s-au uitat lung la cel care-o pusese, şi au fost surprinşi să vadă că omul nu era nici¬decum unul dintre tinerii aceia arţăgoşi care caută orice prilej pentru a-şi bate joc de oricine. Adolescenţii au acest gen de bravadă, mai ales cînd umblă în bandă, de a-

ţi arunca în faţă lucruri care nu se spun, adevăruri evidente pe care nimeni nu se încumetă să le exprime tocmai de aceea, pe cîncl ceilalţi rîd. Cum ar fi, la o adică, să vezi pe cineva cu o pată roşie acoperindu-i trei sferturi din obraz şi să-i spui: „nu ştiu dacă ştii, dumneata ai o pată pe obraz", sau, dacă e orb, să-l îndemni, „uită-te-n oglindă, orbule", sau, clacă e chel, să-l întrebi, „cine te-a coafat ultima oară?". Şi nici măcar n-o fac din răutate, acest tip de arţag neavînd nimic de-a face cu persoana luată în derîdere, ci doar cu ei înşişi, cu distracţia şi tupeul lor nemăsurat sau poate cu încercarea de a-şi impune auto¬ritatea dinaintea celorlalţi. Sau însingurarea. Dar acum, cel ce întrebase, un domn prezentabil, între două vîrste, scund şi gras, cu o mustaţă roşcată care-i acoperea buza supe¬rioară în întregime, îmbrăcat cît se poate de elegant, genul de la care nu te aştepţi să se preteze la aşa ceva, părea nu atît scandalizat de ceea ce vedea, cît deranjat, în deplasarea lui pe trotuar, de mormanul de saci expiraţi la o oră la care el era din cale-afară ele iritat şi somnoros. A făcut-o însă atît de serios dintr-odată, în condiţiile în care toată lumea ştia că e ceva în neregulă cu acel om al străzii traumatizat, pe care tocmai obiectele adunate trebuie să-l fi ocrotit şi învelit, furnizîndu-i motivaţia fiecărei zile, încît nu doar Carasiniu, dar însuşi cerşetorul l-a privit posomorit, fără să-i răspundă. Era palid şi gîfîia ritmat, cu o privire hăituită, trezit parcă din hipnoză, trăindu-şi acel unic moment, genial, de luciditate crudă, îndoindu-se de sine pentru întîia oară şi amărîndu-se, dîndu-şi seama brusc de condiţia în care a ajuns, pe care pînă acum toţi ceilalţi se prefă- cuseră că n-o văd, întreţinîndu-i-o.) Şi-n timp ce, de regulă, aceşti bieţi nebuni care-şi fac damblaua lor fără a stingheri pe nimeni sînt priviţi cu milă, ignorîndu-se o pasiune care dacă s-ar fi născut într-un organism sănătos şi ar fi fost bine direcţionată ar fi putut fi acum remarcată, lăudată, iar nu blamată, la marii colecţionari, conchise Carasiniu, cu depozitele lor de tablouri şi cărţi rare, de discuri şi monede, cărţi poştale şi poate timbre (adevărate muzee particulare), se vorbeşte mai puţin de obsesie cît de

curiozitate şi intuiţie şi pedanterie, mai puţin de pasiune cît de corecti¬tudine şi conştiinţă şi simţ estetic şi moral şi civic, adică (abia aici) de lucru util, în folosul obştii... Nemaivorbind că muzeele însele, produse ale aceleiaşi ancestrale panici şi precauţii de a nu se risipi nimic (valoros), se funda¬mentează pe aceeaşi raţiune, de a selecta şi stoca, de a compartimenta şi clasifica, de a depozita şi salva mari izbînzi tehnice şi opere de artă care urmează să fie păstrate acolo peste generaţii, şi nu doar peste generaţiile de vizitatori, dar şi peste cele de muzeografi, nuanţă Carasiniu, pentru că adesea responsabilitatea şi plăcerea cu care aceşti lucrători îşi asumă munca, sortează şi ordonează, restaurează şi analizează, meticulozitatea cu care umplu dulapurile şi sertăraşele cu fişe şi dosare - fiecare fişă avîndu-şi corespondentul în lucrările expuse, dar şi în cele păstrate deocamdată în depozite - se transmit din tată-n fiu.
Nu era şi cazul lui Raus, scundul şi negriciosul şi simpaticul Raus, fiu de ofiţer de armată în rezervă, care, în afara ordinii, disciplinei şi austerităţii impuse de tatăl său, n-avusese de unde să moştenească toate acele calităţi care-l particularizau între colegi, între care, înaintea tuturor, afecţiunea fără margini pentru oricare dintre piesele de muzeu... Piesele de muzeu... Incet-încet, Carasiniu îşi pierdu şirul. Obosi. Se ridică în şezut, privi înspre casa lui, către nord. N-o putea distinge. Acoperişurile formau o schelărie compactă şi întunecoasă. Avusese o familie... ce spune, o avea încă! Un tată, o soră... Ce-o fi cu Carola, n-o fi făcut un gest nesăbuit? Cum s-o ajute? îşi pierduseră mama, suferindă de inimă, cînd el avea optsprezece ani, iar Carola nouă. Mai trăiau două mătuşi, Valentina şi Elvira, văduvele unchilor dinspre mamă, ambii morţi şi ei în acel accident de maşină. Avusese o soţie... închise ochii. Graţia... Da, în jurul ei ar putea exista un mister, rămăseseră multe necunoscute, nu ştie, nu crede că i-ar plăcea să le clarifice vreodată. Dac-ar fi vrut cu adevărat, ar fi făcut investigaţii mai serioase, în februarie, imediat după moartea ei, cu cinci luni în urmă, fusese de datoria lui să le

facă, a avut aproape o jumătate de an la dispoziţie... N-a făcut însă nimic!
îşi înălţă reverele, se prinse în braţe. îşi aminti cum au evoluat lucrurile între ei după acea zi în care o remarcase în Piaţa Muzeului. Curînd, Graţia a absolvit şi ea Institutul de Arte. în aceeaşi toamnă a şi fost angajată la muzeu. Graţia. Graţia lui... A lui? Graţia Garabedean... Deşi îi fusese soţie, n-o simţise niciodată cu adevărat a lui. Numele ei de fată îi impunea şi acum respect. Pentru el, Graţia rămăsese o Garabedean chiar şi cînd o prezenta străinilor. Poate din pricina lui Eric, istoricul de artă, o legendă a muzeului. Tatăl ei. îl străbătu un frison. Se gîndi la felul în care sfîrşise Graţia, la numai douăzeci şi doi de ani, la a doua tentativă de suicid. Revăzu locul pe care şi-l alesese să sfîrşească. în muzeu, unde sfîrşise şi părintele ei, ca şi cum tot ce-ar fi important să se petreacă s-ar putea petrece numai acolo. Chiar iubirea lor. De la înfiriparea ei, cu toate hîrjoanele şi jocurile, pînă la neîmplinirile şi certurile lor...
Nu ştia dacă Raus îi mai ghidase şi pe alţii în felul în care o făcuse cu el, cert e că în toate acele expediţii n-au întîlnit niciodată pe nimeni, nici semne că ar mai fi trecut pe-acolo cineva, după ei, pe urmele lor. Pentru ca tocmai ziua în care a împlinit douăzeci şi cinci de ani (întîrziase la sărbătorirea lui de-acasă, unde era aşteptat) să fie şi prima zi cînd a întîlnit-o în muzeu pe Graţia. Fata, care se pregătea de concurs, citea cuibărită pe coridorul de la parter, la picioarele unei coloane, colţ cu culoarul dinspre depozite. La apropierea lor, a celor doi bărbaţi, s-a ridicat respectuoasă ca o şcolăriţă, s-a lipit cu spatele de zid, şi poate chiar reprimarea asta l-a făcut pe Carasiniu s-o recunoască imediat în ea pe fosta studentă care încheiase tranzacţia şi-i vînduse lui Caba un tablou cu cîteva luni mai devreme, deşi nu mai avea craniul ras, îşi lăsase părul să crească, părul ei negru, pe-atunci încă foarte scurt. Purta cercei mari, filigranaţi, două păienjenişuri triun¬ghiulare care-i loveau bărbia la fiecare balans al capului, cu care-şi sublinia fiecare început de nouă frază. Fără nici un motiv, a început să

rîdă, un rîs pur, timid, vinovat, deloc nervos, cu acea mimică pozitivă care lui Carasiniu îi păruse întotdeauna paradoxală la ea, un aliniament ascen¬dent al cutelor faciale, imprimat pe chipuri de obicei de o stare psihică bună, antrenantă, în timp ce Graţia - avea s-o afle şi el curînd, clin păcate - nu era nici pe departe o natură optimistă, chiar dacă una voluntară şi foarte activă. Din felul în care şi-au vorbit, părea că Raus o cunoştea de mult, şi Carasiniu nu ştie nici azi motivul pentru care colegul lui a îmbiat-o şi pe ea să-i urmeze, dacă doar din curtoazie sau pentru a-i face lui pe plac (sau poate Graţiei) sau doar din respect pentru memoria părintelui ei mort pe care-l aprecia. Ca apoi să-i conducă, fireşte, printr-unul din depozitele de sculptură, prin acea lume moartă care pe el, pe Carasiniu, îl liniştea, şi crede că acelaşi lucru l-a trăit şi Graţia atunci, de vreme ce pasul îi devenise uşor şi excitat şi jucăuş ca-ntr-un cîmp cu flori. Se abătea de la cărăruie pentru a se strecura adînc printre relicve, le mîngîia cu chiote de alint, era pentru prima oară cînd le vedea, sărea extaziată ele la una la alta, se lipea de sta¬tuetele care rămăseseră în picioare, cu o mînă sprijinită pe umărul lor şi cu privirea spre însoţitorii ei (ochi mari, creionaţi puternic în violet, o privire răvăşită), parcă s-ar fi cerut fotografiată. La un moment dat s-a întins pe spate în pulberea albă, alături de o statuetă-bărbat culcată, decapi¬tată, şi, luînd întocmai poziţia acelui trunchi (un genunchi ridicat ca pentru a păşi, ambele braţe întinse pentru a apuca ceva sau pe cineva), şi-a pus capul înclinat pe locul celui absent, exact deasupra gîtlejului din piatră retezat. A rămas aşa, încremenită în pantomimă, preţ de cîteva mi¬nute bune, cu ochii închişi, şi Carasiniu nu-şi dă seama din ce pornire primară, fără nici un plan prealabil, l-a părăsit el atunci pe Raus şi s-a apropiat de ea încet, să nu-l simtă. Mergea adunat, cu coapsele încordate, abia punînd picior după picior, de parcă nu un sex erect ţinea între ele, ci un trofeu preţios şi casabil. în drum, a ridicat un ciot de marmură şi, ţinînclu-l într-o mînă ca pe-un buchet, a aşteptat în genunchi, lîngă ea. Nu l-a simţit. Cînd a deschis ochii, Graţia s-a speriat atît de tare că

a ţipat, ridieîndu-se pe coate şi trăgîndu-se instinctiv înapoi, pe şezut. S-a destins însă imediat ce el i-a spus, cu glas înecat, cu aerul cel mai ingenuu, „primeşte, doamna mea, această mică ofrandă". A zîmbit, a intrat şi ea imediat în rol, „sînt măgulită, domnule, este exact antebraţul pe care mi-l doream de mult...".
Chiar dacă a mai trecut o vreme, după ce s-a angajat şi Graţia ca ghid, pînă să ajungă să repete cu ea asemenea jocuri erotice (şi altele) - pe cele mai multe şi mai vinovate în absenţa lui Raus, care se obişnuise să le descuie uşile şi să-i uite înăuntru cu orele, fără să-i stinghereasc㠖, au stabilit amîndoi, de comun acord, că acela şi nu altul a fost începutul nepremeditat şi spontan al iubirii lor. Ca şi al nefericirii lor.
Zgomot de paşi. Vorbe şi rîsete. Siluete în noapte. Carasiniu coboară scările, se ascunde după pubele. Cei patru tineri cu feţe văruite, care înaintează în direcţia lui pe carosabil, merg alături, ca nişte cowboys, în linie dreaptă. Umplu strada. Tîrăsc ceva în urma lor, ceva ce zdrăngăne înfiorător. Par beţi. Ţipă şi scuipă printre buzele rujate, se clatină. Două fete agăţate de gîtul a cîte doi dintre ei înaintează şi ele, cu spatele. Calcă în contrapunct, astfel ca, la fiecare pas al bărbaţilor, trupurile să li se lipească. Dar ei nu par deloc interesaţi. Clipesc mărunt şi repetat din genele puternic rimelate, privesc dincolo de fete şi în părţi, clin cîncl în cînci în urmă, la obiectul pe care-l tîrăsc şi care, pe măsură ce se-apropie, face o gălăgie infernală, pare că s-ar descompune. Sînt cu toţii îmbrăcaţi în negru. Bărbaţii în cămăşi de mătase şi pantaloni lucioşi, fetele în blazere şi fuste negre. Ciorapi negri. Poate îndoliaţi după cineva, asta în cel mai bun caz, dacă nu... Carasiniu îşi reprezintă îngrozit sataniştii americani dezaxaţi... mijlocul de secol douăzeci... Bine că s-a ascuns! Una dintre fete se împiedică sau poate simulează împiedicarea, alunecînd în poponeţ şi eliberînd figura celui ce-i stă în faţă. într-o clipă, căderea ei dezechilibrează formaţia, declanşează isteria.
Cel din margine se aruncă peste ea. O acoperă cu părul lui lung şi aspru, stufos şi creţ, prins într-o coadă voluminoasă.

Fata nu opune rezistenţă. Se ridică din pîntece, se cambrează, se lipeşte şi mai strîns, îl freacă, în timp ce bărbatul îşi descheie pantalonii şi cotrobăie prin ei tremurînd. Cealaltă fată, care se aruncă şi ea în spinarea pletosului, trăgîndu-l, vrînd să-l desprindă, urlă din răsputeri, „nu sînt gravidă, te-am minţit!". Scena pare jucată, urmînd un scenariu prestabilit. Restul bărbaţilor se clescheiaseră şi ei. Depla¬sarea lor eliberează priveliştea din spate, obiectul pe care-l tîrîseră. Un... pat! Mai bine zis, un schelet de pat de spital cu rotile, îngust, din fier, fără aşternut, pe care Carasiniu vede un alt ins stînd în şezut. Desculţ. Şade nemişcat, sprijinit de un capăt, cu capul plecat, ai crede că e mort. Deodată, silueta mişcă, se apleacă, ridică de sub picioarele desculţe un pietroi, părăşeşte patul şi apucă maxilarul pletosului, „îţi crăp capul dacă nu-i dai drumul!". De pe asfalt, fata întinsă îl priveşte cu ură. Furioasă că sînt întrerupţi. Pletosul însă se ridică de pe ea imediat, respingîndu-i coapsele, ca trezit din beţie. Pare că şi-a pierdut de tot interesul. La cîteva ferestre se face lumină. Acum, fetele se încaieră zvîrcolindu-se pe şosea. Justiţiarul adus cu patul urlă iarăşi, „potoliţi-vă, tîmpitelor, e mort!, mort!, mort!, auziţi?, amicul nostru e mort!".
Carasiniu înţepeni. Era Boris, n-avea nici o îndoială. Recunoscu vocea. Nu şi faţa, la fel cu a celorlalţi, vopsită în alb. Se bucură, fu cît pe ce să-l strige. Se reprimă la timp. Dacă e Boris... atunci „amicul nostru" o fi chiar el? Decise să mai aştepte. Pe ceilalţi nu-i cunoştea. Ieşirea din ascun¬zătoare pentru a se convinge era riscantă, putea fi lovit. Nu putea conta pe Boris. Boris e nebun. Totuşi, cine o fi mortul la care se referise şi de ce-l invocase? O fi o pură înscenare, un happening la un anunţ mortuar din ziar? Simpla certitudine a morţii lui îi stîrnea, le făcea plăcere? A... morţii lui? A morţii altcuiva, poate tot a unui tînăr ca el?
Ca la comandă, justiţiarul fu săltat de ceilalţi (nu opuse nici o rezistenţă), reaşezat pe pat, întins, cu braţele pe lîngă el, şi tîrît iarăşi ca un mort, în timp ce în urma lui tînăra care-şi negase graviditatea începu să ragă, maimu¬ţărind Adagio-u\

lui Albinoni. Cînd trecură pe lîngă pubele, foarte aproape de Carasiniu, Boris porni să recite şi el cît îl ţineau puterile, acoperind lălăitul fetei, „sînt cîţiva morţi în oraş, iubito...". Ştia toată lumea, o ştia şi Carasiniu, versurile astea erau slăbiciunea lui Boris. „Chiar pentru asta am venit să-ţi spun." Poate... pe altă stradă, exact acum, gîndi îngrozit Carasiniu, sora lui se comporta la fel între prieteni, îşi disputa şi ea un bărbat din disperare, urla şi ea, îşi nega şi ea graviditatea, mai mult sau mai puţin teatral... Carola... în urmă cu cîţiva ani făcuse şi el ceva necuviincios, o singură dată în viaţă. Recuperase din gunoi un pacheţel de hîrtie, de formă cilindrică, din cele pe care Carola le arunca frecvent o dată pe lună, timp de cîteva zile. Se furişase cu el în cameră, îl desfăcuse. îl studiase în amănunt. îl miro¬sise, o dată, încă o dată, se concentrase o clipă la condiţia ei, de femeie. Se învinuise că n-o ajutase cu nimic. Cum mamă nu mai aveau... îşi aminti gîndul de-atunci: cîtă vreme în casa lor existau asemenea bandaje, nu era nici un pericol, putea sta liniştit. Sora lui se descurca. Acum însă, după o asemenea noapte... obiectul ar putea lipsi cu totul în lunile următoare, deşi nu ea fusese aici, nu ea, iar fata fusese ridicată la timp. La timp?! Cît de expusă o fi surioara lui ? încercă s-o identifice încă o dată în copila de nouă ani bîntuind pe coridor în noaptea care urmase înmor- mîntării mamei lor, căutîndu-l. Intrînd la el. Smulgîndu-i promisiunea pe care el nu şi-o ţinuse, nu putuse să şi-o ţină. „Aşa-i că noi n-o să murim?" Copila de-atunci... Pe cine căuta, de cine se mai agăţa ea acum, unde era, ce făcea Carola? Unde era?!

Linişte. Micul convoi dispăruse după colţ. Sub cerul învolburat, şoseaua se golise. Doar patul funebru al lui Boris, cu Boris în el, alb ca varul şi recitînd în continuare, încet, abia şoptit, fusese abandonat pe trotuar, de-a curme¬zişul, dinaintea unui gard năpădit de iederă. Carasiniu aşteptă ca feţele curioase să se retragă, luminile să se stingă. Se ridică anevoie, şchiopătînd, şi o luă în direcţie opusă, o umbră cavernoasă cu pantaloni prea strimţi şi scurţi, continuîndu-şi tîrîşul de-a lungul

clădirilor pe care, dincolo de faţade, şi le închipuia la fel de franjurate ca umbra lui. „Cei vii se mişcă şi ei descompuşi", auzi în urmă, „cu lutul de căldură asudat". Nu se opri. Scuipă. îşi netezi hainele jilave. Duhoarea pubelelor i se impregnase în piele. Boris avea dreptate. Sînt cîţiva morţi în oraş, unul dintre ei traversa oraşul. Călca împleticit. Un mort care scăpase din moarte, dar aflase că n-avea scăpare. Că mai devreme sau mai tîrziu, pentru el, pentru Carola, pentru Boris Tissu, pentru toţi lucizii şi nebunii, îndoliaţii sau chefliii din noaptea asta, pentru toţi ceilalţi semeni ai lor, clar absolut pentru toţi, fără excepţie, undeva, la capetele oraşului, toate ferestrele sînt bătute în scînduri.
Abia cînd genunchii i se izbiră de prima bancă şi şezutul simţi umezeala, Carasiniu văzu că se afla în parcul central, dar acum nu-l mai interesa nimic. Era terminat. Trebuia să se-odihnească. Se ridică, parcurse aleea în toată lungimea ei, căută o bancă uscată, n-o găsi, reveni de unde a plecat. Se cuibări la un capăt al scîndurii, ca şi cum ar trebui să facă loc şi altcuiva, cuiva care ar veni şi s-ar aciua lîngă el, lipit de el, iar nu la celălalt capăt. Tremura. N-a fost nici¬odată mai încordat ca acum. Parcurile sînt un loc ideal al crimei, îşi spuse, par a-ţi oferi maxima protecţie, cînd, de fapt, eşti lăsat de izbelişte, traseele sînt singuratice, oamenii se tem unii de alţii, la orice cotitură, de după tufe şi copaci, de după bănci sau foişoare, pe aleile pustii, rareori tra¬versate de cîte o pereche grăbită să se retragă în colţul umbros, poate răsări oricînd o mînă criminală ascunsă, totul se petrece silenţios, mîna întinsă, din spate, care astupă gurile şi sugrumă, geamătul înăbuşit, luat drept suspin de plăcere simultan al celor doi îndrăgostiţi înlănţuiţi în cădere, briciul care crestează, cuţitul care se înfige, despică şi tran¬şează carnea trupurilor rămase în iarbă cu ochii deschişi (membrele, patru, zvîrlite la o distanţă considerabilă), mult prea tîrziu descoperite, pe rînd, cu totul întîmplător.
La fel, expoziţiile, gîndi Carasiniu. Muzeul. De orice tip. Şi el, un loc de abandon în contemplare. Sălile goale, liniştea

suspectă care învăluie şi alienează, chemînd moartea, tablourile, ele însele naturi moarte care îndeamnă la faptă, portretele cu calmul lor sfidător, nudurile şi violenţa puseuri¬lor incluse de ele în ucigaş, recrudescenţa lor. Mereu sînt doi-trei inşi din ăştia, se alătură cîte unui grup, n-ai cum să-i distingi pe răufăcători de vizitatorii obişnuiţi, cu toţii îi observă, şi, chiar dacă-i observă, îşi spun, ce dacă, ce dacă vor să asculte şi ei, paşnici, discursul, n-ai de ce să-ţi faci griji atîta vreme cît pentru solitari nu există ghidaj (afară de cazul în care omul e o personalitate, şi atunci ghidajul e preluat de însuşi directorul muzeului), şi ei, aceşti nomazi care nu mai miră pe nimeni, care se lipesc cînd vor şi doar pe lîngă cine vor, pe porţiunile pe care vor, sînt cei mai capricioşi şi mai liberi să se şi desprindă, să rămînă în urmă, poate pentru simplul fapt că au obosit ori s-au plictisit ori simt că se sufocă şi vor să renunţe, să iasă mai curînd la aer, zidurile astea au ceva constrîngător şi rece, şi ei se grăbesc să iasă, fac cale-ntoarsă, străbat în viteză cu paşi mari restul sălilor, urmînd săgeţile indicatoare (exit) numai să scape mai repede de-acolo, să se salveze, dacă nu cumva se ascund după cîte o coloană. Clădirile muzeelor, de obicei foste palate, sînt pline de asemenea coloane, cărora ei nu le înţeleg prezenţa, le-o găsesc surprinzătoare, şi acum tot ei revin pentru a lovi în cineva, în cineva anume sau doar în vreun alt răzleţit de grup, ca ei, sau pentru a se omorî chiar între ei (ca pe peron, în gara Salzburg). N-ai cum să-l recunoşti pe asasin în vizitatorul buimac, nebăgat în seamă, care pîndeşte momentul şi loveşte în voie şi iese, se strecoară, pleacă, dispare, pînă cadavrul e găsit de un alt vizitator, rătăcit şi el, cu adevărat rătăcit şi îngrozit de priveliştea care i se oferă dintr-odată (pentru cu totul altceva se afla el aici), sau pînă cea ucisă, poate una dintre supraveghetoare, e găsită chiar de colega ei (toate riscurile astea le asumă şi supraveghetoarele, sau în primul rînd ele, odată cu pustietatea în care se expun), care-şi părăseşte postul, lucrul de mînă, încăperea, şi vine să

schimbe două vorbe, mici impresii după trecerea gru¬pului, cum le e, cum le era obiceiul.
Şi ar mai fi sinuciderile, gîndi Carasiniu. Locul pre¬dispune şi la asta. Tentaţia morţii e aici mai mare, opţiunea pentru moarte mult avantajată, merită să mori după ce-ai întîlnit frumuseţea, se spune, nimic mai simplu. Te aşezi în marginea tabloului favorit sau sub sau dinaintea lui, cum probabil făcuse Graţia, îl mai priveşti o dată, te mai laşi înfiorat o dată, îţi arunci ochii dincolo de fereastră, ultimele legături normale cu viaţa ta reală sînt norii tenebroşi cle-afară, apoi îţi regăseşti tulburarea şi boala, le reiei de unde le-ai lăsat, strîngi din dinţi şi-ţi deschizi venele, cum şi le deschisese Graţia, conştient că balta ta de sînge va înnobila şi mai mult parchetul proaspăt ceruit, şi-n timp ce cazi, te frîngi, te prăbuşeşti treptat, fără zgomot, mai apuci să-ţi spui asta, ce-şi spusese probabil şi Graţia, că moartea ta nu e degeaba, că adaugi o nouă capodoperă celei agăţate pe perete, şi ce impostură poate fi mai inspirată în ochii lumii decît culorile sîngelui tău real, decît reflexele lui refăcute pe pardoseală (lichidul resorbit fulgerător între stinghii ca între cutele pămîntului în parc sau ca altădată între lespezile gării Salzburg). Şi n-ar mai fi decît expresia feţei tale golită de viaţă, bărbia adîncită în piept, veşmin¬tele mustind şi ele în sînge, pentru ca tabloul să fie perfect, pregătit pentru a fi filmat şi reprodus în toate ziarele şi pe toate canalele, mai convulsionant decît oricare alt tablou autentic din apropiere, abia acum pus şi el în valoare, ca element de fundal, doar, pentru acest nou spectacol, mult mai viu, al morţii...
Dar poate Graţia nu s-a sinucis, ezită Carasiniu. Poate sinuciderea ei din februarie, în urmă cu cinci luni, a fost totuşi înscenată, căzuse şi ea victimă unui asemenea maniac, în ziua aia îşi încheiase şi ea ghidajul, cum se-ntîmplase şi cu tatăl ei odinioară (potrivit variantei oficiale), dăduse şi ea drumul grupului, îl orientase spre ieşire şi revenise în sala cu pricina cum revenea aproape zilnic. Celălalt asa¬sinat săvîrşit asupra unui ghid (tatăl ei) se petrecuse tot acolo, cu şase ani în urmă, pe cînd ea avea şaisprezece ani, Graţia îşi amintea

încă bine de el, cum îşi amintea cu precizie şi sala, cea cu numărul unsprezece, multă vreme sigilată, închisă, cercetată, scoasă din uz odată cu întreagă acea aripă a muzeului pe tot parcursul anchetei, cît s-au făcut măsurători, s-au luat amprente şi s-au prelevat probe, ca abia pe urmă muzeul să-şi reintre în drepturi, să se spele şi să se zugrăvească, să-şi şteargă orice urmă, să recîştige încrederea publicului, dacă crima tot nu se dove¬dise. Cazul, mult mediatizat la vremea sa (anul 2001), n-a fost elucidat nici pînă azi. Iar Graţia nu voise acum pro¬babil decît să retrăiască a mia oară contextul, să reconsti¬tuie faptul, să cheme, să ademenească la nevoie ucigaşul (poate acelaşi), să-l provoace să acţioneze din nou, să-l scoată din ascunzătoare pentru a-l prinde, în sfîrşit, şi a afla adevărul. Adevărul despre tatăl ei. Adevăr la care, cel puţin în parte, ar avea acces doar Raus. Care însă continua să tacă. Bănuiala îi aparţinea lui Carasiniu, numai că nici el n-o împărtăşise cuiva vreodată. în timp ce primul lucru pe care l-a remarcat el la Graţia din prima zi cînd a călcat în muzeu ca angajată (aproape uitase de existenţa ei, n-o mai revăzuse din ziua în care ea se pregătea pentru concurs şi-i purtase Raus prin depozit) a fost că ochii ei de ghici sînt altfel decît ai lor, ai celorlalţi, că parcă scot fulgere, au o iuţeală de bodyguard, cu care detectează de la o poştă primejdia, şi un control strict asupra fiecărui ins în parte, că obişnuieşte să-şi schimbe ea însăşi locul, nu rămîne numai în capul grupului, lîngă tablou, că în înaintare trupul îi e în continuă nelinişte şi mişcare, căutare şi autoapărare, într-un soi de rotire infimă şi astrală, imperceptibilă ochiului uman, cu care migrează încet-încet înspre margini, se expune şi se strecoară printre ultimii din grup, cei mai depărtaţi şi neatenţi şi lăturalnici (periculoşi), asupra cărora crede că exercită o strictă supraveghere clin voce, cînd mai degrabă îi provoacă. E-adevărat, surprinşi de ea ei redevin atenţi, din ruşine sau precauţie sau măcar din interes pentru trupul ei cochet şi parfumul ei palpabil, conştienţi că nicăieri nu-şi pot atinge mai bine ghidul ca în viermuiala unui grup fluctuant, că nicăieri nu pot intui mai bine

punctele vulnerabile ale celei care le vorbeşte, pe care n-o mai văzuseră niciodată sau o văzuseră întîmplător pe stradă, dar numai asta nu-şi imaginaseră, s-o reîntîlnească aici, după ziduri, într-o clădire care la venire le păruse moartă, în care fuseseră convinşi că nu mişcă şi nu sta¬ţionează nimeni niciodată, poate doar vreun paznic lăsat acolo, şi acela de prisos (credeau), lîngă uşile bine ferecate şi dotate cu alarme. Aşadar numai asta nu crezuseră, că o vor revedea aici, cu ocupaţia asta, a ei, atît de neobişnuită, de ghid, şi pe care în lumea de-afară n-o anticipa prin nimic, în timp ce aici se dovedeşte familiară cu toţi pictorii ăştia de pe pereţi şi numele lor scrise dedesubt, despre care nu doar suspecţii, dar chiar marea majoritate a vizita¬torilor află abia acum că au existat, că poate mai există, că, deşi nu mai vorbesc de dincolo de moarte, ei continuă totuşi să vorbească atît de mult prin desenele lor, că „viaţa" lor, deloc la vedere, rămîne mult mai la vedere decît a tuturor celor de faţă, a privitorilor vii şi prezenţi. Asta poate dezechilibra uneori, meditä Carasiniu, contactul brutal cu valorile perene de care auziseşi, dar uitaseşi, la care nu te-ai mai gîndit deloc, pe care cultura ta le-a ratat iremediabil pe un anumit segment al formării ei, poate chiar atunci cînd te crezuseşi cel mai vehement şi invinci¬bil şi deştept, ca acum să te simţi dintr-odată mic, neînsem¬nat, foarte mic... mult prea trecător prin toate şi-atît de bulversat, încît, reîntors spre seară acasă, la nevasta sau bărbatul, la copiii tăi, te încearcă îndoiala, nu ştii nici măcar ce să povesteşti din ceea ce-ai văzut, şi cum, cu ce să începi şi ce să alegi, doar tonul îţi e mai scăzut şi autoritatea mai reţinută. Iar acum ajungi să priveşti cu alţi ochi şi tabloul descris de ea, de ghid, şi să te miri, oare cum de nu văzuseşi mai devreme nimic din ceea ce vezi acum, cum de tocmai acel amănunt despre care ţi se vorbeşte îţi scăpase (un gest, o arcadă, alonja unui braţ), că doar îl priviseşi şi tu îndelung, foarte atent şi încă în mai multe rînduri, şi nu-ţi spusese nimic, pentru ca acum să-ţi spună totul.

A fost felul în care Graţia l-a cucerit definitiv şi pe el. l'e-atunci Carasiniu lucra deja ca restaurator, dar o mai i.lcea şi pe ghidul la nevoie, cum s-a-ntîmplat şi-n ziua aceea.
Dar ce înseamnă să fii ghid ? O meserie în care rutina e la mare preţ, nu-ţi schimbi cu nimic discursul, gesturile şi reflexele de la o zi la alta, de la un an la altul, faci totul cu un asemenea automatism, încît ajungi să crezi că poţi moţăi pe picioare conducînd vizitatorii şi chiar vorbindu-le. Inte¬resant nu e decît la început, pînă aduni informaţia şi te documentezi serios, ai făcut asta încă din anii facultăţii, doar te-ai pregătit în domeniul artei, pentru ca acum s-o faci cu aplicaţie numai pe exponatele acestui muzeu. în cea mai mare parte, provenite din donaţia Virgil Cioflec. Pe ele trebuie să le aprofundezi, pe marginea lor să-ţi construieşti discursul. Ţi s-au oferit pentru asta două săptă- mîni, încerci să te pui la curent, mai întîi citind şi întîrziind prin săli de unul singur, zăbovind la nesfîrşit dinaintea aceleiaşi pînze, familiarizîndu-te cu ea şi cu unghiurile din care trebuie privită în diverse faze ale zilei, în funcţie de felul în care cade lumina. Abia apoi eşti îndrumat să însoţeşti ghizii mai vechi. I-ai auzit vorbind, ai zîmbit ironic, convins că tu o vei face mai bine, n-ai făcut-o şi n-o vei face, sau o vei face doar la început, cînd elanul tău e încă impresionant (atenţia ţi-e trează, ai mare grijă să-ţi aminteşti totul, să nu spui prostii, să comunici cu grupul de vizitatori), pentru ca foarte curînd să intervină plicti¬seala şi lehamitea, improvizaţia şi saturarea, să te pome¬neşti nemulţumit de propriul ton, rece, impersonal şi catedratic, de retorica pe care ţi-o descoperi neglijentă şi repetitivă, de intonaţia obosită şi sastisită de-a se relua pe sine la nesfîrşit. Nicăieri nu te plafonezi mai spectaculos decît în ghidajul din muzee, unde rareori se schimbă locul exponatelor (aranjate pe epoci şi şcoli, autori şi curente, stiluri şi tendinţe), şi asta doar cînd li se mai adaugă vreunul nou, singurul care ar mai putea să-ţi primenească interesul. Noroc cu urmaşii ignoranţi şi imprudenţi, cel mai adesea noua achiziţie provenind din colecţii parti¬culare moştenite şi vîndute muzeului de către

asemenea inşi, mai atenţi la viaţa şi la nevoile lor imediate decît la cele viitoare, cînd valoarea lucrării pe care o deţineau ar putea creşte considerabil. Incomensurabil.
In ziua de care-şi aminti Carasiniu, se suprapuseseră două grupuri, astfel c-a trebuit să conducă şi el unul, paralel cu al Graţiei. Uneori grupurile interacţionează, interacţionează şi expunerile ghizilor (vorbesc concomi¬tent), cîţiva vizitatori marginali ai unui grup, sustraşi de discursul de-alături, devin atenţi numai într-acolo, ceea ce se spune în vecini pare mereu mai interesant, sînt singurele momente în care ei pot discerne şi decide care ghidaj e mai bun, pe care şi l-ar fi ales în cazul în care ar fi avut această libertate, de alegere. Din păcate, grupul lorîndepăr- tîndu-se tot mai mult, sînt nevoiţi să se grăbească să-l ajungă din urmă, toată această nehotărîre şi pendulare costîndu-i scump, făcîndu-i să sară cîteva explicaţii, poate chiar lucrări. Tot atunci, cea mai mică ezitare a ta, ca ghid, te va costa şi pe tine, îşi spuse Carasiniu, vei suporta impertinenţa oricărui veleitar agresiv care te simte nesigur şi va vrea cu atît mai mult să-ţi pună foarte multe întrebări, să te sîcîie, să te provoace, să pretindă detalii suplimentare, nu şi dacă e în domeniu. Un expert nu se va preta nici¬odată la asemenea teste de umilinţă, cel mult se va distanţa discret, încercînd să nu te mai audă, să contemple de unul singur valorile despre care ştia totul, dar pe care dorise de mult să le şi vadă. Poate n-a fost decît un unic tablou. Poate Negustorul cel mic, al lui Tonitza. Pentru el se înscrisese în excursie (pentru el s-ar fi înscris şi Carasiniu), pentru el tolerase prostia altora, prezenţele stînjenitoare, pentru el îndurase popasurile şi discuţiile neinteresante, iar acum, ajuns aici, oprit cu un pas în urma (sau înaintea) grupului, îl va cerceta îndelung, sărindu-le pe restul, urmînd să-şi recupereze grupul doar la ieşire.
Şi iată cum s-au petrecut lucrurile în ziua în care Carasiniu a condus pentru prima oară un grup alături de cel al Graţiei (pe la începutul lui 2005) şi se pomenise, deodată, abia intrat în a treia sală şi pregătindu-şi explicaţiile, că nu doar grupul lui, scăpat treptat din mînă, tot mai împuţinat cu fiecare tîrîş între

două tablouri, se alăturase grupului ei, dar că nici el nu se mai putea concentra la ce spune şi oricum nu-i mai păsa. în loc să facă ce făcea de obicei ca să le menţină vizitatorilor atenţia trează şi pentru ultimele săli, trecînd mai rapid prin primele tocmai pentru că ştia că acolo ei au cea mai multă răbdare, iar mai departe nu mai rezistă, de data asta îi bombardase cu explicaţii amă¬nunţite de la început. Nu ştie nici astăzi dacă n-a făcut-o anume, ca să-şi obosească, adică, şi să-şi îndepărteze cu bună ştiinţă auditoriul doar pentru a-i da satisfacţie Graţiei. Era limpede că şi ea observase totul, că nici ea nu reuşea să-l ignore, i se citea măgulirea pe faţă, o emoţie crescută în timbru, o urcare în ton, vorba tot mai însufleţită, de-aceea Carasiniu s-a grăbit să repete scenariul ori de cîte ori i s-a ivit ocazia. Tot ce-şi dorea era s-o revadă cît mai des. Să-i stea aproape. Toate astea însă pînă a simţit că Graţia a devenit suspicioasă şi a început să se creadă ironizată. Nu voia s-o piardă, aşa că a trecut la altă tactică. Fie că avea el însuşi grup, fie că nu, găsea de fiecare dată un prilej să se amestece între vizitatorii ei şi, ca şi cum n-ar cunoaşte-o, îi punea exact întrebarea cu care să o scoată în evidenţă, cleşi n-ar mai fi fost nevoie. Graţia avea ghidajul în sînge, Carasiniu nu ştie cu cine se pregătise, nu cu el, probabil mai demult, cu părintele ei, Eric Garabeclean, istoricul de artă renumit, căruia îi plăcea să şi ghideze. Poate încă de micuţă îl însoţise şi-l ascultase, reţinînd fără să vrea tot ce auzea, pentru că felul ei de-a explica, de a-şi electriza publicul era unic. Cum nimeni n-avea să ştie vreodată dacă Graţia îşi făcea munca clin pasiune sau doar clin disperare, ca să primeşti trebuie mai întîi să dăruieşti, şi ea ştia foarte bine asta, ceea ce dorea ea să primească fiind dezlegarea misterului morţii părintelui ei. Pe-atunci însă Carasiniu n-o ştia, cum o ştie acum, nici nu bănuia măcar că femeia de care se îndrăgostise avea această putere, de a dărui pasiune fără s-o trăiască ea însăşi cu adevărat, pentru că pînă şi această pasiune a ei era una de împrumut, aceeaşi cu a tatălui, şi pe care foarte probabil ea o simula doar în aşteptarea clipei favorabile, a situaţiei similare, pe care

aproape le provoca şi le invoca, prin tot ceea ce făcea chemîndu-şi parcă moartea (şi ea una de împrumut, moartea tatălui). Fără însă a fi pregătită să se şi apere, aşa credea Carasiniu. Şi moartea venise. O ascultase şi venise curînd, numai că venise sub chipul sinuciderii, poate aşa se petrec lucrurile, cedezi, te sinucizi cînd nu mai ai răbdarea şi tăria şi curajul să aştepţi mîna străină care întîrzie sau nu mai catadicseşte să vină, să te lovească...
Un şuier inflamant, şi Carasiniu strînse ochii. O maşină galbenă trecu în mare viteză prin dreptul aleii. Puţin mai încolo, frînă asurzitor. Apoi motorul muri. Nu se mai mişcă nimic, nu se mai auzi nimic, şi Carasiniu vru să se ridice, s-alerge, să vadă, să dea o mînă de ajutor, dar nu reuşi. Renunţă şi să mai încerce. Dacă nu s-ar fi surprins tocmai atunci rozîndu-şi o unghie, ar fi zis că paralizase. Poate era doar îngrozit, adineauri crezuse că-i sare inima din loc. Să-i lase pe alţii să intervină... Pe alţii, mai în putere. Se concentră să-şi anihileze vibraţiile care i se instalară iarăşi în tălpi şi-n palme. Încet-încet îşi regăsi lentoarea.
...Moartea Graţiei s-a petrecut cu cinci luni în urmă, mai calculă o dată Carasiniu. Au fost timp de un an şi jumătate soţi, căsătoria s-a oficiat în septembrie 2005, la scurt interval după ce s-au cunoscut, Vlad urcase şi înainte de mariaj de cîteva ori în patul ei, îi plăcea Graţia, era o femeie pursînge, dar care în pat te părăsea cînd îţi era lumea mai dragă, şi el a ştiut că asta îi va pierde. O va pierde. Nu i-a spus-o. „N-am ajuns la capăt", îi spunea ea, deşi nu mai era nevoie să i-o spună, dar ea se încăpăţîna să i-o spună încă de cînd o pătrundea prin depozitele lui Raus şi Carasiniu ar fi putut pune totul pe seama grabei lor, chiar dacă amîncloi ştiau că nu asta era cauza. Cu el Graţia nu ajunsese niciodată la capăt şi, doar pentru că i-o repeta mereu, el bănuise la început că i-o spune ca pe-o acuză, ca şi cum voia să-l facă să creadă că el era problema, că, de regulă, cu toţi ceilalţi ajungea, numai cu el nu, dintr-un motiv sau altul, sau mai degrabă îl lăsa să înţe¬leagă că ea nu ajunsese la plăcere cu nimeni, niciodată.

Oricum, Graţia n-o spunea cu reproş, pentru că adăuga imediat, „nu eşti tu de vină", era curios ce se întîmpla cu toată acea participare frenetică a ei, care, în loc să crească şi mai mult spre final, se frîngea subit chiar înainte, de parcă s-ar fi interpus un gînd, o amintire, aducînd cu ele căderea fizică (puterile o părăseau brusc, se instala un fel de moleşeală, slăbiciune), poate duhul tatălui, strecurat între ei pînă în cele mai intime manifestări, imaginea tatălui într-o baltă de sînge, în sala a unsprezecea dinspre nord, cea mai mică, colţ cu alte două mici, sub tabloul lui Pallacly, Femeie în fotoliu, sau vedenia braţului criminal întins spre beregată (Garabedean fusese găsit cu o crestă¬tură la jugulară) sau mirosul lui. Mirosul. Cei care au fost de faţă susţineau că pielea ghidului mort emana un miros sufocant de vopsea de ulei, nimic curios, doar că uneori, cînd asuda, părea că trupul Graţiei mirosea şi el a vopsea, nu şi al lui, al lui Carasiniu, paradoxal, care trăia mai mult decît ea între vopsele, dacă nu cumva Graţia îşi alesese un anume parfum cu acea esenţă, în prelungirea mirosului tatălui ei mort.
Felul în care îşi rata ea sistematic orgasmul a fost şi motivul pentru care multă vreme la începutul legăturii lor Carasiniu a trăit cu convingerea că Graţia mai are şi pe altcineva, că probabil gîndul la acel „altcineva" şi vinovăţia o bîntuie, într-un rînd o şi urmărise, fără succes, pe cînd ea nici măcar nu dezminţea faptul, părea că-i e indiferent ce crede el, cum indiferent părea a-i fi şi celălalt. Dacă exista. Pentru că şi mai de neînţeles rămînea faptul că Graţia continua să-l caute tot pe el din ochi adeseori în ghidaj şi după ce deja erau împreună, cînd el, cel puţin, încetase să o mai stingherească, considerînd că nu mai era nevoie să rişte nici unul, să se expună public, acum, cînd relaţia lor înaintase, îi şi spusese asta. Ea totuşi îl căuta, şi Vlad Carasiniu a dedus abia într-un tîrziu că nu pe el neapărat îl dorea ea acolo, ci pe femeia care probabil pe vremuri făcuse o „pasiune" pentru Eric Garabedean, şi, înainte de a-l ucide (adeseori femeile pot fi mai îndemînatice în actul criminal decît bărbaţii), se

prezentase şi ea la fiecare ghidaj al lui, indiferent de grup, pîndindu-i tura şi mulţimea pe lîngă care se putea lipi. Poate presupusa iubită-ucigaşă nimerise în patul lui Garabedean aşa cum nimerise şi el, Carasiniu, în patul fiicei lui Garabedean, din întîmplare, în vreme ce tatăl nu ajungea nici el pînă la capăt şi-i repeta partenerei, gîfîindu-i deasupra, învins, „doar de data asta" şi „nu eşti tu de vină, va trebui să mai aştepţi puţin", de vină fiind femeia pe care cu adevărat o iubise, dar care-l părăsise, soţia lui, Aida, pianista, pro¬fesoara de muzică, mama Graţiei (despre care umbla vorba prin muzeu că semăna leit cu modelul pînzei lui Pallady din urmă cu aproape un secol, pînză sub care Garabedean fusese ucis; se pare că totul, dar absolut totul la ea aducea cu femeia pictată, între două vîrste, tolănită în fotoliul verde, totul: de la părul castaniu cu cărare la mijloc, ondulat înspre interior la nivelul bărbiei, pînă la gîtul încordat, mascat în parte sub colier; de la osatura umerilor, lată, dezvelită de rochia lungă, din batist, decoltată şi fără mîneci, pînă la braţele musculoase, aproape masculine - de pianistă ? —, pe-alocuri totuşi flasce; de la zîmbetul rece şi ironic pînă la dispreţul conţinut în bărbie şi-n nasul drept, uşor în vînt, sau în faţa săpată şi obosită sau în privirea îndreptată către cineva aflat lîngă ea, dacă nu mai departe, undeva, în trecut). Iar, atunci, pe Garabedean poate iubita aceea de ocazie l-a ucis, şi cauza omorului asta a fost, gîndul femeii, mîrşav, de a scăpa de bărbatul care urma să nu mai fie împlinit de nici o altă femeie (Carasiniu avusese şi el momente în care ar fi strîns-o de gît pe Graţia), dacă ea nu-l împlinise (cum nici el, Carasiniu, nu izbutise — îşi spuse acum cu amărăciune — să o facă pe Graţia cu totul a lui)... Sau poate lucrurile au stat invers, poate Garabeclean îi făcuse reproşuri ei sau şi le făcuseră reciproc, se certaseră şi, ca să-l îmbune, ea se posta iarăşi şi iarăşi în capul unui grup, cu smerenie şi sfială şi perse¬verenţă, şi numai în linia întîi, el pedepsind-o încă (pentru trădarea Aidei), privind şi vorbind peste ea spre cei mai de departe, ca şi cum n-ar cunoaşte-o şi n-ar vedea-o sub braţele lui tremurînde şi ezitante atunci, cînd

se întindeau să indice vizitatorilor vreun detaliu din tabloul de care uitase, de fapt, şi de care nu mai avea nici un chef pe moment, „ne pare rău, în privinţa asta nu avem informaţii mai precise", cu un glas hîrîit, devenit nesigur, cu o frază care se frîngea exact aşa cum i-ar fi frînt el trupul iubitei dacă ar fi întins-o chiar atunci acolo, sub tablou, cînd gestul oricum n-ar fi fost posibil, dar el simţea că abia în felul ăsta ar fi putut ierta şi ar fi trăit şi el plăcerea pînă la capăt. Erau clipele în care ochii lui Eric Garabedean căpătau probabil aceeaşi strălucire dureroasă de mai tîrziu a Graţiei, în timp ce-şi respingea femeia uşor, neobservat, cu şoldul sau cu umărul sau cotul, implorînd-o să se distanţeze, să nu-l mai stînjenească, să nu se mai lipească de el, pe cînd ea tocmai îl înlănţuia din spate, profitînd de deplasarea grupului şi de înghesuială şi de faptul că el, ghidul, nu i-ar putea reproşa ceva cu glas tare în văzul lumii, simţindu-se oricum el, primul, vinovat. Pentru ca alteori femeia să se distanţeze ea însăşi, să se menţină precaută în margine, privinclu-l fix, angoasîndu-l şi mai tare, întreţinîndu-i coş¬marul fără ca nimeni s-o observe, pînă în ziua în care chiar ea revenise, îl omorîse şi-l izbăvise...
Poate aşa a fost. Dacă n-a făcut-o altcineva, vreun amant gelos al Aidei, care nu-i putuse ierta lui Garabedean faptul că renunţase aşa uşor, că cedase lăsîndu-şi soţia să plece cu un altul, că nu se opusese. Sau poate totuşi a fost un maniac de duzină, n-ai cum să-l recunoşti cînd treci pe lîngă el decît dacă i-ai vedea teama sub ochiul abătut, asasinul care ştie că e asasin e mai temător decît victima care încă nu ştie că va fi victimă, şi el ucide cel mai adesea tocmai din această spaimă de a nu ucide, unul dintre repetatele lui coşmaruri căruia îi place să-i dea curs, doar că nu se hotărăşte uşor în cine să lovească, şi cînd, şi loveşte la-ntîmplare chiar acum, alege poate ghidul.
Toate astea le fantasmase Carasiniu de unul singur şi în parte i le-a spus şi Graţiei în pat, într-o seară, cînd ea a marşat neaşteptat la supoziţiile lui, „o să mă omori şi tu pe mine într-o zi, ce spui?", iar el n-o liniştise, nu era momen¬tul, erau în

plină îmbrăţişare, şi-apoi ea repetase întrebarea la fel de voios după cîteva minute bune, cînd el uitase de mult despre ce vorbeau pentru că tocmai ejacula, în timp ce ea se destinsese deja, ca de obicei, iar el ştia de ce întreabă. Graţia renunţase, ieşise din încleştare chiar dacă mai era acolo, împrejurul lui, şi el i-a simţit iarăşi interiorul placid şi apatic dintr-odată, după ce fusese atît de spasmodic pînă la un punct. Mereu era la fel. începea la fel. Graţiei îi plăcea să fie pătrunsă prin spate. I se răsucea ca o înotă¬toare în braţe, iar alunecarea o aducea, orice ar fi făcut el, oricît s-ar fi opus, în aceeaşi poziţie. îşi freca şoldul de el rugător. N-o putea refuza. îi „ştergea" mai întîi de două-trei ori vulva cu degetul mijlociu, atingere care-i provoca ei zvîcnete scurte ale bazinului, cu care căuta să-l prindă. Să-l absoarbă. Să se înfigă în el. Pentru că sexul ei dospea. Pentru că nu doar lui îi plăcea să se joace, s-o amăgească, să-i dăruiască plăcere cu încetinitorul, să-i acopere vulva cu palma, să-şi despice palma în două şi să-şi frece glandul între propriile degete, pe ea abia. atingînd-o, dar şi pe Graţia o înnebunea să-l ştie masturbîndu-se o vreme astfel, peste sexul ei. Uneori, vîrful lui scăpa puţin şi o tatona, clar asta numai cînd ea se proptea pe braţe, îşi ridica bazinul şi cerşea lung, înalt, îndelung. înalt. Ca un căluţ nărăvaş. Cînd el simţea că se sufocă. Pentru ca-n cele din urmă să scape cu totul în ea. Numai că Graţia nu juisa nici atunci, Graţia nu juisa niciodată, doar răspundea cu expi¬rări prelungi, după care aţipea imediat, ca un bărbat, cuibărită în poala lui, în timp ce el îşi continua bîţîiala în vagin de unul singur pînă ejacula. îl înnebunea şi pe el să-şi audă gîfîitul peste răsuflarea ei stinsă, egală, să ştie că orgasmul lui se consuma pe „furate", de unul singur, pe intrarea ei în somn.
Acum, întrebării ei repetate, „o să mă omori şi tu pe mine într-o zi, ce spui?", care a venit cît se poate de nepotrivit, Carasiniu îşi aminti că el nu-i răspunsese decît cu cîteva gemete, o şi muşcase de bărbie (ea a ţipat), alterîndu-i vorbele cît încă era înlăuntrul ei. Şi chiar după ce sfîrşise şi se lăsase pe o parte, greu, se păstrase totuşi din plăcere încă prins între pliuri, unde

se mai unduia uşor, unele femei preferă acest moment, de declin final al lui, să-l mai folosească încă, aşa împuţinat cum e, inter- zicîndu-i să iasă, deşi cu Graţia nu i se întîmplase asta niciodată. Graţia nu-i cerea să mai rămînă, nici nu-i dădea senzaţia că e în plus, neretrăgîndu-se şi nerespingîndu-l, doar continuînd să-l mîngîie stereotip, fără nici un semnal vaginal, ca şi cînd vaginul îi era mort. Mort. Şi, cînd el a putut vorbi, „îţi promit că voi chema ajutoare, o vom face în trei, în patru, pînă vei fi şi tu împlinită, şi tot n-am să te omor", Graţia a rîs, l-a respins în sfîrşit şi a coborît din pat. Iar el s-a ridicat pe coate şi a privit în urma ei. Avea fesele bine arcuite şi tari, dungate din pricina presiunii lui. Călca spre baie grijuliu, cu paşi mărunţi, împiedicaţi, cu palma ţinută căuş între coapsele lipicioase şi lipite, de teamă să nu păteze covorul. Ca şi altă dată, nici atunci Carasiniu nu putuse să nu-şi spună, iarăşi şi iarăşi, păcat, ar fi fost amanta perfectă dacă n-ar fi ratat de fiecare dată finalul, păcat. Mare păcat. Şi: iată genul de femeie pe care o caută bărbaţii, care face, ea singură, aproape totul, ţi se substituie, te ţine în priză pînă la paroxism, te înnebuneşte, ca să te părăsească taman acolo... Taman acolo. Să se părăsească.
în timp ce el ar fi dat orice să o poată dezinhiba şi debloca. Şi-o promisese, se ambiţionase, i se părea absolut necesar, astfel că-şi pusese la bătaie întreagă imaginaţia şi toate tertipurile, cu care nu se obosea deloc în rest, cu alte femei. Născocea şi o provoca ba cu schimbări continue de poziţie, ba, dimpotrivă, cu stăruinţa în acelaşi ritm, acelaşi şi acelaşi, pînă la limita exasperării. O poseda uneori cu brutalitate şi forţă, cînd îi venea s-o lovească, sexul lui era capabil şi de asemenea durităţi, dar numai din neputinţă şi înverşunare, din ambiţia nemăsurată de a resuscita acel organ, de a i-l readuce cumva la viaţă, chiar şocîndu-l. O pătrundea alteori lent, lent, aproape static, cu acel ritm care la început îi pare unei femei ineficient şi monoton şi absent - „îţi şi spune asta", şopti Carasiniu -, ca treptat să-i accelereze pulsul, să-i reînvie excitaţia. Nici una dintre metodele astea nu avea la Graţia nici

cel mai mic efect. Suporta cu stoicism orice, îşi primea „pedeapsa" fără măcar un geamăt sau o obiecţie. Poate spera şi ea ca el, şi nu altul, să fie cel care va găsi, în final, formula dozajului ei hormonal, antidotul frigidităţii ei incurabile. A morţii ei incurabile. Pentru că vedea şi ea că el, şi nu altul, era cel disperat, cel care o dorea femeie pînă la ultimele zvîcnete. Or, tocmai din această neîmplinire a ei Carasiniu ajunsese gelos la culme pe oricine li se afla în preajmă. Se temea ca nu cumva senzualitatea ei performantă de pe parcurs să-i dea unui alt bărbat acea sclipire declanşatoare, acea inspi¬raţie pe care el n-o avea, acele vorbe, săruturi sau mîngîieri cu care ar reuşi să o ţină şi pe ea în priză pînă la sfîrşit, prezentă pînă la sfîrşit, cu el, acolo, şi n-ar lăsa-o să se piardă. N-ar lăsa-o. Era mai mult decît deznădăjduit, deve¬nise paranoic. Cel mai adesea, neatent la simţurile lui, la care oricum nu mai era nevoie să fie atent. Graţia i le manevra dementţial, el nefăcînd decît să lîncezească, fără pic de efort, tras înspre orgasm de ondulările ei, în timp ce pulsiunile ei vaginale primare, inconfundabile („nu-i adevă¬rat că femeia poate simula orgasmul, cel puţin nu cu unul ca mine") se stingeau iarăşi înainte de vreme. Vaginul Graţiei se liniştea ca un bazin deja umplut cu apă, înainte ca robinetul de alimentare să se fi deschis. Nici o contracţie, nici un tremur cît de mic al membranei, nici un val, doar suprafaţa lină, intactă, fără nerv. Nici o contracţie. Fără măcar amintirea învolburărilor recente. Un tărîm mort, ca trupul tatălui ei mort, după scurgerea sîngelui din trup. Un vagin neirigat, golit cu totul de senzorii şi puterea şi voinţa lui, răcit şi ruinat, nevascularizat şi flasc. Tolerînclu-şi încă partenerul înăuntru, doar tolerîndu-l. Numai atît cît el să-i poată descoperi nu simulacrul, ci eşecul, nu prefăcătoria, ci abandonul. Asta a fost şi cauza separării lor, chiar dacă oficial nu s-au despărţit niciodată. N-au apucat. Carasiniu a încetat s-o mai dorească de la un moment dat încolo, era şi el conştient, era şi ea, un bărbat părăseşte o femeie frigidă, e drept, mai tîrziu şi mai greu dacă îi e soţie, sau, dacă n-o părăseşte, ea va fi neapărat o soţie înşelată.

„Iar eu nu doream s-o înşel", recunoscu Carasiniu. Nu agrea adulterul. Se aruncase în această căsnicie cu tot echilibrul şi cu toată onestitatea, cu toată pofta, dar şi chibzuinţă şi stăpînirea de sine, ca fiu al tatălui şi al mamei lui, Iuliu şi Camelia Carasiniu, din a căror legătură puter¬nică şi pasională, care lăsa uneori impresia că trăiesc singuri, fără ei, copiii, îşi făcuse în adolescenţă un model obsesiv. îşi făcuse aleanul, refugiul pe care îl invoca în orice necaz, impas sau conflict, acea imagine-odihnă sau imagine-alint sau imagine-şoaptă încurajatoare să continui, de care te sprijini afectiv, care-ţi rămîne pe retină în clipa cînd adormi, liniştindu-ţi cugetul atunci cînd simte nevoia să se spele de oboseală şi gălăgie şi ură, de nemernicie şi lăudăroşenie, de vanităţi şi ambiţii, de angoasă şi disperare şi trecut, pentru a face faţă zilei, anului, secolului care vine. Mileniului abia început. Cuplul lor însă, al lui şi al Graţiei, n-a mers. N-a mers. Cînd Graţia s-a sinucis, la începutul acestui an, el tocmai se gîndea s-o părăsească.

Un pocnet de crengi şi Carasiniu se pomeni înşfăcat din spate de-o parte şi de alta. Doi bărbaţi scunzi, vînjoşi îi şuierară în urechi:

— Pînă aici ţi-a fost, nenorocitule! Să nu-ndrăzneşti să faci o mişcare!

Indivizii n-aveau arme. Din cît putuse vedea Carasiniu, aveau doar centuri late, cu un baston de cauciuc înfipt în ele. Totuşi, nu li se opuse.

— Actele! îl somă unul din ei.

-—Nu eu... n-am...

— Vii cu noi la secţie. N-auzi? Mişcă! Mişcă, tîrîtură, doar n-o să te cărăm pe sus!

— Nu pot...

Simţi cum se-năduşă şi li se lasă moale în braţe. Inima îi bătea cu putere. Tălpile şi capul îi atîrnau inerte.

— Te pomeneşti c-ai obosit! Ţine-l, bă, la ăsta chiar îi e rău, să ne grăbim! Mişcă, omule, n-auzi? Capul drept! Respiră, ce dracu'! Respiră!

îl îmbrînciră fără să-l lovească, mai mult tîrîndu-l de subsuori. Ajunseră la şosea. Cu o supleţe uimitoare, unul dintre jandarmi făcu un salt peste şanţul de la capătul aleii, se-ntinse şi-ncepu să-l tragă de braţe, în timp ce celălalt, care-l susţinuse efectiv la verticală pînă atunci ca pe-un manechin, lipindu-şi-l de trup, se chinui să-l împingă păşind odată cu el. Pe şosea îşi traseră sufletul, apoi continuară să-l tîrască de-a lungul micii artere din pre¬lungirea parcului. îl ţineau atît de strîns, încît le simţea piepturile pe umerii lui.

— Crezi c-o să-l putem duce? făcu cel din dreapta.

— Dă-i bătaie, e bine, e-n regulă, ţine-l bine! făcu cel din stînga.

Perfect lucid, deşi sleit de puteri, asudat şi îngrozit, Carasiniu îşi reperă cu uşurinţă frigul din oase, vuietul pe care-l mai auzise urcîndu-i în cap de încă două-trei ori în noaptea asta, urcînd şi iarăşi coborînd, acompaniindu-i curenţii din membre. Fu oprit dinaintea unei clădiri vechi, scundă şi lungă, din cărămidă, cu ferestrele mari cît zidul, slab luminate. îl flancară printr-un coridor rece şi sumbru. Ca să-l împingă pe o uşă, însoţitorii tîrşîiră mai întîi un grilaj metalic întredeschis, forţîndu-l să se deschidă larg. Aproape bl ocară cu el coridorul.

— Ăsta-i, mă?

Trei indivizi în picioare, sprijiniţi de peretele din fund, păziţi la rîndul lor de alţi doi jandarmi, întinseră deodată mîinile să-l prindă. Captura le fusese aruncată drept în braţe. Carasiniu căzu cu încetul la picioarele lor. Simţi o duhoare înţepătoare de haine mucede.

— Ăsta e, mă ? Mai întreb de zece ori ?

Unul dintre cei întrebaţi se aplecă, în timp ce, tras de păr de un jandarm, Carasiniu fu silit să rămînă cu faţa-n sus. îl orbi o lanternă.

— Nu, nici vorbă, răspunseră trei voci speriate, simultan. Smucitura avu darul să-l dezmeticească. în aceeaşi clipă, un agent de lîngă uşă comandă pe un ton tăios:

— Luaţi-i! Treceţi-i dincolo, aşteptăm mandatele de arestare.

Apoi, cu o voce mai blîndă, adresîndu-i-se doar lui Carasiniu, după ce-l măsură din cap pînă-n picioare:

— Cum te numeşti? Pentru dumneata, avem nevoie de încă o confruntare. Ce zici că făceai în parc? Ai un act?

— Nu, n-am la mine...

— Vii cu noi. Te simţi mai bine?

N-avea nici un act, fireşte, şi nu trebui să se caute ca să-şi dea seama, ştia asta, dar cum să le spună poliţiştilor că nici un mort nu mai are acte asupra lui, nici măcar certificatul de deces, cînd abia cu el în buzunar ai trece cu adevărat, ca mort, în lumea de dincolo, cînd abia cu el înfipt între degetele încleştate ai putea spune că pleci cu adevărat şi cu „acte în regulă", ceva de netăgăduit, la care nu s-a gîndit nimeni. Nimeni! Cum să le spună una ca asta? Că nu i-a trecut prin cap nimănui că fără acte şi bani nici un mort nu se va putea legitima nicăieri, în nici o situaţie, în cazul nici unui fel de accident, şi, iată, există accidente şi pe lumea cealaltă („spunem: cealaltă clin perspectiva viilor, îşi zise Carasiniu, semnificaţia i se răs¬toarnă însă dacă privim din perspectiva morţilor"), o lume care, şi ea, te poate găsi la o adică de prisos şi te poate arunca înapoi, în lumea de dincoace... Nu s-a gîndit nimeni că fără acte şi bani nu se va putea prezenta nu la poliţie, nu la spital, dar nici măcar la un hotel ieftin, cum e Asturias, unde voise la început să se-adăpostească, pentru că n-ar fi fost acceptat nici măcar acolo, cu toată ţinuta lui îngrijită... îngrijită, e drept, ca pentru plecarea în moarte, nicidecum ca pentru o naştere, deşi el tocmai se născuse, e limpede, se născuse. Fără ca măcar vreo femeie să se fi zbătut pentru el în noaptea asta în chinurile facerii, fără ca vreuna să se fi aflat pentru el în travaliu, unul lipsit de vlagă, se-nţelege, dată fiind ora la care resursele oricui ar fi fost secătuite... Se născuse, nu murise, chiar dacă naşte¬rea lui era una frauduloasă, bine că poliţiştii nu aflaseră şi nu-l învinuiau şi pentru asta, pentru acel caz rar de naştere de sine, nelegitimă, în care un prim ţipăt al tău suprimă un ultim geamăt al tău... O naştere sterilă, redundantă, o naş¬tere a

doua oară, ignorată de ceilalţi şi neglijată, neasistată din prima clipă (precum cea dintîi naştere), fără tradiţionala îmbăiere şi înfăşarea în scutecele moi şi calde, fără a i. se asigura „fătului" temperatura optimă, ocrotirea într-un loc sigur, pofta de viaţă, curajul, adaptarea lină... Lină?!

— Mişcă şi dumneata, hai, dă-i bătaie!

De data asta fu condus cu mai multă atenţie în altă sală. Pînă să se închidă uşile, apucă să-şi vadă presupuşii complici înghiontiţi spre fundul coridorului. îi flancau aceiaşi jan¬darmi care-l ridicaseră şi pe el clin parc.

La capătul opus al mesei lungi, ovale, lîngă care fu aşezat pe un scaun, stăteau o femeie şi o fetiţă. Fetiţa părea nedormită, istovită de plîns şi foarte murdară. Femeia îi căuta prin părul ud, absorbită, ajutîndu-se de un pieptăn. Venit din spate, un comisar se apropie de copilă şi o îndemnă cu blîndeţe:

— Ela dragă, uită-te bine acum, te rog, la omul ăsta. îl cunoşti ? El e Pascu ? Uită-te bine! El e ?

Fata privi ezitant în direcţia lui Carasiniu. Respinse mîna mamei. Nu spuse nimic.

— Nu-ţi fie frică, nu te teme, insistă comisarul, n-o să-ţi mai facă nimeni nimic, eşti aici, cu noi, cu mama...

Copila se puse pe un plîns sfîşietor. Din cînd în cînd se freca la nas cu palmele murdare. Trăgea cu ochiul preocu¬pată în jur, ba spre pălăria mare, galbenă a tinerei doamne, ba spre fereastră, ba spre uşă, ca şi cînd ar căuta o ieşire. Sau ar aştepta pe cineva. Carasiniu, care nu se întrebase nimic pînă adineauri, cît fusese prea slăbit, încerca acum să pună cap la cap toate datele, să întrevadă şi el o soluţie de scăpare. Orice iniţiativă i se părea însă la fel de inutilă ca gîngăvitul unui mut în vacarmul unei tribune. Se pomeni întrebînd cu voce tare dacă poate pleca. Nu-i răspunse nimeni, şi aproape se bucură, pentru că fetiţa ele aproxi¬mativ cinci ani aflată dinaintea lui începu să-i stîrnească tot mai mult simpatia prin felul în care izbutea să-i ţină în şah pe toţi. Se simţi el însuşi parte a tacticii ei, ce-ar putea să-i aducă şi lui salvarea.

— Nu e el! izbucni deodată copila cu un răcnet infernal, printre sughiţuri, nu-nţelegeţi ? Nu-nţelegeţi ?! Pascu e mare, mare, uite-aşa!
Se cocoţă cu tălpile pe scaun, întinse o mînă cît putu de sus, înălţînclu-se pe vîrfuri, după care se lăsă iar în şezut. Nu mai plîngea, doar suspina la fel de convulsiv, uitîndu-se cu coada ochiului înspre Carasiniu, cînd timidă, cînd curioasă.
Comisarul îşi frecă palmele.
— Eşti sigură, micuţo?
Fetiţa îl privi cu ură.
— Bine, bine... foarte bine, destul, acum vino cu noi, micuţo, să-ţi mai arătăm pe cineva. Şi, către Carasiniu: Dumneata va trebui să mai rămîi puţin, pînă limpezim apele. Sper că nu te reţinem de la ceva important.
Omul dispăru cu fetiţa în braţe. Urmară două minute lungi de linişte.
— Nu ştiu, vă văd om cumsecade, domnule, se porni pe nepusă masă femeia, nu ştiu ce să spun, îmi pare rău, nu eu le-am cerut... îmi pare rău de timpul dumneavoastră... eu...
— Nu-i nimic, nu-i nimic, oricum n-aveam... e ceva grav?
Tînăra cu pălărie galbenă atît aşteptă. Se ridică şi-şi trase scaunul mai aproape.
— N-aş dori să i se întîmple nimănui ce mi s-a întîmplat mie. A fost răpită acum un an... cum să vă spun, sînt încă şocată...
Se opri ca să-şi petreacă poşeta, pe care o ţinea agăţată de gît, peste piept, în partea cealaltă. îşi mişcă umerii şi braţele în aşa fel, încît pălăria să nu fie clintită de pe locul ei.
— Pare să nici nu mă recunoască, n-aţi văzut?, nici nu mă vrea, pare că s-a legat de indivizii ăia murdari, de-aia plînge, după ei plînge, aţi văzut-o cum plînge?, nu-şi mai ştie nici numele... cu greu scot ceva de la ea, le-a spus doar poliţiştilor... nu ştiu... tot ce ştiu ştiu de la ei...
Femeia se dezlănţui tocmai cîncl Carasiniu se auzi strigat din uşă:

— Sînteţi liber! Din punctul nostru de vedere, sînteţi liber, he, he, sper că nu v-am deranjat prea mult, se scuză comisarul. Vă putem conduce, nu păreţi prea în formă... Unde? Unde vreţi s-ajungeţi?
— Mulţumesc, nu-i nevoie, spuse Carasiniu furişîndu-se grăbit pe lîngă agent.
Dar culoarul secţiei de poliţie, uimitor de aglomerat la o asemenea oră, îl panică. Privi cîteva feţe. Păreau dez¬nădăjduite. Cei mai mulţi erau beţi. Constată că a devenit mult mai sensibil la manifestările deviante ale altora. Nu credea să se implice atît. Ceva îl deranja. Poate impresia de dezordine generală, care plutea în aer. Poate aerul greu. Chiuiturile şi înjurăturile, dar şi jelitul fără rost. Vacarmul. Oboseala şi alienarea tuturor, de la cei reţinuţi la însoţitorii curioşi, acum, pe timp de noapte, cînd fran¬cheţea, clar şi deruta fiecăruia în faţa propriei nebunii sînt atotputernice. Gata. îi fu ruşine că se află aici. Jalnic loc! Se simţi ca-ntr-o capcană. îşi ţinu capul plecat, încercă să iasă cît mai discret. Habar n-avea unde se poate duce.
Se strecura prin mijlocul unui puhoi, cînd fu tras cu putere de mînecă.
— Stai puţin... Nu se poate...
Avocatul Teodor Caba îi dădu drumul şi se retrase înspre colţ clătinînclu-se şi scuturînd din mîini, ca şi cum ar fi atins ceva lipsit de consistenţă materială. Cîteva clipe se mărgini să-şi pipăie el însuşi faţa, într-o atitudine de stupoare impersonală, liniştită.
— Ştii? Oare ştii?
Reveni în preajma lui Carasiniu cu ochii măriţi ca de-o scamatorie, de parcă el voia să se pună în temă cu ceea ce se petrecea, de parcă cel în cauză n-ar şti că murise, că locul lui ar trebui să fie acolo unde ştia toată lumea că e, în capelă, unde îl văzuse poate şi Caba şi—1 lăsase întins, iar acum altcineva îl descoperise viu şi îl scosese, poate în stare de inconştienţă încă, iar lui, celui trezit din moarte, nici nu i se spusese ce-a păţit, ce era să păţească, ce-a fost cu el de fapt.

Apoi înviatul se dezmeticise şi plecase, fugise de cel care-l salvase, scăpase din locuinţa aceluia fără să mai afle de ce-a fost sechestrat. Aşa credea probabil Caba. „Ei, nu, nu se poate", erau singurele lui vorbe, le tot repeta, acum cu o perfectă stăpînire de sine, ca o mască, nu îndrăznea să spună mai mult, nu ştia ce să-i spună celuilalt, şi cum, şi cît să-l menajeze, un lucru îi era limpede, tînărul trebuia menajat. îşi muta privirea pe chipul lui Carasiniu de la un ochi la altul, îl fixa atît de insistent şi concentrat de parcă voia să scoată cît putea mai mult de la el, să-i citească pe faţă tot ce ştia şi cît mai rămăsese să i se dezvăluie din adevărul despre sine. Se opriră în uşă, blocau intrarea, oamenii aşteptau să intre şi să iasă, mai ales să iasă, s-au comasat o vreme în urma lor, considerînd întîlnirea de foarte scurtă durată, cum sînt cele de pe trecerea de pietoni, la semafor, cînd fiecare îşi urmează drumul în direcţie opusă, apucînd totuşi să-şi şi spună ceva. Cînd au văzut că cei doi exagerează, au început să vocifereze, să le dea brînci, silindu-i să se clintească, să se mute cîţiva metri mai încolo, în holul principal. Caba, avocatul care se afla aici pentru că intermediase probabil şi el mai devreme un litigiu, acum era liber. Purta o cămaşă crem în pătrăţele, cu nasturi sidefii, un sacou subţire, din mătase, în nuanţa nasturilor de la cămaşă, şi pantaloni la fel, din acelaşi material. Nu-şi lua ochii de la Carasiniu, un fel de-a iscodi care ar fi stînjenit pe oricine, dacă n-ar fi ştiut de ce e iscodit. Nu şi pe Carasiniu, care ştia, fără să şi spună c-o ştie, lăsîndu-l pe celălalt să se tot frămînte. Aşa cum se frămîntă orice avocat, odată intrat în rol, încercînd să se convingă el însuşi de nevinovăţia clientului, înainte de a-i convinge şi pe alţii, dacă e cazul. Sau de vinovăţia la care din acel moment va consimţi şi pe care se va strădui s-o înfăţişeze dinaintea tuturor ca nefondată. Totul era ca el să ştie adevărul. Doar că, din punctul de vedere al „inculpatului" Vlad Carasiniu, golit de expresie şi netulburat, deocamdată nimic nu putea fi spus şi, oricum, el, inculpatul, nu voia să spună. Cu atît mai puţin acestui Caba, pentru el aproape un străin, care se încăpăţîna

acum să-l studieze în amănunt, cîntărindu-i veşmintele (prea rigide şi mohorîte pentru ochiul unui arbitru al eleganţei), de parcă ar avea nevoie de „proba" lor. Pentru moment, unica probă. Singura certitudine. Da, vedea şi el cu sigu¬ranţă, erau hainele (incomode) ale unui mort care n-apucase să se schimbe. „Ce faci aici? Ce faci? Ei, asta-i bună!" repeta Caba, cînd, pentru o clipă, faţa i s-a destins, avu un început de zîmbet, şi Carasiniu recunoscu în sfîrşit surîsul victorios cu care campionul însuşi răsărise odinioară, în raliu, dintre fiare, cînd toată lumea îl crezuse mort. Mort. Cum mort era şi el pentru toţi acum. Cum mort îl crezuse şi Caba, care-l fixa cu acel zîmbet dezinvolt, la limita uşurătăţii, pe care numai confruntarea cu moartea ţi—1 poate da. Lui Carasiniu nu i-l dăduse încă. Era prea aproape de încercarea prin care trecuse. Din care scăpase atît de greu. Un lucru îi era limpede, Caba era singurul care l-ar putea înţelege. Ar accepta evidenţa cu naturaleţe doar pentru că toate astea i se întîmplaseră şi lui, el însuşi traversase o scurtă comă, de cîteva secunde (de care nici el nu fusese foarte conştient), înainte de a-şi reveni, de-a se zbate să iasă la lumină din vehiculul zdrobit, cum ieşise. Numai că Teo Caba ieşise repede, de parcă la el totul fusese o mică glumă, din care nu era greu să ieşi, ba chiar ieşeai la sigur. Iar mica lui rutină de jucător cu moartea îşi vădea acum efectele. Avea şi el flerul omului trecut prin moarte, buna-cre- dinţă, stăpînirea de sine, puterea de-a percepe şi de-a conţine nu doar propria moarte, ci şi pe-a altuia sau, mai exact, extravaganţa ei. Ca în cazul lui Carasiniu. „Ehei, abia la mine, îşi spuse Carasiniu, se poate vorbi de extra¬vaganţă. Cu cît moartea te returnează mai tîrziu, nu prea tîrziu, ci mai tîrziu, cît mai tîrziu posibil, împingînd riscul la limită, cu atît prestaţia ei e mai extravagantă." Ar fi vrut să spună asta. Că durata e hotărîtoare. O secundă-n plus, şi celui ţinut cu capul sub apă sau sub pernă sau sub punga de plastic sau în ştreang (să divulge ceva) sau pironit pe cruce îi poate fi fatală. Cum fatale îi fuseseră şi lui Eric Garabedean minutele care au trecut pînă

la sosirea lui Raus, care-l găsise. Cum fatale îi fuseseră şi Graţiei secundele care-au trecut pînă la sosirea Soniei, suprave¬ghetoarea de serviciu. Carasiniu ar fi vrut să spună asta. N-a spus-o. înţelese că pilotul o ştia şi el prea bine. „Cum de nu m-am gîndit să-l caut", îşi spuse, pe el şi numai pe el ar fi trebuit să-l caute după ce scăpase din capelă, cînd avea atîta nevoie de ajutor, mai ales că Teo Caba îl căutase şi el, cîndva, la scurtă vreme de la moartea Graţiei. E-ade- vărat. îi lăsase vorbă la muzeu, un număr de telefon şi o adresă, cu invitaţia de a trece să-l vadă, invitaţie căreia Carasiniu nu-i dăduse curs, pe-atunci nici nu se gîndise, nu văzuse ce-ar avea el de împărţit cu acest ins pe care-l zărise mai îndeaproape doar în două rînduri, ambele, e drept, în prezenţa Graţiei, cunoştinţa lor comună, mai întîi cînd Caba tîrguise acel tablou în Piaţa Muzeului, iar apoi, la înmormîntarea ei. Acum, pilotul-avocat, returnat cîndva el însuşi vieţii, dar returnat mult mai la timp decît fusese returnat Carasiniu, zîmbea. Şi, cu zîmbetul şi interogaţiile lui repetate, de-a dreptul cîntate, „Ce?", „Nu se poate!", „Asta-i bună!", „Tu eşti? Tu?", cu aprecierile complice şi încurajatoare, „eşti bine, da, eşti mult mai bine" - la care Carasiniu îi răspundea panicat, în gînd, „să nu-mi ceri asta, n-o să-ţi vorbesc, să nu mi-o ceri" —, nu făcea decît să-şi confirme făţiş faima de fantezist înfumurat cu care îl etichetase Davida în timpul vizionărilor. în absenţa lui, a protagonistului Caba. Fără a-i da şansa de-a se justifica şi apăra. Iată de ce acum, în ciuda familiarităţii pe care o instituise avocatul între ei, bărbaţii, Carasiniu continua să se menţină rezervat. Nu clin pricina identităţii sale regăsite, de om viu, la care companionul său tocmai avusese acces, ci clin sentimentul culpabil de-a fi încercat să-i disece el celuilalt trăirile şi gîndurile, intenţiile şi comportamentul faţă de Davida. Aşa cum reieşeau ele din acea peliculă uitată, de care pilotul nu ştia nimic.

— Să mergem, spuse Caba.

Conducîndu-l la maşină, făcu un salt, schimbă locul, rămînînd cu un pas în urmă, îi puse un braţ tandru pe umăr, ca şi cînd

ar fi vrut să-l ţină sub ochi, să nu-l scape. Ii deschise portiera, ocoli maşina, se aşeză la volan. Se răsuci şi-l privi îndelung, pe săturate, cu faţa aceea coope¬rantă, aproape vorbitoare, cu care îl privise de pe marginea gropii şi la înmormîntarea Graţiei.
Ce căutase acolo Caba ?!
Dar lui Carasiniu îi era bine, îi era cald, nu mai voia să se gîndească la nimic (maşina rula), doar să se lase în voia acestui ins de care era aproape fascinat, care avea darul de a-l linişti, care răsărise în viaţa lui taman cînd era pe punctul să se prăbuşească. Simţi că-i dau lacrimile. Tocmai dăduse de unul singur viaţă vieţii sale trecute prin moarte, iar asta nu era uşor de îndurat. Ar fi vrut să adoarmă, să uite. Nu putea, dormise, ce-i drept, două zile şi-o noapte pe săturate, chiar dacă la acest „somn" al lui el însuşi nu fusese de faţă. „Măi, să fie!" murmură iarăşi Caba. Frînă brusc. îşi lăsă pieptul pe volan, îl îmbrăţişă cu mîinile lui delicate şi-şi alungi gîtul vînos înspre parbriz (faţa paralelă cu parbrizul) pînă văzu culorile semaforului schimbîndu-se.
Respecta cu stricteţe regulile de circulaţie deşi şoseaua era goală. Goală şi intersecţia. „Cum oi fi murit?" se întrebă iarăşi Carasiniu, furişînd o privire spre Caba. Ar fi putut să-l întrebe, ar fi fost mult mai simplu, n-avea însă nici un chef s-o afle de la alţii, nu-l interesau detaliile altora, acum nu le-ar putea tolera.
Puţin înainte de ora cinci. Se lumina de ziuă. S-au oprit, a fost susţinut să coboare, un sprijin necesar, de care pilotul şi-a dat seama la timp. Caba locuia central, pe o arteră principală, la etajul trei al unui imobil roşu, vechi, elegant. Vizavi de locuinţa lui Paul Raus.
încăperea zăcea în semiîntuneric. Abia păşiră înăuntru, cînd gazda se opri. îşi roti ochii prin salon atît de preocupat dintr-odată, de parcă el era cel care habar n-avea unde se află. în spatele lui, Carasiniu îşi lăsă ochii în podea. Doar cînd Caba începu să se deplaseze îndrăzni să se zgîiască şi el la obiectele către care părea de-a dreptul invitat să se orienteze.

încercă să ghicească rostul acelei căutări. Deduse că se afla într-o bibliotecă luxos mobilată. Automobilistul era snob. Cîteva lumini se aprinseră abia după ce Carasiniu fu poftit pe fotoliu. în afara bibliotecii înalte, cu nenu¬mărate trofee adăpostite între cărţi, sub cheie şi sticlă, de-a lungul a trei pereţi, mobilierul baroc, somptuos, din lemn de nuc, garnisit în piele neagră, avea puţine piese. Un birou masiv, cu suprafaţa în formă de T. Un scaun cu spetează înaltă, fixat exact într-unui din unghiurile drepte sub care se îmbinau cele două tăblii ale biroului. în faţa lor, la distanţă de un covor uriaş (fond crem, motive vegetale aurii) pe care nu se sprijinea nimic, erau plasate două fotolii joase. Pe unul dintre ele se aşezase Carasiniu. Un scrin cu schelet triunghiular, adaptat poziţiei de colţ, se afla în imediata vecinătate a unei uşi înguste, care da înspre o firidă, ticsită şi ea de cupe şi cărţi. Dinaintea lui se opri în sfîrşit Caba. Rămase două minute cu umerii încovoiaţi, acoperindu-l în întregime, fără să-l atingă. Apoi se răsuci cu faţa către Carasiniu, proptit pe scrin în ambele braţe. Pielea i se umezi, capul începu să-i tremure, dîncl impresia că trece rapid prin cîteva metamorfozări lăuntrice, că are de luat o decizie pentru care implora ajutorul. Evitase ani de zile, din rivalitate, orice formă de apropiere de Carasiniu, iar acum, cînd îl văzu scăpat din moarte, cînd se pomeni cu „mortul" în casă, lîngă el, adus de el, poate pe măsură ce se convingea că omul se afla totuşi acolo, în carne şi oase, se întreba dacă acesta merita sacrificiul pe care era pe punctul să-l facă. Dacă vorbăria sub care îşi ţinuse el însuşi în frîu pînă adineauri panica şi consternarea, încercînd să se apere, să amîne şocul întîl- nirii, îşi mai avea rostul. Părea să se trezească dintr-un joc ridicol. Spuse repede, dintr-o suflare, să nu se răzgîndească:

— A venit singură la mine, trebuie să-ţi spun, de mult voiam să ţi-o spun.

Şi-n clipa aia lui Carasiniu nici prin cap nu-i trecu c-ar putea fi vorba de altcineva decît de Davida, pentru ea acceptase să-l urmeze pe acest ins aproape necunoscut, care-i întinse acum

un pahar de coniac după ce-şi turnă şi lui unul şi şi-l ţinu lîngă piept, „poţi să bei ?, presupun că poţi, ba chiar cred că ţi-ar face bine... deşi... nu te oblig, faci cum crezi", acest ins despre care şi de la care era convins că avea să afle multe, totul era să-l asculte şi să i se supună, nu-i era deloc greu, starea în care se găsea era oricum cea mai apropiată de starea, chiar presupus mimată, de supuşenie pe care celălalt încerca să i-o impună. Era prea slăbit după o moarte pasageră şi o noapte de înviere şi căutări, de gînduri şi poticneli şi spaime, şi Carasiniu luă paharul chiar numai ca să-l ţină (mîna îi tremura), să aibă ce face cu mîinile. Nu spuse nimic, nu ceru nimic, duse şi el paharul spre buze deodată cu Caba, numai că el se opri, în timp ce Caba bău.
— Prima oară, continuă Caba, care lăsă paharul, îşi vîrî mîinile în buzunare şi începu să se plimbe cu trupul lui deşirat, uşor gîrbovit, a venit pe cînd era studentă în ultimul an, iar eu eram prins într-o relaţie cu Iulia, amica sau poate doar colega ei, n-am izbutit să aflu asta nici¬odată, mai ales că nu urmau aceeaşi specialitate, Iulia se pregătea în sculptură, iar Graţia în grafică şi desen. („Graţia ? tresări Carasiniu, ce-i cu Graţia ?") De existenţa Graţiei nici nu ştiam măcar pe-atunci — confirmă Caba numele fără să ştie că i se cerea să-l confirme - , abia ulterior mi-am dat seama că se întîmpla ceva ciudat, în timpul fiecărei vizite Iulia devenea neliniştită, chiar nervoasă de la un punct încolo, adesea se îndrepta spre fereastră, şi abia cîteva săptămîni mai tîrziu am surprins-o urmărind pe cineva de afară. Mult mai tînără decît mine, Iulia nu era o femeie uşor de îndurat şi, de aceea, mai mult pentru a mă proteja pe mine decît pe ea de un final dureros, încercasem în cîteva rînduri s-o conving să ne oprim, mai ales că pentru mine tînăra asta, înaltă, cu braţe maiestuoase şi cu o piele nefiresc de albă, de parcă ar fi fost zămislită la început de secol douăzeci şi ar fi reînviat acum, şi pe care n-o vedeam nicicum practicînd sculptura - o artă atît de atroce şi de masculină, în fond —, rămăsese o enigmă. („Ce-s toate astea, ce e cu această Iulia, gîndi Carasiniu, şi ce legătură are ea cu mine, cu

Davida?", pe Caba însuşi el nu-l asociase pînă acum decît Davidei, deşi ştia că nu mai sînt împreună de aproape trei decenii, dar el continua să-i asocieze numai pe ei, protagoniştii acelei casete video, fără a-i putea vedea prinşi în alt cuplu, ca şi cum viaţa fiecăruia se sfîrşise atunci, în anii '80, odată cu acel accident de pe pistă, sau înainta doar în virtutea a ceea ce fusese, în vreme ce, iată, Caba îşi urmase viaţa firesc şi fără ea, cum şi Davida şi-o urmase poate pe-a ei fără el, chiar dacă mereu cu el în gînd, ea cu el în gînd mai mult decît el cu ea în gînd, femeile sînt capabile de o asemenea perse¬verenţă nefertilă, dusă foarte uşor în obsesie, în fond Caba nu era nici el mai mult decît un bărbat cu instincte normale, iar cîteva femei în viaţa lui ar fi fost de prevăzut. între ele, o anume Iulia, de ce nu, îşi spuse Carasiniu, prietenă sau colegă a Graţiei, de ce nu, pe care el, Carasiniu, întîmplător n-o cunoscuse în perioada aia, cum n-o cunoscuse încă nici pe Graţia, în timp ce pe cîteva dintre colegele şi apropiatele soţiei lui ajunsese şi el să le întîlnească, mai tîrziu, cînd le intraseră adesea în casă, cînd chiar el trebuise să le deschidă, să le primească - Graţia încă se mai machia în baie, mereu soţia lui se machia pînă în ultima clipă şi chiar dincolo de ea, îi plăceau şi lui ochii ei negri cu care-şi întîmpina invitatele, accentuat conturaţi în violet -, să le ajute să-şi scoată mantourile şi să le poftească pe canapeaua lor încăpătoare, pe care adora să le poftească - uneori fetele se înşiruiau înghesuite, cu perne între ele cu tot, cîte trei-patru, ca nişte liceene în minijupe, şi fustele li se ridicau, şi genunchii scăpărau, frecîndu-se unii de alţii, ţîşnind neglijent şi dezvelindu-le chiloţii —, pentru a i le lăsa curînd doar Graţiei în grijă, femeile preferă să fie lăsate singure, nu imediat însă, nu imediat, Carasiniu con¬tinua o vreme să-şi mai facă de lucru şi el prin preajmă ştiind pînă şi asta, că femeile au nevoie înainte de toate de
un cît de mic răgaz în care să-i studieze gazdei partenerul, primul şi cel mai solid temei pentru discuţiile viitoare. Mereu bărbaţii, şi îndeosebi propriii bărbaţi, sînt punctele de plecare ale acestor şuete, primii sacrificaţi, disecaţi şi despicaţi, întorşi

pe toate feţele, totuşi încondeiaţi cu măsură şi precauţie, cu un adevăr niciodată spus pînă la capăt, dar mai ales cu o tandreţe bine dozată, anumite accente sau excese în laude sau, mai rău, cenzuri venite dinspre o parte sau alta la adresa bărbatului uneia dintre ele ar putea trăda multe, flirturi şi infidelităţi cunoscute de toate celelalte, numai de cea în cauză nu, adultere în care ele însele sînt implicate, schimburi de parteneri bănuite de ambele părţi şi nemărturisite, despre care fiecare ştie cîte ceva dar nu spune, păstrînd pentru cine ştie cînd asul în mînecă...) Pe fiica fostului consul francez de origine alsaciană, stabilită cu părinţii doar pentru cîţiva ani aici, pe perioada studiilor - spuse Caba ceva mai stins, de undeva din spatele fotoliului lui Carasiniu, care trebui să se răsucească, să facă un efort să-l audă —, o cunoscusem ca invitat în casa Lipp, după ce cu ani în urmă participasem la o festivitate la ambasada Franţei. Adulat şi medaliat pentru ce am fost cîndva. Cîndva. Acum, că-şi încheiase mandatul consular şi se mutase cu familia temporar la Cluj, domnul Lipp îşi amintise de mine şi dorise să mă înscrie printre puţinii aleşi care să le calce pragul. Am fost însă curînd nevoit să refuz sub diverse pretexte să mai dau curs invitaţiilor, după ce Iulia Lipp mi-a bătut într-o bună zi la uşă.
Caba se opri, reveni dinaintea lui Carasiniu, dădu pe gît iarăşi o gură, indicîndu-i şi lui, cu două degete dezlipite de pahar, paharul care-l aştepta la fel de plin.
— O mică perversiune îi definea începutul de drum sexual, mă contraria, îmi părea cel puţin curioasă la o novice ca ea, fusesem primul ei bărbat, după doar cinci-şase întîlniri a început să mă oblige s-o lovesc în anumite momente, ajungea la un soi de isterie, răcnea condu- cîndu-mi mîna în locurile în care cu predilecţie îi plăcea să fie maltratată, dacă n-o loveam eu, se lovea singură, şi de fapt asta s-a şi întîmplat, în toată povestea eu n-avusesem nici cel mai mic rol, mă comportasem ca un bleg, cu multă delicateţe, speriat de parcă aş fi ţinut pe palme un pui de mamifer, un exemplar rar şi scump pe cale de dispariţie, încercam să nu-mi pierd controlul

oricît de aberantă era reacţia ei, în fine, credeam că găsisem echilibrul şi că Iulia se va simţi împlinită. Deşi nu mai eram tînăr. Nu mai eram... Fireşte, ca să n-o pierd, a trebuit să închid ochii la loviturile brutale pe care şi le aplica singură, totuşi mustrînd-o de fiecare dată pentru vînătăile cu care pleca de la mine, uneori mai puţine, însă la fel de pronunţate, şi care nici n-apucau să-i treacă pînă la vizita următoare, chiar după două săptămîni. La presiunile mele, într-o după-amiază, după o criză de acest gen, cînd s-a liniştit, mi-a mărturisit că, deşi fecioară pînă la mine, adică pînă la douăzeci şi unu de ani — record jenant, spunea ea, pe care-l atinsese datorită vigilenţei unei mame castratoare (sînt vorbele ei) -, se masturba laborios de la treisprezece, instruită de o colegă, abia astfel reuşind să-şi ţină sub control atîta amar de vreme hormonii care păreau s-o ducă la nebunie. Sau s-o ucidă. Sigur, deprinsă de timpuriu cu masturbarea, Iulia conta şi acum mai puţin pe suportul meu viril decît pe indulgenţa maturităţii mele, pentru ea sexul meu conta mai puţin decît loviturile ei, decît antrenarea senzaţiilor autoprocurate, efortul şi agitaţia şi penetrările mele mai puţin decît propriile ei palme, cu care (abia într-un tîrziu am sesizat) se mîngîia fără oprire, pe cîncl eu mă iluzionam că prezenţa degetelor ei printre testiculele mele sau pe fesele sau la baza mădularului meu pietros avea rostul de a mă stîrni şi a mă satisface pe mine. Pentru că mîinile ei, care aveau într-adevăr efect şi asupra mea, dar care o mîngîiau în primul rînd pe ea, nu făceau decît să-şi urmeze vechea deprindere, necesară şi acum. Mă adăugase şi pe mine, nu mai mult decît ca susţinător al propriilor atingeri.

In ziua în care am surprins-o făcîndu-şi semne de la fereastră cu o tînără din fereastra de vizavi, n-a vrut să recunoască, cedîncl în cele din urmă şi mărturisindu-mi că e ţinută din scurt acasă şi, de aici, ieşirile ei în tovărăşia neapărată a Graţiei, paravanul care să-i acopere escapa¬dele. De fapt, curînd aveam să mă conving asupra a ceea ce presupuneam, Graţia se găsea şi ea la un bărbat, în acelaşi interval (Graţia?, Carasiniu închise ochii, ca şi cum nemaivăzînd ar putea să nici

nu mai audă), fetele intrau şi ieşeau de la noi deodată, din cele două imobile vecine, astfel ca în final nici una să nu aştepte prea mult în stradă. Regula le era simplă, deviza - cinică: fără complicaţii. Iulia se maimuţărise cînd mi-a declamat asta apăsat şi cînd completase, „fără prea mari discuţii şi efuziuni cu voi, bărbaţii", pentru a nu prelungi inutil interludiul de sex pe care şi-l permiteau. Pe care abia şi-l puteau permite. Mai mult, domnişoara Lipp recunoscuse şi că, într-un fel, da, s-ar putea spune, era vorba şi de o perversiune a lor, a amîndurora, de acea plăcere dezlănţuită de a şti că fac dragoste simultan. Nu ştiu ce să zic, ce să cred... („Ştiu eu", gîndi Carasiniu, care nu suporta să audă vorbindu-se de trecutul unei femei, cu atît mai mult de trecutul soţiei lui, „ştiu eu ce cred despre tine şi ţi-o voi spune îndată ce voi afla ce urmăreşti", şi gîndind asta, Carasiniu simţi iarăşi acea arsură în stern care-i revenea ori de cîte ori şi-o amintea pe Graţia cu vaginul ei mort, ca trupul ei mort chiar dinainte de scurgerea sîngelui din trup.) Uneori, cunoscîndu-le deja jocul, o vedeam pe Graţia aşteptînd mai devreme jos, nevoită să părăsească imobilul vecin cu mult înainte de ora întîlnirii cu Iulia, şi ceea ce-mi rămînea de presupus era că uşa acelui bărbat nici nu i se deschidea întotdeauna, că nu era primită, sau poate lucrurile mergeau din ce în ce mai prost între ei, se certau, văzusem şi un tip la fereastră privind în ascuns după ea, asta întîmplîndu-se tot mai des. (Raus, gîndi Carasiniu lăsîndu-l să vorbească, Paul Raus, amicul şi nu amantul Graţiei, confesorul şi protectorul, iar nu amantul, amantul nu, în nici un caz, de asta e foarte sigur.) Fără a-şi pierde răbdarea, în aşteptare, Graţia patrula de colo-colo, lua colţul şi revenea, de cele mai multe ori preferind să se aşeze jos, direct pe bordură, adeseori chiar sub torenţii de ploaie, dar eu evitam să-i spun ceva Iuliei de teamă să nu plece şi ea imediat, îmi plăcea Iulia, aveam nevoie de Iulia, recunosc, aveam mare nevoie. Eu, holteiul sau disperatul sau dizgraţiosul, cum vrei să-mi spui, aveam nevoie de tînăra Iulia cu tot viciul ei, de nesăţioasa şi sălbatica Iulia, nu crezi? Te obosesc?

Carasiniu nu se simţi dator să răspundă. Se ridică brusc, dar se cenzură la timp, unde să se ducă ? Se răsuci, privi preocupat în jur ca şi cum ar căuta ceva anume şi nu găseşte, se îndreptă spre cel mai apropiat tablou. îi prinse colţul între degete, îl mişcă puţin, îl reaşeză cum fusese.
— I-aţi găsit unghiul perfect.
îşi aminti de atelierul lui, i-ar fi plăcut să fie în atelierul lui. Se simţi mai în voie. De altfel, trebui să recunoască, automobilistul nu era lipsit de gust. Izbutise performanţa de a comasa aici şapte lucrări absolut diferite. Erau prea armonios poziţionate ca să poţi crede că fuseseră aranjate întîmplător. Ca şi cum nu l-a auzit nici el, cu acelaşi ton alb de adineauri, Caba continuă.
—- Pînă într-o zi în care privirile mele şi ale Graţiei s-au intersectat. îmi amintesc cu precizie, Iulia urcase la mine cu şoldurile drapate în fişii de hîrtie colorată peste un colant alb, nu mai ştiu ce rol îşi luase, peste cîteva ore urmau să aibă un bal mascat înainte de absolvire, ştiu doar că fusesem obligat să-i disloc fîşie cu fîşie costumaţia şi să i-o refac întocmai, la plecare. Şi mai ştiu că nu mă abţinu¬sem să n-o văd şi pe Graţia, intuind că ţinuta cu care avea să-şi aştepte prietena pe trotuar, sub ochii trecătorilor, era şi cea cu care va intra în concurs, aşa că am prins un moment în care să nu mă vadă Iulia şi-am ieşit pe terasă. Graţia ridicase şi ea ochii de parcă ar fi ştiut că o urmăresc, sau aştepta asta, să o remarc şi eu, sau numai eu, ceea ce s-a şi întîmplat. înfăţişarea ei m-a şocat. Acum, după tot ce-a urmat, mi se pare premonitorie, cum ţi se va părea şi ţie, dar... cred că ştii, c-a apucat să-ţi povestească...
— Nu, nu ştiu, n-a apucat.
— Da, da, n-a apucat... îţi spun eu. Era costumată sumar, toată în negru, un maiou negru mulat peste sînii goi, vedeam foarte bine asta, ciorap-pantalon negru din bumbac, fără chiloţi pe dedesubt, se vedea foarte bine şi asta, şi un soi de tălpigi, în loc ele pantofi. Cum avea pe-atunci capul ras, cu firişoarele abia înfiripate, nu i-a fost greu să-şi tragă un ciorap negru şi

peste cap, întreaga vestimentaţie, foarte bine întinsă, fiind pictată (îmi spusese Iulia) cu tempera albă, de Graţia însăşi, în oglindă, direct pe trup. Desenul era frisonant, un fior violent mă tra¬versase cît eram de lung, Graţia se deghizase în Moarte. Atît de coerent, încît aproape impudic. îmi amintesc cum se ridicase în picioare, dreaptă, cum îşi încordase muşchii, luase o poziţie atletică şi se întorsese către mine anume s-o văd, şi cum îi văzusem scheletul întreg, cu ramificaţiile perfect întinse, gata să plesnească, de parcă îi întrezărisem replica descărnată, de undeva, clin viitor. Nici o falangă lipsă, nici un oscior, nici o articulaţie cît de neînsemnată, craniul însuşi îşi etalase conformaţia osoasă, cu craterele şi culmile şi povîrnişurile lui, şi toate astea în detaliu, de jur-împrejur. Nu mi-am putut reprima admiraţia, trebuie să recunosc, ele altfel avea să-mi spună chiar ea mai tîrziu, ieşise cîştigătoare cu cel mai simplu şi mai original costum (devenit sub penelul ei o valoare în sine), aşa că am zăbovit ceva mai mult pe terasă şi cred că a văzut şi ea cîncl i-am făcut un semn şi ce voia el să exprime, că sub acel maiou cambrat şi sub acei ciorapi aderenţi i se ghicea, ca o ironie a... morţii, trupul viu, feciorelnic, chiar dacă mărunţel, totuşi nespus de armonios, de atrăgător.

Qteva zile mai tîrziu, pe cînd eram din nou cu Iulia, m-am pomenit cu doamna Lipp în prag, val-vîrtej peste noi, şi tot ce fusese între mine şi Iulia s-a terminat. S-a terminat.

Nimic nu era întîmplător. Aveam s-o aflu într-o seară, cînd Graţia însăşi mi-a bătut la uşă, a intrat sfioasă, „pot să intru?", se lipise de zid cu un aer vinovat, şi-acolo, în picioare, avea să-mi mărturisească: ea ne trădase, din cauza ei o pierdusem pe Iulia, ea îi dăduse doamnei Lipp toate datele, adresa mea exactă, şi o făcuse anume, planul lor, al fetelor, fiind şi mai diabolic clecît ne imaginaserăm noi, bărbaţii. îi spusese asta şi lui Paul, tipul de vizavi, pe care-l părăsise şi ea, „pentru că nimic nu mai avea sens acum, fără Iulia", pentru că nu fusese clecît un pariu al lor, un joc nebunesc, să ne acosteze în formula asta, şi după o vreme să ne schimbe, noi netrebuind

să ştim nimic. Doar că, imediat după ce mă cunoscuse Iulia, şi ea, Graţia, mă plăcuse tot pe mine, deşi continuase să mai urce o vreme la acel bărbat scund şi negricios (cu care eu însumi mă vedeam ades, ne intersectaserăm ele cîteva ori în parcare, începuserăm să ne şi salutăm, părea că aveam deja o complicitate specială), povestea de iubire dintre mine şi Iulia căpătînd în mintea ei dimensiuni halucinante, preocu- pînd-o tot mai mult, ajungînd s-o obsedeze, ca şi „bruta¬litatea" mea în pat, aşa cum reieşea din relatările Iuliei, care, se pare, nu voia să-şi recunoască dinaintea prietenei perversiunea şi mă făcea pe mine răspunzător de vînătăile pe care şi le provoca singură. Dar le ştii toate astea, nu? Spune-mi dacă...

— Nu, nu, v-ascult.

— Continuasem s-o atrag şi pe ea, pe Graţia, eram un altfel de bărbat decît „normalul" Paul, astfel că la un moment dat, cînd i-a atras Iuliei atenţia că e timpul să facă schimbul, aşa cum conveniseră, Iulia, care mă găsise numai bun pentru ea şi capriciile ei masochiste, ripostase, făcînd-o nebună, nevoind să mă mai dea nimănui, iar ea, Graţia, recurgînd la ce recursese, trădînd-o pe Iulia, aclucîndu-i mama peste noi, pentru ca-n felul ăsta să se răzbune, să pună capăt relaţiei noastre, făcîndu-şi ea însăşi loc, locul ei „de drept"... Am fost şocat. Am respins-o. Am respins-o ciur, i-am cerut să plece. Nu eram deloc dispus, cel puţin atunci, să o înlocuiesc pe Iulia, poate mai tîrziu, poate. Nu i-am spus-o. Şi în nici un caz cu ea, prietena ei, nici asta nu i-am spus-o, poate trebuia să i-o spun. Şi-atunci, „ţi-e frică să mă loveşti şi pe mine ?" mi-a aruncat Graţia, încer- cîncl să mă umilească şi izbutind, probînd ultima şansă de-a mă exaspera. Şi-aici, în acest punct, am greşit. Caba rosti ultimele cuvinte silabisit şi se roti în jurul lui Carasiniu cu pumnul strîns, cu un deget ridicat, indicîndu-i punctul în care greşise, dar care-şi schimba locul odată cu el.

— Aici. în acest punct. Cu asta m-a prins. Şi am făcut dragoste cu ea, şi am făcut-o cum am ştiut eu mai tandru, nici măcar ca să-i dovedesc contrariul, ci dintr-o vanitate copilărească şi ieftină, foarte periculoasă, pe care imediat mi-

am reprobat-o. Prea tîrziu. Am cedat şi am făcut-o. Aproape părinteşte, aproape incestuos, îmi amintesc că, în final, chiar am avut sentimentul unui incest, deşi ştiam că e de-o vîrstă cu Iulia (între timp, după licenţa Iuliei, familia Lipp plecase definitiv în Franţa, de unde Iulia mi-a scris o singură dată; nu i-am răspuns), o mîngîiam, o ţineam în braţe ca pe-o fiică, iartă-mă că-ţi spun toate astea, dacă nu vrei n-o să continui... Carasiniu întinse palma, clipi prelung, dîndu-i dezlegarea.

— Dar cred că acum pot să ţi le spun, abia acum... nu te enervez? Să-mi spui dacă te tulbur, n-aş vrea să-ţi mai fac şi eu rău, trebuie să ţi le spun măcar acum, cînd Graţia nu mai e, mai ales că tot ce-ţi povestesc s-a petrecut înainte ca voi să vă cunoaşteţi, încă o dată îţi cer iertare. Şi mai ales că pe Graţia n-am mulţumit-o niciodată, eu, unul, n-am mulţumit-o, n-am izbutit, avea şi ea inhibiţii şi probleme, altele decît ale Iuliei, dar poate ştii... cu siguranţă... eram mereu prada ei mult prea poftită, niciodată sfîrtecată pînă la capăt... în momente ca alea făcea urît, devenea o fiară, ameninţa că iese în stradă şi se oferă primului bărbat, implorîndu-l să încheie ce începusem eu, „să încheie, să încheie!" urla repetînd aceeaşi propoziţie, îmi arunca vorbe grele. Mă acuza de laşitate şi egoism. De nesincronizare şi animalitate. De lipsă de instinct şi judecată. De „nesporti- vitate". Era mult prea serioasă, iar eu mult prea vlăguit şi confuz. Prea speriat, cred. Nici nu încercam să-i mai ţin piept, să mă apăr, curînd nici ea nu mai cerea ajutor. Nici răspunsuri. Trebuia să mă descarc, să-ţi spun, să mă elibe¬rez, port această vină. Iartă-mă, Carasiniu. Am continuat să ne vedem, îşi mutase tabăra la mine, avea cheia, mă aştepta de cele mai multe ori pe întuneric, uneori o găseam plînsă, accesele îi deveniseră tot mai dese, mă învinuiam, e limpede că nu era fericită, că mai mult decît o relaţie trupească, nici aia izbutită, nu ne lega nimic. Nimic. încerca să-mi spulbere temerile legate de diferenţa de vîrstă, „nu, nu e asta, nici vorbă", mă liniştea, „plîng aşa, fără motiv", insistînd că, dimpotrivă, tocmai asta îi dădea puterea să continue, o consideram într-o criză tîrzie, adolescentină, încercam să-i fac

mici surprize, ca unui copil, adesea îi cumpăram păpuşele, urca în pat cu ele în braţe, şi-atunci pornea să rîdă printre lacrimi, mi se arunca de gît (eram tatăl), pleca mai potolită. Nu ştiam, nu ştiam ceea ce am aflat mai tîrziu, era tocmai perioada în care te cunoscuse pe tine, se angajase la muzeu, începuseşi să o interesezi, relaţia cu tine o maturiza în sfîrşit, în sfîrşit, era întremător pentru ea faptul că se vedea cu un bărbat apropiat ca vîrstă, se simţea asta, relaţia voastră înainta. Mă căuta tot mai rar, evita orice apropiere intimă, o dată chiar o văzusem urcînd iarăşi la acel Paul - mă întrebam clacă nu-ncurcase imobilele -, o aşteptasem, am văzut-o coborînd imediat, fără să mai urce şi la mine. Se testa pe sine, trăia într-un fel de sondare continuă şi neobosită, toate astea le-am dedus însă abia mai tîrziu, cînd m-a căutat pentru ultima dată. A rămas cîteva ore, mi-a cerut s-o las singură, se întinsese îmbrăcată în pat, cred că şi adormise puţin, eu citeam fără să mă pot concentra, nu voiam să forţez nimic, ştiam că avea să vină şi un asemenea moment, de criză, în care se va trezi la realitate, eu prea copt, ea tînără, cînd va renunţa la „bătrînul" ei avocat, într-un fel îmi şi doream să renunţe, în cele clin urmă s-a ridicat, a dat ocol încăperilor, a ieşit şi pe terasă, a mai aruncat o privire înspre fereastra lui Paul (era întuneric), şi-a luat rucsacul nelipsit, de copilă, şi-a cules păpuşile-martor clin patul meu, s-a apropiat şi, pînă să prind eu de veste, mi-a sărutat mîna ca unui părinte, gest care m-a îndurerat nespus. Nespus. Deşi îmi era aproape indiferentă, cum îmi fusese tot timpul. „Cred că voi rămîne cu el", mi-a spus la ieşire. „Care el?" Nu ştiam pe-atunci, nu era Paul, nici el n-o mai interesa, n-am strigat în urma ei, iar ea a uitat să mi-o spună.
Caba se aşează, în sfîrşit, pe fotoliu, îşi desfăcu genunchii şi se aplecă, privindu-şi preocupat încălţămintea. îşi propti călcîiele în parchet şi-şi flexă de cîteva ori tălpile. Părea mulţumit. Pielea era elastică, de cea mai bună calitate, închise ochii şi rămase aşa o vreme, cu capul prăvălit în piept. La cei patruzeci şi nouă de ani, buzele cărnoase şi întredeschise,

senzuale, îi asigurau încă acea simultaneitate de netăgăduit cu o tinereţe apreciabilă. Carasiniu trebui să recunoască. în privinţa lui Raus însă, Caba se înşela. Se înşela. El, Carasiniu, putea băga mîna-n foc că Raus nu se
atinsese nicicînd de Graţia (cum nu se atinsese nici de el), că n-a fost nimic între ei, ar fi putut să i-o spună, dar ce rost mai avea să i-o spună?
Fusese un cocteil la muzeu, îşi aminti Carasiniu, nu mai ştie cu ce ocazie, viermuiau toţi comasaţi în sala de „pro¬tocol" de la etaj, sala de lectură a bibliotecii, în care se ţineau astfel de întruniri, cîncl petreceau toţi la un loc, întregul colectiv, muzeografi, plasticieni, funcţionari, supra¬veghetori şi paznici, printre tăvi cu pateuri şi sticle cu suc, bere şi vin. Dinspre balcon răbufneau rîsete, cei mai mulţi convivi se tîrîseră într-acolo prin unicul culoar, strîmt şi cotit, restul urcînd treptele care îi scoteau printr-o garde¬robă direct afară. Era vară, căldura sufocantă, încăperea neclimatizată. De obicei preferau să stea în picioare într-un mic separeu răcoros, unde acum rămăseseră cloar trei, el, Raus şi Vona (mai tînăr decît ei, Laurenţiu Vona, printre ultimii veniţi în muzeu, e un grafician talentat, făcîncl mai ales pe curatorul diverselor expoziţii temporare). Carasiniu îi simpatiza pe cei doi în această formulă, unul lîngă celălalt, îi mai auzise schimbînd replici, ciondănindu-se şi tachinîndu-se, se obişnuise să-i vadă împreună, atunci cînd nu se întîlnea el însuşi cu Raus, şi dacă n-aplecase urechea la zvonurile care pretindeau legătura lor carnală era doar pentru că n-avusese încă ocazia unei confirmări. Avea s-o aibă acum. Acum, cînd exageraseră cu băutura. Gesturile şi vorbele le scăpaseră de sub control şi începuseră să se dea în stambă dinaintea lui. Pe Carasiniu nu-l interesa atît junele curator, un hipiot întîrziat şi masiv, care îi era oarecum străin, cît Raus, pe care aproape nu-l mai recu¬noştea. Cu un cap mai mic decît Vona, Raus îi trecuse la un moment dat aceluia în spate, înlănţuindu-l cu braţele peste talie şi sprijinindu-şi bărbia pe umărul lui drept, în vreme ce graficianul, după o primă tresărire, fără nici o altă încercare

explicită de-a se elibera, pornise să mimeze zbaterea unei fiare legate. „Aşa-mi face, oh, aşa-mi face, vezi?, gemea el, şi o face numai în public, mereu îmi face asta în public, nu ştiu de ce, ţi-am spus de-atîtea ori, te-am implorat, renunţă, ce-o să creadă lumea, ce-o să zică, o să mă aduci la disperare, o să înnebunesc, pentru numele lui Dumnezeu, Raus, ce-i cu tine, încetează odată, de ce-mi faci asta?!" în tot acest timp, Raus rîdea sardonic şi-şi îngropa maxilarul tot mai adînc în clavicula celuilalt, pe care sudoarea răsărise spontan. Aşa, lipit de umărul,.gîtul şi urechea lui Vona, capul lui Raus părea o excrescenţă tumorală, o guşă enormă în formă de pară, un altoi pe trunchiul principal, capul fără trup al unui siamez, lipit într-o zonă foarte incomodă, imposibil de detaşat chirurgical. Vona se montase într-o nouă lamentaţie pentru acest chist mobil şi monstruos, abătut de soartă pe capul lui, părînd malformat congenital în conştiinţa lui, un dublu de care acum, într-o clipă de maximă luciditate, cum n-avusese probabil multe în cei douăzeci şi trei de ani ai săi, încerca în van să se dezbare. O criză de neputinţă şi silă care se cerea consumată formal dinaintea lui Carasiniu pentru ca viaţa să poată continua ca pînă acum, „lasă-mă, du-te, du-te dracului, Raus, cine dracu' te crezi şi de ce tocmai mie, de ce-mi faci asta tocmai mie, ce-ai cu mine, omule, lasă-mă odată-n pace, zău aşa!". Capul lui Vona, longilin, pletos, voit decolorat, ca peruca unei marionete expirate de pe care vopseaua s-a şters, se înclinase spre dreapta şi, contrar celor strigate, se freca la rîndu-i tot mai tandru de tîmpla lui Raus, făcînd contactul lor şi mai convingător. îi zburlise perii scurţi şi pieptănaţi compact spre spate, pe care-i şi luase între buze. Aşa, lipiţi unul de altul, cei doi înaintaseră, ieşind încet-încet din separeu şi ajungînd în sala mare, la vedere. Carasiniu îi urmase împleticit (băuse şi el cam mult), iar cînd s-au oprit, a rămas şi el nemişcat pentru a se păstra la o oarecare distanţă. Nu ştia cum să reacţioneze. Două îngrijitoare care se aciuaseră de curînd la o masă lăturalnică, să consume ce mai era de consumat, s-au ridicat, au făcut cîţiva paşi înspre ei şi au

început să şuşotească prudent, fără a îndrăzni să-i privească. De altfel, îşi aminti Carasiniu, în jurul companionilor lui se crease un cordon viran, un soi de aură, un cîmp magnetic în care nimeni n-ar fi îndrăznit să calce, sau poate de vină era el însuşi, paravanul, intermediarul indecent şi excitat care naşte în mod necesar curiozitatea şi neliniştea, rezerva şi aşteptarea... opreliştea fără de care poate nici nu i-ar fi observat nimeni sau, văzînclu-i, şi-ar fi imaginat că-şi şoptesc ceva trecător, nimic interesant sau ieşit din comun, o urare sau poate confirmarea unei intuiţii comune, a unei situaţii obscure dezbătută anterior, o banală formulă de linguşire sau un mic discurs clandestin în care ideile li se potrivesc. Nimic mai mult. Nimic altceva, ceva la care observatorii înşişi nu s-ar fi putut preta. Asta doar dacă lucrurile n-ar fi înaintat cum aveau să înainteze, dacă nu s-ar fi agravat, dacă mîna stîngă a lui Raus, pe care Carasiniu o văzuse cum se desprinde la un moment dat de mijlocul lui Vona, nu i-ar fi pătruns aceluia cum îi pătrunsese atunci pe sub brîu, în pantaloni, la spate. I se ghiceau degetele zbătîn- du-se sub ţesătură, cel mijlociu ţintind despicătura, deşi nu încerca să înainteze nici un milimetru mai mult. Carasiniu a căutat în jur. îngrijitoarele dispăruseră. Vona sticlise o clipă albul ochilor înspre tavan, apoi şi-l acoperise la loc, după ce-şi rotise craniul de cîteva ori ca-ntr-un exerciţiu de descarcerare a cefei înţepenite. în ciuda tînguielilor sale, prezenţa lui Carasiniu părea că-l mulţumeşte şi-l aţîţă şi pe el. Buzele lui Raus i se plimbau pe gît. Amîndurora le pria voyeurismul. Voyeurismul lui Carasiniu. Contau pe el. îl foloseau, iar el, conştient de asta, se lăsa folosit. Ideal ar fi fost să se masturbeze. Dac-ar fi putut, ar fi făcut-o. Puţin mai lipsea să n-o facă. Din cînd în cînd Raus îşi înălţa capul şi continua să rînjească cu strungăreaţă lui ca o rană sau ca o absenţă, o neîmplinire, privind ca pînă acum drept înainte, deşi era limpede că nu vedea nimic, pe Carasiniu nici atît. Atenţia îi era fixată exclusiv pe pulsaţia muşchilor celuilalt, pe fierbinţeala şoldurilor, pe trupul pe care, într-un fel ascuns şi pervers, constant şi promiscuu, începuse

deja să-l şi posede chiar acolo. Barba pe care nu obişnuia să şi-o radă mai repede de şapte zile agăţase umărul cămăşii lui Vona, care se descheiase la primii nasturi şi alunecase, gîtuindu-i subsuoara. „înce¬tează odată, Raus, gemea Vona, ce-o să creadă omul ăsta, opreşte-te odată, blestematule, lasă-mă, lasă-mă, du-te..." Mormăitul lui din ce în ce mai stins ajunsese aproape de suspin, cînd Raus explodase şi el, în sfîrşit. îşi extrăsese mîna din pantalonii lui Vona, arătase cu ea înspre Carasiniu, să-l ia în felul ăsta, declarat, drept martor, apoi şi-o vîrîse la loc, de data asta prin faţă, direct pe pîntecele celuilalt. Profitase şi-şi pusese imediat, lîngă stînga, şi dreapta. Stătea acum tot în spatele lui Vona, dar cu ambele braţe cuprinzîndu-l şi cu palmele înfipte sub şliţul lui. I se adresa lui Carasiniu. „îl auzi, îl vezi cît e de caraghios, săracul, de parcă n-ar fi făcut-o niciodată... ce să-ţi spun... cîtă feciorelnică ipocrizie, ce mascaradă, cîtă poftă mascată, ce zici ?, în vreme ce în intimitate nu se opune niciodată, nu mă respinge." îşi răsucise capul înspre Carasiniu (care acum era sigur că era văzut) şi—1 iscodea tot mai insistent. „Şi cum să-i rezist, spune şi tu, uită-te la el, poţi să-i rezişti ?, ce spui, spune!" Vocea lui Raus răguşise de efort sau de excitaţie, sau şi de una, şi de alta, vorbea înecat, cu întreruperi, în vreme ce, sub presiunea trupului lui, Vona făcuse doi paşi înainte şi se proţăpise iarăşi pe picioare, fără să încerce nici o clipă să se desprindă, să scape. îşi ţinea ochii închişi. Pantalonii gri, mătăsoşi îi trădau erecţia.

Carasiniu îi privise paralizat, în timp ce-şi revedea călătoriile prin depozite însoţit de Raus dintr-o cu totul altă perspectivă. Sau poate se înşela. Poate era nedrept, i-ar fi plăcut să se înşele. Presupunea că oferta lui Raus, în ce-l priveşte, dacă o fi avut şi vreo intenţionalitate sexuală, n-a avut-o în nici un caz de la început. Omul era cu adevărat pasionat de pietre, şi Carasiniu se iluziona că îl invitase şi pe el pentru că-l văzuse şi pe el la fel. Iar dacă totuşi pe parcurs Raus îl luase în calcule şi ca potenţial amant (n-ar fi exclus), nu e greu de presupus că episodul întîlnirii cu Graţia (pe care Raus însuşi îl

favorizase) îl pusese definitiv în gardă. Dacă mai era nevoie. Dacă n-avusese chiar mai devreme şi alte semnalmente ale incompatibilităţii lor, de care Carasiniu nu e conştient, pe care însă unul ca Raus cu siguranţă le simte, le-a simţit, le-a receptat dinspre partea adversă. Dar toate astea Carasiniu le putuse aprecia doar acum, cînd i se îngăduia şi i se cerea să le stea celor doi alături. Continuase să le privească jocul înlănţuirilor şi ezitărilor, şoldurile care căpătaseră
treptat un balans vag, o cutremurare înceată, uniformă, probabil acel unison scontat, acel acord al simţurilor care, odată ajunse în stadiul care tăbăceşte şi paralizează centrii motori, fac pleoapele să se închidă pe jumătate, muşchii faciali să lîncezească într-o împietrire îmbujorată, genunchii şi alveolele lor să se plieze. Asista siderat la o scenă reală de hîrjoană sexuală a doi bărbaţi, un preludiu al sorbirilor reciproce, un lamento dureros al excitaţiei lor crescînde în faţa voyeurului care era el, al naivului lor voyeur auto- improvizat, pe care nu ei şi-l aleseseră, clar care acum le convenea, de care acum se agăţau, părea că au atîta nevoie. Tînguielile lor, tot mai suprapuse şi gîfîite, mai îngălate şi neclare din pricina vinului, cearta lor, falsul lor dezacord îl deconcertau şi-l solicitau pe rîncl, derutant, ca-ntr-o competiţie în care el nu mai distingea însă nici vocile, nici părţile, „vezi?, îl vezi?, îl auzi?", „de ce l-ai crede?", „lasă-mă, Raus". Carasiniu îl văzuse la un moment dat pe Vona înălţîndu-şi el însuşi palma dreaptă şi lipind-o sub maxilarul lui Raus, protejîndu-i-l ca un talger, spriji- nindu-i-l cu nespusă delicateţe şi gîdilîndu-l cu degetul lui mic, „ce tîmpenii spui, pentru Dumnezeu, Raus, ajunge, termină cu joaca", „hai, te rog, fii cuminte, Laure, lasă-mă... hai, lasă, ştiu că-ţi place...", „opreşte-te, încetează", „îţi place, Laure, ştiu că-ţi place, hai, las' că-ţi place...".
în acel moment, brusc, cu o forţă nebănuită pentru trupul lui scund, dar atletic, bine legat, schimbîndu-şi tonul radical, „cînd o să scap eu de tine şi de văicărelile tale?, dispari, pleacă, lasă-mă ciracului şi tu odată-n pace, nu vrei să nu mă mai plictiseşti?!", Raus a lăsat baltă şoldurile lui Vona, repezindu-

se şi înfigîndu-şi degetele în gîtlejul lui, gata să-l stranguleze. îl încălecase, ţinîndu-l strîns între coapse, avînd totuşi grijă să nu cadă, după ce-l presase şi-l obligase să se chircească pe podea. Cîţiva dintre cei rămaşi în dreptul uşii, afară, pe culoar, s-au îndepărtat în fugă. Ca o namilă surprinsă pe picior greşit, după o clipă de buimă¬ceală, Vona, care e foarte înalt şi corpolent, ameţit încă de violenţa şi neprevăzutul izbiturii, s-a scuturat de povară, ridicîndu-se grăbit, clătinîndu-se şi restabilindu-se cu greu pe picioare. Rămăsese cu spatele, în timp ce Raus îl prinsese de braţ pe Carasiniu, „hai, lasă-l dracului".
Carasiniu l-a urmat consternat. Degetele celuilalt îi intraseră în carne, răsuflarea accelerată îi bubuia în urechi. Nu mai era nimeni. Cheful se terminase. înainte de-a urca amîndoi în taximetru, Raus a şovăit o clipă, apoi s-a întors făcîndu-i în lehamite semn lui Vona, care-i urmase pînă în poartă, să-i lase singuri, cleşi Carasiniu nu e sigur nici azi dacă lehamite era ceea ce exprima interdicţia lui. I s-a părut că, în timp ce se descotorosea de Vona ca de-o haină murdară, i-a făcut cu ochiul.
Pe drum, Raus i-a vorbit îndelung şi răbdător despre ultima lui achiziţie în materie de sculptură. I-a vorbit cu exigenţa cu care o făcea de obicei, ca şi cum mai devreme nu s-ar fi întîmplat nimic. „Păcat că Garabedean n-a apucat s-o vadă, i-ar fi plăcut şi lui." îi tremura puţin colţul buzei. Acest tremur al buzei, pe care Carasiniu .i-l observase apă- rînd ori de cîte ori pronunţa numele lui Eric Garabedean, şi numai atunci, devenise un fel de cod prin care Raus lăsa să se înţeleagă că ştie mai multe decît spune. Cînd a vrut să coboare (plătindu-i lui drumul mai departe), s-a aplecat să-şi caute cheia scăpată între scaune. Bucla de pe creştet, pe care şi-o întreţinea cu multă fală, o placă scurtă, turnată în gel şi dată pe spate, i se despicase în şuviţe egale, ca un evantai. Mirosea bine. „Aici stau eu", a şoptit riclicîndu-se. Poate omul aştepta un răspuns, îşi spuse abia acum cu regret Carasiniu. Deşi nu e foarte sigur. Poate era dispus şi la alte confesiuni clecît cele pe care le eliberase

mai înainte, lîngă Vona, prin gesturi. Dar Carasiniu, care nu reuşea să-şi revină din stupefacţie, s-a rezumat să privească în urma lui. îi admira pentru întîia oară virilitatea care îi transpărea prin toate fibrele şi încheieturile, prin toţi porii braţelor păroase, prin nasul acvilin şi şoldurile puternice de manechin antic (picioare scurte, ca ale achi¬ziţiilor lui din piatră), conturate ferm prin pînza de in a pantalonilor. îi observa virilitatea pentru prima oară. N-o dorea pentru sine. Ajuns acasă, s-a dezbrăcat la piele. între patru pereţi, adora să rămînă cu desăvîrşire gol. Şi-a mîngîiat o vreme sexul, atingîndu-l de oglindă. A adormit cu greu, din cauza presiunii din vintre. S-a visat femeie. Un monstru care nu se mai putea arăta lumii, pentru că părul îi crescuse lung şi des pe toată faţa.

— Ulterior, am aflat cine-i era alesul, spuse Caba. Vă ştiam colegi.

îi aruncă lui Carasiniu o privire scurtă şi directă, prima de cînd îl aduse aici. Se ridică şi-şi reluă plimbarea.

— De curînd, în februarie, m-am pomenit iarăşi cu Graţia la uşă. Nu ştiam şi nu ştiu nimic despre felul în care mergeau lucrurile între voi, ştiam doar că între mine şi ea nimic nu mai era posibil, cum nu fusese nici înainte, cînd fusese şi aşa prea mult... sau nu fusese nimic... cînd ceea ce fusese n-a fost bine, pentru că fătuţa asta, care pentru mine nu era decît o reverberaţie palidă a Iuliei - femeia
care mă umpluse cu tot ce-mi dorisem, fără să mă îndestu¬leze - şi intrase în viaţa, în camera şi în patul meu ca o prezenţă pasageră, deloc densă, se rarefia tot mai mult pe zi ce trece, aşa cum o umbră nu stagnează, se mişcă, se deformează, se caută, tranzitează spre un colţ, un unghi, un punct în care să se anuleze de la sine. Asta a făcut, asta a fost Graţia pentru mine, asta şi nimic mai mult. Iar ce s-a întîmplat atunci, în februarie, nu mi-a plăcut. Mi-a venit la uşă. Mi-a cerut să facem dragoste cum făcuserăm odinioară. Am respins-o. Nu i-am spus de ce. Că mă culcasem cu ea cînd nu era cu tine. Cînd nu ştiam nimic. Pînă nu eraţi căsătoriţi. E

altceva cînd nu ştii nimic. Acum am fost categoric, poate prea categoric. A plecat fără o vorbă. Am văzut-o. Şi-a strîns dintr-odată umerii, s-a adunat cumva în sine, s-a prelins pe lîngă catul uşii privindu-mă fix, cu ochi obosiţi. A doua zi, am aflat tragedia. Trebuia să-ţi spun. Eu am omorît-o! Port această vină şi nu mai pot s-o port. Trebuia să ţi-o spun. Iartă-mă, Carasiniu. Din vina mea a murit. Refuzul meu a ucis-o. Poate... dacă-ţi spuneam de-atunci ai fi putut tu s-o salvezi, poate n-o făcea. Şi-abia pe urmă am aflat că mai avusese o tentativă. Şi că te părăsise pentru o vreme, că s-a reîntors, dar... iartă-mă că insist, cred că echilibrul ei psihic îţi e ţie cel mai bine cunoscut, în timp ce eu, de-o vreme încoace, nu fac decît să gîndesc la această rocadă, cum am gîndit atunci, cînd o respinsesem pe Graţia, şi mai ales după moartea ei. Şi am gîndit, eu cu Davida, Davida cu mine, eu cu Graţia, Graţia cu tine, numai eu cu Davida nu, a doua oară nu, a doua şi pentru totdeauna, femeia pe care am dorit-o toată viaţa şi din cauza căreia n-am putut duce nimic pînă la capăt, cum n-a putut nici ea, din cauza mea. Şi am gîndit la trupul Davidei tînără, pe care n-am încetat să-l rîvnesc şi să-l caut cie-atunci încoace, dar care nu e şi trupul Graţiei tînără, şi nici al Iuliei tînără, şi nici al vreunei alte femei, şi am gîndit la Davida tînără cedîndu-mi cîndva, şi la Graţia cerşindu-mi, la Davida nemaicedînd, crispată dintr-oclată, inexplicabil, după ce-mi cedase prea mult (spunea ea) ca să mai cedeze, la Davida iubită de noi, amîndoi, şi totuşi singură, la Graţia neiubită poate de nimeni, dar la fel de singură, la coşmarul ei, la Graţia-umbră care a tot tranzitat murind cîte puţin, încercînd o dată şi izbutind a doua oară, la Davida care nu încercase şi nu murise, doar se împietrise, după ce mă încercase pe mine moartea, şi m-am gîndit la mine, care n-am încercat şi n-am vrut, dar aproape am murit, sau am încercat fără să ştiu că încerc, excedat de Davida cu neîncrederea şi chinul şi pretenţiile ei de iubire absolută, şi mă gîndesc acum la tine, care nici tu n-ai încercat şi aproape c-ai murit, fără ca Davida s-o ştie, pentru că nu i-am spus şi le-am interzis tuturor să i-o spună, am cerut

imperios să fie menajată, reuşita ta în moarte (credeam) fiind prea mult pentru ea după „încer¬carea" mea nereuşită, şi, crezîndu-te eu însumi mort, am gîndit la moartea care ţi s-a întîmplat ţie fără să fi fost supărat de nimeni, presupun, sau poate supărat de Graţia sau de moartea ei, cea moartă încă de pe cînd trăia... Ce zici? Pentru a cărei moarte înceată, dar sigură, de vină eram eu, în primul rînd, eu. Şi poate tu, într-un fel. Şi Aida, mama ei, poate, şi Eric Garabedean, tatăl, cu moartea lui, şi Paul, şi poate, da, ea, pînă şi ea, Davida, pe care ştiu că o cunoşti prea bine, pe care şi Graţia ştia că o cunoşti prea bine...
Caba căpătă brusc o rigiditate de marionetă. Se lăsă să caclă în ralanti, ca susţinut de sfori, încorsetat între braţele scaunului de la birou. Continuă cu glas stins, clar sacadat.
— Davida, pe care am căutat-o cle-atîtea ori, iar ea n-a mai vrut să mă primească, nu ştiu nici azi de ce. De ce? Ce voia? Ce n-a putut suporta, ce-i făcusem? De la accident nici măcar n-am revăzut-o. îţi poţi imagina? îşi poate cineva imagina, voi, toţi, îşi poate Davida imagina ce-am simţit eu atunci ? în jur totul era noroios, n-auzeam decît clipocitul noroiului care urcase pînă-n cer, o cortină curgea în hălci desprinse, sub mine pîrghiile înotau şi ele în noroi, blocîndu-mi tălpile, îl simţeam pe faţă, în ochi şi-n dinţi, îi simţeam gustul amestecat cu sînge, cînd începu să se lumineze deodată. Farurile făcute ţăndări păreau să se închege la loc, cioburile de sub pleoape se ondulau şi se ordonau refăcîndu-se, lumea venea puhoi, mie îmi era ruşine, eram gol de la mijloc în jos, o flacără mă încingea peste talie ca un elastic, şi, în lumina tot mai orbitoare, am vrut să ridic un braţ, să mă acopăr, cînd am văzut un străin riclicînd de alături o fîşie consistentă de piele, apoi holbîn- du-se la gamba piciorului meu stîng, ca şi cum n-ar fi prea convins că ar proveni de-acolo. Încercînd să răspund intenţiei lui binevoitoare, mi-am încordat gîtlejul, dar, cum n-am izbutit decît să înghit încă o gură nisipoasă de sînge, am închis doar ochii, consimţind în felul ăsta să-mi ataşeze la loc bucata desprinsă, cu cît mai repede, cu atît mai bine. Nu ştiu dacă

ochii mei s-au mişcat şi dacă el a înţeles de ce încercau să se mişte, ştiu doar că a venit mai aproape, atît mai ştiu, părea că se tot apropie şi nu mai ajunge odată, deşi era foarte aproape şi ţinea aceeaşi bucată de piele între degete, încadrată încă de cărbunele pantalonului care arsese într-o clipită. O depărtase de corp să nu-l atingă, părea că-i face silă, că încă o studiază, încă apreciază, apropiindu-se, dacă mi se potriveşte, toate astea pînă ce, văzîndu-mi muşchiul descărnat în convulsii cum îşi caută învelişul aflat în stăpînirea lui, mă privise dintr-odată vinovat şi ruşinat, de aceea, cred, a continuat să se apropie, deşi mai avea foarte mult pînă la mine, un pas, atît, un pas. începuse să mă obsedeze distanţa aia uriaşă pe care nu reuşea să o străbată odată, pasul ăla al lui pe care nu izbutea nicicum să-l facă, deşi tipul era înalt şi robust şi-avea picioare caraghios de lungi, cum mă obseda şi mîna lui întinsă în direcţia mea, pentru că omul se tot mişca, tot înainta, însă fără să cîştige teren, mîna pe care o vedeam vînturîndu-mi propria piele, pe care deslu¬şeam şiroaiele de sînge şi plasmă vînzolinclu-se ca rîmele, şi-atunci, ca să-mi scurtez cumva chinul aşteptării, am căutat dincolo de el, în spatele lui, linia orizontului, să-l proiectez exact în mijlocul ei, să mi-l imaginez departe, să nu-mi mai fac iluzii, să încetez să-l mai aştept pentru moment. Am mai auzit pe cineva strigînd, „nu-i carnea lui?, nu-i durerea lui?", apoi totul s-a prăbuşit sub lava clocotită.

Cîncl m-am trezit, eram singur. Jos, pe o targă, în întuneric, în dureri cumplite, unde n-auzeam decît uruitul elicopterului trepiclînd sub mine, după ce dormisem sau leşinasem, n-aveam de unde să ştiu, şi unde acum nu-mi dezlipeam ochii de la ghipsul cotului meu stîng, proptit într-un suport metalic, luminat intermitent. Şi-abia atunci am auzit o rosătură ca de şoarece, sămînţa zdrobită între dinţi, şi-abia atunci am zărit adidaşii albi cu şireturi roz ai femeii la al cărei chip nu ajungeam. Eram păzit, eram imobilizat. Interiorul se umpluse de un iz afumat, infir¬miera care mă păzea pocnea seminţe între dinţi, clupă fiecare trosnet clouă degete abandonau coaja

secătuită la nivelul privirii mele în poala halatului alb, în timp ce cealaltă mînă ridica din aceeaşi poală noua captură. Două-trei seminţe deodată, seminţe grase, sănătoase, burduşite cu rod uleios. Mişcarea se relua în circuit continuu, apoi a sunat un telefon. Abdomenul femeii s-a extins, am auzit clămpănitul receptorului, vocea ţipînd în aparat din cealaltă parte, vocea infirmierei mele, mult mai slabă, din partea asta, pronunţînd răspicat cuvintele „temperatură ridicată", şi convorbirea s-a încheiat. Femeia s-a sculat în picioare, cu o mînă scuturînclu-se de seminţele golite, pe cealaltă ţinînd-o căuş, să le prindă. Avea genunchii roz, bonţi şi grăsuţi, fără ciorapi, şi doar gropiţa din obrazul lor, şi doar cărniţa tare, revărsată de deasupra lor, şi doar felul nervos în care îşi încordau musculatura, glisîndu-şi rotula pe verticală chiar dinaintea nasului meu, i-au trădat vîrsta fragedă, optsprezece-douăzeci de ani. Mirosea a transpi¬raţie cînd mi-a trecut subsuoara peste faţă să înşurubeze un flacon care nici măcar nu atîrna deasupra mea, ci dincolo de mine. Am mai desluşit o răsuflare străină şi grea, apoi totul s-a întunecat din nou.
Cînd m-am trezit a treia oară, undeva, în apropiere - pe un cîmp ars, pustiu, sau într-o hală rece din beton şi fier sau pe un peron terminal de metrou sau mai degrabă, cum aveam să constat curînd, pe culoarul unei infirmerii pentru delincvenţi -, o cutie de tablă lovită de un picior s-a rostogolit zdrăngănind, pînă s-a izbit într-un obstacol şi nu s-a mai clintit. Urmase un fîşîit ca de caiet răsfoit şi două căscaturi concomitente, cu trosnet diferit de fălci, unul cu siguranţă de cîine, de cîine sănătos, bine hrănit şi dresat. Stăteam întins în continuare pe aceeaşi targă, jos, iar pe altă targă, alăturată, probabil un deţinut. I-am zărit încheietu¬rile încătuşate. Un braţ, umărul şi torsul, bandajate. La picioarele noastre, ale amîndurora, spate în spate, poliţistul şi cîinele. Omul, pe scaun, cu nasul în foi, cîinele, neslă- bindu-ne din ochi. Părea să nu facă distincţie între mine şi celălalt, am înţeles asta în clipa în care am încercat, fără succes, să mă răsucesc pe-o parte, şi el a tresărit cu urechile ridicate. Atunci, în clipele alea, şi acolo,

silueta Davidei, stînd ghemuită lîngă mine şi contemplîndu-mă, cum obişnuia să stea cît timp aţipeam, silueta ei goală, doar cu cămaşa mea pepit înnodată peste bust, mi s-ar fi părut lucrul cel mai firesc. Cel mai simplu. în locul Davidei, lîngă ochiul meu stîng, pe care mi-l simţeam incontinent, unde se făcuse o mică baltă, s-a aşezat cîinele-lup lipăind în mare linişte, după ce se asigurase că dresorul nu-l vede. Din fericire, de mine nu s-a atins. Fără să mă piardă din ochi, s-a îndepărtat şi s-a reaşezat dinapoia jandarmului, foarte atent la noua rezervaţie de lacrimi pe cale să se alcătuiască.
Ascultă-mă ce-ţi spun, accentuă Caba rar. Ascultă-mă bine, Carasiniu. Ar trebui să numim viaţă redobîndită fiecare clipă în care alţii, lîngă noi, renunţă la ea. Cîţi morţi în jurul nostru, tot atîtea reluări ale ciclului nostru vital. Cred că exact de gîndul ăsta am fost năpădit cînd i-am auzit pe sanitari decretînd decesul arestatului. Cînd l-au luat, dispăruse şi cîinele. Nu fusese decît un caz de forţă majoră - mi s-a spus mai tîrziu -, în care singurul elicopter disponibil pentru a fi şi eu transportat la un spital aparţinea poliţiei locale, de aceea mă pomenisem poposind mai întîi în infirmeria nefericitului urmărit, împuşcat în urmărire. Trăiam, în timp ce el murise. De fapt, în funcţie cie felul morţii celor din jur, poţi renaşte şi tu în moduri diferite. După moartea deţinutului mă simţisem uşurat şi iertat, de parcă aş fi fost graţiat eu însumi după o dezertare. Ce mă aştepta? Nimic altceva decît viaţa. Viaţa fără alte proiecte, viaţa fără ambiţii, fără dragoste împărtăşită şi elanuri, viaţa pură. Viaţa fără Davida.
Caba se opri. Făcu o extensie, se îndreptă de spate. Cămaşa i se lipi de pectorali sub sacou şi imediat i se umezi, două plăgi pe suprafaţa lipită. îşi adună buzele răsfrînte, le ţuguie, le răsfrînse iarăşi. Se lăsă cu totul pradă acestui tic cîteva minute bune.
Viaţa fără Davida ? Cui îi spunea asta ? Carasiniu ştia şi el prea bine ce însemna viaţa fără Davida.
Cu o lună în urmă o trezise cu telefonul. Sunase la ea îndelung fără să ştie ora şi fără să ştie de ce, dormise prost

sau nu dormise sau adormise foarte puţin, impresia lui era că fusese treaz toată noaptea, pentru că-şi pîndise somnul mai tot timpul, iar acum nu şovăise nici o clipă, nu-şi dăduse nici un răgaz să gîndească tocmai pentru a nu-şi diminua cutezanţa, pofta cu care se trezea adesea, şi se trezise şi în dimineaţa aia, s-o aducă pe Davida la el. La el. Mai vechea lui dorinţă. S-o vadă măcar o dată trecîndu-i pragul, intrînd la el, atingîndu-i lucrurile, călcîndu-i cu tălpile ei mici şi moi covoarele, sorbindu-i cu buzele şi cu cicatricea ei din pahare, învăluind cu privirea, completînd cu vorbele şi dînd în sfîrşit sens interiorului lui, în care el avea să se mişte cu totul altfel de-atunci încolo, simţind că numai asta îl va putea ajuta să afle şi el, în sfîrşit, de-unde-vine- -cine-e-încotro-merge, să se întărească în ceea-ce-fusese, în ceea-ce-e, în ceea-ce-va-fi. „Eu sînt, iertaţi-mă, Davida, dormeaţi?", răsuflarea îi era şuierătoare, o voce de radio îl dubla în fundal, „puteţi veni pînă la mine ?, puteţi ?, acum, chiar acum". Urmase o clipă de tăcere, şi Carasiniu, care auzise în proximitatea Davidei sunetul unei izbituri, apoi, limpede, un obiect din sticlă sau porţelan făcîndu-se ţăndări, îşi imagina deja o baltă de sînge refulînd în cantităţi inegale peste toate laturile acelei comode de care ea, Davida, pro¬babil se lovise sau în care se tăiase alergînd spre telefon, „nu vă speriaţi, nu s-a întîmplat nimic, doar..." „Tatăl tău e-acasă?, Carola e-acasă?, ţi-e rău?" îl întrebase grăbită Davida, „da, dar nu le-am spus... lor nu le-am spus... însă dacă nu puteţi..." „Vin, cum să nu vin?" „Dacă veniţi, grăbiţi-vă, intraţi prin holul lateral, nu alertaţi, vă rog, vecinii." Telefonul se-nchisese fără ca el s-apuce să mai scoată o vorbă, vorba aceea inspirată şi desăvîrşită şi exemplară cu care în mod sigur ar fi anulat totul, ar fi oprit totul la timp, „sînt nebun, Davida, nu veniţi, sînt nebun". Există pulsiuni şi decizii şi gesturi cărora nu trebuie să le dai curs, care nu trebuie luate în seamă, pentru că îţi pot schimba viaţa, şi ţi-o schimbă de cele mai multe ori în rău, de care trebuie să ştii să te dezbari înainte de-a le lăsa să acţioneze, şi el asta ar fi trebuit să facă, să spună, „sînt nebun, Davida, nu veniţi". N-a

făcut-o. Era nebun. Se ridicase pe marginea patului, întorsese faţa ceasului către fereastră să vadă ora. Abia atunci. Ora cinci. îşi simţise gleznele reci, un curent puternic intra pe sub uşă, era în tălpile goale, pe ce să pună mîna mai întîi, se-nşela sau ploua? Se repezise, deschisese fereastra, apucase să-şi ferească faţa, totuşi rafalele de ploaie îl plesniseră peste piept şi-l înăbuşiseră, iar efortul de-a împinge fereastra la loc îl trezise de-a binelea. Ce l-o fi apucat, ce-a păţit, sau n-a fost judecata lui ? Nu era o zi de vineri, n-avea nici un drept să-i pretindă Davidei ce-i pretinsese, strada era întunecată, mai întunecată decît de obicei la ora aia, cu doar cîţiva temerari rotindu-se după umbrelele lor răstur¬nate de vînt, încercînd să înainteze, intraţi deja în ritm, obligaţi de slujbe să pornească devreme. Se concentrase un timp asupra gurii de canal din dreptul casei. O urmărise cum primea lacom printre dinţi valurile de apă tulbure din toate părţile, despicate şi arcuite ca nişte delfini uriaşi. „N-o să poată ieşi, e absurd", îşi spusese văzînd dezlănţuirea de-afară, „cum o să iasă, de ce să iasă, nu trebuie să iasă!" Se reaşezase neputincios pe marginea patului. Se-ntinsese o clipă la loc, pe spate, cu o mînă sub cap. Se ridicase imediat speriat, îmbrăcîndu-se sumar, aruncînd cîte ceva pe el, la nimereală, în mare grabă, „ce-oi fi vrînd ?, o să mă asculte?, e nebună?!".
Coborîse în stradă. îşi fixase atenţia pe ceva ce i se păruse că distinge jos, lîngă scară. O vietate, o formă umană încovrigată, un trup viu în orice caz, zgribulit sub ploaie, care din cînd în cînd se-ndepărta în fugă, fără a se îndrepta, rămînînd tot pe vine. Ar fi trebuit să-l strige, să-l ajute să se adăpostească, dar grija pentru un necunoscut i se păruse dintr-odată deplasată, intenţia de a fi amabil cu un rătăcit în ploaie, posibil chiar cu un suspect, i se păruse imprudentă şi de neiertat, modul ăsta de-a interveni în treaba altora nu i se potrivea deloc, oare somnul neîmplinit sau teama sau emoţia sau toate la un loc îi jucau feste ? De la un timp, celălalt dispăruse ca-n palmă, se ascunsese, dar se-ascunsese undeva prin apropiere, de vreme ce plescăitul paşilor încetase brusc, totuşi Carasiniu se

încăpăţînase să-l aştepte, să nu mai gînclească la nimic altceva pînă nu-l găseşte, pînă nu-l vede, şi pornise să-l caute, era inevitabil, voia el însuşi să-şi amîne gîndul, atît de înfricoşat era de faptul că Davicla trebuia să sosească şi să intre la el din clipă-n clipă. Găsise că orice diversiune e binevenită, orice pretext, bun de exploatat, orice raţionament, bun de invocat, oricît de trăsnit sau neverosimil sau neghiob ar fi el. „Există multe asemenea raţionamente, bune să te reţină înaintea unei decizii importante - îşi spuse acum Carasiniu, şi i le-ar fi spus toate astea bucuros şi lui Caba, dacă avocatul ar fi avut curiozitatea sau mărinimia sau inteligenţa să-l asculte şi pe el —, cînd tu, cel care ştiai că-ţi aparţii, te trezeşti dintr-odată că prin ceea ce eşti gata să faci ai putea să nu-ţi mai aparţii, şi-atunci, în loc să tragi de timp, să te retragi şi să amîni, să eziţi să înaintezi, tu, dimpotrivă, îţi urmezi imperturbabil drumul mai departe, totul e să-ţi dai seama de ce şi s-o faci cu scuza că acum, cel puţin, eşti altcineva şi totul devine posibil şi nu-ţi mai pasă..." Cu toată urgia de-afară, dăduse ocol clădirii, o dată, de două ori, fără rezultat, nici urmă de fugarul ghemuit de adineauri, şi el revenise în faţa intrării, sărise cîţiva paşi înapoi lipindu-se de zid, ferindu-se de un camion care trecea în mare viteză ridicînd perdele de apă de înălţimea unui om. Vîrtejul recăzuse cu plesnet pe marginea şoselei, topindu-se în pîraiele de dincolo de bordură, în rigolă, şi-abia atunci din pletora lui se întrupase şi silueta pe care Carasiniu n-o recunoscuse nici de data asta, doar dedusese după culoarea pelerinei şi a glugii - un brun-roşcat lucios - că era tot cea de mai înainte, care stătuse pitită în ungherul de sub scară. Poate era o legătură între telefonul lui alarmat şi prezenţa acelei făpturi, femeie sau bărbat, pentru el complet necunoscută, care-i dădea tîrcoale. Poate o simţise mai demult prin somn, o simţise urmărindu-i casa cît el dor¬mea, poate persoana se posta aici, la pîndă, zilnic, din vreme, să nu-i piardă lui apariţia - ceasul arăta cinci treizeci -, sau poate chiar încercase să urce pînă la el, fără să ştie de trezirea lui, şi chiar urcase, apucase să urce, îi ajunsese la uşă, şi numai

telefonul lui, al lui Carasiniu, care fusese urmarea spaimei lui în apărare, o alungase... Ploaia nu se oprise, cerul era de un stacojiu învăpăiat, atmosfera şi mai încărcată, trecuse un tînăr pe bicicletă cu picioarele ridicate, făcîndu-şi pîrtie prin apă, coborîndu-le doar la cîţiva metri o dată pentru a mai da un impuls din pedale, şi-n clipa în care străinul sau străina s-a urnit, părînd că se îndreaptă direct spre Carasiniu, şi Carasiniu văzuse că era totuşi vorba de o femeie, el se răsucise pe călcîie şi, fără să mai stea pe gînduri, alergase înapoi în casă, să nu poată fi ajuns. Să nu i se descopere intrarea. Era speriat. Era paranoic. Ud pînă la piele, se furişase în baie, se privise în oglindă.
Nu, nu era paranoic, arăta mai bine decît oricînd. Era înfierbîntat, era în formă. O aştepta pe Davida. Ochii negri îi sclipeau, făcînd contrastul cu tenul şi mai pronunţat, pielea i se împurpurase, şuviţele blonde şi scurte, foarte scurte, tunse recent, i se lipiseră fără să-i altereze cărarea pe mijloc cu care le obişnuise, faţa prelungă părea şi mai alungită, nasul scurt şi aburit, cu nările prea dilatate, se proiecta şi mai semeţ, doar veşmintele lipite îl făceau să pară şi mai slab decît era, îi făceau umerii şi mai osoşi, coatele şi mai ascuţite, iar prin vîrful palmelor mult prea mari şi puternice, care-l complexaseră ele cînel se ştie, apa clin cămaşă picura ca elintr-o streaşină. Abia cînel Davida a bătut, şi el i-a deschis pe loc, imprudent, de parcă ar fi pîndit-o după uşă de cînel o apelase, iar ea şi-a lăsat privirea să alunece şi să întîrzie mai mult decît s-ar fi cuvenit direct pe coapsele lui, abia atunci şi-a dat seama Carasiniu că pantalonii i se lipiseră şi ei conturîndu-i musculatura, evielenţiindu-i limpede pînă şi „deluşorul cu moliciuni", cum îi plăcea Graţiei să-i numească bărbăţia, şi pentru asta roşise pînă în vîrful urechilor. N-avusese încotro, o privise pe Davida fix, în faţă, forţînd-o să-şi cenzureze şi ea fascinaţia şi plăcerea şi exaltarea. Sau poate doar uimirea. Sau compasiunea.
„Eşti bine?" gîfîise Davida cînd el a tras-o înăuntru, iar ea, cu flerul ei absolut, a şi dispărut în baie să-i aducă prosopul

turcoaz imens, cu care i-a tamponat imediat zonele libere, gîtul şi faţa, urechile şi părul, în timp ce mîna lui, care se grăbise din pudoare să-i smulgă prosopul, nimerise exact acolo unde se ferise mereu să nimerească, între palmele ei calde. Uscate. Davida îl eliberase, dispă¬ruse iarăşi în baie, de data asta revenind cu halatul lui vişiniu, larg şi scurt, „ar fi bine să te dezbraci de tot, să nu răceşti, nu trebuia să m-aştepţi afară, nu vreau să te am pe conştiinţă", rîsese. Părea să fi uitat de panica în care el o adusese adineauri, cînd o trezise cu telefonul şi ea spărsese sticla sau porţelanul, poate vasul decorativ, sau poate nu fusese nici o panică şi ea ştia ele ce-o chemase, pentru că Davida ştia totul, mereu Davida ştia totul. A rîs şi el şi a început să se dezbrace trăgînd imediat halatul, chinuindu-se să se descheie numai pe sub el cu mişcări piezişe, încorsetate, incomode (păstrase doar chiloţii), împăturîndu-şi hainele şi rămînînd cu ele, ude, pe braţe. „îmi placi aşa, ariciule", i-a zis Davida încet (obişnuia să-i spună „ariciule" cîncl era proaspăt tuns), întinzîndu-se să i le ia, dar făcînd-o şi atunci cu o mică întîrziere, privindu-l iarăşi neruşinat, îndelung, prea îndelung, în timp ce el, care rămăsese în şosete, se simţise pentru prima oară stînjenit şi-şi detestase pentru prima oară părul de pe picioare, chiar dacă firele abundente îi erau prea puţin vizibile, stinse, aurii. Se lăsase grăbit pe un fotoliu, se făcuse ghem, îşi mascase labele prea lungi sub halat, şi-abia atunci a avut curajul să-şi privească musafira, la rîndul lui. Davida purta o aşa-zisă rochie de casă, din mătase albastră, pînă sub genunchi, uşor decoltată, cu o placă din mătase verde pe bust. Părea că luase ce-a avut mai la îndemînă. Rămăsese şi ea în şosete, alături de cizmele verzi, înalte şi largi, din cauciuc, încă ude şi lucioase, pe care abia şi le scosese odată cu pelerina. O cordeluţă din catifea albastră, în formă de semicerc, montată pe un soi de carton, îi strunea părul lăsat în voie pînă pe umeri şi-i elibera faţa fixîndu-i-se de craniu, undeva, în dosul urechilor. Toată ţinuta asta, uşor neglijentă, în care Carasiniu n-o mai văzuse pînă acum, o făcea să pară mult mai tînără,

mai ales că el lăsase aprinse doar cele două veioze de perete, montate la mare înălţime. „Trebuia să fiu aici mai devreme, am ajuns prea tîrziu?" bîiguise Davida, amintindu-i că el o chemase, şi se co¬rectase, „sau nu mai e nevoie", şi se corectase iar, „oricum, cred că nu ţi-a fost uşor, te cred, în fine", şi pentru fiecare dintre aceste vorbe care păreau că-i ţîşniseră fără voie, cu care se chinuia şi se scuza, el se minunase şi se ruşinase deopotrivă, el ar fi trebuit să-i vorbească, s-o ajute, să-i explice, să-i dea socoteală, să-i formuleze o justificare, măcar o justificare, orice fel de justificare, deşi Davicia continua să penduleze de colo-colo zglobie şi detaşată, mulţumită parcă ea însăşi că se afla unde se afla. Şi doar atunci, auzind-o, Carasiniu spusese dintr-o suflare, vrînd să aibă aerul că minte, bucuros că găsise „minciuna" care se cerea neapărat formulată şi exagerînd anume în for¬mularea ei, „iertaţi-mă... mi s-a făcut rău... cum mi se face de-o vreme încoace în toiul nopţii, dar numai în toiul nopţii, cînd am atacuri ele panică şi aproape nu mai ştiu ce fac... poate e din cauza celei care mă bîntuie... ştiţi, Davida, e o femeie care mă bîntuie... îndeosebi în nopţile ploioase, cum e şi azi... căreia nu-i disting chipul, nici vocea, pentru că nu-mi vorbeşte, nu sună, ea niciodată nu sună, ea nu cere niciodată nimic". „S-o chem? N-ai vrea s-o chem?" insistase Davida, agăţîndu-se cu prefăcută inocenţă de justificarea lui ambiguă, „am văzut-o, am văzut-o şi eu, e o tînără, ca tine, e jos, serios, bănuiesc că e încă acolo, m-a şi văzut intrînd, n-ar fi mai bine s-o chem, s-o... chemăm?" „Nu, nu, va pleca, lăsaţi-o să plece, n-are rost, nu... nu de asta v-am chemat." „Spune, i-a spus Davida, sînt aici să te ascult." „Deşi n-aş vrea, spusese el, nu e momentul... încă nu e momentul, n-aş vrea... e complicat." N-a mai spus nimic. Nici Davida n-a insistat, doar se aşezase pe un taburet dinaintea lui, cu spatele la el, în faţa oglinzii de perete în care el obişnuia să-şi fricţioneze pielea după bărbierit şi pe care ea o mişcase acum în aşa fel încît, aranjîndu-şi părul, să se poată vedea unul pe altul. Ţinea o agrafă între dinţi, braţele ridicate, mult extinse înspre spate, atît cît să-i

permită lui să-i vadă prin micul decolteu omoplaţii arcuindu-se şi creînd acea fantă senzuală între ei. Iar cînd şi-a desprins agrafa şi i-a zîmbit încurajator, cu efect, tot prin oglindă, şi i-a spus fără voce, doar din buze şi din cicatricea lor, „aşteaptă, te rog, mai aşteaptă, mai am puţin" - pentru că el se ridicase, dăduse semne că poate să se retragă -, apoi, cu voce, „rămîi, te rog rămîi", Carasiniu n-a putut să nu se întrebe dacă acea tărăgănare a ei nu fusese premeditată, dacă nu stătuse astfel de multe ori, răstignită minute întregi exact în acea poziţie, şi nu exersase asta anume pentru el, conştientă de consecinţele gesturilor ei... uneori întreg comportamentul Davidei părîndu-i-se o neobosită tentativă de seducţie a lui, pricină din care poate o şi chemase... O seducţie inutilă însă, de a cărei trivialitate şi sterilitate erau deopotrivă răspunzători. Davida fixase agrafa, şi-o înfipsese în ceafă, palpîndu-şi încă de cîteva ori, superficial, volumul părului, abia atingîndu-l, păruse nemulţumită, o smulsese ca s-o prindă iarăşi între dinţi, în tot acest timp continuînd să-l privească doar pe el, fix, prin oglindă, cu ochii ei uşor saşii, cu gîtul încor¬dat, necontenind să se scuze dinaintea lui, care rămăsese paralizat în fotoliu, pentru că, deşi el era cel care o chemase, nu ştia să se comporte, ce-ar trebui să spună sau să facă în asemenea momente, sau să nu facă, mai degrabă să nu facă, şi încremenise stingher, acolo, în spatele ei, ascultînd-o, „o clipă cloar şi sînt gata". „Gata pentru ce?" se-ntrebase el, cînd brusc Davida îşi prinsese părul în ambele mîini, apoi, cu o mişcare fulgerătoare, concentrată şi energică - totul era numai dexteritate şi viteză, de ele depindea reuşita —, îşi răsucise întreagă coama dîndu-i acea formă spiralată impecabilă, fără măcar un fir scăpat în afară. Şi-n vreme ce baza părului îi rămăsese bine întinsă pe craniu, prinsese capătul cel mai de jos, vîrful coamei, ajuns acum în creştet, răsucindu-l abil, în interior. Ceea ce rezultase era ceva aidoma coafurilor antice, pe care Carasiniu le văzuse doar pe frescele din muzeu. „Ce faci, te simţi bine, Vlad, ce ai?" îl întrebase Davida cînd el tocmai o strîngea imaginar în braţe, şi-i asculta scîrţîitul agrafei

lîngă urechea lui, şi-şi afunda obrajii în părul abia adunat, dar ea îl trezise atît de brutal, fixîndu-l pe deasupra capului, în oglindă, şi repetînd întruna, „ce ai?", încît se privise el însuşi uimit, ca şi cum ar fi dibuit acolo, în spatele chipului ei, un chip străin, bîiguind, „da, e-n ordine", şi încercînd să-şi controleze repede faţa. Era alb, avea obrajii umflaţi şi-şi muşca buzele crispate. O mimică pe care şi-o desco¬perea nepermis de răvăşită şi puhavă. Iată de ce, atunci cînd Davida îşi lăsase, şi ea, în sfîrşit, braţele în jos, ridi- cîndu-se cu cordeluţa în mînă şi întorcîndu-se spre el teatral, ca un actor odihnit, abia intrat în scenă, el se regăsise deja, sărise în picioare, făcuse pasul înapoi, saltul într-o parte, „acel salt - îşi spuse Carasiniu, şi din nou se simţi îmboldit să-i spună acum toate astea şi lui Caba -, pe care-l facem fiecare măcar o dată-n viaţă, unul idiot şi decisiv şi nătîng, împotriva voinţei noastre, nu şi a intuiţiei noastre, făcut nu pentru a ne proteja pe noi înşine de o prea mare fericire, pentru care nu ne-am simţi încă pre¬gătiţi, cum se spune, ci pentru a ne salva propria pus¬tietate, rîvnită şi necesară, singurătatea fără de care n-am mai putea dori să nu fim singuri, abia atunci, fără ea, ajungînd cu adevărat singuri, adică fără cutezanţa ei". Era prea tîrziu. Ocazia pierdută. Carasiniu se regăsise, făcuse saltul, eliberase drumul, ratase, strigase ca un tîmpit, fără nici o şovăire, nepermis de tare, inexpresiv de tare, „ce facem acum?, mă îmbrac în două clipe, ieşim?, unde ieşim, Davida?".

— N-am revăzut-o. De-atunci n-am revăzut-o.

Caba îşi scoase sacoul, îşi descheie primii trei nasturi ai cămăşii, se plesni cu palmele peste torsul ud, luă paharul gol de pe birou şi îl aşeză jos, între tălpi.

— Nu m-aş mira să fiu ultimul care să afle. De ce nu m-a mai vrut? Deşi...

îşi şterse fruntea, îşi puse dosul palmei sub nări şi-şi trase nasul ca şi cum ar priza prafuri. Umărul i se roti odată cu cămaşa lipită, un umăr musculos, de atlet.

— Am sperat să mă caute în zilele şi săptămânile care au urmat accidentului. Apucasem s-o anunţ printr-un prieten

comun. Secţia de chirurgie plastică a Spitalului Militar în care am fost internat la intervenţia aceluiaşi prieten era plasată în aripa opusă celei în care îşi avea cabinetul directorul clinicii, un anume George Varlan, renumit chirurg, un domn distins, scund, cu păr grizonant şi braţe puternice, neobişnuit de lungi sub mînecile scurte, pe care-l zărisem o singură dată, cu cîteva ore înaintea operaţiei, cînd se oprise o secundă în dreptul salonului, în cadrul uşii, frecîndu-şi palmele şi făcîndu-mi cu ochiul, „veţi fi bine, domnule Caba, o să vedeţi, sînteţi pe mîini bune".
Aceleaşi gesturi le repetase şi zece zile mai tîrziu, apărînd în uşa aceluiaşi salon, după ce făcusem o criză de nervi şi trimisesem după el, fără să ştie unii de alţii, mai multe persoane echipate în halat, fie medici, fie infirmiere.
„Aţi cerut să vin, domnule Caba?" mi-a surîs larg şeful clinicii, aşezîndu-mi-se, alături de pătură, pe marginea patului.
„Da, am cerut să veniţi în persoană, dar am făcut asta începînd de acum cinci zile, şi am făcut-o zilnic. Nu înţeleg de ce personalul dumneavoastră nu v-a informat mai devreme. Sau dumneavoastră n-aţi vrut să veniţi pînă acum, domnule Varlan?"
„Am fost informat, domnule Caba, dar în clinica noastră există şi alte urgenţe, nu doar cazul dumneavoastră. Urgenţe poate şi mai severe clecît a dumneavoastră, care, aş îndrăzni să spun, nici nu mai e o urgenţă..."
„Din punctul meu de vedere, urgenţa mea e prima în ordinea priorităţilor, şi nu mă interesează..."
„Să nu pierdem vremea, domnule Caba, îmi retezase vorba la fel de imperturbabil doctorul Varlan, acum, că sînt aici, spuneţi-mi, vă rog, de ce am fost somat să mă prezint? Şi, mai întîi, de ce a fost nevoie să vin eu, în persoană, cînd aveţi aici o întreagă echipă de specialişti admirabili, colegi de-ai mei, care vă stau la dispoziţie, care vă pot fi imediat şi în modul cel mai nemijlocit de folos ?"
„Nu e nevoie să etalaţi calitatea personalului dumnea¬voastră, domnule Varlan, colegii dumneavoastră se reco¬mandă

singuri, prin ceea ce fac. De ce v-am chemat? Simplu: sînt cel mai bun în breasla mea, nu ştiu dacă aţi aflat, şi pretind să am de-a face cu cei mai buni din oricare altă breaslă cu care vin în contact. Mă aflu aici, şi sănătatea mea se află, aici, pe mîinile altor persoane, altele decît mine, asta mă îngrijorează. N-aş vrea ca ea să fie lăsată la voia întîmplării. Pentru campionul care sînt pretind un tratament pe măsură, venit, dacă nu cer prea mult, tot din partea unui campion al breslei dumneavoastră."
„Toţi angajaţii acestei clinici sînt campioni în branşa lor, domnule Caba. Nu văd ce vă nelinişteşte, domnule Caba."
„Aşa credeţi dumneavoastră, domnule Varlan, i-am spus devenind tot mai sarcastic, exasperant de logoreic şi neîndu¬rător, numai că mie îndoielile şi rezervele în privinţa competenţei medicilor, în general, mi s-au confirmat încă o dată şi aici, de altfel prima clinică în care m-am văzut silit să zac, fapt care-mi repugnă total. Las la o parte modalitatea în care am fost adus, acea noapte de coşmar, de care nici nu vreau să-mi amintesc, în care numai robusteţea fizicului m-a salvat - pentru care îmi asum întreg meritul —, las la o parte faptul că, ajuns în sfîrşit într-o infirmerie, fie ea şi a unui amărît de penitenciar, am fost tratat în acelaşi mod cu nefericitul infractor alături de care avusesem de fapt norocul de a fi transportat, obţinînd astfel şi eu un loc pe care nu l-aş fi avut în cazul în care el n-ar fi comis acea infracţiune, pentru că el, şi nu eu, dom¬nule Varlan, urma să fie asistat cu cea mai mare grijă..."
„Aveţi perfectă dreptate, domnule Caba, mi-a spus Varlan, v-aş ruga însă să vă rezumaţi doar la ce vă deranjează pentru moment în clinica noastră, ceea ce acuzaţi dum¬neavoastră întîmplîndu-se înainte de a vă afla aici, adică, îndrăznesc să spun..."
Dar nu trebuie să invoc, într-adevăr, momente ante¬rioare internării mele aici. Dumneavoastră, domnule Varlan, dumneavoastră ştiţi că pînă a fi aşezat în acest pat, din acest salon, cu numărul 703, de la acest etaj, şapte, am fost

mutat, în decurs de trei ore, de două ori ? După ce abia mă întinsesem, cu mult greu, susţinut nu de cadrele medicale, cum s-ar fi cuvenit, ci ajutat de bunăvoinţa celorlalţi pacienţi, trecuţi prin situaţii similare ei înşişi, după cum mi-au mărturisit (bolnavii au, din fericire, complicităţile lor moti¬vate), după ce abia mă aşezaseră, aşadar, într-un pat, pe jumătate inconştient de halul în care mă găseam din cauza şocului prin care trecusem, a izbiturilor şi a răsturnărilor, a fracturilor, vătămărilor şi contuziilor, cînd abia îmi găsisem un loc în care să zac la modul decent, a trebuit să fiu mutat în alt salon, şi asta nu din pricina unei urgenţe, pe care aş fi înţeles-o oricum, ci dintr-o stupidă neînţelegere între medicii de-aici, domnule Varlan, care-şi încălcaseră nu ştiu cum teritoriile, patul meu fiind în proprietatea altui medic decît cel la care fusesem repartizat. Mi-au fost adunate iarăşi puţinele obiecte pe care le aveam asupra mea ..."

„Domnule Caba..."

„Vă rog să mă ascultaţi, domnule director, i-am spus, nici măcar atît nu meritäm noi, pacienţii, noi, muribunzii acestei clinici, să fim ascultaţi? Pînă şi un condamnat la moarte beneficiază de asistenţă în ultimele lui clipe... dar să revin. Din 705, am fost mutat în 704, cu precizarea cinică: şi-nu-e-sigur-că-veţi-rămîne-aici. Desigur, nu mi-a scăpat diplomaţia cu care s-a făcut această mutare. A fost chemat special pentru asta alt medic, adică nici cel al salo¬nului 705, nici cel al salonului 704, al noului meu salon, ci medicul salonului 703, care s-a scuzat îndelung, crezînd că şirul lui de politeţuri va radia cu totul inconfortul şi neplăcerea prilejuite unui imobilizat şi unui hemoragie de a fi deplasat de colo-colo pe braţele voluntarilor din preajmă. Nu e sigur, mi-a spus doctorul Perju, că mîine nu veţi fi mutat din nou, pentru că nici 704 nu se află în jurisdicţia mea, iar dumneavoastră, domnule Caba, aţi fost repartizat la mine, doctor Silviu Perju - şi doctorul Perju îmi făcuse onoarea să-mi întindă o mînă cu un zîmbet rece, tăios, neimplicat. N-am putut să nu apreciez totuşi, cum spun, eleganţa avertismentului său, sinceritatea debordantă, şi i-am

zîmbit şi eu, fireşte, dispus să fac pace, eu, cel care aveam tot interesul să nu stîrnesc sensibilităţi şi mînii şi orgolii..."
„Văd că vă aflaţi în 703, că pînă la urmă..."
„Ah, dar pînă la acest pînă la urmă mai e mult, dom¬nule Varlan. V-aş sfătui să aveţi răbdare, dacă tot aţi acceptat să veniţi, oricum relatarea faptelor, o ştiţi şi dumneavoastră, nu durează cît faptele propriu-zise."
‚Aveţi vreo reclamaţie de ultimă oră, domnule Caba? Lumea aşteaptă..."
„Lumea aşteaptă, providenţiale vorbe, domnule Varlan, i-am spus agăţîndu-mă de orice cuvînt pentru a-l reţine încă lîngă mine, aţi pus degetul pe rană. Mă bucur că lumea aşteaptă şi după dumneavoastră, cum aşteaptă şi după mine. Mai ales după mine... pentru că pe dumnea¬voastră vă aşteaptă douăzeci-treizeci de pacienţi, pe cînd pe mine, tribunele ticsite pe care dumneavoastră nu le vedeţi, din păcate, decît pe micul ecran sau poate nici acolo, şi doar din întîmplare. Dacă aţi fi fost măcar o dată prezent în iureşul din tribune sau pe marginea pistei, în bătaia soarelui sau a vîntului sau a ploii, pe orice fel de vreme, măcar la unul dintre raliurile mele, atunci aţi fi ştiut exact în ce mod şi cu ce stare de spirit sînt eu aşteptat, deloc aceleaşi cu felul în care sînteţi dumneavoastră aşteptat, domnule Varlan, vă asigur. Chiar dacă tot cu sufletul la gură, însă doar de cîţiva bolnavi, răniţi, mutilaţi sau chiar muribunzi, în timp ce eu sînt aşteptat de sute de inşi."
„Concret, domnule Caba, să fim, vă rog, mai eficienţi, cu ce vă pot fi de folos acum ?"
L-am privit pe doctorul Varlan o clipă mai mult, am tăcut, i-am zîmbit duios, apoi mi-am aruncat, în sfîrşit, pătura deoparte, făcînd-o grămadă la picioare, ajutîndu-mă de piciorul valid, adică de cel drept. Şi, sub ochii lui consternaţi, mi-am desfăcut bandajul de pe gamba stingă cu cea mai mare grijă, rulînclu-l sub formă de cilindru pe măsură ce-l derulam de pe picior, aşa cum văzusem că fac asistentele de clouă ori pe zi. Nu l-am atins decît pe margini, pentru că pe întreagă lungimea lui era îmbibat nu atît cu sînge, cît cu toate dezinfectantele alea

greţoase ale lor, de culoare portocalie. Aşa, eliberată, mi-am aşezat gamba stîngă sub privirea domnului Varlan, care s-a aplecat imediat să vadă mai de-aproape ce voiam să-i arăt.
„Domnule Varlan, am spus abia atunci, nu mi-am permis pînă acum să fac de unul singur această operaţie şi nu mi-aş fi permis nici acum, dacă azi-dimineaţă, la ultima bandajare, nu mi-aş fi aruncat şi eu ochii peste braţul infirmierei dumneavoastră Aneta — o doamnă foarte dră¬guţă, de altfel - şi n-aş fi sesizat ceea ce vă invit şi pe dumneavoastră, domnule Varlan, să sesizaţi pe loc şi singur, cu ochiul liber. Nu vi se pare că fragmentul de piele, de piele proprie - sînt sigur de asta, pentru că, din fericire, apucasem să-mi văd în mîna unui sanitar bucata de piele desprinsă, salvată, nearsă, tranşată din gamba mea de ceva ascuţit înainte ca piciorul să-mi ia foc -, aşadar, nu vi se pare că acea bucată de piele proprie a fost grefată invers pe locul ei? Vedeţi şi dumneavoastră, oare, cum văd şi eu, că, aşa cum a fost ea lipită, pe înălţime, cum şi trebuia să fie lipită, a fost răsturnată, şi că baza ei se află acum în partea superioară a gambei, înghesuită în acel unghi ascuţit, în timp ce vîrful îi şade înfipt în partea de jos, unde latura mult mai mare a plăgii a rămas neacoperită? Sigur, e grefată pe acelaşi loc, dar de ce a trebuit ca ea să fie montată invers, exact invers, cînd pînă şi un ochi de copil ar fi observat că pielea nu se încadrează în spaţiul ei ? Asta numiţi dumneavoastră, domnule Varlan, operaţie estetică ? N-ar trebui mai degrabă să promovaţi, pe frontispiciul acestui sector al clinicii, înscrisul: Institutul de operaţii inestetice?"
„Cheamă-l, te rog, pe doctorul Xantus, i-a spus grăbit Varlan medicului stagiar de lîngă el. Să vină imediat! Acum însă, vă rog să mă lăsaţi pe mine, domnule Caba, să vă bandajez la loc, pînă vine asistenta."
Dar Varlan uitase să trimită după asistentă, cum uitase şj să mă mai bandajeze sau să mă acopere el însuşi. Doctorul Xantus a sosit îmbujorat. Un tip mic şi gras, cu o faţă atît de roz de parcă îşi expusese la vedere carnea vie.

„Doctorul Xantus e cel mai bun estetician al nostru", mi l-a prezentat Varlan.
„Nu mă îndoiesc."
Mi-am desprins mîna de mîna asudată care mi s-a întins şi am exersat zîmbetul cel mai cinic din lume. M-am lăsat pe spate. Xantus se aplecase peste piciorul meu, dincolo de braţul lui Varlan, care-i reproducea în şoaptă cuvînt de cuvînt ce-i spusesem. A urmat schimbul nervos de expli¬caţii, încercarea lui Xantus de a-l convinge, cu termeni pe care-i auzeam pentru întîia oară şi pe care nu i-am putut reţine, că numai aşa fusese posibilă recuperarea mea. Numai aşa. Varlan opunea rezistenţă, Xantus, la fel.
„Dacă dumneavoastră credeţi de cuviinţă, domnule director, a izbucnit Xantus iritat în cele din urmă, dar, repet, a fost soluţia cea mai bună pe care am găsit-o la ora aia, am informat-o şi pe... în fine, cum doriţi..."
„Cum doreşte pacientul, domnule coleg", l-a întrerupt Varlan apăsat şi s-a uitat, în sfîrşit, la mine. „Iată, domnule Caba, concluzia noastră. Din motive pe care ne vine greu să vi le expunem aici, în momentul grefării această poziţie a bucăţii de piele desprinsă a fost cea mai optimă pentru reuşita operaţiei. Tot ce se mai poate face acum pentru dumneavoastră depinde de dorinţa dumneavoastră. Aveţi dreptate, cicatricea care va rămîne nu va fi tocmai estetică. Aveţi dreptate. Deocamdată aşteptăm completa ei vinde¬care. După care, pentru a-i îndulci marginile, vom putea încerca, dacă asta doriţi... dacă doriţi neapărat, şi alte retuşuri, însă tot cu materialul clientului, nu ştiu dacă ştiţi şi asta, pe care de regulă îl recoltăm fie de pe fese, fie din coapsă... cum consideraţi. Sînteţi liber să decideţi. Vă stăm la dispoziţie."
Am tăcut preţ de un minut. Chirurgii nu s-au clintit nici ei.
„Care e punctul dumneavoastră de vedere? Dumnea¬voastră ce-aţi face dacă aţi fi în locul meu ?"
Mă adresasem, fireşte, doar doctorului Varlan. Directorul a rîs cu amărăciune.

„Domnule Caba, întrebarea pe care mi-aţi pus-o e ris¬cantă. în meseria mea, ea sună ca un ultimatum, iar orice răspuns ar însemna, din partea noastră, o dezertare. Nu vă pot răspunde. Şi asta, pentru că nu pot fi în locul dumnea¬voastră. Nimeni, nicicînd, domnule Caba, nu poate fi în locul nimănui, iar noi, medicii, cu atît mai puţin. Ba chiar, aş spune, condiţia noastră, de medici, exclude cu totul această probabilitate. Activitatea noastră n-ar fi posibilă dacă ne-am erija chiar şi numai pentru o fracţiune de secundă în pacienţii noştri. Dacă am fi în locul lor, am ceda noi înşine imediat, panicaţi, neajutoraţi şi neajutaţi. Expuşi. Sper că m-am făcut înţeles. Acum vă las să vă gîndiţi, să decideţi, să deliberaţi. E timpul. Şi vă rog să mă chemaţi imediat ce aveţi un răspuns. Sau să mi-l transmiteţi prin doamna Despot. După ce vă consultaţi şi cu dînsa. Oricum, doamna Despot trece zilnic pe-aici. Şi... vă mai rog ceva, a rîs destins Varlan, asta, cu titlu particular: să-mi oferiţi de pe acum o invitaţie la primul dumnea¬voastră circuit. Un loc nu în primul rîncl, ci acolo... unde spuneaţi?, cum spuneaţi?, în plin iureş, he, he, pe marginea pistei, în plină mulţime. Pe orice vreme. Aveţi dreptate, n-am fost în mijlocul suporterilor niciodată, la nici un fel de competiţie sportivă. Aş vrea să fiu, cred că mi-ar face bine, ne-ar face bine puţin aer, nu, domnule coleg Xantus?"

Ne-am despărţit în cele mai bune relaţii. Răspunsul meu a fost pe loc, negativ. De parcă l-aş fi aruncat direct „doamnei Despot". N-aveam ce le transmite prin „doamna Despot". „Doamna Despot" nu mi se arătase în persoană şi presimţeam deja că n-avea s-o mai facă vreodată. In clipa aia nici nu mai doream s-o facă. Reprobam deja modul ei „discret" de a mă proteja, prin care mă simţeam mai degrabă acoperit de dispreţ. Dar şi ajutat să muşc din fructul victimizării — complexul lui Isus —, din a cărui dulceaţă eram tot mai tentat să mă înfrupt. Am vrut eu să se întîmple ce s-a întîmplat? Şi-apoi: s-a-ntîmplat ceva? Eram eu vinovat că Davida avea de cînd o ştiu obsesia morţilor violente ? Nu-i era de-ajuns că rămăsesem în viaţă ? Deznădăjduit şi abandonat în suferinţă, n-am mai dorit

nimic, eu care abia acum, subit responsabilizat, învăţam să pierd totul. Să iert totul. Eu, care pierdusem deja. N-am mai dorit nici o reparaţie. Din fericire, carnea tînără se reface. Carnea, Carasiniu. Numai carnea. Pe lungime, aproape n-a rămas nici un semn. Doar la capete se poate vedea şi acum cum cineva, o mînă nătîngă — continui să cred a montat o bucată din făptura mea cu susul în jos. Nu mai port pantaloni scurţi, atîta tot.
Caba se opri. Avu un zîmbet indolent, difuz, aproape ironic. Dar Carasiniu nu mai voia să ia parte la el acum. Se ridică, aruncă o ultimă privire tablourilor. în acest context luxos, erau într-adevăr puse în valoare. Se îndrepta spre fereastră, cînd, din mers, observă o mică fotografie alb-negru, lipită pe un carton fixat în rama unui Brauner. Din ea surîdea, uşor din profil, o tînără cu păr drept, pînă pe umeri, prins în agrafă într-o parte, şi ochi strînşi, feriţi de lumină. Cu o mînă se proptea de un zid. Pe cealaltă o ţinea îndreptată spre aparat, cu arătătorul întins şăgalnic-ame- ninţător. Părea că nu voise să se lase fotografiată. O bluziţă elastică, fără mîneci, numai cu bretele, îi scotea în evidenţă sînii mici şi tari, umerii musculoşi, precum şi talia filiformă. Pe manşeta de jos a cartonului, Carasiniu recunoscu scrisul Davidei. „Devorează-mă! Sînt prada ta crudă!" îşi mută indignat privirea în altă parte, de parcă ar fi văzut ceva ce nu se cuvenea să vadă, ceva ce trebuia să rămînă pentru totdeauna ferit de el şi ferecat, şi nu era vina lui că n-a fost pus în gardă, că cineva nu-şi ascunsese suficient de bine acel „ceva", pe care el nici măcar nu dorise să-l vadă. Cum nu dorise să vadă nici coapsa şi şoldul şi pîntecele gol al mamei sale, Camelia, aproape inconştientă pe patul de suferinţă, pe care el i le dezvelise încercînd s-o acopere mai bine şi s-o aşeze mai comod în pernă. îşi continuă drumul grăbit.
— Aceea e fereastra lui Paul-nu-mai-ştiu-cum ? întrebă ingenuu.
Şi, cum Caba nu-i răspunse, mormăi: Z04
—E lumină la el. E acasă. Pot pleca?

Putea pleca. Raus era acasă, într-adevăr. Ar fi avut mare nevoie de Raus acum, ar fi avut acum mai mult ca oricînd nevoie ele el. Numai că Raus nu era singur. Două siluete staţionau dincolo de perdeaua lui, în dreptul ferestrei. Cu ochii la ele, Carasiniu repetă mecanic:
— Pot pleca ?
Teo Caba îşi feri faţa, aplecîndu-şi-o pe palme, şi Carasiniu gîndi că poate gazda lui încerca să evite un îndemn, o insistenţă, o amabilitate, o intenţie de mîngîiere - toate astea, pe care mai devreme le avusese pentru invitatul său, dar pe care acum le cerşea el însuşi —, o apropiere care fusese cît pe ce, dar deocamdată era mai bine să nu se producă. Nici Carasiniu nu se clinti. Unde să plece? E greu să mori şi să învii, e greu să învii şi să depăşeşti timpii morţi, să deblochezi sau să închei o discuţie, să fii în stare să consolezi sau măcar să nu spui lucruri înver¬şunate, deplasate, după ce afli că soţia ta a mai fost în braţele cuiva, nu ale lui Raus, nu, în nici un caz, în privinţa lui Raus n-avea nici o îndoială, ci chiar în braţele lui, ale celui care-ţi vorbise, şi prin ceea ce vorbise încercase să-ţi spună că n-avea de dat nici o explicaţie în plus. în braţele căruia fusese şi Davida... Davida, care-şi supraveghease iubitul îndeaproape în toate zilele acelei operaţii, refuzînd însă să-l vadă, cum refuzase să-l mai vadă (odată ce-l văzuse viu) şi de-atunci încolo, trăind separat şi îndepăr- tîndu-se tot mai mult de iubirea lor, de visele şi de planurile lor, de tot ceea ce-i legase, făcîndu-i unul al altuia pînă atunci, de tot ceea ce-şi promiseseră, de toate vorbele cu care se-alintaseră şi de toate cele cu care se jigniseră, dar mai ales de vorbele pe care ea se simţise îmboldită să i le spună atunci şi nu i le spusese, deşi i-ar fi fost mult mai simplu dacă le-ar fi spus, vorbe cu care rămăsese pentru totdeauna împovărată, ea ştiind că această nespunere împo¬vărătoare va fi preţul pe care-l va plăti deciziei de a-l părăsi tocmai cînd el îşi revenise la viaţă, numai că pentru Davida această revenire deja nu mai conta, era una tardivă, de vreme ce-l ştiuse chiar şi numai pentru o fracţiune de secundă mort, riscul

la care se expusese el fiind pentru ea prea de-ajuns să-l considere drept cea mai mare trădare, să o clatine în credinţa ei, să o întărească în convingerea că omul în care crezuse total îi scăpase din mîini, cum îi va scăpa şi în continuare, că nu poate şi nu va putea fi niciodată sigură pe el, că nu va putea dispune niciodată de ceea ce-i oferă el, adică de viaţa lui, şi ei i s-a părut dintr-odată impudic şi imatur şi inutil să-i mai şi spună toate astea. E greu. Greu de înţeles şi pentru Carasiniu. Iată de ce, îşi spuse Carasiniu, e imprudent şi să mai rămîi acum în preajma lui Caba, în preajma celui care tocmai s-a reîncărcat cu amintirea unui adevăr dureros, de care se ţinuse departe atîta amar de timp, pe care dorise atît de mult să-l mărturisească, dar nu acum şi poate nu ţie, celui căruia i-l mărturisise, mai ales nu ţie. Şi Carasiniu, care se întoarse pentru a scruta bărbatul suferind aflat dinaintea lui cu faţa în palme, dintr-odată se sugestionă atît de tare că evaziunea aceluia nu putea însemna decît regret, regret şi mînie pentru tot ceea ce-i dezvăluise, şi-i dezvăluise doar din milă şi poate din dispreţ şi înfumurare, şi numai pentru că-l ştiuse mort cu ceva vreme înainte, încît îşi dori ca întîlnirea lor să nu se fi produs niciodată. Niciodată. Sau, cel mult, să se fi menţinut ca pînă acum, la distanţă, cu toate exigenţele acelei distanţări, ale rivalităţii lor controlate.
Afectuoase. Mai ales că nu Graţia stătea acum între ei, Graţia nu mai era, oricum nu mai era, nici n-a fost, ca şi cum nici n-a fost, pentru nici unul în chip serios. între ei stătea Davida, gîndi Carasiniu. Numai Davida. Davida lui Caba, Davida lui, cum să-i spună lui Caba cît de a lui era (sau nu era) şi ce însemna ea acum pentru el? Nimeni n-ar putea înţelege. înaintea tuturor, el. Sînt multe lucruri de făcut în lumea asta, pe care nimeni nu le face, sau poate le-a făcut cineva (cineva pe nume Gina), şi altcineva le repetă chiar acum undeva, în vreun alt capăt de lume, unde noaptea nu e pe sfîrşite, ci abia începe, deşi e aceeaşi noapte, şi le face într-ascuns, fără ca nimeni s-o ştie, o femeie pîndeşte un bărbat, nu-l cunoaşte sau poate îl cunoaşte, dar nu l-a mai văzut de foarte mulţi ani, iar acum

ezită să-l oprească, să-i vorbească, să-l îmbră¬ţişeze şi să-l mîngîie, precum ar vrea, şi să-i spună, „vino cu mine, vino, te rog, vino acum, vreau acum", poate cu gîndul de a-l păstra viu, cu ea, pe viaţă, numai pentru ea, ferit de răutatea şi invidia şi nemernicia şi seducţia şi ameninţarea celorlalţi sau poate de ameninţarea morţii, sau, dimpotrivă, cu gîndul de a-l pierde mai tîrziu, omo- rîndu-l (împlinind un blestem), ea, cea care îl iubise cîndva necondiţionat şi fusese ocolită, respinsă, stigmatizată ani la rînd pentru mirosul ei de mort, iar acum se crede singura suverană pe viaţa lui... poate o face într-un fel inteligent, sufocîndu-l în somn, în refugiul lor dintr-un hotel, unde-l ademenise, şi acum, cînd tot ea dă alarma (ţipă bezmetică pe coridoare), se simte ocrotită de parcă ar fi închis o uşă în urma ei, poarta cimitirului lîngă care
locuise, dincolo de care nu mai pătrunde nimeni, nimeni n-o urmăreşte şi n-o deranjează... o tihnă criminală egalată poate doar de tihna celui ucis de mîna ei, adormit cu zîmbetul larg pe faţă în cîntecul de greieri...
La asta se gîndea Carasiniu, amorţit, cu umărul lipit de fereastra aburită, în timp ce tramvaiul în care urcase la-ntîmplare la prima oră a dimineţii mai mult ca să se încălzească urma monoton zidul dinspre est al cimitirului. Numai asta nu voise, să treacă pe lîngă cimitir! Dădu să-i întoarcă spatele, dar locul îl atrase ca un magnet. Totuşi, nu îndrăzni să-l scruteze direct, de parcă toată lumea din vagon ar fi fost la curent cu ce i se întîmplase şi-i studia acum reacţia. Tramvaiul îşi încetini şi mai mult viteza, şi el nu ştiu dacă din pricina curbei care se apropia sau anume pentru a-i înlesni lui contemplarea. Poate i se făcea un favor. Poate... Prinse fără să vrea în oglindă chipul vatmanului. Nu şi-l imaginase pînă atunci, nici nu încercase vreodată să şi-l reprezinte decît cel mult ca pe un robot, un pilot automat, o curea de transmisie, o mînă protetică înmănuşată, cineva sau ceva cu o structură mecanică, în orice caz, fără perso¬nalitate şi fizionomie, iar acum surpriza de a se şti pe mîinile unui ins atît de reuşit - tînăr, păr negru şi bogat, o expresie destinsă, favoriţi care-i

coborau ca două şireturi subţiri pînă la nivelul bărbiei, fără legătură cu micul smoc din barbă — îl decontractă şi-l înduioşă. Se scuză, îşi făcu loc, înaintă cîţiva paşi. Ar fi vrut să se apropie, să-i spună asta, să intre în vorbă, să-i mărturisească toată simpatia şi încrederea şi sentimentul de siguranţă pe care i-l dădea, să-i mulţumească pentru el şi să-i admire mai pe-ndelete îndemînarea, măiestria, dexteritatea degetelor, bordul plin de luminiţe... Se opri, se înfrînă. Poate pasagerii înşişi, puţini la ora aia, erau mult prea generoşi să-l ignore şi ei, moţăind în picioare, atîrnaţi de inele, sau în scaune, cu discreţie, prefăcîndu-se că n-ar şti nimic... Sau poate pur şi simplu nu se treziseră ca lumea, erau încă prea adormiţi sau prea obişnuiţi cu traseul, pe care nici nu-l mai sesizau, şi Carasiniu se întrebă cui îi mai spunea ceva, cu siguranţă doar celor care aveau pe cîte cineva îngropat aici, deşi oamenii se apără, se menajează, găsesc asemenea reme¬morări istovitoare din cale-afară. Cu el însă se petrecea altceva. Trăise prea de curîncl frigul, frisonul, oroarea, spaima, auzise tăcerea de dincolo, liniştea veşniciei, urechile îi vuiau încă de amintirea ei. N-ar fi zăcut el însuşi, chiar azi, cîteva ore mai tîrziu, azvîrlit în inima acestui haos dacă n-ar fi avut şansa să scape? O dată-n viaţă ai o asemenea şansă... dacă o ai... clacă o ai, n-o vei mai avea a doua oară... cum n-o avusese Graţia...

Revăzu sfîrşitul Graţiei.

8 septembrie 2006. Ziua în care Graţia a avut prima tentativă de suicid. Aceeaşi cu ziua în care a început să ia lecţii de pian, după ce abia cumpăraseră unul de la Griinberg şi-l aduseseră acasă. Pianul, care fusese o mai veche dorinţă a ei... Şi care atunci, la un an de la căsătoria lor, devenise aproape o obsesie. L-au aşezat pe colţ, în sufra¬gerie, cu coada înspre zid, astfel ca Graţia să primească lumina din stînga. Proprietarul consignaţiei îi aşteptase cu banii cîteva luni, deşi pentru exemplarul cu pricina avusese multe solicitări. Michael Griinberg (Griinberg-nepotul) lipise pe el din prima zi o bandă. „Vîndut." De cînd tînărul galerist îl obţinuse la un preţ rezonabil

de la o familie prietenă, Graţia trecuse pe la el de două ori pe săptămînă.
Se pare că-l înduioşase perseverenţa ei. Trecuse şi-n anii anteriori, clar nu i s-au oferit decît pianine, iar Graţia ţinea morţiş să aibă un Bliithner. Negru. Cum familia ei mai avusese unul. Carasiniu cunoştea în detaliu istoria familiei Garabedean, Graţia i-o spusese nu o dată. Cînd i-a părăsit pentru acel domn arhitect Protase, îmbrăcat ca un cosmo¬naut, mama ei plecase cu pian cu tot. îl încărcase pe o platformă, cu restul bagajelor, iar ea şi arhitectul dispă¬ruseră pe o motocicletă. Aida Garabedean n-a privit în urmă. Nici nu şi-a luat rămas bun de la fiică. De la fiica de opt ani pe care şi-o înstrăinase încă de cînd o născuse, chiar dacă n-o părăsise de pe-atunci. Pe care o dispreţuia cum îşi dispreţuia şi soţul, care se străduise în tot acest timp să-i ţină Graţiei şi loc de mamă. Aida nu-şi luase rămas bun de la ei. îşi luase rămas bun numai de la mătuşa Iustina. Mătuşa preferată. Dar şi preferata Graţiei. Singura lor pasiune comună. Singurul lor bun comun. Vizitele Iustinei erau unicele momente în care mama şi fiica se bucurau împreună. în cîteva rînduri, auzindu-i paşii, se priviseră chiar în ochi. Aproape îşi zîmbiseră. în afara zilelor în care îşi primea elevii, doamna Garabedean, profesoara de muzică, nu se aşeza la pian decît cînd venea Iustina. Pentru că Iustinei îi plăcea s-o asculte. îi plăcea şi Graţiei, dar pentru mamă asta nu conta. Iar Graţia o asculta doar cînd venea Iustina. O asculta pe furiş. Aida nu cînta niciodată în prezenţa ei. Nici măcar la aniversările ei. O singură dată acceptase asta, cînd Graţia împlinise şapte ani. Cu un an înainte s-o părăsească. Dar şi atunci nu pentru ea cîntase, cîntase pentru Ştefana. Ştefana o rugase. O colegă. Una dintre invitatele Graţiei. Slăbiciunea Aiclei. „Graţia mi-a spus că sînteţi o mare pianistă." Mama ezitase puţin, apoi cîntase. Pe ea, pe fiică, nici măcar n-o privise. Acum, la plecarea Aiclei, Graţia nu regreta decît pianul. La care n-a avut niciodată acces. Cînd o prindea ridicîndu-i capacul, Aida o plesnea peste mînă. La fel şi cînd se cuibărea pe pedalele lui.

Rămaşi singuri, Eric Garabedean îi promisese fiicei un pian identic. Graţia era convinsă — i-o repetase lui Carasiniu în multe rînduri - că, dacă tatăl ei ar mai fi trăit, şi-ar fi ţinut promisiunea. La şaisprezece ani însă, se pomenise orfană de tată (muzeograful fusese, cel mai probabil, victima unui sadic). Acelaşi lucru i-l promisese şi Iustina. Numai că, în absenţa Aiclei, Iustina s-a degradat treptat. Graţia era prea mică să-i poată substitui mătuşii nepoata preferată. Pînă să crească ea, Iustina ajunsese o epavă. Dăduse în patima alcoolului. Nu mai era de mult cea din poveştile Graţiei, îşi spuse Carasiniu, căruia nu-i plăcea Iustina. Cît a locuit cu Graţia, cînd auzea tîrşîitul bătrînei, el pleca de-acasă. Sărea coborînd cîte trei trepte deodată. Mai vede şi acum bărbia rozalie a mătuşii, rotundă ca un măr crescut în ovalul feţei, pendulînd la fiecare cuvînt. Ocărînd. Bastonul întins la capătul braţului ei ridicat, lovind tot ce-i ieşea în cale. „Asta stă să se prăbuşească." „Pe asta luaţi-o de-aici!" De fapt, pentru observaţiile ei n-o putea suporta Carasiniu. Veşnic avea ceva de mîrîit. Mereu găsea ceva de criticat. „Iar n-aţi curăţat terasa, tăiaţi crengile, nu vedeţi că cele tinere n-au loc să crească?, gospodarii de azi nu mai sînt ce-au fost!" îşi continua drumul bom¬bănind, tîrîndu-se pe lîngă trotuar, printre florile de nisip. Tăvălite, în urma ei micile tulpini îşi reveneau abia în două-trei zile. Carasiniu prefera s-aştepte în stradă pînă şontîcăitul ei se pierdea în sus, pe scări. îşi punea mîinile
la urechi cîncl socotea că va urma bubuitul cu bastonul în uşă. O „vedea" luînd preşul în picioare, în timp ce le trecea pragul. Aşezîndu-se pe marginea canapelei. Bîncl şi cîntînd. Acelaşi cîntec, despre apa unui rîu care curge lin. Lin, cum lină era şi chemarea iubitului. Cîntînd, gîtul Iustinei se usca şi începea să şuiere. îşi încheia repertoriul plîngînd. Se agăţa cu palmele de paharul din faţă şi plîngea. Iar cînd plîngea, pretindea să fie lăsată singură. Singură, în casa celorlalţi.
în după-amiaza nenorocirii, în acel 8 septembrie trecut, Iustina făcuse totuşi un lucru bun. Chemase salvarea la timp. Carasiniu nu era acasă. îşi lăsase soţia singură, cu

pro¬fesoara. Nu voise s-o conturbe. O găsise mătuşa, cu venele deschise, semiconştientă, prăbuşită la picioarele pianului.
După încă o jumătate de an, Iustina n-a mai salvat-o. N-a mai salvat-o nimeni. Cînd au descoperit-o era prea tîrziu. Graţia îşi crestase aceleaşi vene, exact pe urmele vechilor cicatrice.
„Acum, cînd îţi scriu - îi scrisese Graţia lui Raus, singurul cu care ţinuse legătura cînd dispăruse fără adresă timp de două săptămîni după prima tentativă de suicid - şi m-am întrerupt ca să ridic palmele de pe biroul lipit de pervazul ferestrei şi să le plimb peste sticla răcoroasă, care licăreşte în mii de luminiţe, tocmai răsare soarele. E-atît de incandescent, încît abia pot să-mi privesc cicatricele alb-rozalii de la încheieturi şi să-mi spun a nu ştiu cîta oară că am vrut şi am dat greş sau c-a fost nevoie să mă dezintegrez puţin ca să-mi pot cimenta pielea, să ridic adevărate diguri nervurilor şi tendoanelor şi dispe¬rărilor mele, ca să nu mai vreau... ori să nu mai dau greş... Nu te nelinişti, prima grijă cîncl ies din cameră este să nu uit cele două bandaje-brăţări din coral, pe care Vlacl mi le-a cumpărat, şi să hoinăresc cu aerul cel mai firesc, fără să-i privesc pe ceilalţi. Este tot ce mai fac acum..." De data asta nu mai dăduse greş. Se crestase cu folos. Se întîmpla în acest februarie, în 15 - îşi rememoră a mia oară Carasiniu -, în urmă cu cinci luni, o zi de joi. Se mutilase în muzeu, sala unsprezece, sub acelaşi tablou al lui Pallady, sub care-i fusese ucis tatăl. Mort, chipul ei semăna cu al tatălui. Carasiniu văzuse fotografia lui Eric Garabedean în ziare. Pe-atunci el încă nu lucra la muzeu. Totuşi, şi-l amintea foarte bine, cum îşi amintea şi omorul care-l impresionase profund. Nu conta pe ce traiecte li se scursese sîngele, că al tatălui ţîşnise, spumos, din gît (o ştia de la Raus), iar al fiicei, suplu, din braţe. Moartea le fusese la fel de sigură, suspensia morţii la fel de prezentă în aerul clin jur. Graţia vorbise nu o dată despre acea „adiere a morţii de după moarte", pe care a reperat-o ea lîngă cadavrul tatălui. Se ivise de undeva, dintre omoplaţi, o înfăşurase peste umeri şi coate ca o eşarfă aspră, care înţeapă, apoi urcase

înspre gît, aproape strangulînd-o. Fusese clipa în care Graţia căzuse grămadă. Cînd a trezit-o Raus, adierea dispăruse. Dispăruse şi tatăl. Era ea însăşi întinsă în altă parte şi n-avea să-l mai vadă. „Suspensia morţii..." Atunci, cînd îi povestise Graţia, Carasiniu o ironizase. Acum însă, chemat de urgenţă în sala unsprezece (doar lui i se per¬misese să se apropie, şi doar la cîţiva paşi distanţă), cînd a ajuns lîngă ea, a simţit şi el o mişcare suspectă a aerului, pe care n-o mai sesizase niciodată. Acolo, unde uşile exte¬rioare sînt mult prea departe şi ferestrele arareori deschise. Acolo, unde prea mult curent, uscăciunea excesivă, care contractă pînza, şi umezeala excesivă, care o relaxează, pot dăuna vopselelor. Acolo, unde microclimatul e foarte riguros
controlat, uncie aparatura ele înregistrare a temperaturii şi umidităţii funcţionează impecabil. Se oprise, îngenunchease şi rămăsese nemişcat, în timp ce toţi ceilalţi — medici, poliţişti, procuror, criminalişti — îi aşteptau reacţia. Iar reacţia lui a fost doar aceea cle-a privi nedumerit în jur (îşi ridicase capul) să dibuiască sursa adierii pe care o detecta şi el atunci şi care părea că vălureşte şi rochia femeii lui Pallady, iar negăsind-o, şoptise cutremurat, pentru sine, „adierea de după moarte a morţii". Ea trebuia să fie! Graţia avusese dreptate. A trebuit să-şi scuture capul pentru ca adierea aceea să nu-l ia de pe picioare, să nu-l suspende şi pe el în aer. Se pomenise repus în genunchi ele un braţ ferm, bărbătesc. Apoi se uitase fascinat la tălpile Graţiei, care înţepenise în şezut, cu spatele rezemat de perete. Cineva o descălţase, sau poate ea singură, cizmele îi erau aliniate sub fereastră, dincolo de balta de sînge. Tălpi de păpuşă, cum i le alinta el, peste care el însuşi îi trăsese în dimineaţa aia şosetele (verzi), Graţia i-o ceruse, spre nedu¬merirea lui, rîsese şi—1 sărutase după ureche, rugîndu-l s-o încalţe. Iar el se chinuise puţin, nu ştia să tragă şosete peste tălpile unei femei... nu mai făcuse asta, o gîdilase, ea se zbătuse şi căzuse pe spate, lovindu-i bărbia cu genunchii, rîsese. Şi n-avea nici o grabă. Rîsese cu poftă. Cu spasm. Şi nici o grabă. Parcă mai rîdea şi-acum prin pliul

învineţit care cobora oblic de sub nara stîngă înspre gură, şi prin pelicula albă de sare ele deasupra buzelor, şi prin pleoapele sîngerii şi umflate (pleoapele femeii elin tablou), ca ale unui nou-născut, şi prin capul pe-o parte (înfundat în umeri, fără gît), şi prin pielea bărbiei, surprin¬zător de flască, revărsată peste clavicula dreaptă. Rîdea şi prin nasul alungit, tras ca cle-o frînghie în jos sau ca de-o biluţă, clin cele pe care şi le aplică puberii pe buze, pe limbă şi sprinceană. Rîdea şi prin firele de păr lipite între cutele obrajilor, şi prin expresia ursuză, acel amestec de trufie şi amărăciune pe care Carasiniu i-l citise nu o dată pe chip. Şi mai ales prin sîngele pe care-l lăsase să curgă generos la picioare. La picioarele ei, la picioarele lui, la picioarele femeii din fotoliul verde, la picioarele tuturor, ca şi cum şi-ar fi trăit viaţa risipind mereu şi necumpătat tot ce avea. Şi fără nici o grabă.
Înmormîntarea a avut loc pe 20 februarie, cu o întîrziere de trei zile datorată anchetei, una destul de expediată, avînd în vedere antecedentul defunctei (cu doar o jumătate de an în urmă) în materie de suicid. A fost o zi neobişnuit de însorită pentru acea lună a iernii, deşi deloc caldă, şi Carasiniu, care se-nscrisese în cortegiu printre ultimii, alegînd vecinătatea cîtorva colegi care îl înghiţiră imediat, cum le ceruse, mascîndu-l, fugind de-ai lui după ce-i prevenise, s-a oprit destul de departe de groapă, nevrînd să mai audă şi să mai vadă nimic, tot ce fusese de văzut văzuse, mai ales tălpile Graţiei şi sîngele care încetase să curgă, sau poate nu. Era timpul să-i lase şi pe alţii în faţă (Iustina şi verişorii, Carola şi tatăl lui, rucle, colegi mai vechi şi vecini de-ai Graţiei). De-aici încolo încercase să se detaşeze complet, cocoţat pe-o movilă şi privind pe deasupra tuturor, găsind unicul mod de-a supravieţui momentului, acela de-a se pune în pielea ochiului de peşte mort pe care-l văzuse odată pe plajă, la mare, un ochi mort, dar încă deschis şi sticlind, privind fix la tot ce se petrece (totuşi mort), clînd celor din jur senzaţia că sînt supravegheaţi. La fel ca în alte situaţii greu de depăşit, îşi supraveghease şi el atunci, la mare, prietenii, preocupaţi cu

toţii să ridice un cort uriaş, cortul lor, iar el nu contribuise cu nimic (cum nu contribuise nici acum, la înmormîntarea Graţiei). Tulburat de cît de obişnuiţi păreau ceilalţi s-o facă, formînd o echipă coerentă, fără ca atribuţiile să li se încalece, fiecare ştiind exact ce are de făcut, stăpînind la fel de bine şi rolul celuilalt, ca şi cum l-ar putea prelua în orice clipă, şi fără o vorbă. Robotind ca furnicile. Bătătorind pămîntul cu tălpile goale pe-o rază de cîţiva metri, aplecîndu-şi cape¬tele şi trunchiurile ca ale culegătorilor de sfeclă, bătînd piroane şi răsucindu-şi degetele, strîngîncl şnururi, tîrînd şi înfăşurînd cabluri şi pînze, înălţînd pe încetul cortul, şi totul în cea mai mare tăcere, nimeni de nimeni împiedi- cîndu-se, un gest după altul, întreg ritualul săvîrşit cu logică şi măiestrie, semn că, în situaţii diferite, o făcuseră şi-n alte dăţi, poate cu alţii. încheind construcţia ivită din neant pe plaja pustie. Natura e învinsă. Hazardul învins. Cortul ridicat. Adăpostul ridicat. Cum era şi adăpostul Graţiei de-acum. Omul preistoric cuibărit iarăşi în peşteră, apărat de soare şi de vînt, de ploaie şi gîze, de tîrîtoare veninoase şi păsări de pradă ţipătoare.
Cu ţipăt, Iustina căzuse în genunchi. Fusese ridicată imediat de Caba, era şi el acolo, în spatele familiei, ce căuta acolo Teodor Caba? Şi, întrebîndu-se, Carasiniu îşi concentrase toată atenţia asupra avocatului, campion de curse în urmă cu mulţi ani, iubitul Davidei, acum scuturîn- du-şi poalele mantoului croit dintr-un caşmir verde-închis, pe care el singur călcase, aplecîndu-se după Iustina. Apoi Caba se redresase, o lăsase pe bătrînă în seama nepoţilor, îşi legase la loc fularul negru din mătase şi continuase să-şi ţină, cum probabil şi le-a ţinut în tot timpul slujbei, braţele încrucişate în faţă, înlănţuite ele coate, aşa cum obişnuiesc să şi le ţină bărbaţii zeflemitori, înălţînclu-se pe vîrfuri şi lăsîndu-se iar pe călcîie, cîncl stau în picioare. Carasiniu îl văzuse pentru prima oară atît de aproape, de pe movila lui, un ins înalt şi slab, şaten, păr semiinelat din pricina tunsorii foarte scurte, faţă prelungă, ochi încercănaţi şi verzi, un nas drept şi buze groase, puternic răsfrînte, atît de răsfrînte, încît păreau permanent

întredeschise şi încor¬date în încercarea de-a se aduna pînă a nu atrage atenţia. O asemenea fizionomie - îşi aminti Carasiniu că gîndise -, lesne de refăcut într-un portret-robot al unui infractor, trebuie că-l făcuse conştient şi pe Caba că e foarte „expus" şi-l pusese în gardă, deşi nu era cazul. îl zărise şi el pe Carasiniu şi se răsucise fixîndu-l atent, incomodat, ca şi cum ar fi descoperit pe movila aia un fotograf nedorit sau o cameră de luat vederi ascunsă, şi privise direct în „aparat" (numai asta n-a vrut), ştiind că e chiar atunci „filmat" şi nu se mai poate opune. Privise direct spre Carasiniu. O privire de jos şi dintr-o parte, aruncată cu vinovăţie şi iritare (îi făcuse lui Carasiniu impresia), cu un tremur al umărului şi un spasm al muşchiului de sub orbită, o expresie atît de specifică şi care-i scapă de sub control doar violatorului (sau hoţului sau ucigaşului), surprins de aparat. O privire îmblînzită însă rapid, evoluînd spre calm şi consimţămînt, şi cerînd clemenţă. Clemenţă ceruse privirea lui Caba, care se încăpăţînase şi ea să persiste asupra lui Carasiniu, vinovată şi-n acelaşi timp mustrătoare, părînd adresată cuiva căruia îi e datoare cu ceva de mult. De mult... Davida, gîndise Carasiniu (care greşea şi nu greşea), Davida şi numai ea e pricina acestui schimb de priviri lungi, nesfîrşit de lungi, care continuase între ei mult şi după plecarea celorlalţi, în cimitir mai rămînînd doar el şi Caba. Şi groparii. Se priviseră de la distanţă, amîndoi nemişcaţi, în tăcere, Carasiniu ar fi vrut să plece şi n-ar fi vrut, pentru că acum se înţelegeau perfect prin singurele vorbe care s-ar fi putut spune într-o asemenea împrejurare, clar nu s-au spus, nu s-au spus atunci, cum nu s-au spus niciodată, „oricum nu mă poţi... nu te mai pot ajuta cu nimic".
Graţia... Graţia nu mai era. Nu mai era. Carasiniu se întristă, se lăsă să cadă într-un scaun. Zdruncinat şi asurzit de uruitul vehiculului, se gîndi acum la sine. Făptuise el însuşi ceva nefiresc, mult prea nefiresc, şi se temea deja că va plăti. Sigur va plăti! Lăsase în urmă moartea şi de-acum ea îi va sta pururi în faţă.
Pururi ?! Chiar n-avea nici o ieşire ?

încercă să se îmbărbăteze, încercă să-şi facă planuri. îşi luă multe angajamente. Întîi şi-ntîi... întîi şi-ntîi va trăi! La fel ca acum, n-o să mai doarmă. N-o să mai doarmă noaptea... n-o să mai doarmă în nici o noapte, n-o să mai doarmă în nici o noapte, cît o trăi! E prea riscant. N-o să mai doarmă decît ziua. Noaptea o să pîndească. O să-şi pîndească moartea, doar n-o să se mai lase surprins de ea, n-o să mai treacă prin ce-a trecut... Tot noaptea va lucra. Se va întoarce la muzeu, va trebui să se-ntoarcă, se va întoarce neapărat, va trebui să-i lămurească, de la el vor aña toţi, şi Raus şi ceilalţi, de la el vor aña. Că noaptea e-o simplă convenţie şi ziua e-o simplă convenţie, aşa că va lucra numai noaptea. Nu ziua, în văzul tuturor, ci noaptea, da, noaptea e cel mai bine, pentru că numai atunci va putea lucra nestingherit şi-şi va putea ticlui nestingherit proiectul cu care-şi va retrage lucrările să le refacă. Un proiect discret şi susţinut şi amplu, pentru care va lucra noapte de noapte pînă în zori, cîncl în sfîrşit va pleca să se culce... în afară de ziua de vineri, fireşte, pentru că vinerea... vinerea... fireşte... da, vinerea...

Sări jos la prima staţie. Cum de nu se gînclise din prima clipă? Şi doar e vineri!

Cînd se năpusti prin laterala Hotelului Majestic, gîfîia ca un infractor nătîng. începător. De data asta nimeri într-o nişă pe care n-o ştia, probabil uitată, oricum ruşinos lăsată la vedere, nu exista nici o oprelişte, vreun lacăt sau vreo bară de fier, un zăvor sau măcar un înscris cît de cît, un avertisment improvizat, accesul-oprit, pericol-de-electro- cutare, pericol-de-moarte, intrarea-străinilor-strict-oprită, nimic nu masca movila aia jalnică, plină de deşeuri, mirosind a mucegai, o movilă de scînduri şi uşi din lemn sau metal, de vase şi bazine de closet, robineţi şi chiuvete pe alocuri ruginite sau sparte, plase de sîrmă, grilaje şi arcuri, curburi de lavoare şi cioburi de oglinzi. Ici-colo răzbăteau litere, fragmente de anunţuri, sloganuri deşucheate şi oferte de „livrare" a sexului oral la domiciliu, numere de telefon, desene obscene cu îmbunătăţiri ulterioare, care le accen¬tuaseră şi le înviorase coloritul (sexele, cu

predilecţie, în roşu şi verde, dar domina roşul), simboluri aţîţătoare, îngroşate cu toată vehemenţa unei mîini lipsite şi pofti¬cioase. Se opri amuzat. Un soare carmin prăbuşit pe-o rînă domina întreaga structură, asta-i părură mai întîi acele limbi pictate pe o uşă, alungite ca nişte săgeţi, orientate în formă de raze înspre aceeaşi ţintă, clitorisul falnic al unei despicături haşurate de amatorii de graffiti. Punctul de conjuncţie a limbilor îţi lua ochii de la distanţă, cu siguranţă cineva trecuse pe-acolo mult înaintea lui, salvase lucrarea dintre ruine, o „restaurase", se căţărase pe grămada de vechituri şi o scosese la suprafaţă, prea neruşinat era expusă, nu puteai să n-o vezi şi dacă ţi-ai fi aruncat ochii doar o clipă, o „operă de artă" a cărei agonie trebuia prelungită în beneficiul amatorilor, în acel purgatoriu, înainte ca maldărul să fie deversat cu totul în ghenă. Şi el, Carasiniu, care fugise de aerul irespirabil al morţii... Pri¬veliştea depozitului de care se-mpiedică, amestecată cu căldura dinăuntru, îi întoarse stomacul pe dos şi se grăbi să iasă în fugă prin aripa din spate, să revină dinaintea faţadei. Dădu ocol clădirii pe terasamentul suspendat la nivelul treptei celei mai de sus a intrării. La cîteva geamuri luminate cle la mezanin zumzăia încă eterna petrecere a fiecărei nopţi de weekend, pe care o ghici pe sfîrşite, cu muzica de café-concert specifică orelor dimineţii. Văzu totuşi încă multe perechi agonizînd în dans, mai ales bărbaţii devitalizaţi, vlăguiţi de nesomn sau beţi, sau şi una şi alta, cu trupurile înlănţuite în blues, obosiţi de salturile de peste noapte, încă excitaţi şi încinşi, şi socoti că erau acele minute finale în care dansul împrumută chiar apatia şi legănarea unui act sexual prelungit, pe care cîteva perechi retrase în întuneric probabil şi începuseră să-l consume, proptite de un cot al peretelui sau comod, în văzul lumii, pe scaun, ea cu funduleţul cuibărit în poala lui, el cu unduiri lipicioase de pîntece... Trebui să facă un salt amplu să aterizeze pe trotuar, la baza scărilor, în spatele căruciorului rulant.

Vede totul cît se poate de limpede şi acum. La ora nouă. După aproape două ore.
Imediat ce l-a simţit, Davicla şi-a întins un braţ în lături cu palma în sus şi-şi forfeca degetele mărunt, cu nerăbdare, cum făcea ori de cîte ori îşi semnala el prezenţa, era felul ei de a saluta şi de a-l chema, era chiar ziua lor, aşa se nimerise. Carasiniu apucase să afle asta în lungul său drum de o noapte, apucase să afle de la Gina că era o dimineaţă de vineri această dimineaţă de 20 iulie 2007, cînd ceasul hotelului arăta şapte şi unsprezece, oră la care sosise el, iar Davida îşi începuse deja plimbarea matinală. O vineri ca toate vinerile în care ei doi obişnuiau să se întîlnească şi-n care Davida se lăsa curtată de el, curtată şi atît, dată fiind diferenţa de vîrstă, un capriciu, mai bine zis un drept pe care ea şi-l proclamase de trei ani încoace din cochetărie, şi el marşase din primul moment fără să gîn- clească prea mult, iar acum reflexul nu mai putea fi de nici o parte controlat. Nici stopat.
Poate Davida chiar nu aflase nimic de moartea lui, nu-i spusese nimeni (cum voise Caba) sau i se spusese, dar ea refuzase să audă, să creadă, să înţeleagă, se comporta firesc, îl aştepta, iar el alergase, însă fără s-o atingă cum o atingea de obicei, cînd trebuia să-i prindă palma (de data asta intenţionat nu i-a prins-o), să i-o reţină pînă ce avea să-i simtă fibrele tremurînde, să i-o întoarcă cu faţa-n jos, şi abia pe urmă să i-o elibereze, ăsta era ritualul. Se apleca să i-o sărute pe încheietură (de data asta intenţionat nu i-a sărutat-o), îi urmărea goliciunea braţului pe sub eşarfă pînă în marginea mînecii scurte, i-l netezea într-o singură direcţie, de jos în sus, o atingere ca o ştergere uşoară, un simulacru de masaj relaxant înaintea masajului propriu-zis, la care însă el nu mai avea acces. Toate astea le făcuse nu o dată, el cu ea (nu şi acum, n-apucase), în tatonări venele ei se învîrtoşau spontan ca nişte canale înfundate, cu depunerile şi denivelările la vedere, Carasiniu nu fusese niciodată zgîrcit cu asemenea gesturi şi n-ar fi fost nici astăzi, perversiunea de care era mîndru, pentru că era deopotrivă şi a lui, nu numai că n-o

destăinuise nimănui, clar nu-şi îngăduise să o asume şi să o conştientizeze prea în profunzime nici el însuşi în singurătate, vraja s-ar fi spart, ceva s-ar fi rupt în această relaţie a lor, unică în felul ei, în care nici unul nu voia să dezamăgească şi de la care nici unul nu spera mai mult. Nu putea spera mai mult. Uneori el absenta, e-adevărat, două-trei săptămîni, cînd, după moartea Graţiei, de cinci luni încoace, se întîlnea cu femeile lui, sau nu se întîlnea, doar voia să lase impresia asta, pentru că simţea pur şi simplu un dezgust spontan de sine şi de ea, de Davida, mai ales de ea, de braţul şi de senzorii ei atît de prezenţi atunci cînd orice altă formă de apropiere le era interzisă prin vulgaritate... Şi, cu toate că nu-i reproşa nimic niciodată, cînd se revedeau după aceste absenţe îndelungate, Davida se păstra totuşi mai rece în primele minute, un prag egoist instinctiv pe care pînă şi ei îi era greu să-l mascheze, după care redevenea nonşalantă, redevenea tactul desăvîrşit. Carasiniu ştia pas cu pas ce-ar fi urmat în dimineaţa asta dacă n-ar fi fost explozia... dacă n-ar fi fost acumularea de gaz din subsol, scînteia, scînteia nevinovată aprinsă nu se ştie de cine, explozia. Apropiindu-se şi întinzîndu-se să-i ia mîna, nu i-a luat-o, doar a spus, „nu mă atingeţi, Davida, astăzi nu. Astăzi nu". Ce era să-i spună mai mult? Ce să-i spună ?! Aşa i se păru lui onest, să n-o atingă şi să nu se lase nici el atins atunci, sub nici o formă atunci, urma să afle şi ea totul foarte curînd, cum murise el şi înviase, n-avea cum să nu afle, şi nu putea să n-o prevină. Dacă nu aflase deja. Poate aflase. Aflase de moartea lui şi cu toate astea n-a făcut nimic să-l caute, preocupată clintr-odată numai de moartea ei, de sfîrşitul pe care poate urma să şi-l pregătească cu migală sieşi, cine ştie dacă nu disperată de moartea lui. Dacă ştia de moartea lui. Sau poate tot ce dorise fusese să curme într-un fel petrecerea acelor tineri nesăbuiţi pe care-i găzduia, care mereu îi aminteau de nefericirea ei, e indecent să petreci în localul cuiva care şi-a pierdut iubirea în tinereţe şi i-a îndurat absenţa şi a suferit atîţia zeci de ani, dar acum gata, totul are o sca¬denţă, un sfîrşit... Sau poate nu pentru ea ar fi plănuit

totul. Nu aflase nimic de el, ceilalţi o menajaseră, n-o înştiinţase nimeni (cum voise Caba), şi tocmai în această dimineaţă de vineri, 20 iulie, Davida pusese şi ea la cale chiar moartea lui, a lui Carasiniu, restauratorul de artă şi un biet rugbist în timpul liber, începător şi amator, căruia Davida îi ceruse permisiunea să asiste de cîteva ori la meciuri, tînărul care-i amintea cel mai bine de Teodor Caba, sportivul, şi pe care poate de asta îl şi păstra în preajmă, chiar dacă el nu avea anvergura celuilalt. A lui Caba. Poate pe el ar fi vrut să-l piardă, numai pe el, sau şi pe el odată cu ea, mintea ei rătăcită şi obosită intenţionase poate să refacă prin moartea lor o moarte comună, însă a ei şi a celuilalt, a lui Teodor - cu care se iubise dezlănţuit la treizeci de ani cu acel jurămînt, pînă-la-moarte sau nici-moartea-nu-ne-va-mai-despărţi —, o moarte care nu trebuia să rămînă sub nici un chip la jumătate, un act justiţiar care se cerea în sfîrşit încheiat. Oricum, în toate cazurile astea, fabulate de Carasiniu, aşa i se păru lui corect, să spună, şi a mai spus, s-a grăbit să spună, „să plecăm la lac, încă nu e nimeni, sîntem singuri, veniţi la lac cu mine, Davicla?, mi-ar face bine să văd lacul". Ceea ce era adevărat. Ieşise de puţine ore clin moarte şi avea un chef nebun să vadă lacul. Să se scufunde. Să se spele de tot, de mirosul şi de aşternutul mortuar şi de pomezile lui, de tot ce-aflase de curînd şi nu ştiuse, de trecutul Davidei şi al lui Caba, de Graţia, de propriul trecut şi de viaţa lui. De povestea pe care o auzise şi care parcă i se întîmpla altcuiva, nu lui, în nici un caz. Nu lui. Să se spele de trecutul şi mai ales de moartea lui. „Mi-ar face bine să văd lacul." Şi Davida a aplaudat încîntată, atît apucase după ce-l privise pentru prima oară abia acum din cap pînă-n picioare şi-l întrebase, „dar ce-i cu hainele astea şi ce-i cu tine, aşa, pudrat, ce nostim eşti", şi n-a mai aşteptat nici un răspuns, a rîs mai întîi cu poftă ca de-o toană, ca de-un dichis, ca de-o excentricitate a lui pregătită anume pentru ea, apoi a continuat să aplaude aşa cum o făcea numai ea, cu ambele braţe ridicate lîngă urechea stîngă, ca într-un dans. Carasiniu mai văzuse asta. Fuseseră

împreună la teatru odată, Davida îl invitase, loja şapte, stînga, se juca Arrabal, şi numai mîinile ei i-au atras atenţia. A fost atît de fascinat, încît ar fi vrut ca toate privirile să se întoarcă spre ea, astfel că, atunci cînd soţii Nazar (compozitorul, cu soţia) au ridicat capul şi au salutat-o din sală şi au întîrziat cu privirea interogativ asupra lui, iar Davida s-a întins şi i-a manevrat lui maxilarul cu palma ei delicată să-i indice locul de pe care fuseseră reperaţi, el tocmai îi ghicise trupul firav în semiobscuritate şi binecuvînta semiobscuritatea în care imperfecţiunile se estompează şi lasă la iveală esenţa... Iar trupul ei era fără îndoială o esenţă încă în plină formă. I-l dorea. Numai debarasat de cruzimea luminii se dezvelea în splendoarea pe care o atinsese cu siguranţă în tinereţe. Trupul Davidei... N-o dorea pe Davida cea de acum, nu, îi era de-ajuns să-i presupună carnea lascivă, fesele molatice, lăsate, coapsele ridate, spinarea murată ca o rufă încărcată de apă, falduri, numai falduri... degetele de la picioare chircite, unghiile intrate în carne, bătăturile sau acele noduri laterale pe care le vezi pe stradă prin sandalele deformate ale femeilor în vîrstă. Pe-ale ei nu le văzuse, piciorul gol e semnul vulgarităţii, şi Davida ştia asta. O dorea pe Davida, cea de odinioară. Pe care n-o cunoscuse. Pe care o cunoscuse şi o iubise Teo Caba. Intîmplător. înaintea lui. Pe care ar fi vrut s-o fi cunoscut şi el. Davida, tînăra pe care el n-o cunoscuse, dar pe care o iubise de pe-atunci, chiar dacă el nici nu se născuse încă, tînăra pe care, e tot mai convins, o iubise de cînd lumea, de vreme ce-o iubea şi acum, şi a cărei vibraţie i se sugera mai ales în asemenea momente, de confuzie, cînd tinereţea ei, care se săvîrşise (fără a se săvîrşi de fapt) în alt timp, timpul ei şi al lui Caba, se prelungea şi interfera tinereţea altor femei, a Ginei, şi a Iuliei, şi a Graţiei, dintre care una, cea a Graţiei, deja s-a săvîrşit. Tînăra Davida la care el, Vlad (prins el însuşi în această fotografie mişcată a timpului care nu porneşte şi nu ajunge nicăieri, care nici nu cheamă, nici nu alungă), se grăbea să revină peste o săptămînă, să o vadă la lumina zilei în toată decrepitudinea, să se vindece de orice tentaţie...

Dacă n-ar fi fost explozia... Şi nu doar explozia, dar chiar şi numai ziua de azi, care a urmat învierii lui, această dimineaţă de vineri, 20 iulie, cînd îl obseda duhoarea lui de mort, de mort spălat, e-adevărat, dar nu şi a unui înviat din morţi spălat, pentru că tot n-apucase să se spele, încă nu, şi de asta nici nu dorea să se lase atins ele nici o femeie (în afara Ginei, care mirosea ea însăşi a mort), cu atît mai mult de ea, de Davida (Davida lui), şi cînd atît i-a spus, şi mai departe atît au sugerat buzele lui: „nu mă atingeţi, nu mă atingeţi, Davida". „E miros de cadavre, iubito."
Ştia ce-ar fi urmat dacă s-ar fi atins, mereu era la fel. Davida şi-ar fi scuturat deodată capul şi şi-ar fi retras mîna, ar fi trebuit chiar s-o smucească puţin ca să şi-o poată recupera, pe cînd el nici n-ar fi îndrăznit să o privească pentru ceea ce se petrecea atunci între ei, vinovat, palpabil şi carnal. Carnal. Pentru ceea ce nu se petrecea. Pentru ceea ce se petrecea între ei, doi adulţi concesivi cu slăbi¬ciunile lor. De trei ani încoace. Nu îndeajuns de concesivi cum ar fi fost dacă ar fi ştiut amîndoi de la început cine vor fi ei foarte curînd, peste cinci minute, nici unul însă n-o ştia pe-atunci, cum nici el nu ştiuse nici măcar cu o săptămînă în urmă ce avea să fie el în această zi de vineri, cînd va reveni în lume, un mort şi-un înviat din moarte, era ultimul lucru la care s-ar fi gîndit, că l-ar fi putut paşte o moarte clinică, ceva atît de nefiresc şi de rar, un caz la nu ştiu cîte mii de morţi, presupune. Nimic nu-i prevestise asta, c-ar putea muri cu zile la douăzeci şi şapte de ani, nimic nu-l avertizase, n-avusese nici un semnal, cît de mic, şi chiar dac-ar fi avut vreunul, o deficienţă a inimii, o malformaţie, o insuficienţă respiratorie de care să fi ştiut, un viciu de fond al unui organ vital sau ceva de genul ăsta, poate ceva congenital, totul s-ar fi asimilat gradat în conştiinţa lui şi, în aşteptarea scadenţei, una mereu amînată, panica s-ar fi atenuat şi ea cu timpul, pericolul ar fi devenit ceva fictiv, evanescent sau stupid, cum ne apare orice pericol la tinereţe, şi apoi s-ar fi conturat ca posibil, da, dar undeva, într-un viitor tot mai îndepărtat, peste zeci de ani, sau ani oricum, clar nu

luni, nu zile, dar nu anul ăsta, nu acum, acum nu, nu astăzi. încă nu... Altă dată.
Şi totuşi, dezastrul (deşi alt dezastru) s-a produs astăzi, în dimineaţa în care, la şapte ore după ce el scăpase din moarte, fuseseră din nou alături ei doi, Davida şi Vlad. El, mortul abia sculat clin morţi, atît ele proaspăt descleiat, încît crede că încă puţea a mort, şi ea, Davida Despot, care urma să moară peste nici cinci minute în această explozie, fără să fi avut nici cea mai vagă presimţire că va muri la cincizeci şi şapte de ani şi fără să fi aflat vreodată nici de moartea lui, ratată, de dinaintea morţii ei.
Ce noroc că o cunoscuse pe Davida înainte de toată grozăvia asta. Pentru că ar fi putut muri (cum şi murise cu două zile în urmă şi înviase astăzi) fără să fi întîlnit senectutea, la asta se gîndea Carasiniu pentru prima oară atunci, abia sosit lîngă Davida, cît ea era încă vie, chiar înainte de-a se-ntîmpla nenorocirea (nenorocirea Davidei, moartea Davidei, pe care nici atît n-o prevăzuse), chiar înainte de-a fi fost azvîrlit şi el de suflul exploziei şi acoperit şi redus la starea de inconştienţă pentru cîteva secunde. Numai pentru cîteva secunde. încă o dată, a doua oară în decursul a nici trei zile.
La asta se gîndea Carasiniu, înainte ca Davida să fi fost prinsă sub drugul de beton: la bătrîneţea lui. Gîndea că, dacă ar fi fost mort cu adevărat în noaptea asta, braţele şi epiderma i-ar fi fost condamnate la tinereţe veşnică în moarte, şi să nu atingi bătrîneţea e cea mai cruntă pedeapsă. Asta voise poate să-i sugereze Davida ele trei ani încoace, de cînd continuaseră să se-ntîlnească, asta ar putea fi tot ce dorise ea de la el, asta şi nimic mai mult: să-l pună în gardă că şi lui îi trece vremea, că bătrîneţea e foarte aproape, periculos de aproape de tinereţe, în timp ce tinerii nu-şi dau seama sau refuză să priceapă sau chiar refuză să-şi atingă bătrîneţea, făcînd totul să sfîrşească mai devreme (cineva pe nume Graţia), şi să nu atingi bătrî¬neţea e cea mai cruntă pedeapsă... Şi mai voise să-i sugereze că o femeie trecută bine de cincizeci, aşa cum e ea, nu trebuie nici sfidată, nici dispreţuită, nici compătimită, nici

răsfăţată ca un copil sau susţinută ca un copil neputincios — chiar dacă de cîteva luni se servea şi de acel cărucior în urma fracturii de şold nevindecate complet -, nici uitată, nici tratată cu excese de efuziune (excesele îndrăgostitului care nu ştie că e îndrăgostit), nici neglijată, nici tolerată cu solicitudine sumbră, nici îndemnată să moară mai curînd, nici ajutată să facă asta (se cunosc, există modalităţi ascunse de-a grăbi sfîrşitul unui bătrîn), nici asistată în depresii, nici consiliată mai mult clecît trebuie în ele pentru a-şi păstra o stare bună de spirit, nici sufocată cu atenţii, ci doar lăsată în propriul ritm şi mod de înţelegere a vieţii, unul firesc, chiar dacă uneori rigid, chiar dacă vinovat, pe care nimeni nu are dreptul să i-l judece, în care nimeni nu are voie să se amestece, aşa cum nici bătrînii nu trebuie să se amestece în greşelile tinerilor... asta voise poate să-i spună de trei ani încoace Davida, cu siguranţă acest truism fermecător şi înduioşător de vechi: fiecare vîrstă îşi are grandorile şi neputinţele ei, triumfurile şi căderile ei, şi ele trebuie trăite ca atare, cu gravitate sau demnitate sau entuziasm, după cum simte fiecare, sau şi cu gravitate, şi cu demnitate, şi cu entuziasm, dar oricum pînă la capăt. Pînă la capăt. Şi revăzînd-o astăzi, tocmai astăzi, înaintea exploziei, fără să aibă nici cel mai vag presentiment,
Carasiniu înţelese şi mai bine că Davida urma să-i mai vorbească despre multe altele, că avertismentele ei îl vor ocroti pe termen lung, cum îl ocrotiseră mereu de trei ani încoace, înţelese că prin ea ar putea fi prevenit de nemer¬niciile şi umilinţele şi binefacerile unei vîrste pînâ la care nu se încumetă prea mulţi să ajungă. După cum înţelese şi că omul căruia una ca Davida îi făcea favoarea să-i vor¬bească, în faţa căruia ea acceptase şi chiar aşteptase să se dea în vileag, trebuia să fie unul special, să aibă el însuşi dintru început în ochii ei o capacitate de nepreţuit: aceea de a se pune nu doar în serviciul alinturilor ei, dar şi în cel al excedentului ei de imperfecţiune şi teamă, de anxietate şi vinovăţie şi îndoială. Să aibă el însuşi o vanitate suficient de domolită şi abilă, care să se plieze vanităţii ei obosite, pentru

ca atingerea afectelor lor reciproc încurajatoare să funcţioneze în continuare, să nu se deterioreze, să nu se sfîrşească, să dureze... Să dureze. Aşa gîndea Carasiniu. Erau însă şi lucruri despre care ştia, simţea că Davida păstrase anume tăcerea chiar şi dinaintea lui sau mai ales dinaintea lui. Uneori se oprea brusc din vorbit, ridica ochii şi—1 privea speriată, ele parcă n-ar fi ştiut ce căuta el lîngă ea, acolo, şi cine e, şi de unde răsărise, un refuz de-a gîndi sau de a-şi mai irosi forţele pe aceleaşi scrupule, pe acelaşi raţionament despre care ştia că nu va înceta să revină pentru că niciodată nu l-a dus şi nu-l va putea duce pînă la capăt, n-a avut şi nu va avea curajul, într-atît e faţa acelui raţionament de întunecată. Alteori făcea o pauză inexpli¬cabil de lungă între două fraze, poate o aducere-aminte sau o aşteptare vinovată care-o stăpîneau, lucruri de tinereţe probabil, ceea ce ştia Carasiniu despre ea nu putea fi totul (nu, nici acum, cînd părea că aflase totul), pentru că, oricît de integră şi distinsă îi apăruse această doamnă dintotdeauna, el n-o putea absolvi de probabilitatea de-a fi greşit cîndva, de efectele naivităţii ei de odinioară, de excesele şi iniţiati¬vele ei prea încrezătoare poate, de vreun dramatic eşec. El însuşi nu i se dezvăluia cu totul şi găsea reconfortant să aibă o zonă tabu, în care nici măcar el, cu sine, cu acea parte tulbure a eului său, nu putea şi nici nu dorea să intre...

La astea se gîndea Carasiniu, refuzînd, de fapt, şi el să gîndească (refuzul de a-ţi irosi forţele pe acelaşi raţiona¬ment, despre care ştii că nu va înceta să revină pentru că niciodată nu-l vei putea duce pînă la capăt), la asta se gîndea el înainte de-a se produce explozia, şi tocmai gîndul ăsta i-a fost întrerupt cînd, stînd aproape de Davida şi privind-o, nelăsînd-o să-l atingă („nu mă atingeţi, Davida"), l-a pocnit şi pe el acea lumină, şi l-a asurzit acea erupţie, şi l-a aruncat, şi l-a acoperit de „pudră" şi pe el, pudratul, care, dac-ar fi rămas în coşciug, ar fi urmat să fie acoperit creştineşte de altă pulbere, de ţărîna veşnică, nu peste mult, astăzi, fie-i-ţărîna-uşoară-Dumnezeu-să-l-odihnească, astăzi, ceva mai tîrziu, către orele amiezii, şi

fără s-o simtă. Fără să simtă. Adevăratul mort, mortul onest, nu simte nimic, nici el n-ar fi simţit dac-ar fi fost un mort cuminte şi cinstit şi-ar fi amuţit de-a binelea, şi n-ar fi ezitat, şi n-ar fi eşuat cum eşuase.
Şi abia după ce a fost ajutat el însuşi să se dezmeticească, după aproape o oră de urlete şi sirene, de furtunuri, tărgi şi tropote de cizme, de salopete albe şi perfuzii, de descarcerări, de flăcări, de fum sufocant şi fum înecăcios de sudură, de gemete, vaiete şi alergături, adică abia după ce la un moment dat a venit şi rîndul lui, ca viu, să fie scos din pulbere (destul de devreme, printre primii), adunat de pe asfalt, întrebat şi palpat, scuturat şi examinat cu atenţie, cu prea multă atenţie chiar, pînă nu i-a mai lăsat şi le-a spus, a trebuit să le spună să-l lase-n pace - îi bandajau deja piciorul -, „n-am nimic, daţi-mi drumul, lăsaţi-mă, e-o tăietură veche, e ele la... e-n regulă, vedeţi de alţii, au mai multă nevoie de ajutor", abia atunci s-a ridicat, şi-a amintit şi a început s-o caute pe Davida. S-o strige pe Davida. Ce noroc că o cunoscuse înainte să se amestece printre ceilalţi căutînd-o, adică printre aceiaşi pompieri şi poliţişti şi medici de pe salvare şi accidentali trecători care-l ajutaseră şi pe el mai înainte, dar care acum îl îmbrînceau şi-l loveau, îl respingeau şi-l înjurau făcîndu-şi loc, căutînd mai departe ce se mai putea căuta, încercînd să salveze ce se mai putea salva.
Umblă cocîrjat şi împiedicat strigînd-o pe Davida, tuşeşte şi scuipă, îşi scuipă în palme să şi le spele, să-şi poată şterge ochii uscaţi şi prăfuiţi, orbit cum e pe jumătate. O strigă pe Davicla. Izbeşte şi el trupuri în stînga şi-n dreapta, îndepărtează schije şi sîrme şi sfărîmături care-i stau în cale, căzute pe caldarîm. O strigă pe Davida. N-o vede nicăieri. Se caţără pe plăcile uriaşe de beton, alunecă înapoi şi iar se agaţă, rămîne atîrnat pînă reuşeşte şi se prinde şi saltă pe maldărele de moloz care străjuiesc acum, pe o parte, hotelul. O strigă pe Davicla. Nu vede nimic printre spărturi, îşi vîră o mînă, descuie o uşă, poate trupul Davidei se zvîrcoleşte chiar acum sub uşa asta, fără încă¬peri, pe care el o descuie, sau

prin încăperile astea, fără uşi, înspre care el ţipă. O cheamă. Poate e acolo. Nu se simte umil, se însoţeşte cu cîinii care scotocesc peste tot, scormoneşte în rînd cu ei în profunzimea nisipului, sapă cu unghiile, strănută, şi vede un cîine ca trarbat dintr-odată lîngă o piatră murdară, scîrnavă, şi apucă şi el deodată cu colţii cîinelui piatra, şi acum se opintesc şi trag amîndoi şi o saltă puţin, iar sub ea, ceva mai departe, în adînc, e-un chip alb, pe care Carasiniu nu-l distinge în întregime, doar vede mai încolo tălpile goale mişcîndu-se, doar îi strigă aceluia printre plăcile de ciment că e viu, „eşti viu", ca omul să ştie că e viu şi să stea acolo liniştit, s-aştepte, „stai acolo, aşteaptă cuminte, mă întorc", deşi vede că omul care respiră accelerat nu mai are un ochi, ci doar conca- vitatea vidă. Vidă şi roşie, în străfundul unui obraz văruit. Şi, după ce-l încurajează, Carasiniu se înmoaie, se clatină, vomează, pentru că-l aude pe cel din adînc gemînd, „şi azi, chiar sînul tău e mai lăsat", şi-l recunoaşte pe Boris, de-aceea ar vrea să revină, să-l vadă, dar nu poate, pentru că e o devălmăşie de trupuri care se caţără pe lîngă el acum, care ţipă şi cad. Cade şi el de la înălţime sub presiunea celor care ţipă şi cad alunecînd peste el, de-a rostogolul. O strigă pe Davida. O strigă mai tare, acum urlă, vrea să acopere cu urletul lui ţipetele pe care el însuşi le-a declanşat, ţipetele altor guri buimace, care, la fel ca el, strigă în rînd cu el multe nume, nume umane, prenume şi nume, mai mult nume de-alint. Apoi tace, se opreşte. Devine atent, se concentrează. Se propteşte mai bine pe picioare, aşteaptă, pîndeşte momentul să poată respira adînc, pentru că oricum nu mai poate da înapoi, şi, ţîşnind dintr-odată luminat, se îndreaptă cu paşi mari spre o ţintă precisă şi clară, spre cel mai apropiat stîlp de beton prăbuşit. Lîngă care vorbiseră. El şi Davida.
Şi-acolo o găseşte. El o găseşte.
Şi, după ce-o găseşte, nu-i mai vede decît braţul des¬cărnat, atît mai rămăsese din ea, un drapel sfîşiat, vîscos, fluturînd printre fiarele căruciorului. Atît mai rămăsese clin braţul şi tendoanele Davidei, pe care el nu le mîngîiase

niciodată pe săturate pînă la capăt, pe care acum n-apucase să i le prindă la timp, nu voise, poate, dacă ar fi făcut-o, atingerea lui i-ar fi dat deja ei acel impuls salvator, ar fi urnit-o din locul blestemat, care avea să-i fie fatal, doi paşi mai încolo glisînd spre mîngîierea lui, şi Davicla s-ar fi aflat ea pe locul lui, dincolo de ghinion, şi ar fi scăpat şi ea cum scăpase el sau poate acum ar fi scăpat ea în locul lui, şi-ar fi murit el.
A fost nevoie de patru braţe vînjoase, cîteva minute mai tîrziu, ca să fie înşfăcat şi bruscat şi zgîlţîit clin toţi rărunchii şi somat (pentru a doua oară în noaptea asta) să se-astîmpere, să se potolească, să nu mai treacă dincolo de cordonul poliţiei, chiar pe sub cordon şi pe sub nasul lor, al poliţiştilor, să nu mai pătrundă pînă la cele opt cadavre (unul al Davidei) înşiruite pe marginea şoselei, trei carbonizate. A fost nevoie de patru braţe vînjoase ca să fie tîrît mai încolo, ameninţat şi înţepat cu degetul sub bărbie şi reorientat cu un şut în fund, ca să se calmeze, să se convingă că trebuie să se menţină la distanţa impusă.
Şi-abia atunci, stînd acolo pe două picioare, în apro¬pierea Davidei, stînd mai întîi şi privind în direcţia ei ca paralizat, împins şi respins apoi tot mai în spate de echi¬pele de salvatori şi cîini, strîns şi înghiontit şi lovit de trecători din toate părţile, pentru că nu voise să-şi facă culoar, de ce să-şi facă, şi nici să se ferească din calea lor, de ce să se ferească, abia atunci, astfel sufocat şi înghiţit treptat şi lent de mulţimea compactă, pierdut tot mai afund în ea, Carasiniu şi-a amintit. Ce încercase să-şi amintească toată noaptea.
Contuzia şi sufocarea, filamentul luminos clin ochi, piramida trupurilor murdare, prăbuşite deasupra lui, isteria grămezii de rugbişti coloraţi, ziditi deasupra lui, cimentaţi drept în răsuflarea lui, tocmai a lui, care-şi făcuse datoria, care tocmai apucase balonul oval şi fugise ca un nebun cu el, în teribile zigzaguri, cu el în braţe, cu vîntul în urechi, în urletele tuturor, în ovaţiile tuturor, pentru că fugise mult astfel, păstrînd mingea, fandînd şi încercînd să scape şi evitînd să fie placat de alţi nebuni şi făcînd numai ce trebuise să facă pentru

echipa în care se-nscrisese de curînd, de bunăvoie, ca amator, jucînd în zilele lui libere... antrenîndu-se conştiincios şi intrînd pe teren şi jucînd de fiecare dată cu enormă plăcere, ultima oară, da, exact, în meciul cle-acum trei zile... ora şase după-amiaza, da, de care-şi aminteşte cu precizie acum, şi în care el, nu de mult ieşit clin vestiar, curat şi proaspăt şi pomădat ca un nou-născut, se trezise dintr-odată năclăit de noroi, ca porcul, asfixiat, apoi stanţat şi îngropat sub „sicriul" adver¬sarilor şi al coechipierilor, deopotrivă, care uitaseră de el, nemailăsîndu-i nici o fărîmă de aer, nici măcar atît cît să poată respira şi striga sau măcar gîndi. Se făcuse întuneric, zgomotele se îndepărtaseră tot mai mult, apucase să vadă şi el zdrenţele acelei cenuşi despre care se spune că, într-un anume ceas, dintr-o anume zi, fiecare va ajunge să le vadă, singur, pentru că porniseră deja să planeze peste tot în agonie (cum peste tot planează şi aici, acum, funinginea), coborînd şi înălţîndu-se şi iarăşi coborînd, neizbutind să-şi găsească odihna, locul acela, aderent şi încremenit şi prietenos, pe care să se aşeze. Planase el însuşi o vreme, dispersat şi anxios şi leneş, ca ele, în rînd cu ele, pînă
căzuse, pentru că planase cu durerea lui de cap în chiar sensul ei, al cenuşii. Care totuşi se liniştise. In cele din urmă, se liniştise. Cum se liniştise şi el, după ce mai zvîcnise o dată şi se consolase, acceptînd acel corset, fierbinte şi familiar şi asudat, al jucătorilor, într-un meci minor, fără miză, înainte să fie purtat spre celălalt corset, clin capelă... asta fusese, cu siguranţă, asta trebuie să fi fost cauza care-l trimisese... fusese gata să-l trimită prematur în moarte, asta era, deci, asta a fost, numai asta putea să fie...
Şi-abia acum, iluminat pe de-a-ntregul şi asupra morţii lui - o moarte nedemnă, mult prea banală, pentru care aproape i se făcu ruşine, păcat, păcat, ar fi putut muri frumos, „ce jenant", mai bine că nu murise -, abia acum şi după încă o oră, ajuns din nou acolo, în uşa capelei pe care nu de mult o părăsise, în uşa capelei lui, ajuns chiar înainte de a fi aduse, în sfîrşit, şi cele opt cadavre, unul al Davidei (alături, un angajat al Salvării

— din braţele căruia Carasiniu o preluase la poarta cimitirului, care acceptase imediat să i-o dea, să-i dea mai bine zis balotul presat în care se transformase Davida - tocmai îl bătu pe umeri, îi spuse ceva neînţeles, îşi trase masca de pe faţă, bău dintr-o sticlă, îşi puse masca la loc), cadavre aduse după ce fuseseră trecute mai întîi şi pe la morgă, prin braţele şi parafa medicului legist, prin registrele procurorului, şi aduse pentru a li se găsi un loc printre cele deja existente înăuntru (mai puţin cadavrul lui), tocmai în capela lui şi tocmai în dimineaţa evadării lui, şi nimănui nu i s-a părut curios că unul dintre sicrie nu era ocupat, şi de ce nu era ocupat, şi că el striga acum din răsputeri, din uşă, cu Davida lui pe braţe, „e-al meu şi-n el n-o să se-aşeze nimeni, n-o să vi-l las... e-al Davidei, e-al meu, lăsaţi-ni-l!", pentru că profitaseră imediat de locul gol fără să se scanda¬lizeze şi să se întrebe măcar ce-i cu el, fără să se alarmeze cum de era gol şi ce căuta acolo gol, cu aşternut, între celelalte şase pline, şi înghesuiseră deja înlăuntrul lui, de-a lungul şi de-a latul, cele trei mumii împuţinate, cărbu¬nele coerent al celor trei trupuri arse în explozie, dar el, Carasiniu, stătea încovoiat, cu Davida lui pe braţe, şi continua să urle isteric, şi se îneca de indignare, desfigurat şi răguşit de indignare, „eliberaţi-mi sicriul, luaţi-le pe-astea de-aici, nenorociţilor, e-al meu, plecaţi de-aici, plecaţi!", abia acum, stînd acolo, aşadar, în uşa capelei, înghiontit şi tremurînd ca varga şi urlînd, cu Davida pe braţe, pe braţele lui de mort fără vlagă, totuşi un mort întreg care tremură şi respiră şi hohoteşte, adică unul salvat, salvat de două ori din moarte la interval de numai cîteva ore (nu şi clin viaţă, din restul vieţii care-l aştepta), adică unul infinit mai viguros decît acea rufă presată şi stoarsă de sînge, din mîinile lui, care era Davida şi al cărei rest de trup el îl simţea acum prin husă şi nu voia să-l lase nimănui, pentru că îl simţea al lui şi numai al lui, mai al lui ca oricînd („chiar pentru asta am venit să-ţi spun"), abia acum începu să creadă că ea intuise toate astea cînd îşi abandona astfel braţul de trei ani în voia savurărilor lui, cu mult înainte de moartea lui. De moartea ei. De fapt — acum înţelegea —, prin

el Davida îşi căuta regresiunea. Din maturitate spre tinereţe (prin tinereţea lui), spre clipa de aşteptare a iubirii pe care ea însăşi o ratase. De care ea însăşi se lepădase, nu se lăsase ocrotită, „mutilată" la timp. Şi-abia acum, cu Davida pe braţe, ţipînd din răsputeri şi revendicînd acel sicriu, sicriul ei, sicriul lui, „lăsaţi-ni-l, e-al nostru, uitaţi-vă la mine, la faţa mea, de ce nu mă credeţi ?, n-aveţi nici un drept, nenorociţilor!", abia acum, prins în mrejele oboselii, pradă tuturor platitudinilor, Carasiniu îşi spuse. Că soarta lui ar putea fi aceeaşi cu a Davidei, că viaţa lui (tot restul vieţii lui) ar putea fi şi ea una ratată, după o moarte eşuată, care nu-l mutilase la timp, că ratarea (ca şi moartea) poate surveni oricînd, a lui, cu atît mai mult a lui, ratarea lui reală, cu atît mai reală şi mai decisă şi mai drastică cu cît ea ar veni a doua oară, şi-n dimineaţa asta Carasiniu o ştiu mai bine decît oricine.
îl sufocă panica. îşi căută din ochi sicriul, ca pe-o ultimă salvare. Nimic nu-i mai era familiar aici. La lumina zilei, cu uşile în lături şi fereastra, singură, deschisă de cu noapte (oare cum sărise, e prea înaltă, acum nu crede c-ar mai putea sări), capela îşi pierduse misterul şi miasmele, hidoşenia şi trufia, grozăvia şi ameninţarea şi capacităţile hipnotice năucitoare. Capela îşi pierduse mortul. Era atît de populată, că nici n-o mai vedea, devenise o aglomerare umană banală, un adăpost provizoriu igrasios, invadat de trupuri vii, sănătoase şi agitate, aducînd cu ele un aer aseptic, absorbind şi neutralizînd chimia trupurilor moarte, cele vechi coagulate încă, cele noi, recuperate din explozie, deformate, carbonizate şi sfărîmicioase... Şi Carasiniu fu aproape dezamăgit de alura voioasă deşi nu indecentă, jovială deşi deloc necuviincioasă a locului care cu cîteva ore mai devreme i se păruse teribil, dar de care acum se simţea trădat. Trădat. Lăsat în voia vieţii. Se lăsă jos, se chirci, privi jenat în jur şi, asigurîndu-se că nu-l vede nimeni, începu s-o pipăie pe Davida, ce mai rămăsese din ea. Să se convingă că e ea. Simţi braţul care atîrnă, inflamaţiile. Textura torsului zdrobit, vălurit, ţesutul bazinului

în curs de mortificare. Apoi, umărul plat (dreptul?, stîngul?, nu putu să-şi dea seama). Atît. Şi, da, de undeva, din miezul lui, la fel de plat, deşi cumva arcuit, se ridica poate capul. Sau gîtul. Atît. „Oh, nu!", şi-alături, dar nu în pre¬lungirea trupului, ci paralel cu el, ambele îndesate pe aceeaşi parte, i se ataşaseră picioarele. Să nu i se piardă. „Să nu se piardă", şopti Carasiniu. „Davida... Davida", scînci şi fu uimit să se audă scîncind astfel, ca un copil, în vacarmul capelei lor comune. „Davida ?" o chemă scurt. Se reprimă ca şi cum ea l-ar auzi, se scutură repede de lamentaţia lui ca de-o prea superficială trădare. Se ridică. Se mai roti o vreme cu balotul în mîini, neştiind cui să ceară ajutorul. Nu mai avea ce face aici, asta nu era Davida, nu putea fi Davida, nu mai avea ce restaura aici. Trebuia să scape! Ce avea de restaurat era în altă parte. Se lăsă iarăşi pe vine şi, după ce se-asigură încă o dată că nu-l vede nimeni, îşi încordă pentru ultima oară braţele, le înclină şi dădu drumul balotului pe pardoseala rece. Auzi plesnetul dizgraţios. Se ridică, se strecură afară, se furişă la-ntîmplare prin cimitir. Era timpul ca ai lui să sosească şi nu voia să fie găsit aşa, acum, acolo. Nu era pregătit. N-avea tăria să-i suporte, să le suporte reacţia, să răspundă, să-i înfrunte... pentru asta nu va fi pregătit niciodată, nu de la el vor afla. De la el nu vor afla nimic. Nici acum, nici mai tîrziu, pentru că el nu va vorbi. De la el nu vor afla nimic. Nu va vrea, nu va putea vorbi. Despre asta nu va vorbi. Se întrebă în ce ordine s-ar fi aşezat fiecare în procesiune peste cîteva ore dacă... îi fu greu, îi fu imposibil, nu putu să-şi imagineze tatăl... nu putu să şi-o imagineze nicicum pe Carola în suferinţă, se gîndi iarăşi la Carola. Biata Carola. De ce-i făcuse asta surioarei lui ? Se simţi ca un nemernic.

Se grăbi să urce, călcă şchiopătînd, traversă douăsprezece şiruri de cruci prin laterală, se opri la cea din colţul din stînga, sus. Undeva trebuia să se oprească. O studie cu atenţie pe toate feţele, o pipăi, se aplecă. O cruce din marmură neagră, de mărime medie, cu inserţii aurite. Citi: Condor Lidia, n. 9 aprilie 1978 - m. 11 august 2001. Şterse medalionul cu dosul

palmei. Era umed. Numele se potrivea cu chipul. Tînăra cu faţa rotundă, privirea timidă, părul scurt, rîzînd cu întreaga dantură, iradia atîta sănătate! Desluşi în apropiere alte patru inscripţii. Tibor Aron, Ungureanu Vasile, Ungureanu Elisabeta, Ungureanu Augustin... Reveni de la una la alta. Întîrzie descumpănit încă două minute, apoi, brusc, ca mînat de-o decizie subită sau de-o spaimă sau de-o ameninţare, o rupse la fugă, călcînd la nimereală, muşcînd cu talpa clin morminte, răsucindu-şi pe-alocuri gleznele, alunecînd, împiedicîndu-se şi iar ridicîndu-se, regăsind cu greu arterele. Vru să treacă în goană pe lîngă mormîntul mamei (poate şi al lui), vru să-l evite, dar n-avea de ce, nu era deschis! Se opri. îl privi cu coada ochiului. Nu era deschis, nu peste ea aveau de gînd să-l îngroape... Atunci, unde?! Deşi... contează? Mai contează? Se-nvîrti pe loc, nu zări prin apropiere nici o movilă reavănă, reveni. Oarecum încurajat, se lăsă să cadă pe bordură. Se întinse. I se făcu sete. Avea privirea înceţoşată, limba umflată, buzele întredeschise. Se răsuci pe-o rînă, cu faţa spre aşternutul din ţărînă, şi, ca şi cum l-ar îmbră¬ţişa, începu să-l netezească stereotip pînă avu senzaţia limpede că el şi Carola se ţin de mînă. Curînd, Carolei i se suprapuse chipul mamei lui, Camelia, pe care îl presu¬punea, dar nu-l mai recunoştea, peste care se întronă imediat cel al Davidei. I se păru chiar că-l atinse, răsturnat dintr-un borcan cu trandafiri. Ascultă cum se scurge apa în pămînt, în tranşe pulsatile. Şi abia atunci, copleşit de impresia că urma să i se dezvăluie un semnal tainic, profund şi de multă vreme presimţit, respiră de cîteva ori sănătos, adînc, şi, din cale-afară de istovit, în plină lumină a primei sale zile de viaţă, de viaţă nouă, nu departe de locul pe care ar fi trebuit să zacă mort, aţipi.
15 iunie 2008 - 30 iulie 2009

Fiction LTD

Mircea Nedelciu, Adriana Babeţi, Mircea Mihăieş, Femeia în roşu
Alexandru George, Oameni şi umbre, glasuri, tăceri Mihai Zamfir, Fetiţa
Ştefan Agopian, Fric
Ion Vianu, Arhiva trădării şi a mîniei: Caietele lui Ozias
Gabriela Adameşteanu, Dimineaţă pierdută
Matei Călinescu, Viaţa şi opiniile lui Zacharias Lichter
Dumitru Radu Popa, Sabrina şi alte suspiciuni
Ştefan Agopian, Tache de catifea
Nicolae Breban, Animale bolnave
Mihai Zamfir, Poveste de iarnă • Acasă
Nora Iuga, Sexagenara şi tînărul
Gabriela Melinescu, Acasă printre străini
Toma Pavel, A şasea lumină
Simona Popescu, Exuvii
Daniel Vighi, Misterele Castelului Solitude sau despre singurătate la vreme de iarnă
Gabriel Chifu, Visul copilului care păşeşte pe zăpadă fără lase urme sau Invizibilul, descriere amănunţită
Sonia Larian, Bietele corpuri
Paul Goma, Din calidor
Augustin Buzura, Feţele tăcerii
Stelian Tănase, Corpuri de iluminat
Dora Pavel, Agata murind
Alexandru Ecovoiu, Saludos
Nichita Danilov, Tălpi. Şotronul
George Bălăiţă, Lumea în două zile
Marin Mincu, Jurnalul lui Dracula
Carmen Firan, Caloriferistul şi nevasta hermeneutului
Cătălin Dorian Florescu, Vremea minunilor
Ruxandra Cesereanu, Nebidon
Alexandru Ecovoiu, Ordinea
Norman Manea, Fericirea obligatorie

Ştefan Agopian, Tobit
Gheorghe Schwartz, Cei O Sută. Axa lumii
Marin Mincu, Moartea la Tomis. Jurnalul lui Ovidiu
Alexandru Ecovoiu, Sigma
Nichita Danilov, Masa şi Extraterestrul
Ştefan Agopian, Sara
Dora Pavel, Captivul
Gabriela Melinescu, Ghetele fericirii. Nuvele Herta Miiller,
Animalul inimii Richard Wagner, Catrafuse
Ion Vianu, Arhiva trădării şi a mîniei: Vasiliu, foi volante
Norman Manea, întoarcerea huliganului (ediţia a II-a)
Mihai Zamfir, Se înnoptează. Se lasă ceaţă
Cătălin Dorian Florescu, Drumul scurt spre casă
Ioan T. Morar, Lindenfeld (ediţia a II-a)
Ion Manolescu, Derapaj
Marin Mincu, Intermezzo
Norman Manea, Plicul negru
Filip Florian, Degete mici (ediţia a II-a)
Daniel Vighi, Cometa Hale-Bopp
Petru Cimpoeşu, Povestea Marelui Brigand
Stelian Ţurlea, Darul Ioanei
Alexandru Ecovoiu, Staţiunea
Nora Iuga, Săpunul lui Leopold Bloom
Ioan Lăcustă, Luminare
Caius Dobrescu, Teză de doctorat
Gabriela Adameşteanu, Întîlnirea (ediţia a II-a)
Ioan Groşan, O sută de ani de zile la Porţile Orientului
Cătălin Dorian Florescu, Mascurul orb
Petai Cimpoeşu, Sirnion liftnicul. Roman cu îngeri şi moldoveni
Gabriel Chifu, Relatare despre moartea mea sau Eseu despre
singurătate Alexandru Vlad, Curcubeul dublu
Nichita Danilov, Locomotiva
Noimann Alexandru Ecovoiu, Cei trei copii-Mozart
Ioan Groşan, Planeta Mediocrilor
Petru Cimpoeşu, Nouă proze vechi • Ficţiuni ilicite

Gabriela Adameşteanu, Drumul egal al fiecărei zile ***, Rubik (roman colectiv)
Nicolae Breban, îngerul de gips
Filip Florian, Zilele regelui
Stelian Tănase, Maestro
Virgil Duda, Ultimele iubiri
Marin Mincu, Intermezzo II: Graziella
Nicolae Breban, Orfeu în infern
Augustin Buzura, Raport asupra singurătăţii
Dan Lungu, Cum să uiţi o femeie
Nora Iuga, Hai să furăm pepeni
Ioan Lăcustă, Replace all (Colcăiala)
Varujan Vosganian, Cartea şoaptelor
Dora Pavel, Pudră
în pregătire:
Adrian Oţoiu, Coaja lucrurilor sau Dansînd cu Jupuita
www.polirom. ro
Redactor: Alina Radu Coperta: Carmen Parii Tehnoredactor: Luminiţa Păun
Bun de tipar: ianuarie 2010. Apărut: 2010 Editura Polirom, B-dul Carol I nr. 4 • P.O. Box 266 700506, Iaşi, Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11; (0232) 21.74.40 (difuzare); E-mail: office@polirom.ro Bucureşti, B-dul I.C. Brătianu nr. 6, et. 7, ap. 33, O.P. 37 • P.O. Box I-728, 030174 Tel: (021) 313.89.78; E-mail: office.bucuresti@polirom.ro
Tipografia S.C. MEDIAPRINT S.R.L. str. Bucureşti, nr. 254-256, Călăraşi, 9100058 tel. (0242)31.12.95, fax. (0242)31.12.95
Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Uniunii Scriitorilor din România Nr. R044RNCB5101000001710001 BCR UIMIREA
Carasiniu aşteptă ca feţele curioase să se retragă, luminile să se stingă. Se ridică anevoie, şchiopătînd, şi o luă în direcţie opusă, o umbră cavernoasă cu pantaloni prea strimţi şi scurţi, continuîndu-şi tîrişul de-a lungul clădirilor pe care, dincolo de faţade, şi le închipuia la fel de franjurate ca umbra lui. „Cei vii

se mişcă şi ei descompuşi", auzi în urmă, „cu lutul de căldură asudat". Nu se opri. Scuipă. îşi netezi hainele jilave. Duhoarea pubelelor i se impregnase în piele. Boris avea dreptate. Sînt cîţiva morţi în oraş, unul dintre ei traversa oraşul. Călca împleticit. Un mort care scăpase din moarte, dar aflase că n-avea scăpare. Că mai devreme sau mai tîrziu, pentru el, pentru Carola, pentru Boris Tissu, pentru toţi lucizii şi nebunii, îndoliaţii sau chefliii din noaptea asta, pentru toţi ceilalţi semeni ai lor, dar absolut pentru toţi, fără excepţie, undeva, la capetele oraşului, toate ferestrele sînt bătute în seînduri.

Pe copertâ

Ferdinand Hodler, Noapte (<ivta\\u), 1890, ulei pe pînză, Kunstmuseum

Ce-ai face dacă te-ai trezi dintr-o moarte clinică, în miez de noapte, într-o capelă cu uşa ferecată, încorsetat în dantelă, singurul viu, între alte catafalcuri, înspăimîntat mai mult de propria înviere decît de starea pasageră în care te-ai aflat, în timp ce pe toţi ai tăi, părinţi şi fraţi, veri, unchi şi mătuşi, cunoscuţi şi colegi, ţi-i închipui dormind liniştiţi, obişnuiţi deja cu gîndul şi începînd să se replieze din mers, să-şi ordoneze altfel viaţa, fără tine, împovăraţi pe moment doar de obligaţia de-a te ajuta să treci din¬colo, pe de-a-ntregul şi decent, aşa cum se cuvine, cu tot trusoul mortuar, cu tot ceremonialul statornicit de cînd lumea pentru un eveniment ca ăsta? E doar una dintre interogaţiile bulversante la care noul roman al Dorei Pavel răspunde prin odiseea întoarcerii în lume a lui Carasiniu, tînărul restaurator de artă care află acum că viaţa, ca şi moartea, poate surveni oricînd. O naraţiune densă, a cărei miza depăşeşte sugestiile titlului. Dincolo de orice parabolă a fardului şi măcinării, a falsului şi deşertăciunii, romanul Pudră atinge zone incontrolabile ale umanului.

EDITURA POLIROM
www.polirom.ro
9789734616015